

**Beretning og indstilling i anledning af
tjenstlig undersøgelse**

mod

departementschef Anne Kristine Axelsson

og

afdelingschef Jens-Christian Bülow

Afgivet den 2. maj 2014

Indholdsfortegnelse

1.0	Indledning	1
1.1	Grundlaget for undersøgelsen	1
1.2	Justitsministeriets indberetning / forholdsfortegnelse til forhørsledelsen	
1.3	Tilrettelæggelsen af undersøgelsen	3
2.0	Oplysningerne i sagen	5
2.1	Forløbet forud for udskydelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012	5
	2.1.1 Justitsministeriets organisation i februar 2012	5
	2.1.2 Kronologisk gennemgang af oplysningerne i sagen forud for udskydelsen af besøget	6
2.2	Forløbet efter udskydelsen af besøget den 29. februar 2012 og frem til den 19. november 2013	15
2.3	Forløbet i forbindelse med udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse den 19. november 2013	19
2.4	Forløbet efter udsendelsen af presseudtalelsen den 19. november 2013 og indtil Folketingets Retsudvalgs samråd med justitsministeren den 10. december 2013	31
2.5	Justitsministerens samråd den 10. december 2013 og det efterfølgende forløb	51
3.0	Redegørelse fra de to indberettede tjenestemænd	60
4.0	Redegørelser fra andre ansatte i Justitsministeriet	87
4.1	Redegørelse fra kontorchef Carsten Madsen	87
4.2	Redegørelse fra kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese	91
5.0	Justitsministeriets indberetninger af de to tjenestemænd	95
6.0	Parternes indlæg	101
6.1	Justitsministeriets bemærkninger	101
6.2	Departementschef Anne Kristine Axelssons og afdelingschef Jens-Christian Bülow's bemærkninger	120
7.0	Forhørsledelsens bemærkninger og indstilling om sagens afgørelse	152
7.1	Indledning	152
7.2	Retsgrundlaget	152
	7.2.1 Om indholdet af tjenesteforseelsesbegrebet	152
	7.2.2 Den subjektive tilregnelser (forsæt eller uagtsomhed)	160
	7.2.3 Handlingens eller undladelsens grovhed	160
7.3	Forløbet forud for udskydelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012	160
	7.3.1 PETs orientering af Justitsministeriet	161

7.3.2	Anne Baastrups ønske om en begrundelse	162
7.3.3	Dilemmaet	163
7.3.4	Forhørsledelsens vurdering	164
7.3.5	Konklusion	165
7.4	Forløbet efter udskydelsen af besøget den 29. februar 2012 og frem til den 19. november 2013	166
7.4.1	Retsudvalgets besøg på Christiania den 7. juni 2012	166
7.4.2	Pligten til at berigtige	167
7.4.3	Oplysningerne om trusselsvurderingen var fortsat fortrolige	167
7.4.4	Forhørsledelsens vurdering	168
7.4.5	Konklusion	169
7.5	Forløbet vedrørende udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 og oversendelsen af denne til Retsudvalget	169
7.5.1	Beskyldningerne mod chefen for PET og presseudtalelsen af 19. november 2013	170
7.5.2	Oversendelsen til Retsudvalget	173
7.5.3	Forberedelsen af samrådet den 10. december 2013	173
7.5.4	Betydningen af den urigtige oplysning om Johan Reimanns forfald	173
7.5.5	Embedsmændenes manglende erindring om Johan Reimann begrundelsen	174
7.5.6	Er det utroværdigt, at embedsmændene havde glemt forløbet?	176
7.5.7	Undladelsen af at oplyse om forglemmelsen	177
7.5.8	Er det en tjenesteforseelse, at embedsmændene havde glemt det konstruerede afbud?	177
7.5.9	Konklusion	178
7.6	Samlet konklusion og indstilling	179

Bilag:

Forhørsprotokol

1.0 Indledning

1.1 Grundlaget for undersøgelsen

Den 15. januar 2014 beskikkede justitsministeren i medfør af tjenestemandslovens § 20, stk. 2, fhv. højesteretsdommer Per Sørensen (formand), landsdommer Kaspar Linkis og landsdommer John Lundum til som forhørsledelse at gennemføre tjenstlige forhør mod departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow.

Dommer Peter Mørk Thomsen blev samtidig udpeget til som sekretær at bistå forhørsledelsen.

Det overordnede tema for forhøret af de to tjenestemænd er deres rolle i forbindelse med de oplysninger, der blev givet til Folketingets Retsudvalg vedrørende det af udvalget planlagte, men aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012, og den rådgivning, der blev ydet justitsministeren i den forbindelse¹.

Justitsministeriet har anmodet om, at forhørsledelsen i medfør af tjenestemandslovens § 21, stk. 6, 2. pkt., tillige afgiver en indstilling om sagens afgørelse.

1.2 Justitsministeriets indberetninger / forholdsfortegnelser til forhørsledelsen

Den 22. januar 2014 afgav Justitsministeriet indberetninger / forholdsfortegnelser vedrørende de to embedsmænd til forhørsledelsen. Af forholdsfortegnelsen vedrørende Anne Kristine Axelsson, der indeholder temaerne for bevisførelsen, fremgår bl.a.:

”På den baggrund falder de mulige tjenesteforseelser i følgende tre hovedpunkter:

- 1) Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012,
- 2) Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det efter det oplyste ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania, og
- 3) Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder.

¹ Bisiddernes bilagssamling 2, side 84.

1) Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012

Det udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspligt og dermed en tjenesteforseelse, at Anne Kristine Axelsson aktivt deltog i, at Retsudvalget i februar modtog en vildledende og usand begrundelse for at aflyse besøget på Christiania.

Anne Kristine Axelsson deltog således aktivt i at konstruere en vildledende begrundelse med det formål, at udvalget blev forholdt den egentlige sande begrundelse.

...

2) Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det, efter det oplyste, ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania

Hvis der gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som nævnt ovenfor, og betingelserne for anvendelsen af denne undtagelse har foreligget, gøres det gældende, at det i sig selv indebærer en tjenesteforseelse, at det ikke blev noteret ned, at der var afgivet en konstrueret usandfærdig forklaring og herefter blev fulgt op på, hvornår man kunne informere Folketinget om forholdenes rette sammenhæng. ...

...

3) Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder

Det udgør en selvstændig tjenesteforseelse, at den konstruerede usandfærdige forklaring om Reimanns forfald blev gentaget over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen til udvalget den 3. december 2013.

...

Forklaringen fra Anne Kristine Axelsson i redegørelse af 19. december 2013 er overordnet, at hun havde glemt, at Reimann-forklaringen ikke var sand. ...

Det må på baggrund af den umiddelbare bevisbedømmelse, der finder sted for forhørsledelsen, afgøres, om dette er troværdigt.

...

Det gøres gældende, at hvis det må antages, at Anne Kristine Axelsson faktisk den 3. december 2013 havde glemt, at Reimann-forklaringen var usand, men forud for ministerens samråd den 10. december 2013 i Retsudvalget var kommet i tanke om sagens sammenhæng, er det en tjenesteforseelse ikke ved denne lejlighed at oplyse om forholdet.

..."

Bemærkningerne i forholdsfortegnelsen vedrørende Jens-Christian Bülow svarer til dem, der fremgår ovenfor.

Der henvises i øvrigt til gengivelsen af konklusionerne i indberetningerne nedenfor under punkt 5.0, side 95ff.

Forud for Justitsministeriets afgivelse af indberetningerne havde Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow afgivet en fælles redegørelse af 19. december 2013², der er gengivet i beretningen under punkt 3.0, side 60ff.

Endvidere har kontorchef Carsten Madsen og fungerende kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese afgivet en redegørelse henholdsvis den 19. december 2013, jf. nedenfor under punkt 4.1, side 87ff., og den 18. december 2013, jf. nedenfor under punkt 4.2, side 91ff.

1.3 Tilrettelæggelsen af undersøgelsen

Der har været afholdt et planlægningsmøde den 27. januar 2014 og 6 forhørmøder i perioden fra den 1. til den 11. marts 2014. Der er afgivet forklaringer af de to indberettede tjenestemænd samt vidneforklaringer af kommitteret Jens Teilberg Søndergaard, fhv. chef for Politiets Efterretningstjeneste nu kommitteret Jakob Scharf, medlem af Folketinget og fhv. justitsminister Morten Bødskov, fhv. politidirektør nu direktør for Kriminalforsorgen Johan Reimann, kontorchef Carsten Madsen, fungerende kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese, afdelingschef Kristian Korfits Nielsen, kontorchef Niels Morten Jakobsen, ministersekretær Karin Baunsgaard, fuldmægtig Ole Sellmer Sørensen, fuldmægtig Josephine Ilchmann Jørgensen, ass. ministersekretær Mads Møller Langtved, fhv. særlig rådgiver Trine Maria Ilsøe, fhv. særlig rådgiver Kasper Graa Wulff og medlem af Folketinget og fhv. formand for Retsudvalget Anne Baastrup.

Forklaringerne, der er optaget på lydfil, er gengivet i forhørsprotokollen og i et bilag til denne beretning.

Der har løbende været foretaget partshøring over forhørsprotokollen, herunder de dele af protokollen der indeholder klassificerede oplysninger. De klassificerede oplysninger er efter indstilling fra PET udeladt af beretningen, men findes i særskilte klassificerede bilag, som forhørsledelsen og sagens parter er bekendt med og har haft adgang til under sagens behandling.

Parternes repræsentanter er under et møde afholdt den 8. april 2014 fremkommet med deres afsluttende bemærkninger, og de har afgivet skriftlige indlæg forud herfor, jf. tjenestemandslovens § 21, stk. 5.

² Bilag 2 (selvstændig bilagssamling).

Justitsministeren har bedt Moderniseringsstyrelsen om på ministerens vegne at behandle sagen om de tjenstlige forhør, og den 19. februar 2014 har styrelsen efter indstilling fra forhørsledelsen beskikket advokat Niels Banke fra kammeradvokaten som administrationsrepræsentant. Niels Banke har under sagen været bistået af advokat Tine Rønde.

Departementschef Anne Kristine Axelsson har under forhørene været repræsenteret af advokat Per Magid som bisidder og advokat Lise Lauridsen.

Afdelingschef Jens-Christian Bülow har under forhørene været repræsenteret af advokat Lars Kjeldsen som bisidder.

Forhørene har ikke været offentlige, jf. tjenestemandslovens § 21, stk. 7, 1. pkt.

Til brug for bevisførelsen har kammeradvokaten fremlagt en bilagssamling på i alt 584 sider, og bisidderne har fremlagt en supplerende bilagssamling på i alt 160 sider.

2.0 Oplysningerne i sagen

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse af 19. december 2013³ fremgår, at der kun i meget begrænset omfang foreligger dokumenter, der kan illustrere deres rolle og rådgivning. Redegørelsen er derfor først og fremmest baseret på deres og kontorchef Carsten Madsens samlede bedste erindringer, og de peger i denne forbindelse på, at der i vidt omfang er tale om forhold, der (da) ligger op mod 2 år tilbage.

2.1 Forløbet forud for udskydelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012

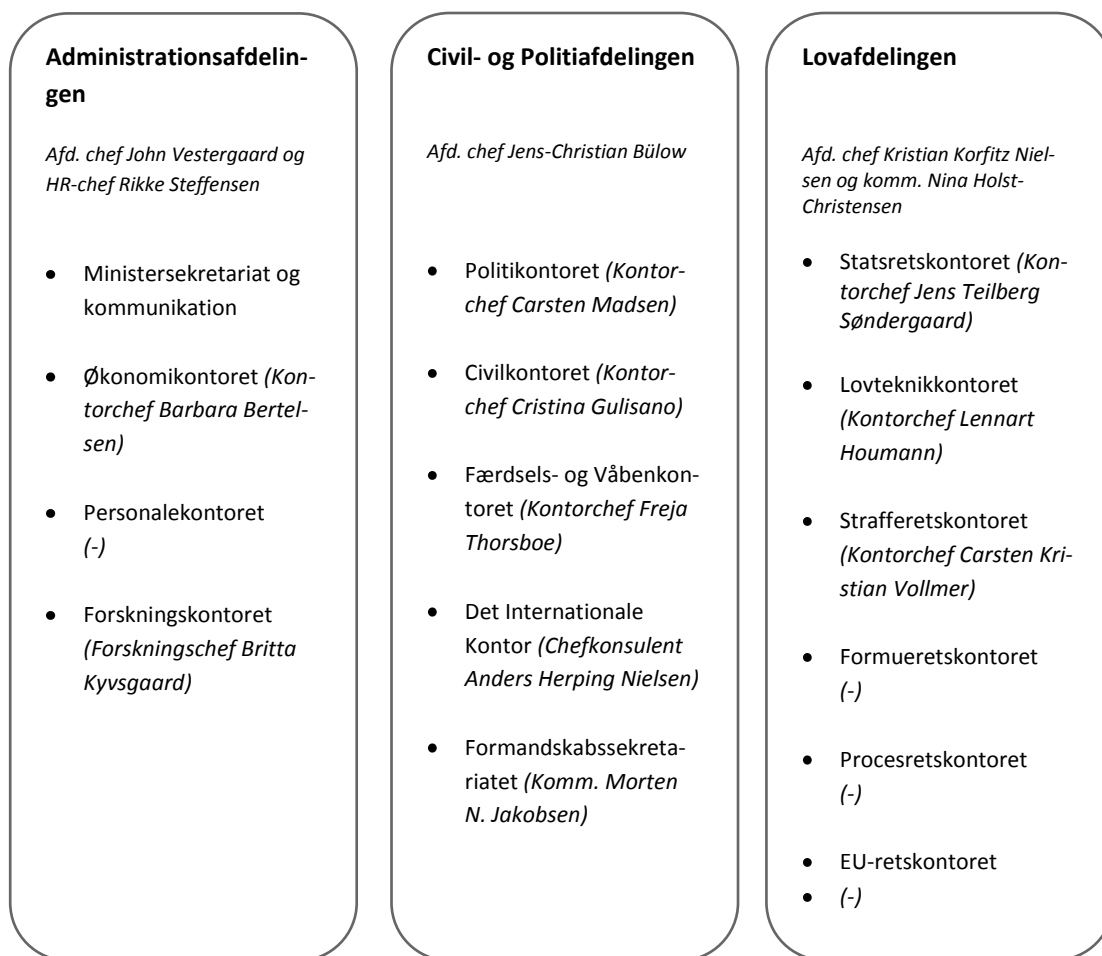
2.1.1 Justitsministeriets organisation i februar 2012

I februar 2012 var Justitsministeriets departement organisatorisk inddelt i tre afdelinger: Administrationsafdelingen, Lovafdelingen og Civil- og Politiafdelingen. Hertil kom den del af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, der ved kongelig resolution af 3. oktober 2011 blev overført til Justitsministeriet.

Organisationen i Administrationsafdelingen, Civil- og Politiafdelingen og Lovafdelingen så på daværende tidspunkt således ud⁴:

³ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 2.

⁴ Indberetningerne, side 4.

Under Politikontoret hørte i februar 2012 bl.a. opgaver vedrørende Politiets Efterretningstjeneste.

2.1.2 Kronologisk gennemgang af oplysningerne i sagen forud for udskydelsen af besøget

I 2011 besluttede Folketingets Retsudvalg at foretage en studietur til fristaden Christiania, og besøget blev planlagt til at skulle finde sted den 29. februar 2012. Af programmet til studieturen, der blev udsendt til udvalgets medlemmer den **19. december 2011**, fremgår⁵:

"Program til Retsudvalgets studietur til Christiania den 29. februar 2012

Formål

Formålet med studieturen er at drøfte udviklingen i bl.a. kriminalitets- og sikkerhedsniveauet på Christiania og i nærområdet. Desuden ønsker Retsudvalget at drøfte perspektiverne for bl.a. disse områder i lyset af det præventive arbejde og de nye rammer, som vil blive udmøntet efter at aftalen mellem Christiania og staten er trådt i kraft.

⁵ Bilagssamling 1, side 15.

Dato: Onsdag den 29. februar 2012.

Program:

Kl. 12. 00: Frokostmøde på Christiansborg med KBH kommune og politiet:

Udvalget mødes med Politidirektør Johan Reimann (Københavns politi) og Administrerende Direktør Claus Juhl samt chef for Center for Sikker By Lea Bryld (begge Københavns Kommune).

Frokostmødet vil bestå i en drøftelse af bl.a. kriminalitets- og sikkerhedsniveauet samt trafikadfærden på og omkring Christiania. Dels vil drøftelsen omhandle hvordan politiet og kommunen ser udviklingen på disse områder, men også om samarbejdet om bl.a. det præventive arbejde i området. Kommunen vil desuden give et indblik [i] samarbejdet med de involverede parter omkring lokale projekter og planlægning, der involverer Christiania. Endelig drøftes udviklingen og perspektiverne fremadrettet i forhold til bl.a. kriminalitets- og sikkerhedsniveauet.

Dagsorden for frokostmødet:

1. Samarbejdet mellem Kommunen og Københavns Politi (indlæg fra Politiet og Kommunen)
2. Udviklingen ifht. bl.a. kriminalitet, sikkerhed og trafikadfærd mv. i området, herunder bl.a. om det aktuelle indsatsbehov, om det præventive arbejde, om lokale projekter og planlægning (indlæg fra Politiet og kommunen)
3. Fremtidsperspektiverne ifht. bl.a. kriminalitet og sikkerhed i området (indlæg fra Politiet og Kommunen)

Kl. 13.10-13:25 afgang til Christiania

Kl. 13:25-15.15: Rundvisning og drøftelse med christianitterne (Britta Lillesøe, Mette Prag, Ole Lykke m.fl.)

- Besøget vil bestå i en rundtur på Christiania, hvor Retsudvalget sammen med christianitterne, herunder medlemmer af bestyrelsen for Fonden Fristaden Christiania, kommer rundt og ser Christiania, mens det drøftes, hvordan christianitterne ser på udviklingen i bl.a. kriminalitets- og sikkerhedsniveauet, herunder også samarbejdet med politiet, kommunen og naboerne om en god hverdag. Hvad forventer christianitterne sig af samarbejdet fremover, herunder bl.a. ifht. lokale projekter og planlægning samt i forhold til kriminalitet og uro/sikkerhed?

Kl. 15.20- 16.20: Møde med Christianias naboer

Møde med talspersoner for organisationen Christianias Naboer (Julius Lund m.fl.):

- Hvordan ser naboorganisationen perspektiverne for samarbejdet med kommunen, politiet og christianitterne? Hvordan er det gået med de konkrete tiltag, der er taget i de senere år ifht. at bekæmpe kriminalitet og uro i gaderne omkring Christiania, herunder også den personfarlige, hensynsløse trafik der forekommer? Hvordan er det fx gået med de bevillin-

ger/tilskud man har fået fra staten og Københavns kommune til diverse indsatser og projekter i forhold til området omkring Christiania?

Kl. 16. 20 - besøgene slutter"

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's fælles redegørelse af 19. december 2013⁶ fremgår, at Justitsministeriets ministersekretariat den 21. november 2011 modtog en e-mail om Retsudvalgets planer om en studietur til Christiania med henblik på, at ministeriet tog kontakt til Københavns Politi for at afklare, om den daværende politidirektør i København kunne deltage i en frokost i tilknytning til besøget på Christiania. Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow erindrer ifølge redegørelsen ikke at være blevet orienteret herom.

Det fremgår endvidere af redegørelsen, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow første gang blev bekendt med, at Folketingets Retsudvalg havde planlagt at besøge Christiania den 29. februar 2012, da ministeriet – 1 til 2 uger før besøget skulle foregå – blev orienteret telefonisk af Politiets Efterretningstjeneste (PET) om, at der knyttede sig et konkret og skærpet truselsbillede til Retsudvalgets planlagte besøg. Den telefoniske orientering blev uddybet på et efterfølgende møde i februar 2012 i Justitsministeriet med deltagelse af i hvert fald justitsministeren, chefen for PET Jakob Scharf, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow.

Om indholdet af mødet fremgår det af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse⁷ blandt andet:

"[Udeladt⁸]

PET ville kunne sørge for Pia Kjærsgaards sikkerhed via livvagter og aktionsstyrken, men det var ikke muligt at garantere for udvalgets sikkerhed eller beboerne på Christianias sikkerhed. Det ville således hverken være livvagterne eller aktionsstyrken, der i givet fald skulle evakuere medlemmerne af Retsudvalget. Dette ville således i givet fald være overladt til politi fra Københavns Politi, som ikke har den samme træning eller udrustning som aktionsstyrken. Hertil kom, at politiet fra Københavns Politi ikke nødvendigvis, hvis behovet for at bringe medlemmerne i sikkerhed måtte opstå, ville være tæt på de enkelte medlemmer af Retsudvalget, idet risikoen for mere voldelige konfrontationer på Christiania i sig selv kunne forøges ved synlig polititilstedeværelse.

Det var på den baggrund PET-chefens vurdering, at situationen var meget alvorlig, og at det ville kunne gå galt, således at evakuering kunne blive nødvendig. PET-chefen anbefalede derfor klart, at besøget blev søgt udskudt. Dette ville også muliggøre en grundig planlæg-

⁶ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 3.

⁷ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 3.

⁸ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 3, 5. afsnit.

ning af det sikkerhedsmæssige set-up, som der under alle omstændigheder ville være brug for ved udvalgets besøg under de foreliggende omstændigheder... ”

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har i deres redegørelse oplyst, at den samlede mundtlige orientering, som Justitsministeriet i februar 2012 modtog telefonisk og på det efterfølgende møde, blandt andet rummede den beskrivelse, som Justitsministeriet modtog fra chefen for PET på e-mail den 10. december 2013⁹ forud for et samråd med justitsministeren samme dag. Af denne e-mail (smh. nedenfor side 51) fremgår blandt andet:

”PET’s efterretninger pegede i ugerne frem mod retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 på følgende:

Den 29. februar var den sidste dag i måneden, hvor folk har fået løn, og hvor der altid er særligt mange mennesker på Christiania. Hertil kom, at der var interne stridigheder mellem pushere på Christiania og mellem forskellige grupper på Christiania, ligesom der var personer på Christiania, som søgte en mere konfrontatorisk linje, bl.a. i forhold til politiet.

Det var på baggrund af efterretningerne vurderingen, at Retsudvalgets besøg ville få stor opmærksomhed på Christiania, og at der inden for kort tid ville kunne samles flere hundrede personer i området, som muligvis ville søge at skabe uro eller voldelige konfrontationer, herunder i form af kast med sten og kanonslag.

Efterretninger pegede ligeledes på, at motivationen for en mere voldelig reaktion ville øges markant, hvis Peter Skaarup eller Pia Kjærsgaard deltog i besøget.

PET’s personbeskyttelsesopgave i forhold til Pia Kjærsgaard ville i den givne situation kunne løses af medfølgende livvagter med støtte fra evakueringsholdet fra PET’s Aktionsstyrke. Beskyttelsen af øvrige medlemmer af Retsudvalget, herunder Peter Skaarup, ville imidlertid være en opgave for Københavns Politi.

Selv med en massiv politimæssig tilstedeværelse i området, ville det kunne være en særdeles vanskelig opgave, fordi den politimæssige tilstedeværelse ikke nødvendigvis kunne befinde sig tæt på Retsudvalgets medlemmer uden i sig selv derved at forøge risikoen for mere voldelige konfrontationer, og fordi situationen meget hurtigt ville kunne eskalere i forhold til det øvrige Retsudvalg, uanset PET fik bragt Pia Kjærsgaard i sikkerhed.”

For så vidt angår fortroligheden af oplysningerne fremgår det af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse, at oplysningerne fra PET om trusselsbilledet i relation til Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 var fortrolige¹⁰, og at oplysningerne således ikke måtte videregives til andre.

⁹ Bilagssamling 1, side 6.

¹⁰ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 5.

Om forløbet efter orienteringen fra PET fremgår blandt andet følgende af Anne Kristine Axelsons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013¹¹:

”... På det tidspunkt antog vi, at det var formanden for Retsudvalget, der kunne træffe beslutning om at udskyde besøget, og det var vores fælles skøn, at det ikke ville være muligt at overbevise formanden om, at hun skulle udsætte besøget på Christiania, hvis ikke hun fik en begrundelse herfor.

Derfor blev det på mødet aftalt, at justitsministeren for at overbevise formanden for Retsudvalget om, at besøget måtte udsættes, kunne give Anne Baastrup en fortrolig orientering om, at der var et konkret trusselsbillede, og at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse. Det skulle således være en helt overordnet vurdering, og Anne Baastrup skulle ikke have de oplysninger, der lå bag det konkrete trusselsbillede...”

Anne Kristine Axelson og Jens-Christian Bülow beskriver i redegørelsen, at justitsministeren og de selv på baggrund af orienteringen fra chefen for PET delte dennes opfattelse af, at det var nødvendigt at sikre, at Retsudvalget ikke besøgte Christiania den 29. februar 2012. Således havde de ifølge redegørelsen i den konkrete situation ingen grund til at sætte spørgsmålstegn ved rigtigheden af den orientering om det konkrete og skærpede trusselsbillede, som de modtog fra chefen for PET¹², ligesom de ikke havde grundlag for at betvivle karakteren af oplysningernes fortrolighed, således som chefen for PET gav udtryk for som led i orienteringen¹³.

Om den efterfølgende kontakt med den daværende – vikarierende – formand for Retsudvalget fremgår det af redegørelsen blandt andet¹⁴:

”Den første kontakt mellem justitsministeren og Anne Baastrup foregik formentlig ved en telefonsamtale den 20. februar 2012. Vi overhørte ikke denne telefonsamtale.

Efterfølgende blev vi orienteret mundtligt af ministeren om, at Anne Baastrup efter at have modtaget den fortrolige orientering var enig i, at besøget måtte udskydes. Hun havde imidlertid oplyst, at hun som formand ikke selv kunne beslutte at udskyde besøget – det krævede således opbakning fra udvalgets medlemmer.

Anne Baastrup havde endvidere tilkendegivet, at hun havde forstået, at hun ikke kunne give det øvrige udvalg den samme begrundelse, som hun havde fået, men at hun så havde brug

¹¹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 5.

¹² Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 6.

¹³ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 6.

¹⁴ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 8.

for hjælp til at finde en eller anden begrundelse, som hun kunne bruge i forhold til udvalget.

Det var således hendes vurdering, at det var nødvendigt med en eller anden begrundelse, når man ikke kunne give den reelle, hvis man skulle gøre sig håb om, at der ville være tilstrækkelig opbakning i udvalget til en indstilling fra formanden om at udsætte besøget den 29. februar 2012.

Dette skulle ifølge Anne Baastrup ses i lyset af, at der på det pågældende tidspunkt igen længere tid havde været interne diskussioner i Retsudvalget om, hvorvidt udvalget skulle besøge Christiania, at der var stærke kræfter i udvalget, som meget gerne ville besøge Christiania, og at der kun var få dage til, at besøget skulle afvikles.

Justitsministeren gav under den mundtlige orientering af os udtryk for, at han delte formandens vurdering, hvorefter der var brug for en eller anden begrundelse, hvis man skulle gøre sig noget håb om, at de øvrige medlemmer kunne overbevises om, at besøget måtte udsættes.”

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow beskriver i redegørelsen¹⁵, at de formentlig under dette orienteringsmøde drøftede med ministeren, at han kunne tilbyde Retsudvalget en teknisk gennemgang netop den 29. februar 2012 af den såkaldte Wendler Pedersen-betænkning, således at formanden kunne bruge dette som begrundelse for, at besøget måtte udsættes. Det beskrives videre i redegørelsen, at det formentlig også var i denne forbindelse, at ideen om, at den daværende politidirektør i København eventuelt kunne melde afbud til Retsudvalgets besøg på Christiania, blev introduceret, således at formanden for Retsudvalget kunne bruge dette som begrundelse, og det blev på mødet aftalt, at Jens-Christian Bülow skulle tage telefonisk kontakt til den daværende politidirektør i København med det formål at spørge, om formanden ville kunne meddele Retsudvalget, at politidirektøren var forhindret i at deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania.

Ifølge redegørelsen¹⁶ oplyste politidirektøren under Jens-Christian Bülows efterfølgende telefonsamtale med ham, at der var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som politidirektøren ellers skulle have deltaget i, men politidirektøren understregede, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse¹⁷ fremgår herefter, at der formentlig den **23. februar 2012** fandt et opfølgende møde sted mellem justitsministeren og Anne

¹⁵ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 8.

¹⁶ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 9.

¹⁷ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 9.

Baastrup, hvori også Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deltog. I redegørelsen giver Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deres erindring om mødets indhold således, at det på mødet blev drøftet, hvilken begrundelse Anne Baastrup kunne bruge for at overbevise Retsudvalgets medlemmer om, at besøget måtte udskydes, når nu hun ikke kunne bruge den reelle begrundelse, og at såvel justitsministerens gennemgang af Wendler Pedersenbetænkningen som politidirektørens mulige afbud blev nævnt som muligheder. Ifølge gengivelsen i redegørelsen blev der ikke konkluderet på de overvejelser, der blev gjort på mødet.

Folketingets Udvalgssekretariat sendte den 23. februar 2012 en e-mail til udvalgets medlemmer¹⁸ om, at besøget på Christiania var aflyst. Af e-mailen fremgår:

"Emne: REU: Teknisk gennemgang Wendler Pedersen Udvalgets rapport og udskydelse af studietur til Christiania

Kære Retsudvalg,

Formanden har fået oplyst, at Johan Reimann ikke kan deltage i udvalgets studietur til Christiania på onsdag. Derudover har justitsministeren sagt, at han kan komme på onsdag kl. 13.00 i udvalget til en teknisk gennemgang af Wendler Pedersens Udvalgets rapport. Ministeren har overfor formanden oplyst, at det er den eneste mulighed i næste uge.

Og i lyset heraf og i lyset af de ønsker, der kom frem på udvalgets møde i dag om at få en hurtig indføring i rapportens resultater, ser formanden ingen anden mulighed end, at besøget på Christiania udskydes og der i stedet holdes den tekniske gennemgang om Wendler Pedersens Udvalgets rapport.

Sekretariatet vender tilbage med en ny dato for besøget på Christiania."

Som svar på e-mailen sendte Kim Christiansen fra Dansk Folkeparti den 23. februar 2012 kl. 23.14 sålydende e-mail til Udvalgssekretariatet med kopi til medlemmerne af Retsudvalget¹⁹:

"Generelt synes jeg det er irriterende med aflysninger og flytninger ... Vi forsøger at få kalenderen til at hænge sammen - så er det ikke rimeligt at en enkelt persons fravær skal vælte det hele, enig med Peter ... Politiet må sende en anden.

Mvh. Kim Christiansen"

Ved en e-mail af **24. februar 2012** kl. 11.10 meddelte Udvalgssekretariatet medlemmerne af Retsudvalget følgende²⁰:

¹⁸ Bilagssamling 1, side 11.

¹⁹ Bilagssamling 2, side 560.

²⁰ Bilagssamling 2, side 560.

”Kære REU,

Et flertal i udvalget støtter op om formandens oplæg. Hvilket betyder, at der er teknisk gennemgang [af] Wendler Pedersen Udvalgets rapport onsdag den 29. februar kl. 13.00 og studieturen til Christiania udskydes.

Med venlig hilsen

Maiken Bork Clausen

Udvalgssekretær”

Folketingets sekretariat orienterede ved e-mail af 24. februar 2012²¹ Københavns Politi om udsettelsen af besøget. Af e-mailen fremgår:

"Emne: Udskydelse af Retsudvalgets Christiania besøg!

...

Kære Jørn Aabye,

Retsudvalgets ser sig desværre nødsaget til at udskyde studieturen til Christiania på onsdag den 29. februar 2012 til et senere tidspunkt, da det har vist sig en stigende travlhed på det seneste i Folketingsarbejdet.

Folketingets Retsudvalg har endvidere fået oplyst, at ledelsen i Københavns Politi alligevel ikke kan deltage i mødet mellem Retsudvalget, Københavns Politi og Københavns Kommune på onsdag den 29. februar 2012 i forbindelse udvalgets studietur til Christiania.

Retsudvalgets sekretariat vil efterfølgende tage kontakt til Justitsministeriet med henblik på at finde en ny dato for studieturen.”

Denne e-mail blev samme dag sendt til orientering til blandt andre ministersekretær Karin Baunsgaard²², der samme dag videresendte e-mailen til blandt andre Jens-Christian Bülow.

En tilsvarende e-mail som den, der blev sendt til Jørn Aabye fra Københavns politi, blev den 24. februar 2012 sendt til Louise Nordskilde fra Københavns Kommune²³. Få minutter efter kommunens modtagelse af beskeden om, at besøget var udskudt, svarede Louise Nordskilde Udvalgssekretariatet med blandt andet følgende kommentar²⁴: ”Det var da noget værre noget. Jeg er i løbende dialog med Politiet, men de har ikke nævnt noget om at de ikke kunne deltage.”

²¹ Bilagssamling 1, side 43.

²² Bilagssamling 1, side 44.

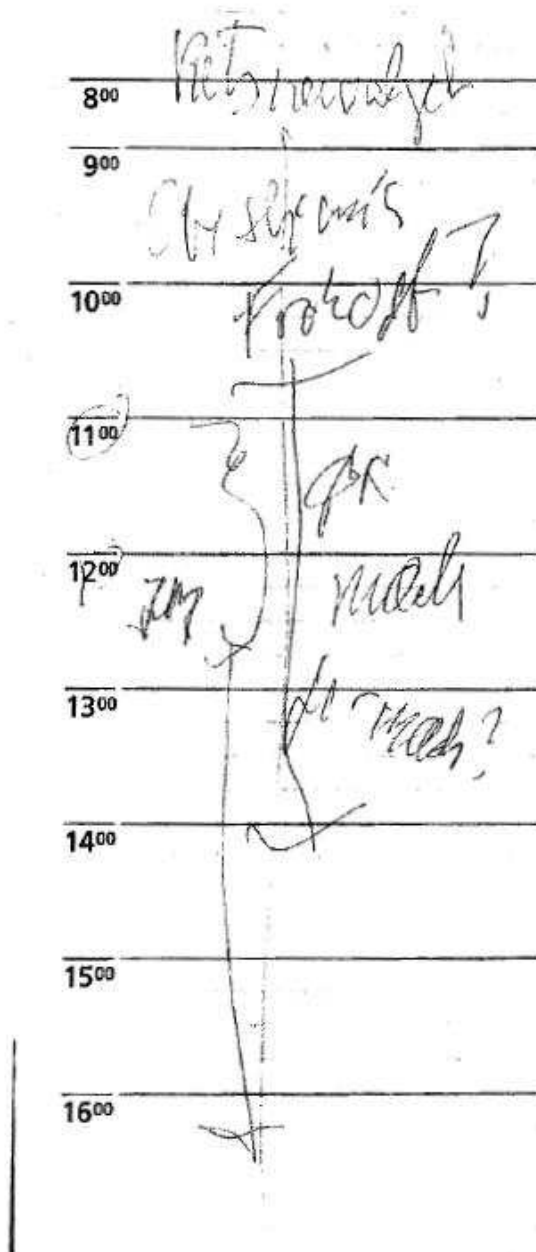
²³ Bilagssamling 1, side 195.

²⁴ Bilagssamling 1, side 194.

Af fhv. politidirektør Johann Reimanns kalender for den 29. februar 2012²⁵, som blev fremlagt som besvarelse på spørgsmål nr. 277 fra Folketingets Retsudvalg²⁶, fremgår:

februar 2012		so	ma	ti	on	to	fr	sa	so
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Onsdag
29 februar
Uge 9 • 60 • 306 • 29 dage

²⁵ Bilagssamling 1, side 48.

²⁶ Bilagssamling 1, side 47.

2.2 Forløbet efter udskydelsen af besøget den 29. februar 2012 og frem til den 19. november 2013

Efter beslutningen om udsættelse af besøget på Christiania sendte Folketingets sekretariat den **27. februar 2012** en e-mail til Justitsministeriet om den videre planlægning af besøget²⁷, hvoraf fremgår, at Udvalgssekretariatet forsøgte at finde en ny dato for gennemførelse af udvalgets besøg på Christiania.

Den **24. april 2012** blev der afholdt et møde med deltagelse af justitsministeren samt den tidligere fungerende formand for Retsudvalget, Anne Baastrup, og den nu tilbagevendte formand, Karina Lorentzen, hvor der blev orienteret om det aktuelle trusselsbillede, hvis Retsudvalget skulle på besøg på Christiania. Orienteringen byggede på en notits af 17. april 2012 fra Københavns Politi, som Justitsministeriet havde modtaget via PET²⁸. Det hedder i notitsen blandt andet:

"Sikkerhed og politimæssigt beredskab i og omkring Christiania i forbindelse med Retsudvalgets eventuelle studietur til Christiania.

Ved alle politimæssige aktiviteter i og omkring Christiania foretager Københavns Politi en vurdering af de sikkerhedsmæssige risici, der erfaringsmæssigt opstår ved gennemførelse af politiaktioner i området. Kriminelle elementer på Christiania reagerer spontant og aggressivt på enhver synlig politiaktivitet i og ved området, og politiet udsættes typisk for angreb med sten, kraftigt fyrværkeri og skud fra slangebøsser og lignende.

Politipersonale, der deltager i politiaktioner på Christiania, er derfor iført særlig indsatspåkledning, ligesom det er påkrævet, at politiet møder talstærkt op, dvs. at politiaktioner i området har den nødvendige og forsvarlige dimensionering med anvendelse af en eller flere politidelinger, der kan sikre, at målet med indsatsen bliver nået, og at indsatspersonalet og beboere i området ikke udsættes for personlig overlast.

Politiets Efterretningstjeneste anbefaler, at der i forbindelse med Retsudvalgets eventuelle besøg på Christiania bliver etableret et passende synligt politimæssigt beredskab.

Det er København Politis vurdering, at de sikkerhedsmæssige risici ved Retsudvalgets eventuelle besøg på Christiania kræver, at der bliver opstillet et synligt politimæssigt beredskab af delingsstørrelse eller mere til imødegåelse af eventuel chikane, trusler eller voldelige overfald, der måtte være rettet mod Retsudvalget eller enkeltmedlemmer af udvalget. Evakuering bort fra området er en option i en tilspidset situation og kræver, at der bliver etab-

²⁷ Bilagssamling 1, side 31.

²⁸ Bilagssamling 1, side 21.

leret et politimæssigt beredskab til sikring af, at en eventuel evakuering kan gennemføres med den fornødne hurtighed og sikkerhed.”

Det fremgår af en e-mail, som Jens-Christian Bülow den 23. april 2012 sendte til Anne Kristine Axelsson og Carsten Madsen²⁹, at Jens-Christian Bülow havde talt med Jakob Scharf, der havde oplyst, at han var indforstået med, at indholdet af sikkerhedsvurderingen vedrørende Retsudvalgets besøg på Christiania kunne videreformidles til Retsudvalgets medlemmer.

Kontorchef i Politikontoret Carsten Madsen deltog sammen med Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i mødet mellem justitsministeren og de to politikere den 24. april 2012. Af en udfyldende renskrivning af Carsten Madsens forkortede notater fra mødet fremgår blandt andet³⁰:

... Anne Kristine Axelsson orienterede om, at det aktuelle trusselsbillede indebar, at Retsudvalget vil blive ”pakket” ind i et synligt politiopbud af delingsstørrelse, hvilket svarer til ca. 30 mand.

Justitsministeren gav udtryk for, at han syntes, at Retsudvalget skulle tage ud på Christiania, og at Anne Baastrup så måtte gøre det klart for de fornuftige folk på Christiania, at det er afgørende vigtigt, at der ikke er ballade.

Jens-Christian Bülow oplyste, at politiet anbefalede et passende synligt politiberedskab, at der ville være mange – omkring 30 – og at de vil være i indsatsdragt. Der vil endvidere skulle tænkes i, hvad der skal til for at ”løse det”, hvis det ”brager løs”, og dette vil skulle lægges oveni de ca. 30.

Justitsministeren anførte herefter, at der vil være en passende synlig polititilstedeværelse af kampklædt politi.

Jens-Christian Bülow anførte, at Retsudvalget burde tage derud en tirsdag midt i måneden, f.eks. kl. 9 om morgenen. Dette gentog justitsministeren.

Det blev herefter aftalt på mødet, at formanden for Retsudvalget kunne oplyse udvalgets medlemmer om, at der ville være et passende, synligt politiberedskab på baggrund af omfang og aktuel vurdering af situationen, og at det ikke ville være med ”blød hat”...

I perioden fra mødet den 24. april 2012 og frem til gennemførelsen af besøget på Christiania den 7. juni 2012 sendte Folketingets Udvalgssekretariat løbende e-mails til Justitsministeriet vedrørende tilrettelæggelsen af forløbet³¹. Det fremgår af denne korrespondance blandt andet,

²⁹ Bisiddernes bilagssamling 1, side 1.

³⁰ Bilagssamling 1, side 79.

³¹ Bilagssamling 1, side 31 til 42 og bisiddernes bilagssamling, side 1 til 5.

at det blev drøftet, hvorvidt der skulle ydes politibeskyttelse under besøget på Christiania. Korrespondancen blev af ministersekretær Karin Baunsgaard videresendt til Jens-Christian Bülow til orientering³².

Den 1. juni 2012 var justitsministeren kaldt i et samråd i Folketingets Retsudvalg om kriminalitet på Christiania.

Samrådsspørgsmål AØ, der var stillet efter ønske fra medlem af Folketinget Peter Skaarup fra Danske Folkeparti, lød således³³:

”Vil ministeren redegøre for, hvorfor politiet ikke længere patruljerer på Christiania og hvad ministeren har tænkt sig at gøre for at politiet hurtigst muligt kommer til at patruljere på Christiania igen, så politiet bl.a. kan dæmme op for at kriminelle grupperinger helt åbenlyst sælger hash i store mængder og tilsyneladende samtidig har egne vagter til at regulere området i overensstemmelse med deres økonomiske interesse i uforstyrret salg af ulovlige stoffer, herunder hash (der henvises til BT’s artikel den 31. marts s. 6: ”Christiania er politifri zone”).”

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har i deres redegørelse af 19. december 2013³⁴ oplyst, at de var bekendt med, at der blev udarbejdet et beredskabstalepunkt til ministeren, der kunne bruges, hvis der under samrådet blev spurgt til, hvorfor det havde været så vanskeligt at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania. Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har videre oplyst, at det ville være det normale, at de har fået forelagt dette beredskabspunkt, men at ingen af dem har nogen erindring om det.

Carsten Madsen har i sin redegørelse af 19. december 2013³⁵, der er gengivet i sin helhed i denne beretning under punkt 4.1, side 87ff, oplyst, at samrådet den 1. juni 2012 blev håndteret af Politikontoret, som han var chef for. Om forberedelsen af samrådet fremgår af Carsten Madsens redegørelse nærmere:

”... Som led i forberedelsen af samrådet havde vi – som det er sædvanlig praksis – udarbejdet en række beredskabstalepapirer til den daværende justitsminister vedrørende spørgsmål, som det kunne tænkes, at udvalgets medlemmer ville stille.

I den forbindelse instruerede jeg min daværende souschef Anne Berg Mansfeld-Giese om, at der skulle udarbejdes et beredskab omkring vanskeligheder med at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania. Jeg orienterede hende ikke i den forbindelse om begivenheds-

³² Bilagssamling 1, side 82 til 86 og 90 samt bisiddernes bilagssamling 1, side 2 til 5.

³³ Bilagssamling 1, side 95.

³⁴ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 15.

³⁵ Bilagssamling 1, side 4.

forløbet i februar 2012. Beredskabet, som jeg dikterede indholdet af, havde følgende indhold:

"Beredskab 2

Hvorfor har det været så vanskeligt at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania?

- Så vidt jeg er orienteret, vil besøget blive afviklet om ganske få dage, så det er altså lykkedes at få besøget i stand.
- Det synes jeg, at spørgeren skal glæde sig til, frem for at gå op i spørgsmål omkring planlægning af besøget.

Hvis yderligere spørgsmål

- Nu er det jo altså ikke sådan, at jeg bestemmer over udvalgets besøg rundt omkring. Så det er ikke et spørgsmål, jeg mener at kunne gå nærmere ind i..."

Under samrådet den 1. juni 2013 blev der ikke stillet spørgsmål om Retsudvalgets udsatte besøg, og det omtalte beredskabspunkt blev som følge heraf heller ikke anvendt³⁶.

Den **7. juni 2012** besøgte Retsudvalget med deltagelse af Pia Kjærsgaard Christiania under politibeskyttelse.

I august 2012 gennemførte Justitsministeriet en stor organisationsændring, der betød, at departementet blev organiseret i 5 afdelinger: Administrationsafdelingen, Civilafdelingen, Lovafdelingen, Udlændingeafdelingen samt Politi- og Strafferetsafdelingen.

Organisationen i Administrationsafdelingen, Lovafdelingen og Politi- og Strafferetsafdelingen kom herefter til at se således ud³⁷:

³⁶ Indberetningerne side 45.

³⁷ Indberetningerne side 5.

Administrationsafdelingen

*Afd. chef John Vestergaard og
HR-chef Rikke Steffensen*

- Ministersekretariat og kommunikation
- Budget- og Planlægningskontoret (*Kontorchef Rikke Laulund*)
- Økonomistyringskontoret (*Kontorchef Anette Görtz*)
 - Regnskabssektionen
 - It- og Logistik
- Personalekontoret (*Kontorchef Johan Kristian Legarth*)
- Forskningskontoret (*Forskningschef Britta Kyvsgaard*)

Lovafdelingen

*Afd. chef Kristian Korfitz Nielsen
og komm. Nina Holst-Christensen*

- Stats- og Menneskeretskontoret (*Kontorchef Morten N. Jakobsen*)
- Forvaltningsretskontoret (*Kontorchef Carsten Madsen*)
- Lovkvalitetskontoret (*Kontorchef Lennart Houmann*)
- EU-retskontoret (*Kontorchef Mette Undall-Behrend*)

Politi- og Strafferetsafdelingen

Afd. chef Jens-Christian Bülow

- Strafferetskontoret (*Kontorchef Freja Thorsboe*)
- Straffuldbyrdelseskontoret (*Kontorchef Frederik Gammeltoft*)
- Politikontoret (*Fg. kontorchef Anne Berg Mansfield-Giese*)
- Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret (*Kontorchef Anette Arnsted*)

Af Justitsministeriets hjemmeside, www.jm.dk, fremgår, at Politikontoret beskæftiger sig med områder som bandekriminalitet, narkotikakriminalitet, klager over politiet, politiets magtmidler og ordensbekendtgørelsen, mens Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret beskæftiger sig med områder som PET, terrorbekæmpelse og kriminalprævention.

2.3 Forløbet i forbindelse med udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse den 19. november 2013

Den 29. oktober 2013 modtog Justitsministeriet kopi af et brev af 28. oktober 2013 fra politiforeningen i PET sendt til Politiforbundet Danmark og Rigspolitiforeningen Dansk Politi³⁸. Det hedder i brevet blandt andet:

”Vedr.: Samarbejdsproblemer mellem direktionen og politiforeningen i PET.

Det er med stor beklagelse, at politiforeningen i PET ser sig nødsaget til, at afbryde enhver form for samarbejde med direktionen i PET.

³⁸ Bilagssamling 1, side 108.

Vi er klar over, at der i nærværende brev med tilhørende dokumenter fremtræder informationer og beskyldninger af alvorlig karakter. Det er ikke politiforeningens hensigt at fremsætte ærekrænkende udtalelser endelige sigtelser, men udelukkende at frembringe de informationer, der massivt er kommet til politiforeningens kendskab.

...

Pressens vedvarende interesse for direktionens virke i PET gør, at vi nu er nødsaget til internt at frembringe de informationer, som vi er vidende om, så arbejdsgiver kan agere.

...

Senest har PET været omtalt i medierne i lidet flatterende vendinger, hvor økonomiske dispositioner har været nævnt, og hvor en umoderne ledelsesstil har været omtalt.

Vi er vidende om, at særligt en avis, er tæt på at afdække Politimesterens adfærd i forhold til kvindelige medarbejdere.

...

Politiforeningen må konstatere, at politipersonalet i PET i skrivende stund har mistet respekten til direktionen i PET, og at vi ikke ser et fremtidigt samarbejde med 4 navngivne personer muligt.

..."

Af Anne Kristine Axelssons forklaring³⁹ fremgår, at Justitsministeriet i anledning af brevet – der efter ministeriets opfattelse indeholdt en række meget konkrete, men ikke underbyggede beskyldninger mod ledelsen i PET – indhentede skriftlige redegørelser fra de tre ledende jurister i PET, herunder Jakob Scharf. Justitsministeriet besluttede efter modtagelsen af de skriftlige redegørelser ikke at foretage yderligere i anledning af brevet.

Den **14. november 2013** modtog Justitsministeriet fra Rigspolitiet et brev af 12. november 2013⁴⁰ fra fem tillidsfolk i PET til blandt andre Rigspolitichefen, hvori der bl.a. blev fremsat beskyldninger om, at chefen for PET skulle have anmodet om oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender med henblik på at misbruge oplysningerne. Af brevet fremgår bl.a.:

"Vedr.: Samarbejdsproblemer mellem direktion og politiforeningen i PET.

...

Som supplement til tidligere skrivelser fremsendt d. 28. oktober 2013 til Politiforbundet Danmark og Rigspolitiforeningen i Dansk Politi, har Politiforeningen i PET torsdag d. 7. november 2013 afholdt et orienteringsmøde for Politiforeningens medlemmer i PET.

På orienteringsmødet blev den tidligere fremsendte skrivelse med bilag læst op for samtlige medlemmer, ligesom den indledende skrivelse efterfølgende er lagt ud på Share - PET' s interne net.

³⁹ Forhørsprotokollen af 1. marts 2014, side 7, 5. afsnit.

⁴⁰ Bilagssamling 1, side 111.

På mødet deltog mere end 350 medarbejdere, som gav fuld opbakning til Politiforeningens skrivelser og redegørelse.

Efter mødet bekræftede flere medlemmer de fremsendte informationer i de omtalte skrivelser, og flere medlemmer fremkom nu med nye bekymrende oplysninger. I den forbindelse er der her tale om oplysninger, som Politiforeningen mener, er relevant for vores arbejdsgever at være i besiddelse af.

Med baggrund heri, kan vi nu oplyse,

...

I februar/marts måned 2012 fik koordinatorkontoret i PET til opgave, at afdække alle nødvendige sikkerhedsforanstaltninger omkring MF., Pia Kjærsgaard, da hun som Formand for Dansk Folkeparti ønskede at bruge sin ret til, at indtræde/lade sig ind supplere i Retsudvalget, som skulle på rundvisning på Christiania.

Da de sikkerhedsmæssige aspekter og ressourceforbrug blev forelagt PM, Jakob Scharf, skulle han have tilkendegivet, at PET ikke bruger så mange midler på denne kvinde.

Senere blev koordinatorkontoret af PM., Jakob Scharf oplyst, at "man" via kontakter i Justitsministeriet, havde fået dem til at indkalde Retsudvalget til et orienteringsmøde på den selvsamme dag, som Retsudvalget skulle have været på Christiania, så PET sparede en mængde af ressourcer.

Da en ny rundvisning for Retsudvalget skulle arrangeres, blev koordinatorkontoret i PET af PM, Jakobs Scharf spurgt, om de ikke kunne kigge i MF., Pia Kjærsgaard's kalender, med henblik på at fastlægge Retsudvalgets rundvisning på Christiania på en dag, hvor MF., Pia Kjærsgaard, allerede sås at være optaget til anden side.

Dette blev imidlertid afvist af medarbejderne i PET, som jf. brev dateret d. 21. marts 2012 kl. 11:28 skriver til en ledende medarbejder i PET:

Emne: Kommentarer vedr. anmodning om udlevering af oplysninger fra Pia Kjærsgaards fortrolige kalender.

Hej XXX

Jeg skal på baggrund af anmodning fra PM Jakob Scharf, om udleveringen af kalenderoplysninger fra Pia Kjærsgaards personlige og fortrolige kalender, gøre dig opmærksom på følgende problemstillinger i den anmodning:

PET's koordinatorkontors opgave er, at sikre at personer som af regeringens sikkerhedsudvalgs eller PET skønnes, skal tildeles sikkerhed, kan opretholde et arbejds- og privatliv uden at lide overlast.

Dette gør koordinatorkontoret blandt andet ved at monitorere den truede persons (VIP) fortrolige arbejds- og private kalender, som efter specifik aftale med den truede person, KUN benyttes af koordinatorkontorets sikkerhedskoordinatorer som specifikt håndterer den enkelte VIP, samt de dedikerede livvagter. (NEED to Know princippet)

Koordinatorkontorets sikkerhedskoordinatorer bruger den viden om VIP'ens aktiviteter til at undersøge om der kan være modstandere (terrorister/ekstremister), der kan være efter vedkommende, om der er åbne eller lukkede arrangementer på VIP'ens kalender, der kræver særlige sikkerhedsmæssige forholdsregler.

Dernæst giver disse oplysninger sikkerhedskoordinatoren mulighed for at bistå livvagtstyrken med at koordinere fly, hotelovernatninger, bevogtning, billetbestillinger til arrangementer osv. i rette tid.

For at have VIP'ens (Statsministre, kongehus, truede personer) fortrolighed og tillid er det af afgørende for vores arbejde, at man ikke benytter den viden om en VIP's færden og videregiver den til andre interessenter af politiske eller andre årsager.

Hvis fortroligheden kompromitteres, vil PET's koordinatorkontor og Livvagtstyrken ikke fremover kunne påregne at få oplysninger om Statsministeren, Kongehusets VIP'er, ambassadørernes og Pia Kjærsgaard m.v.

Det vil gøre arbejdsbetingelserne for livvagterne, koordinatorkontoret og samarbejdet med Dansk politi ift sikkerhedsmæssige tiltag meget vanskelige fremover.

Underskrevet

Det er Politiforeningens opfattelse, at PET skal fremstå neutralt i forhold til det politiske niveau, og at PET på ingen måder må kunne mistænkes for at, at optræde som værktøj for en politisk instans.

Politiforeningen finder det kritisabelt, at en ledelse forsøger at misbruge en autoriseret adgang til VIP's kalender med henblik på at tilegne sig en viden, som man så efterfølgende synes at have til hensigt at misbruge.

Politiforeningen er i besiddelse af nævnte mailkorrespondance.

..."

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har i deres redegørelse af 19. december 2013⁴¹ oplyst, at Justitsministeriet den 15. november 2013 anmodede chefen for PET om bemærknin-

⁴¹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 16.

ger til brevet fra tillidsfolkene. Ministeren blev forinden orienteret om indholdet af beskyldningerne og om, hvordan Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ville håndtere brevet.

Sent om aftenen den **18. november 2013** modtog Justitsministeriet en orientering fra PET om, at Ekstra Bladet havde bedt om en kommentar til en artikel, avisen ville bringe den næste dag⁴². Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har i deres redegørelse anført⁴³, at de ikke kendte til det konkrete indhold af artiklen, men artiklen skulle handle om en historie om, at PET-chefen havde forsøgt at skaffe sig adgang til Pia Kjærsgaards kalender med det formål at forhindre hende i at komme på Christiania.

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse⁴⁴ fremgår herefter:

”... I lyset heraf og risikoen for, at Ekstra Bladet var i besiddelse af brevet fra tillidsfolkene, blev det i samråd med justitsministeren om aftenen den 18. november 2013 besluttet, at der måtte forberedes en presseudtalelse om ministerens rolle i forbindelse med udsættelsen af Retsudvalgets besøg i februar 2012.

I udtalelsen var det bl.a. vigtigt at afvise, at ministeren skulle have nogen viden om eller rolle i forhold til beskyldningerne om, at PET-chefen skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender. Samtidig skulle hovedfokus være at få forklaret forløbet, der førte til udsættelsen af Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012. Det vil sige, at der havde været et konkret og skærpet trusselbillede, som ikke havde kunnet videregives til Retsudvalget, og at justitsministeren derfor havde aftalt med formanden for Retsudvalget, at udvalget skulle inviteres til et møde netop den dag, hvor besøget skulle være afholdt, så formanden kunne bruge dette møde som forklaring på, at besøget måtte udskydes.

Dette fokus afspejlede vores erindring på dette tidspunkt om forløbet i 2012. Det var således vores erindring, at det var korrekt, at Retsudvalget var blevet tilbudt en teknisk gennemgang af en betænkning på det tidspunkt, hvor besøget skulle finde sted, således at formanden kunne bruge dette som begrundelsen. Der var ingen af os, der på dette tidspunkt erindrede, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse...”

Jens-Christian Bülow udarbejdede et udkast til presseudtalelse, som han den 18. november 2013 kl. 22.30⁴⁵ sendte til justitsministeren, Anne Kristine Axelsson og Morten Bødskovs særlige rådgiver Trine Maria Ilsøe. Af udkastet fremgår:

⁴² Bisiddernes bilagssamling, side 6.

⁴³ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 16.

⁴⁴ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 16.

⁴⁵ Bilagssamling 1, side 117.

”**Emne:** En lang udgave

Jeg har den holdning, at medlemmer af Folketinget skal kunne besøge alle områder i Danmark - også Christiania. Og Retsudvalget inklusiv Pia Kjærsgaard besøgte jo også rent faktisk Christiania i juni 2012.

Samtidig er der nogle steder i Danmark, hvor det er nødvendigt, at Folketinget inddrager politiet i planlægningen af besøg, for at der kan tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger. Dette gælder f.eks. Christiania.

Når det gælder det besøg, som Retsudvalget havde planlagt i foråret 2012, blev Justitsministeriet, før besøget skulle foregå, orienteret af PET om, at det ville være nødvendigt, at politiet var meget massivt og synligt tilstede på Christiania under Retsudvalgets besøg. Dette var nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, der forelå på det pågældende tidspunkt.

I det lys mente jeg, at det rigtige var at give formanden for Retsudvalget en fortrolig orientering om, at politiets vurdering betød, at der ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg. Formanden besluttede herefter, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt.

På grund af den fortrolige karakter kunne formanden ikke fortælle resten af udvalget om begrundelsen for at udskyde besøget, og det blev derfor aftalt, at Justitsministeriet skulle invitere Retsudvalget til et møde netop den dag, hvor besøget skulle være afholdt, så formanden kunne bruge dette møde som forklaring på, at besøget måtte udskydes.

Jeg synes, at formanden for Retsudvalget traf en rigtig beslutning om at lade hensynet til medlemmernes sikkerhed veje tungest, da hun besluttede at udskyde besøget på Christiania. Men jeg må på det kraftigste afvise, at jeg skulle have givet ordre om, at besøget skulle placeres på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne deltage. Og jeg har naturligvis heller ikke bedt om eller modtaget oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender.

Det er ikke mig, som Justitsminister, der afgør, om eller hvornår Retsudvalget skal besøge Christiania. Det gør Retsudvalget selv, og som nævnt besøgte udvalgets medlemmer - inklusiv Pia Kjærsgaard - da også Christiania i juni 2012.”

Om morgenen den **19. november 2013** bragte Ekstra Bladet en artikel (internettet)⁴⁶ med overskriften ”*Anklage: Scharf krævede ulovlig spionage mod Pia K*”, hvori det blev hævdet, at Jacob Scharf havde beordret, at politifolk fra PET skaffede sig adgang til Pia Kjærsgaards kalender, så besøget på Christiania kunne arrangeres en dag, hvor hun ikke kunne deltage.

⁴⁶ Bilagssamling 1, side 148.

Ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁴⁷ ringede justitsministeren til formanden for Retsudvalget Karina Lorentzen for at orientere hende om indholdet af udkastet til justitsministerens påtænkte presseudtalelse i anledning af Ekstra Bladets artikler, da de kunne forudse, at ministerens udtalelse ville afstedkomme en del pressehenvendelser til hende. At ministeren kontaktede Karina Lorentzen i stedet for Anne Baastrup skyldtes ifølge redegørelsen, at de på det tidspunkt havde en erindring om, at det havde været Karina Lorentzen, de havde drøftet sagen med i februar 2012. Karina Lorentzen fik ved samme lejlighed den 19. november 2013 kl. 9.40 tilsendt sålydende reviderede udkast til presseudtalelse⁴⁸:

”Udtalelse fra justitsminister Morten Bødskov:

Alle medlemmer af Folketinget skal kunne besøge alle afkroge af Danmark – også Christiania. Det er heldigvis også muligt i Danmark, hvor Retsudvalget inklusiv Pia Kjærsgaard besøgte Christiania i juni 2012.

Men der er nogle steder i Danmark, hvor det er nødvendigt, at Folketinget inddrager politiet i planlægningen af besøg, for at der kan tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, så truende og farlige episoder så vidt muligt undgås.

Når det gælder det besøg, som Retsudvalget oprindeligt havde planlagt i det tidlige forår 2012, blev Justitsministeriet, før besøget skulle foregå, orienteret af PET om, at det ville være nødvendigt, at politiet var meget massivt og synligt tilstede på Christiania under Retsudvalgets besøg. Dette var nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, der forelå på det pågældende tidspunkt og som var baseret på blandt andet efterretninger.

I det lys mente jeg, at det rigtige var at give formanden for Retsudvalget en fortrolig orientering om, at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed, ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg. Formanden besluttede herefter, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt.

Formanden for Retsudvalget traf en rigtig beslutning ved at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest, da hun besluttede at udskyde besøget på Christiania. Da hun ikke kunne oplyse Retsudvalget om det konkrete trusselsbillede, blev det aftalt, at der skulle afholdes et møde i Retsudvalget med justitsministeren netop den dag besøget skulle være afholdt, så formanden for Retsudvalget kunne bruge dette møde som forklaring på, at besøget på Christiania måtte udskydes.

⁴⁷ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 17.

⁴⁸ Bilagssamling 1, side 118.

Det er ikke mig, som justitsminister, der afgør, om eller hvornår Retsudvalget skal besøge Christiania. Det gør Retsudvalget selv. Og faktum er, at retsudvalget - inklusiv Pia Kjærsgaard - besøgte Christiania nogle måneder senere på en dato retsudvalget selv havde fastsat. Jeg kan til orientering oplyse, at jeg er bekendt med, at flere datoer var i spil forud for det gennemførte besøg den 7. juni 2012, og at det var hensynet til Folketingets arbejde der bestemte den endelige dato. ”

Ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁴⁹ henviste Karina Lorentzen imidlertid ministeren til Anne Bastrup, der i den pågældende periode havde vikarieret som formand for Retsudvalget. Ministeren kontaktede som følge heraf Anne Bastrup. Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse fremgår herom⁵⁰:

”... Herefter kontaktede ministeren Anne Bastrup telefonisk og oplyste hende om indholdet af udtalelsen [⁵¹]. Anne Bastrups første reaktion var, at beslutningen om, at besøget skulle udskydes, var en fælles beslutning mellem hende og ministeren. Hun nævnte samtidig, at Københavns Politidirektørs manglende deltagelse også havde været en del af den begrundelse, der var givet til udvalget. Hun nævnte ikke på det tidspunkt, at det efter hendes opfattelse var hende alene, der havde besluttet, hvilken begrundelse udvalget skulle have. Det blev aftalt, at ministeren og Anne Bastrup skulle tale sammen lidt senere på dagen, når vi havde arbejdet videre med udkastet. Efter drøftelserne blev der lavet et nyt udkast af 19. november 2013 kl. 10.37 ..., hvor Anne Bastrups kommentarer blev forsøgt afspejlet. ...”

Af det omtalte udkast af 19. november 2013 kl. 10.37⁵², som blev sendt via Anne Kristine Axelssons e-mailadresse til justitsministeren, fremgår:

”**Emne:** VS: Christiania

Udtalelse fra justitsminister Morten Bødskov:

Alle medlemmer af Folketinget skal kunne besøge alle afkroge af Danmark – også Christiania. Det er heldigvis også muligt i Danmark, hvor Retsudvalget inklusiv Pia Kjærsgaard besøgte Christiania i juni 2012.

Men der er nogle steder i Danmark, hvor det er nødvendigt, at Folketinget inddrager politiet i planlægningen af besøg, for at der kan tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, så truende og farlige episoder så vidt muligt undgås.

⁴⁹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 17.

⁵⁰ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 17.

⁵¹ Bilagssamling 1, side 118.

⁵² Bilagssamling 1, side 119.

Når det gælder det besøg, som Retsudvalget oprindeligt havde planlagt i det tidlige forår 2012, blev Justitsministeriet, før besøget skulle foregå, orienteret af PET om, at det ville være nødvendigt, at politiet var meget massivt og synligt tilstede på Christiania under Retsudvalgets besøg. Dette var nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, der forelå på det pågældende tidspunkt og som var baseret på blandt andet efterretninger.

I det lys mente jeg, at det rigtige var at give formanden for Retsudvalget en fortrolig orientering om, at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed, ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg. Formanden besluttede herefter i samråd med mig, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt. Det var i mine øjne en rigtig beslutning at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest.

Da formanden ikke kunne oplyse retsudvalget om det konkrete trusselsbillede, blev det aftalt, at der skulle afholdes et møde i retsudvalget med justitsministeren netop den dag besøget skulle være afholdt, så formanden for retsudvalget kunne bruge dette møde samt politidirektøren for Københavns manglende mulighed for at deltage i et forudgående møde om situationen på Christiania som forklaring på, at besøget på Christiania måtte udskydes.

Det var Retsudvalget selv der herefter besluttede at fastholde et besøg på Christiania. Og faktum er, at Retsudvalget - inklusiv Pia Kjærsgaard - besøgte Christiania nogle måneder senere på en dato retsudvalget selv havde fastsat. ”

Ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse⁵³ blev der herefter arbejdet videre med udkastet til presseudtalelse, og der blev i løbet af dagen blandt andet indsat en beklagelse i udtalelsen. Af et senere udkast til presseudtalelse⁵⁴, der den 19. november 2013 kl. 14.08 blev sendt fra Trine Maria Ilsøes e-mailadresse til blandt andre Anne Kristine Axelsson, justitsministeren og Jens-Christian Bülow, fremgår således følgende:

”**Emne:** Udkast kl 14.07

Udtalelse fra justitsminister Morten Bødskov:

Jeg har noteret mig, at PET-chefen blankt har afvist, at han skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender til at forhindre hende i at besøge Christiania. Jeg har i øvrigt bedt Rigspolitichefen om at give en generel orientering om situationen i PET på forligskredsmødet for politiet i morgen onsdag.

⁵³ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 17.

⁵⁴ Bilagssamling 1, side 120.

Derudover er det vigtigt at slå fast, at alle medlemmer af Folketinget skal kunne besøge samtlige afkroge af Danmark - det gælder også Christiania. Det er heldigvis også muligt i Danmark, hvor Retsudvalget inklusiv Pia Kjærsgaard besøgte Christiania i juni 2012.

Men der er nogle steder i Danmark, hvor det er nødvendigt, at Folketinget inddrager politiet i planlægningen af besøg, for at der kan tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, så truende og farlige episoder så vidt muligt undgås.

Når det gælder det besøg, som Retsudvalget oprindeligt havde planlagt i det tidlige forår 2012, blev Justitsministeriet, før besøget skulle foregå, orienteret af PET om, at det ville være nødvendigt, at politiet var meget massivt og synligt tilstede på Christiania under Retsudvalgets besøg. Dette var nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, der forelå på det pågældende tidspunkt og som var baseret på blandt andet efterretninger.

Til det konkrete trusselsbillede hørte, at jeg af PET var orienteret om, at Pia Kjærsgaard havde planer om at indtræde midlertidigt i Retsudvalget til det pågældende besøg. Denne oplysning indgik selvfølgelig i den samlede trusselvurdering og gjorde at der var et skærpet trusselsbillede af betydning for alle Retsudvalgets medlemmer.

I det lys mente jeg, at det rigtige var at give den daværende formand for Retsudvalget en fortrolig orientering om, at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed, ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg. Det ville have været forkert af mig ikke at videregive disse oplysninger til formanden, da jeg ikke kunne sidde min konkrete viden om det samlede trusselsbillede overhørig. Oplysningen om Pia Kjærsgaards eventuelle deltagelse blev dog ikke videregivet til formanden. Havde jeg videregivet denne oplysning, havde jeg kompromitteret fortroligheden omkring Pia Kjærsgaards planer.

Formanden besluttede efter den fortrolige orientering i samråd med mig, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt. Det var i mine øjne en rigtig beslutning at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest.

Tilbage stod at forklare Retsudvalget, hvorfor besøget til Christiania skulle udskydes. Baggrunden for det skærpede trusselsbillede kunne ikke videregives til Retsudvalgets medlemmer uden at kompromittere både Pia Kjærsgaards planer og de efterretninger som PET havde indsamlet.

Derfor blev det i lyset af den ekstraordinære situation aftalt, at der skulle afholdes et møde i Retsudvalget med justitsministeren netop den dag besøget skulle være afholdt, så formanden for Retsudvalget kunne bruge dette møde samt politidirektøren for Københavns manglende mulighed for at deltage i et forudgående møde om situationen på Christiania som forklaring på, at besøget på Christiania måtte udskydes.

Set i bakspejlet skal jeg beklage, at jeg bidrog til at Retsudvalget fik viderebragt et forkert billede af den egentlige begrundelse for, at besøget ikke kunne finde sted på det ønskede tidspunkt.

I øvrigt valgte Retsudvalget – inklusiv Pia Kjærsgaard – at besøge Christiania nogle måneder senere på en dato Retsudvalget selv fastsatte.”

Samme dag kl. 14.08 sendte Anne Kristine Axelsson udkastet til Statsministeriets departementschef Christian Kettel Thomsen til orientering⁵⁵.

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁵⁶ fremgår det om forløbet herefter:

”Da ministeren herefter fik telefonisk kontakt til Anne Baastrup, læste han et udkast op i telefonen, hvoraf det fremgik, at ministeren og hun havde aftalt, hvilken begrundelse hun skulle give udvalget, hvilket han nu beklagede. Anne Baastrup afviste efter at have fået udkastet læst op utvetydigt, at hun skulle have aftalt med ministeren, hvilken begrundelse hun skulle give udvalget. Hun tilkendegav, at det var ministeren eller ministeriet slet ikke involveret i - hun stod selv for begrundelsen over for udvalgets medlemmer.

Anne Baastrup sendte efterfølgende justitsministeren en mail, hvori hun videresendte dele af den interne mailkorrespondance fra Retsudvalget omkring aflysningen af besøget den 29. februar 2012. Vi er ikke i besiddelse af denne mail til justitsministeren, men vi fik den forevist den 19. november 2013. Det var en mail af 23. februar 2012 fra Anne Baastrup til udvalget, hvori hun indstillede og begrundede over for udvalget, at besøget måtte udskydes, da politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i den forudgående frokost. Samtidig havde justitsministeren tilbudt hende en teknisk gennemgang af en betænkning, som udvalgets medlemmer havde presset på for at få, hvorfor hun foreslog medlemmerne, at den ledige tid blev brugt til denne gennemgang. Det skal bemærkes, at vi ikke erindrer i forbindelse med forløbet i 2012 at have set eller været bekendt med denne mail til udvalget.

I lyset af Anne Baastrups meddelelse om, at det var hende, der havde besluttet, hvad hun ville begrunde aflysningen med, blev det herefter aftalt mellem ministeren og Anne Baastrup, at det, som skulle stå i justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 om begrundelsen for indstillingen om, at besøget den 29. februar 2012 blev udskudt, skulle svare nøje til det, som hun rent faktisk havde skrevet som begrundelse i sin mail til udvalgsmedlemmerne. ...

⁵⁵ Bilagssamling 1, side 125.

⁵⁶ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 17.

Samtidig besluttede ministeren i samråd med os, at beklagelsen skulle tages ud af pressemeddelelsen, da han ifølge Anne Baastrups klare erindring ikke havde været med til at beslutte, hvilken begrundelse hun skulle give til udvalget, og der dermed ikke længere var grund til at beklage, at han havde bidraget til, at Retsudvalget fik viderebragt et forkert billede af den egentlige begrundelse for, at besøget ikke kunne finde sted.”

Den endelige presseudtalelse⁵⁷, der blev udsendt den 19. november 2013, kom herefter til at se sådan ud:

”Udtalelse vedrørende Retsudvalgets besøg på Christiania

...

Udtalelse fra justitsminister Morten Bødskov:

”Jeg kan indledningsvist oplyse, at PET varetager personbeskyttelsesopgaver vedrørende Pia Kjærsgaard og derfor har adgang til oplysninger om hendes færden. Jeg har noteret mig, at PET-chefen blankt har afvist, at han skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender til at forhindre hende i at besøge Christiania. Jeg har i øvrigt bedt Rigspolitechefen om at give en generel orientering om situationen i PET på forligskredsmødet for politiet i morgen onsdag.

Derudover er det vigtigt at slå fast, at alle medlemmer af Folketinget skal kunne besøge samtlige afkroge af Danmark - det gælder også Christiania. Det er heldigvis også muligt i Danmark, hvor Retsudvalget inklusiv Pia Kjærsgaard besøgte Christiania i juni 2012.

Men der er nogle steder i Danmark, hvor det er nødvendigt, at politiet inddrages i planlægningen af besøg, for at der kan tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, så truende og farlige episoder så vidt muligt undgås.

Når det gælder det besøg, som Retsudvalget oprindeligt havde planlagt i det tidlige forår 2012, blev Justitsministeriet, før besøget skulle foregå, orienteret af PET om, at det ville være nødvendigt, at politiet var meget massivt og synligt tilstede på Christiania under Retsudvalgets besøg. Dette var nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, der forelå på det pågældende tidspunkt, og som var baseret på blandt andet efterretninger.

Jeg var af PET i fortrolighed blevet orienteret om, at der til det konkrete trusselsbillede hørte, at Pia Kjærsgaard havde planer om at indtræde midlertidigt i Retsudvalget til det pågældende besøg. Denne oplysning indgik selvfølgelig i den samlede trusselsvurdering og gjorde, at der var et skærpet trusselsbillede af betydning for alle Retsudvalgets medlemmer.

I det lys mente jeg, at det rigtige var at give den daværende formand for Retsudvalget en fortrolig orientering om, at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikker-

⁵⁷ Bilagssamling 1, side 26.

hed, ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg. Det ville have været forkert af mig ikke at videregive disse oplysninger til formanden, da jeg ikke kunne sidde min konkrete viden om det samlede trusselsbillede overhørig. Oplysningen om Pia Kjærsgaards eventuelle deltagelse blev dog ikke videregivet til formanden. Havde jeg videregivet denne oplysning, havde jeg kompromitteret fortroligheden omkring Pia Kjærsgaards planer.

Formanden vurderede efter den fortrolige orientering i samråd med mig, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt. Det var i mine øjne en rigtig vurdering at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest, men baggrunden for det skærpede trusselsbillede måtte ikke videregives til Retsudvalgets medlemmer, da det ville kompromittere de efterretninger, som PET havde indsamlet.

Da politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i et forudgående møde inden besøget den pågældende dag, indstillede formanden i lyset af den ekstraordinære situation til udvalget, at besøget måtte udskydes. Samtidig foreslog formanden, at den nu ledige tid kunne bruges til, at Justitsministeriet foretog en teknisk gennemgang af en betænkning, som medlemmerne af Retsudvalget havde presset på for at få.

I øvrigt valgte Retsudvalget - inklusiv Pia Kjærsgaard - at besøge Christiania nogle måneder senere på en dato, Retsudvalget selv fastsatte".

Anne Kristine Axelsson sendte ved e-mail af 19. november 2013 kl. 16:54 en kopi af den endelige presseudtalelse til departementschef Christian Kettel Thomsen til orientering⁵⁸.

2.4 Forløbet efter udsendelsen af presseudtalelsen den 19. november 2013 og indtil Folketingets Retsudvalgs samråd med justitsministeren den 10. december 2013

Den 20. november 2013 blev der afholdt et møde i politiforligskredsen. Forud for mødet havde de forskellige retspolitiske ordførere udtalt, at de ville have en redegørelse for samarbejdsproblemerne i PET.

Det fremgår af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁵⁹, at ministeren om morgenen den 20. november 2013 i samråd med dem besluttede at bede PET-chefen om en redegørelse vedrørende pressens historier om beskyldningerne om misbrug af Pia Kjærsgaards kalenderoplysninger. Ministeren orienterede på mødet med forligskredsen om dette. Ifølge redegørelsen tilkendegav ministeren på mødet, at han ville sende PET-chefens redegørelse til Retsudvalget, når han havde modtaget den. Nogle af Retsudvalgets medlemmer ønskede, at justitsministeren også skulle redegøre for sin egen rolle i forløbet om-

⁵⁸ Bilagssamling 1, side 127.

⁵⁹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 19.

kring Retsudvalgets besøg på Christiania. Til det svarede justitsministeren, at han jo dagen før var kommet med en presseudtalelse, men at han da godt kunne sende denne til Retsudvalget samtidig med oversendelsen af PET-chefens redegørelse.

Den **27. november 2013** besvarede justitsministeren et mundtligt § 20-spørgsmål om beskyldningen om misbrug af Pia Kjærsgaards kalender (nr. 501)⁶⁰. Politikontorets svarudkast blev ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁶¹ til efter drøftelse med Jens-Christian Bülow og efterfølgende godkendt af Anne Kristine Axelsson.

Anne Berg Mansfeld-Giese har i sin redegørelse af 18. december 2013⁶² oplyst, at hun blev bedt om at håndtere det mundtlige S-spørgsmål (nr. 501), og at hun drøftede spørgsmålet med Jens-Christian Bülow, hvorefter det blev besluttet, at besvarelsen måtte være helt kortfattet, idet ministeriet på dette tidspunkt fortsat afventede PET-chefens redegørelse.

Den mundtlige besvarelse af spørgsmålet fandt sted i spørgetiden den 27. november 2013. Af besvarelsen fremgår⁶³:

"Spm. nr. S 501

4) Til justitsministeren af:

Christian Langballe (DF):

Er det i orden, at chefen for PET tvang medarbejdere til at kigge i fru Pia Kjærsgaards kalender for at forpurre, at hun besøgte Christiania?

...

Justitsministeren (Morten Bødskov):

Tak for det, formand. Jeg har noteret mig, at PET-chefen blankt har afvist beskyldninger om, at han skulle have misbrugt oplysninger fra fru Pia Kjærsgaards kalender til at forhindre hende i at besøge Christiania. Samtidig har jeg som bekendt bedt PET-chefen om at lave en redegørelse til mig om forløbet i sagen. Jeg har endnu ikke modtaget denne redegørelse, men jeg går ud fra, at det sker meget snart, og derfor finder jeg det rigtigst at afvente redegørelsen, inden jeg forholder mig yderligere til sagen.

...

Christian Langballe (DF):

Altså, jeg synes jo, det er en alvorlig anklage, som bliver fremsat, og den kommer fra fem tillidsfolk i PET, som siger, at PET's chef har tvunget dem til at skaffe sig adgang til fru Pia Kjærsgaards kalender, fordi de under dække af, at de var hendes livvagter, kunne gå ind og tjekke, hvornår hun ikke kunne komme ud på Christiania, så man kunne lægge mødet på det tidspunkt. Jeg synes, det er en sammenblanding af nogle ting.

⁶⁰ Bilagssamling 1, side 156.

⁶¹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 19.

⁶² Bilagssamling 1, side 103.

⁶³ Bilagssamling 1, side 163.

Jeg noterer mig også, at justitsministeren har været indblandet i sagen angående Retsudvalget og Retsudvalget formand, og jeg må ærlig talt sige, at jeg altså synes, at det lugter af at være en rævekage. Jeg vil godt høre, hvad justitsministeren har at sige til det her, for anklagerne er altså meget alvorlige.

...

Justitsministeren (Morten Bødskov):

Altså, netop for at der ikke skal være noget grundlag for at bidrage til rævekager eller til, at man, som jeg har ladet mig forstå, skulle gå bag ryggen på nogen, vil jeg henholde mig til, at jeg som sagt har noteret mig, at PET-chefen blankt har afvist alle beskyldninger om, at han skulle have misbrugt oplysninger fra fru Pia Kjærsgaards kalender til at forhindre hende i at besøge Christiania. Jeg har bedt den pågældende chef om at aflevere en redegørelse til mig om forløbet i sagen - den har jeg endnu ikke modtaget, og derfor synes jeg, det er rigtigst at afvente redegørelsen.

Så er det også rigtigt, at jeg på Justitsministeriets hjemmeside - den kan alle finde - har lagt en udtalelse vedrørende Retsudvalgets besøg på Christiania, og inden hr. Christian Langballe bevæger sig for langt ud i konspirationsteoriene, synes jeg bare, det er værd at oplyse, at netop oplysningerne om fru Pia Kjærsgaards eventuelle deltagelse i arrangementet her jo altså ikke blev videregivet til den daværende formand for Folketingets Retsudvalg, (Formanden: Ja tak.) netop fordi - hvis jeg må, formand; det er ret centralt - hvis jeg havde gjort det, havde jeg kompromitteret fortroligheden om fru Pia Kjærsgaards planer. Det er det, der er sagens fakta.

...

Christian Langballe (DF):

Det, jeg så spørger mig selv om, er, hvorfor fru Pia Kjærsgaard ikke er orienteret om, at justitsministeren henvender sig til Retsudvalgets formand. Fru Pia Kjærsgaard er ikke blevet orienteret om det her forhold. Jeg synes bare, at man kunne få en fornemmelse af, at hele denne sag beror på, at justitsministeren ikke mener, at fru Pia Kjærsgaard skal ud og besøge Christiania med Retsudvalget. Sådan må det se ud, når man ser sagens fulde sammenhæng.

...

Justitsministeren (Morten Bødskov):

Det er bestemt ikke sådan, det må se ud. Det, der var tale om, var, at jeg, før besøget skulle foregå, blev orienteret om, at det ville være nødvendigt af sikkerhedsmæssige årsager, at politiet var meget massivt og synligt til stede under Retsudvalgets besøg, og at det ville være nødvendigt for at kunne håndtere det konkrete trusselsbillede, som forelå på det daværende tidspunkt. Det trusselsbillede baserede sig, som jeg sagde og tidligere har udtalt, bl.a. på efterretninger. På den baggrund fandt jeg det rigtigt at orientere den daværende formand for Folketingets Retsudvalg om, at det ikke var hensigtsmæssigt af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed at tage på Christiania. Jeg mener, at man med rette kunne anklage mig for noget, hvis jeg ikke havde orienteret Retsudvalgets formand om de konkrete trusler, der forelå.

...

Christian Langballe (DF):

Lad mig så lige opsummere. Der er anklager imod Jakob Scharf, chefen for PET, fra fem tilidsfolk om, at han har bedt dem om at skaffe sig adgang til fru Pia Kjærsgaards kalender. Herefter er der en henvendelse fra justitsministeren til Retsudvalget, hvor fru Pia Kjærsgaard heller ikke bliver oplyst om det forhold, at der kommer en henvendelse om, at mødet ikke kan finde sted på Christiania.

Så vil jeg bare sige: Det ser ud, som om der er en sammenhæng imellem de to sager. Enhver, som ser det, som jeg gør, og enhver, som bruger sin fornuft lidt, kan jo se det indlysende i, at der er en sammenhæng imellem det, at man skaffer sig adgang til fru Pia Kjærsgaards kalender, og så det forhold, at Retsudvalget bliver frarådet det her besøg.

...

Justitsministeren (Morten Bødskov):

Jeg synes, jeg vil opfordre hr. Christian Langballe til at læse den redegørelse, som ligger på Justitsministeriets hjemmeside. Det kan godt være, man ikke vil det, men det håber jeg trods alt, og så kan man i hvert fald få et indblik i, hvad der er sagens faktiske forhold. Og det handlede om det samlede Retsudvalgs sikkerhed. Det var baggrunden for det. Jeg synes med rette, man kunne kritisere mig, hvis jeg på baggrund af de oplysninger, jeg havde fået, ikke havde reageret, som jeg rent faktisk gjorde. Det gjorde jeg, fordi det handlede om det samlede Retsudvalgs sikkerhed.”

PET-chef Jakob Scharfs redegørelse om Retsudvalgets udsatte besøg på Christiania blev modtaget af justitsministeren den **2. december 2013**. Det fremgår af justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 262 fra Folketingets Retsudvalg, at han ikke forud herfor var orienteret om indholdet, men at Justitsministeriet var blevet orienteret om indholdet af redegørelsen, før den blev modtaget den 2. december 2013, med henblik på at sikre, at redegørelsen var dækkende⁶⁴. Af Jakob Scharfs redegørelse fremgår blandt andet⁶⁵:

”... Jeg kan indledningsvis henholde mig til justitsministerens udtalelse af 19. november 2013 vedrørende besøget, idet jeg kan bekræfte, at jeg i fortrolighed orienterede justitsministeren og Justitsministeriet om, at der til det konkrete trusselsbillede hørte, at Pia Kjærsgaard havde planer om at indtræde midlertidigt i Retsudvalget ved det pågældende besøg.

Denne oplysning, kombineret med de fortrolige efterretninger, som PET i øvrigt var i besiddelse af, indebar, at der var et skærpet trusselsbillede af betydning for alle Retsudvalgets medlemmer, ligesom oplysningen havde betydning for omfanget og karakteren af de konkrete sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med besøget. Det var derfor en oplysning, som jeg anså for omfattet af den underrettningsforpligtelse i forhold til Justitsministeriet, der følger af de bestemmelser om PET, som Justitsministeriet har fastlagt.

⁶⁴ Bilagssamling 1, side 168.

⁶⁵ Bilagssamling 1, side 51.

Da der var truffet beslutning om at udskyde Retsudvalgets besøg til et senere tidspunkt, fortsatte PET's forberedelse af de sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forbindelse med besøget i samarbejde med Københavns Politi. PET's opgave var i den forbindelse at tilvejebringe det efterretningsmæssige grundlag for en trusselsvurdering til brug for Københavns Politi, ligesom PET ville skulle varetage personbeskyttelsen af medlem af Folketinget Pia Kjærsgaard, hvis denne agtede at deltage i besøget på Christiania.

Det stod i den forbindelse klart, at det i lyset af PET's efterretninger og vurdering af trusselsbilledet kunne vise sig sikkerhedsmæssigt uforsvarligt at gennemføre et besøg af Retsudvalget på Christiania med deltagelse af Pia Kjærsgaard, og at det derfor var nødvendigt at overveje mulige scenarier for håndtering af en sådan situation, hvis den skulle opstå.

Det var i den forbindelse en særlig problemstilling, at efterretningerne vedrørende trusselsbilledet i forhold til Pia Kjærsgaard og hendes eventuelle deltagelse i Retsudvalgets besøg på Christiania, var klassificerede og af en så følsom karakter, at det var oplysninger, som PET ikke på daværende kunne videregive til Pia Kjærsgaard eller for den sags skyld til Retsudvalget, ligesom PET ikke over for Retsudvalget kunne røbe Pia Kjærsgaards planer om at deltage i besøget uden derved at tilsidesætte fortrolighedshensyn i forhold til Pia Kjærsgaard.

Det første mulige scenarie, som PET måtte overveje, hvis det skulle vise sig sikkerhedsmæssigt uforsvarligt at gennemføre et besøg af Retsudvalget på Christiania med deltagelse af Pia Kjærsgaard, var, at Retsudvalget blev underrettet om, at Retsudvalgets besøg ikke kunne finde sted eller fortsat måtte udskydes. Dette ville imidlertid være et vanskeligt scenarie, når det samtidig af de ovennævnte grunde ikke var muligt over for Retsudvalget nærmere at redegøre for baggrunden for dette. I dette scenarie ville det heller ikke være korrekt over for Retsudvalget at begrunde aflysningen eller en fortsat udskydelse med, at dette alene afspejlede en trusselsvurdering i forhold til udvalgets besøg, når realiteten var, at trusselsvurderingen var baseret på de for Retsudvalget ubekendte oplysninger om Pia Kjærsgaards deltagelse i Retsudvalgets besøg.

Det andet mulige scenarie var, at Pia Kjærsgaard blev underrettet om, at det af sikkerhedsmæssige grunde ville være uforsvarligt, at hun deltog i Retsudvalgets besøg. Dette scenarie ville ligeledes være problematisk, når PET ikke kunne dele PET's klassificerede efterretninger vedrørende trusselsbilledet med Pia Kjærsgaard som følge af oplysningernes særlig følsomme karakter.

Da Retsudvalget helt forståeligt havde et ønske om at besøge Christiania inden for en nær fremtid, var det nødvendigt ligeledes at overveje et tredje muligt scenarie, hvor Retsudvalgets og Pia Kjærsgaards besøg på Christiania blev søgt gennemført ved to forskellige lejligheder, uden at Retsudvalget eller Pia Kjærsgaard blev underrettet om baggrunden herfor. PET's Sikkerhedsafdeling, der havde ansvaret for den konkrete sikkerhedsopgave, blev på denne baggrund bedt om at undersøge, om man i afdelingen - som led i personbeskyttelsen

af Pia Kjærsgaard - var bekendt med oplysninger om perioder, hvor Pia Kjærsgaard var udrejst af landet eller på anden vis ville være forhindret i at deltage i et eventuelt besøg af Retsudvalget på Christiania, hvis det skulle vise sig nødvendigt at gennemføre besøgene på Christiania ved to forskellige lejligheder, uden at PET samtidig over for Pia Kjærsgaard eller Retsudvalget kunne redegøre for de klassificerede og følsomme oplysninger, der lå til grund for dette. Det var imidlertid en bekymring i forhold til dette scenarie, at en gennemførelse af Retsudvalgets besøg på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard var forhindret i at deltage, indebærer den risiko, at Pia Kjærsgaard i fremtiden ville være mere tilbageholdende med at dele sikkerhedsmæssigt relevante oplysninger om planlagte rejser og andre aktiviteter med PET, og de videre overvejelser om dette scenarie blev derfor indstillet.

Hverken jeg eller andre i PET har således på noget tidspunkt i den konkrete sag tilvejebragt eller forsøgt at tilvejebringe oplysninger på usaglig vis, ligesom hverken jeg eller andre i PET har anvendt, forsøgt at anvende eller haft til hensigt at anvende oplysninger, som PET var i besiddelse af, til uvedkommende formål - dvs. andre formål end konkrete sikkerheds- og personbeskyttelsesopgaver. ..."

Den **3. december 2013**, samme dag som redegørelsen blev sendt til Retsudvalgets medlemmer, meddelte Jakob Scharf, at han med årets udgang ville stoppe som chef for PET.

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har i deres redegørelse af 19. december 2013⁶⁶ oplyst, at Jakob Scharfs redegørelse som følge af andre møder først blev drøftet med justitsministeren den 3. december 2013. Om de drøftelser, der fandt sted, fremgår følgende af redegørelsen:

"... Det var den samstemmende vurdering, at ministeren i forbindelse med oversendelsen skulle tilkendegive sin holdning til den omstændighed, at efterretningstjenesten havde overvejet et scenarie, hvor Christiania-besøget blev søgt placeret på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne deltage. Vi udarbejdede i fællesskab på den baggrund et udkast til oversendelsesbrev til Retsudvalget, som vi sendte til kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese med henblik på indsættelse i et dokument med Justitsministeriets brevhoved (bilag L). ..."

Anne Berg Mansfeld-Giese har overensstemmende hermed i sin redegørelse af 18. december 2013 oplyst⁶⁷, at hun den 3. december 2013 blev bedt om at bistå med oversendelsen af redegørelsen til Retsudvalget. Af det omtalte bilag L⁶⁸, der ved en mail af 3. december 2013 kl. 10.32 blev sendt af Anne Kristine Axelsson til Anne Berg Mansfeld-Giese, fremgår:

"Det fremgår bl.a. af redegørelsen, at PET's sikkerhedsafdeling til brug for overvejelserne om ét af flere mulige scenarier i forhold til Retsudvalget ønske om et besøg på Christiania

⁶⁶ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 20.

⁶⁷ Bilagssamling 1, side 104.

⁶⁸ Bilagssamling 1, side 171.

blev bedt om at undersøge, om man i afdelingen - som led i personbeskyttelsen af Pia Kjærsgaard - var bekendt med oplysninger om perioder, hvor Pia Kjærsgaard ville være forhindret i at deltage i et eventuelt besøg. Dette var ifølge redegørelsen relevant, hvis det på grund af trusselsbilledet skulle vise sig nødvendigt at søge Retsudvalgets og Pia Kjærsgaards besøg på Christiania gennemført ved to forskellige lejligheder. Scenariet blev efterfølgende forladt.

Jeg synes, det er naturligt, at efterretningstjenesten overvejer forskellige scenarier i forbindelse med planlægning af personbeskyttelsesopgaver. Jeg går ud fra, at et scenarie, der indebærer, at et arrangement søges placeret på et tidspunkt, hvor et medlem af Folketinget med personbeskyttelse ikke vil kunne deltage, reserveres til helt exceptionelle situationer. Jeg har ikke grundlag for at kritisere, at PET på et tidspunkt også overvejede et sådan scenarie, som havde til formål at sikre, at Retsudvalgets besøg på Christiania kunne gennemføres på en måde, så ingen blev udsat for truende og farlige situationer.

PET og politiet må ikke sidde konkrete trusler og efterretninger overhørig, og det er PET's opgave, at overveje og om nødvendigt handle på konkrete trusler og efterretninger.

Det er i den sammenhæng væsentligt at huske på, at besøget rent faktisk blev gennemført med deltagelse af Pia Kjærsgaard.”

I det endelige oversendelsesbrev⁶⁹ anførte ministeren, at han havde meddelt PET, at PET ikke for fremtiden må operere med et scenarie, der vil indebære, at et arrangement søges placeret på et tidspunkt, hvor et medlem af Folketinget med personbeskyttelse ikke vil kunne deltage, uden at det pågældende folketingsmedlem er orienteret herom. Det fremgår af oversendelsesbrevet endvidere, at justitsministeren vedlagde sin presseudtalelse af 19. november 2013.

Til forberedelse af ministerens samtaler med pressen i anledning af spørgsmålet om PETs anvendelse af Pia Kjærsgaards kalenderoplysninger blev der udarbejdet et presseberedskab om Retsudvalgets besøg på Christiania, som Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ifølge deres fælles redegørelse af 19. december 2013 har godkendt⁷⁰. Af dette presseberedskab fremgår⁷¹:

”Talepunkter til ministeren om Retsudvalgets besøg på Christiania i 2012

[Jakob Scharf erkender i redegørelsen, at han bad Sikkerhedsafdelingen i PET om oplysninger om Pia Kjærsgaard rejseplaner mv., fordi man overvejede scenarier der indebærer at lægge Retsudvalgets besøg på Christiania på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne deltage. Er det en sædvanlig fremgangsmåde for PET?]

⁶⁹ Bilagssamling 1, side 49.

⁷⁰ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 20.

⁷¹ Bilagssamling 1, side 178.

- Det ligger fast, at PET ikke må sidde konkrete trusler og efterretninger overhørig, og det er PET's opgave at overveje og om nødvendigt handle på konkrete trusler og efterretninger.

[Kan justitsministeren bakke op om denne fremgangsmåde?]

- Jeg har ikke noget grundlag for at kritisere, at PET på et tidspunkt *også* overvejede et sådan scenarie, som jo havde til formål at sikre, at Retsudvalgets besøg på Christiania kunne gennemføres på en måde, så ingen blev udsat for truende og farlige situationer.
- Men samtidig glæder jeg mig over, at overvejelserne *ikke* blev ført ud i livet.
- For det er jo en kendsgerning, at besøget blev gennemført med deltagelse af både Retsudvalget og Pia Kjærsgaard.

[Kendte du til, at Jakob Scharf overvejede at få planlagt besøget på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke ville kunne deltage?]

- Nej.
- Jeg har ikke haft noget kendskab til de forskellige overvejelser PET gjorde sig i relation til Retsudvalgets ønske om at besøge Christiania og Pia Kjærsgaards eventuelle deltagelse i besøget.

[Hvad var din/Justitsministeriets rolle i planlægningen af Retsudvalgets besøg på Christiania EFTER udskydelsen i februar og frem til det blev gennemført i juni?]

- Som jeg har redegjort for i min udtalelse af 19. november, orienterede jeg i det tidlige forår 2012 Retsudvalgets daværende formand om, at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed, ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, hvis Retsudvalget valgte at gennemføre det planlagte besøg.
- Dette førte som bekendt til, at det først planlagte besøg i februar blev udsat til et senere tidspunkt.
- Hverken jeg eller Justitsministeriet spillede nogen rolle i det efterfølgende forløb frem mod besøgets afvikling i juni 2012.

[Kan du garantere, at du ikke var vidende om, at Scharf havde bedt sikkerhedsafdelingen om Pia K's kalenderoplysninger?]

- Ja.
- Jeg har ikke haft kendskab til, at PET's Sikkerhedsafdeling blev bedt om at undersøge, om man i afdelingen - som led i personbeskyttelsen af Pia Kjærsgaard - var bekendt med perioder, hvor Pia Kjærsgaard ville være forhindret i at deltage i et eventuelt besøg.

[Er det i orden, at Jakob Scharf har forsøgt at skaffe adgang til Pia K's kalenderoplysninger for at forhindre hende i at udføre sit arbejde?]

- Det ligger fast, at PET ikke må sidde konkrete trusler og efterretninger overhørig, og det er PET's opgave at overveje og om nødvendigt handle på konkrete trusler og efterretninger
- Jeg synes, det er naturligt, at efterretningstjenesten overvejer forskellige scenarier i forbindelse med planlægningen af personbeskyttelsesopgaver.
- Jeg finder det også naturligt, at efterretningstjenesten i den forbindelse inddrager de oplysninger, man i allerede er i besiddelse af.
- Men samtidig går jeg ud fra, at overvejelser af et scenarie, som det, der henvises til, reserveres til helt exceptionelle situationer.

[Hvem var det, som var bekymret for det scenarie, der gik ud på at afvikle besøget på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne deltage?]

- Det har jeg ikke kendskab til.

[Kan PET overhovedet bestemme, at et Retsudvalgs-besøg ikke kan finde sted eller skal udskydes? Er det ikke noget Retsudvalget selv bestemmer? (redegørelsen side 2)]

- Det er ikke PET, som bestemmer, om Retsudvalget skal besøge Christiania.
- Men det er PET's opgave sammen med det lokale politi at overveje de sikkerhedsmæssige aspekter ved et sådant besøg.
- Og PET og det lokale politi skal selvfølgelig rådgive Retsudvalget i forhold til, om det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at gennemføre et besøg.
- Men det er op til Retsudvalget, om man ønsker at følge disse råd.

- Det siger dog sig selv, at hvis PET eller politiet konkret fraråder, at et arrangement afvikles på et bestemt tidspunkt eller en bestemt lokalitet, så er der en god grund til det."

Ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013⁷² udviklede medierne i forbindelse med en række interviews af Jakob Scharf om aftenen den 3. december 2013 en teori om, at ministeren havde været orienteret om PETs overvejelser om løsning af sikkerhedsopgaven i forbindelse med Retsudvalget og Pia Kjærsgaards besøg på Christiania efter udsættelsen af besøget den 29. februar 2012. Justitsministeren ringede derfor om aftenen til Anne Kristine Axelsson og meddelte, at der skulle udarbejdes en presseudtalelse med det samme, som tog skarpt afstand fra disse spekulationer.

Den 4. december 2013 bragte Berlingske Tidende (internettet) en artikel med overskriften "*Retsudvalget ført bag lyset.*"⁷³. Af artiklen fremgår, at Folketingets Retsudvalg i 2012 bevidst blev ført på vildspor i sagen om udvalgets besøg på Christiania. Det fremgår af artiklen blandt andet:

"Upræcise oplysninger

Konfronteret med sagens dokumenter erkender Anne Baastrup, at hun har givet upræcise oplysninger til retsudvalget.

"Mailen er upræcis. Det erkender jeg. Men jeg forstod på Morten (Bødskov, red.), at det ikke var en god idé at videreformidle de her oplysninger. Jeg har siddet i kontroludvalget og siddet som retsudvalgsformand i et stykke tid, og når jeg får at vide, at der er forskellige grunde til, at PET ikke vil have, at de her oplysninger skal ud, så ved jeg, at det handler om efterforskning eller andet," siger Anne Baastrup.

...

Hun fortæller samtidig, at besøget på Christiania ikke var nogen prioritet for hende. Hun var mere optaget af Wendler Pedersen-udvalgets rapport.

"Der var rigtig mange ting, vi skulle nå i Retsudvalget. Og for mig var det ikke vigtigt, at vi kom ud på Christiania den dag. Vi kunne lige så godt komme ud den efterfølgende uge eller den efterfølgende uge igen. Det var ikke noget politisk issue.

Jeg fik at vide, at her og nu er der en situation, som gør, at hvis I tager derud, så vil der være en masse betjente. Og jeg synes ikke, at jeg vil udsætte Retsudvalgets medlemmer for at komme på Christiania med en masse betjente omkring," siger Anne Baastrup, som tilføjer, at hun ikke mener, at justitsministeren har forholdt vigtige oplysninger for Retsudvalget.

⁷² Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 21.

⁷³ Bilagssamling 1, side 7.

Justitsminister Morten Bødskov (S) bestrider ikke, at der er blevet tilbageholdt oplysninger for Folketinget.

"Retsudvalget har ikke fået det trusselsbillede, som lå bag udskydelsen af besøget på Christiania. Men det er der en grund til, nemlig at jeg ikke mente og stadig ikke mener, at de oplysninger skal videregives, fordi det vil kompromittere efterretningstjenestens kilder og efterretninger, som er dens hjertekule," siger justitsministeren. ..."

Ifølge Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse⁷⁴ rejste justitsministeren den 4. december 2013 til Bruxelles for at deltage i et rådsmøde. Det blev ifølge redegørelsen aftalt, at ministeren ikke skulle kommunikere mere i pressen om sagen inden samrådet, der var berammet til at finde sted den 16. december 2013, men som blev søgt fremrykket.

Den **5. december 2013** besvarede justitsministeren en række spørgsmål til Information. Spørgsmålene og svarene er gengivet i artiklen "*Uklarhed om tidligere politidirektørs rolle i Christiania-sag*", der blev bragt i Information den 5. december 2013⁷⁵. Af artiklen fremgår:

" ...

– *Kan du dokumentere, at Johan Reimann ikke kunne deltage i mødet 29. februar 2012?*

»Johan Reimann kunne ikke deltage i det møde, der var tænkt som et forbedrende møde forud for Retsudvalgets studietur. Det er rigtigt, ja,« siger Morten Bødskov.

– *Men kan du dokumentere det?*

»Han kunne ikke deltage. Det er det, der er pointen.«

– *Du kan altså ikke dokumentere det?*

»Johan Reimann kunne ikke deltage i det møde, som var planlagt, og derfor er der ingen grund til at betvivle sandheden i det.«

– *Men der er altså ingen dokumentation for det?*

»Det er, som jeg siger: Han kunne ikke deltage i arrangementet, som var aftalt med Retsudvalget, og derfor måtte det aflyses. Det er så den begrundelse, som Anne Bastrup bruger over for Folketingets Retsudvalg.«

– *Hvorfor beder du ikke Johan Reimann bekræfte forløbet?*

⁷⁴ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 21.

⁷⁵ Bilagssamling 1, side 185.

»Fordi det var en del af en almindelige planlægningsopgave, og jeg har ikke noget grundlag for at stille spørgsmålstejn ved Johan Reimanns oplysninger i den her sammenhæng.«

– Johan Reimann vil hverken be- eller afkræfte forløbet. Det kunne du give ham instruks om. Hvorfor ikke gøre det?

»Fordi jeg synes ikke, at jeg skal påtvinge Johan Reimann at redegøre for, hvad der har været bevæggrundene for, at han ikke kunne deltage i det her arrangement. Det kunne han ikke, og det var en del af hans planlægning. Det er der ingen mystik i.«

– Ved du, hvad bevæggrunden var?

»Der er ikke noget mystik i det. Han meddelte, at han ikke kunne deltage, og derfor er det, der er sagt, helt sandfærdigt. Også til Folketingets Retsudvalg.« ..."

Af artiklen "*Anne Baastrup om udskudt Christiania-møde: »Så alvorligt er det heller ikke«*" bragt i Politiken samme dag (internettet), fremgår om Anne Baastrups opfattelse af sagen følgende⁷⁶:

"... Baastrup mener i dag ikke, at hun burde have fortalt Retsudvalget, at det var »et skærpet trusselsbillede«, der var den egentlige årsag.

»Jeg definerer det ikke som en fejlinformering. Jeg definerer det som et forsøg på at beskytte politiets kilder«, siger Anne Baastrup på vej til ind til et SF-gruppemøde.

»Jeg synes ikke, at jeg som folkevalgt overhovedet er berettiget til at viderebringe oplysninger, når jeg får besked af landets justitsminister om, at det er en meget dårlig idé af hensyn til politiets arbejde«, fortsætter hun.

Men hvorfor fortæller du Retsudvalget noget, der ikke er rigtigt?

»Fordi jeg får besked på, at jeg ikke må komme med den konkrete begrundelse af hensyn til politiets arbejde«.

Hvordan har du det med, at du fortæller noget til Retsudvalget, som er forkert?

»For mig at se var det bare et besøg på Christiania, som bare kunne komme på et senere tidspunkt. Vi havde en stribe af ting, som, jeg syntes, var politisk meget vigtige at få overstået. Der valgte jeg så, herregud, at vi udsætter det her møde, og så tager vi den stribe af andre ting, vi havde«, siger Baastrup.

»Altså, så alvorligt er det heller ikke«, tilføjer hun.

⁷⁶ Bilagssamling 1, side 188.

...

»Jeg forstår bare ikke, hvorfor de ikke ringede til mig, da de fik pressemeddelelsen 19. november. Der er ikke en eneste, der har ringet til mig«, siger Baastrup.

Synes du mest, sagen ligner politiske drilleri?

»Ja, det synes jeg«, siger Anne Baastrup."

Af et telegram fra Ritzau fra den 5. december 2013 fremgår følgende⁷⁷:

”Justitsministeren erkender, at retsudvalget ikke fik hele sandheden at vide om aflysning af Christiania-besøg.

Justitsminister Morten Bødskov S holder fast i, at det var rigtigt ikke at fortælle Folketingets Retsudvalg om det skærpede trusselsbillede, som var årsag til, at et besøg på Christiania i februar sidste år blev udskudt.

Ministeren kritiseres ellers for at have vildledt Folketinget i samarbejde med tidligere formand for retsudvalget Anne Baastrup SF.

- Jeg mener, at det, jeg har gjort her, er det eneste ansvarlige at gøre i den pågældende situation.

- Man skal forstå, at det her handler om kilder i miljøer, der giver politiet og Politiets Efterretningstjeneste et indblik i, hvad der foregår. Det er det, de bygger hele deres viden på, og derfor er det selvfølgelig meget følsomt.

- Hvis man viderebringer det, så risikerer man altså at kompromittere efterretningstjenestens fundament, siger Bødskov, der torsdag er i Bruxelles.

Berlingske skriver torsdag, at besøget på Christiania blev udskudt, på grund af, at Pia Kjærsgaards DF deltagelse ifølge PET ville gøre besøget farligere for alle udvalgets medlemmer og kræve flere betjente.

Men Folketingets Retsudvalg fik i stedet en forklaring fra Anne Baastrup om, at besøget måtte udskydes, fordi daværende politidirektør i København, Johan Reimann, var forhindret i at deltage i et forudgående møde.

- Formuleringen om, at Johan Reimann ikke kunne være til stede, er sådan set rigtig. Men det er også rigtigt, at Anne Baastrup var blevet bibragt fortrolige oplysninger om, at der var et skærpet trusselsbillede, og at hun vurderede, at så var det rigtigt at udskyde besøget.

- De oplysninger kunne ikke viderebringes til Folketingets Retsudvalg. Det kunne de ikke, fordi det ville kompromittere PET's kilder og deres efterretninger, hvis det ville komme ud, forklarer Morten Bødskov.

Justitsministeren kalder besøget på Christiania, som i stedet blev gennemført i juni samme år, for "en helt særlig situation". Han understreger, at hans ambition alene har været at beskytte Retsudvalget og Pia Kjærsgaard.

- Det handler om Retsudvalgets sikkerhed, det handler også om Pia Kjærsgaards sikkerhed. Hvis man skulle kritisere mig for noget, så skulle det være, at jeg havde holdt den her viden

⁷⁷ Bilagssamling 2, side 507.

fra politiet og PET tilbage og havde sagt til Retsudvalget "tag på besøg på Christiania", vel vidende at det hele risikerede at brage løs derude, siger Bødskov."

Ligeledes den 5. december 2013 var der en SMS-udveksling mellem justitsminister Morten Bødskovs særlige rådgiver Trine Maria Ilsøe og Anne Baastrup vedrørende justitsministerens udtalelse til Ritzau. Af en udskrift af SMS-korrespondancen fremgår⁷⁸:

" ...

Kl. 13.14:

Fra mig til Anne Baastrup: Kære Anne, du må meget gerne lige ringe. Bh Trine Maria, Særlig rådgiver for Bødskov

Fra Anne Baastrup til mig: Hvad drejer det sig om?

Fra mig til Anne Baastrup: Jeg vil bare høre hvad din linje er i forhold til Christianiabesøgsaflysningen. Bh Trine Maria

Fra Anne Baastrup: Pressemeddelelsen fra 19. november og intet andet.

Fra mig til Anne Baastrup: Tak

Kl. 15.20- kl. 17.00

Fra Anne Baastrup til mig: Jeg kan se på Ritzau at I nu ændrer formuleringen i forhold til pressemeddelelsen! Det undrer mig meget!!!

Fra mig til Anne Baastrup: Hvad?

[herefter taler vi i telefon sammen]

Fra Anne Baastrup til mig: Nu reagerer min gruppe på den Ritzau. De forholder sig i ro, men det vil hjælpe på humøret, hvis det snarest rettes. Mvh Anne

Fra mig til Anne Baastrup: Jeg har ringet til Ritzau. Har også talt med Morten. Han siger selv, at han er sikker på at det er det han har sagt. Han forsøger virkelig ikke på noget – tværtimod er han ked af at du også får noget af presset. Bh Trine Maria

[herefter vender Ritzau tilbage efter at have lyttet båndet igennem i forhold til hvad ministeren rent faktisk sagde]

Kl. 19.09:

Fra mig til Anne Baastrup: Kære Anne, kan ikke få fat på Sigrid. Hvad er din mail? Så kan jeg maile den præcisering vi har sendt til Ritzau. Bh Trine

Fra Anne Baastrup til mig: Sfanba@ft.dk

Fra mig til Anne Baastrup: Tak. Har sendt mail."

Samme aften kl. 18.54 sendte Justitsministeriets kommunikationschef Emil Melchior følgende præcisering til Ritzau⁷⁹:

⁷⁸ Bilagssamling 1, side 190.

⁷⁹ Bilagssamling 1, side 191.

”Som lovet kommentar fra justitsminister Morten Bødskov:

”Jeg vil gerne præcisere, og som jeg også skrev i min udtalelse fra 19. november, at formanden for Retsudvalget efter samråd med mig vurderede, at det planlagte besøg på Christiania måtte udskydes. Der var ikke – som jeg udtrykte over for Ritzau tidligere – tale om, at det var formanden alene, der traf den beslutning”.

I løbet af den 5., 6. og 9. december 2013 stillede Folketingets Retsudvalg en række spørgsmål til besvarelse⁸⁰ af justitsministeren i relation til Retsudvalgets udsatte besøg på Christiania i februar 2012. Blandt disse spørgsmål blev justitsministeren anmodet om (spørgsmål nr. 277) at oversende daværende politidirektør Johan Reimanns kalender for den 29. februar 2012⁸¹. Justitsministeren blev ligeledes stillet følgende spørgsmål (nr. 278)⁸²:

”I ministerens udtalelse vedrørende Retsudvalgets besøg på Christiania af 19. november 2013 omtales ministerens fortrolige orientering af Retsudvalgets formand. Talte ministeren og udvalgsformanden i den forbindelse om, hvilken begrundelse der over for Retsudvalget skulle gives for udskydelsen af udvalgets Christiania-besøg, og har ministeren konkret foreslået, at politidirektørens manglende mulighed for at være til stede blev brugt som begrundelse frem for de sikkerhedsmæssige betænkeligheder omkring besøget, eller har udvalgsformanden på eget initiativ fundet på at begrunde udskydelsen af besøget, som det er gengivet i udvalgssekretærens e-mail til Retsudvalgets medlemmer den 23. februar 2012?”

Om dagene herefter har Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow i deres redegørelse af 19. december 2013⁸³ oplyst følgende:

”... Pressen begyndte den 5. december 2013 at fokusere på den begrundelse, Anne Baastrup havde givet udvalget for, hvorfor besøget den 29. februar 2012 måtte udsættes. I den forbindelse var der også fokus på Københavns Politidirektørs afbud. Vi modtog også den pågældende dag spørgsmål fra Retsudvalget, der gik på denne del af forløbet, jf. spørgsmål nr. 277 og 278 Da Jens-Christian Bülow havde dannet sig et overblik over de mange stillede spørgsmål, havde vi om aftenen en drøftelse af dem. I forbindelse med vores drøftel-

⁸⁰ Herunder spørgsmål nr. 261 (bilagssamling 1, side 151), spørgsmål nr. 262 (bilagssamling 1, side 168), spørgsmål nr. 263 (bilagssamling 1, side 58), spørgsmål nr. 264 (bilagssamling 1, side 60), spørgsmål nr. 265 (bilagssamling 2, side 292), spørgsmål nr. 266 (bilagssamling 1, side 174), spørgsmål nr. 267 (bilagssamling 1, side 19), spørgsmål nr. 268 (bilagssamling 1, side 23), spørgsmål nr. 269 (bilagssamling 2, side 307), spørgsmål nr. 270 (bilagssamling 2, side 309), spørgsmål nr. 271 (bilagssamling 1, side 182), spørgsmål nr. 272 (bilagssamling 1, side 155), spørgsmål nr. 273 (bilagssamling 1, side 184), spørgsmål nr. 274 (bilagssamling 2, side 317), spørgsmål nr. 275 (bilagssamling 1, side 29), spørgsmål nr. 276 (bilagssamling 1, side 63), spørgsmål nr. 279 (bilagssamling 2, side 344), spørgsmål nr. 282 (bilagssamling 2, side 346), spørgsmål nr. 287 (bilagssamling 1, side 70), spørgsmål nr. 288 (bilagssamling 1, side 74), spørgsmål nr. 289 (bilagssamling 1, side 76), spørgsmål nr. 290 (bilagssamling 1, side 72) og spørgsmål nr. 291 (bilagssamling 1, side 78).

⁸¹ Bilagssamling 1, side 47.

⁸² Bilagssamling 1, side 66.

⁸³ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling), side 21.

ser om mulige svar begyndte det i forhold til spørgsmål nr. 278 at dæmre for os, at vi havde haft en kontakt til politidirektøren i forbindelse med udsættelsen af besøget, og at dette kunne have haft en betydning for politidirektørens afbud. Vi aftalte, at det hurtigt måtte afklares, om dette var korrekt. Dette nødvendiggjorde dels en drøftelse med ministeren, dels kontakt til den tidligere politidirektør.

Den 6. december 2013 om morgenen havde Anne Kristine Axelsson som følge af de stillede spørgsmål fra Retsudvalget en telefonsamtale med ministeren, hvori hun gjorde ham opmærksom på, hvad vi begge mente at kunne huske, jf. ovenfor. Ministeren kunne ikke umiddelbart genkende dette. Jens-Christian Bülow forsøgte den 6. december 2013 at komme i kontakt med den tidligere politidirektør for at høre om hans erindring fra februar 2012. Det lykkedes først i weekenden, hvor der var en kort telefonsamtale. Dette blev fulgt op med et møde den 9. december 2013 mellem Jens-Christian Bülow og den tidligere politidirektør, hvor også spørgsmålet om udlevering af politidirektørens private kalender blev drøftet, jf. spørgsmål nr. 277. Den tidligere politidirektør oplyste, at han erindrede forløbet således, at Jens-Christian Bülow havde kontaktet ham telefonisk og spurgt, om det ville kunne meddeles Retsudvalgets medlemmer, at politidirektøren var forhindret i at deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania. Han havde svaret, at der var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i, men havde samtidigt understreget, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det. ...”

Samrådet, der oprindeligt havde været fastlagt til den 16. december 2013, var i mellemtiden blevet rykket frem til den 10. december 2013. Mandag den **9. december 2013** besvarede justitsministeren en række spørgsmål forud for tirsdagens samråd i Retsudvalget. Herunder blev kopi af Johan Reimanns kalenderside fra den 29. februar 2012⁸⁴ vedlagt som bilag til besvarelsen af spørgsmål nr. 277, og spørgsmål nr. 278 (der er gengivet ovenfor side 45) blev besvaret således⁸⁵:

"1. Som jeg oplyste i min udtalelse af 19. november 2013 vurderede den daværende formand for Retsudvalget efter den fortrolige orientering i samråd med mig, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt. Det var i mine øjne en rigtig vurdering at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest, men baggrunden for det skærpede trusselsbillede måtte ikke videregives til Retsudvalgets medlemmer, da det ville kompromittere de efterretninger, som PET havde indsamlet.

Det blev derfor også drøftet, hvilken begrundelse den daværende formand skulle bruge i stedet for. Dette skal ses i lyset af, at det var vores fælles vurdering, at det var nødvendigt at give Retsudvalgets medlemmer en begrundelse for, at besøget måtte udskydes, hvis man

⁸⁴ Bilagssamling 1, side 48, gengivet ovenfor på side 14.

⁸⁵ Bilagssamling 1, side 66.

skulle gøre sig håb om, at medlemmerne ville tilslutte sig formandens indstilling om at udskyde besøget. Formanden kunne således ikke på egen hånd beslutte at udskyde besøget.

Det blev i forbindelse med disse drøftelser nævnt, at Justitsministeriet var bekendt med, at den daværende politidirektør for København havde forskellige, andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i.

Samtidig tilbød jeg - på det ledige tidspunkt i Retsudvalgets kalender - at give udvalget en teknisk gennemgang af en betænkning, som udvalget havde efterspurgt, og som ikke i øvrigt kunne lade sig gøre den pågældende uge.

2. Der er ingen tvivl om, at vi ledte efter en begrundelse for at kunne indstille, at besøget blev udsat. Det stod således allerede før mødet med den daværende formand for Retsudvalget klart for mig, at der ville være behov for en begrundelse til Retsudvalget for en indstilling om at udsætte besøget på Christiania. Derfor tog Justitsministeriet kontakt til den daværende politidirektør i København.

Politidirektøren oplyste i den forbindelse, at der rent faktisk var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i. Politidirektøren understregede samtidigt, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

Det var med andre ord korrekt, at Justitsministeriet var bekendt med, at den daværende politidirektør for København havde forskellige, andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i, ligesom det var korrekt, at jeg tilbød Retsudvalget den efterspurgte tekniske gennemgang af betænkningen.

Men vi ledte som nævnt efter en begrundelse, og den begrundelse, som Folketingets Retsudvalg modtog, var ikke den reelle begrundelse for indstillingen om at udskyde besøget.

3. Det er meget vigtigt for mig at understrege, at jeg i denne sag har været optaget af hensynet til Retsudvalgets medlemmers sikkerhed.

Samtidig kan jeg som politiker godt forstå den frustration, som der kan være blandt Retsudvalgets medlemmer over, at medlemmerne fik en begrundelse, som ikke var den reelle begrundelse for, at den daværende formand for Retsudvalget i samråd med mig indstillede, at besøget den 29. februar 2012 måtte udskydes.

Dette må imidlertid ses i lyset af den helt ekstraordinære situation, som vi befandt os i. Det var således ikke muligt at give medlemmerne af Retsudvalget den reelle begrundelse samtidig med, at den daværende formand for Retsudvalget og jeg i fællesskab vurderede, at det var nødvendigt med en anden begrundelse, hvis man skulle gøre sig håb om, at medlemmerne ville tilslutte sig formandens indstilling om at udskyde besøget, og at det efter vores

opfattelse var særdeles vigtigt - af hensyn til medlemmernes sikkerhed - at medlemmerne endte med at tilslutte sig formandens indstilling.

Men det er vigtigt at lære af de helt ekstraordinære situationer, vi bringes i. Jeg vil gerne beklage dybt, at jeg på denne måde har bidraget til, at medlemmerne af Folketingets Retsudvalg fik en begrundelse, som ikke var reel.

Der burde slet ikke være givet en anden begrundelse for indstillingen til Retsudvalget, når udvalget ikke kunne gives den reelle begrundelse. Man måtte i stedet for på anden måde have forsøgt at overbevise medlemmerne om, at de burde bakke indstillingen om udskydelse op. Det var som nævnt efter vores opfattelse særdeles vigtigt - af hensyn til medlemmernes sikkerhed - at medlemmerne endte med at tilslutte sig formandens indstilling.

Jeg kan også godt forstå, at det for Retsudvalgets medlemmer må opleves som utilfredsstillende, at de som parlamentarikere ikke kunne få den reelle begrundelse for, at besøget den 29. februar 2012 måtte udsættes.

Jeg agter derfor at orientere Folketingets Kontroludvalg, hvis en lignende situation måtte opstå, hvor det af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan anbefales at afholde et besøg, som et folketingsudvalg ønsker, og dette ikke kan meddeles medlemmerne af udvalget.

I forhold til den konkrete sag er der blevet stillet spørgsmålstegn ved, om der overhovedet forelå nogen reel trussel i forbindelse med Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012. Det gjorde der, og jeg vil sørge for, at Folketingets Kontroludvalg får en nærmere orientering om det konkrete trusselsbillede, der dengang forelå."

I en e-mail af 9. december 2013 var vedhæftet en række beredskabspunkter til brug for samrådet den 10. december 2013. De udarbejdede beredskabspunkter blev sendt til blandt andre Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow⁸⁶, og det fremgår heraf blandt andet:

"Tema 2: Begrundelsen for aflysningen

Om vildledning

Spørgsmål

Har du vildledt Retsudvalget og brudt ministeransvarlighedsloven?

Muligt svar

⁸⁶ Bilagssamling 1, side 212.

- Jeg fremlægger i dag alt, jeg kan om de beslutninger, jeg traf. Derefter må det være op til udvalget at drage deres konklusion.
- Jeg vil gerne sige undskyld for, at udvalget fik en begrundelse for besøgets udsættelse, som ikke var den reelle.
- I dag ville jeg ønske, at jeg havde gjort det anderledes.
- Hvis jeg igen står i en situation, hvor det af sikkerhedsmæssige årsager må frarådes, at et af Folketingets udvalgs besøg ikke bliver gennemført, og man ikke kan sige det til udvalget, så vil Kontroludvalget i stedet blive orienteret.

...

Om Reimann

Spørgsmål

Hvad var det, der var så vigtigt, så Johan Reimann måtte melde afbud til besøget?

Muligt svar

- Vi ledte efter en begrundelse for at udskyde besøget, fordi vi på grund af trusselsbilledets fortrolige karakter ikke kunne give den reelle begrundelse.
- Retsudvalget fik derfor denne begrundelse for udskydelse af besøget, men det var ikke den reelle begrundelse.
- Det beklager jeg dybt. Udvalget skulle ikke have haft en begrundelse, som ikke var reel.
- Johann Reimann havde andre møder, som han ellers skulle deltage i.

[Var det en konstrueret begrundelse?]

- Det kan du godt kalde det.

...

Om dialog med formanden for Retsudvalget

Spørgsmål

Anne Baastrup siger, hun fik besked om af aflyse. Er det ikke over stregen at diktere et folketingsmedlem, hvad vedkommende skal gøre i en sådan sag?

Muligt svar

- Det kunne være gået galt den dag på Christiania.
- Anne Baastrup og jeg besluttede i samråd, at besøget måtte udskydes.
- Men jeg vil ikke lægge skjul på, at det var min klare anbefaling, at besøget skulle udskydes.
- Jeg mener, at jeg ville have svigtet mit ansvar som justitsminister, hvis jeg havde gjort anderledes.

Om orientering af udvalget

Spørgsmål

Burde du have orienteret udvalget om den reelle begrundelse for aflysningen?

Muligt svar

- Jeg beklager dybt, at udvalget fik en begrundelse, som ikke var den reelle.
- Men jeg mener ikke, at jeg kunne have givet den reelle begrundelse. Hverken dengang eller i dag.
- Jeg kunne ikke videregive baggrunden for det skærpede trusselsbillede, da det ville kunne skade de efterretninger, som PET havde indsamlet.
- Man er nødt til at huske på, at PET er fuldstændig afhængig af, at de får efterretninger, hvis de skal løse deres meget væsentlige opgaver. Der er tale om et klart dilemma, og jeg har nu kommet med forslag til håndtering af det fremover.

...

Tema 3: Den nye instruks og fremtidig praksis

Om fremtidig praksis

Spørgsmål

Hvad vil du gøre, hvis du i fremtiden står i en situation, hvor du ikke kan oplyse udvalget om en sikkerhedstrussel i forbindelse med besøg af udvalget, men samtidig finder det magtpåliggende at besøget ikke gennemføres?

Muligt svar

- Jeg mener ikke, at udvalget i fremtiden bør få en begrundelse for et besøgs aflysning, der ikke er den reelle. Hvis det af sikkerhedsmæssige grunde ikke er muligt at give den reelle begrundelse, mener jeg, at man bør holde sig til at indstille til udvalget, at besøget aflyses eller udskydes.
- Og så må man gøre, hvad man i øvrigt kan for at overbevise medlemmerne om, at det er det rigtige.
- Jeg agter i fremtiden at orientere Kontroludvalget, hvis der foreligger en trussel, der af sikkerhedsgrunde ikke kan gives til udvalget. Dermed får folketinget en mulighed for at kontrollere baggrunden for indstillingen til udvalget.

...”

Den **10. december 2013** kl. 07.47 sendte Jens-Christian Bülow en e-mail til Anne Kristine Axelson, Anne Berg Mansfeld-Giese, Trine Maria Ilsøe, Kasper Graa Wulff og Emil Melchior⁸⁷ med emnet ”Et bud på en mere direkte forklaring”. Det hedder i denne e-mail blandt andet:

”Det var vores opfattelse, at det var helt nødvendigt at overbevise Retsudvalget om ikke at tage på Christiania den dag.

Derfor var der brug for en begrundelse. Vi var nødt til at finde en anden end den reelle.

Jeg gjorde det ikke for min skyld. Jeg gjorde det af hensyn til jeres sikkerhed.

Det kunne være gået meget galt den 29. februar. For Retsudvalget, for beboere og andre besøgende.

Jeg følte et stort ansvar for at hjælpe til med undgå denne situation. Derfor ledte vi efter en anden begrundelse end den reelle. Ikke for min skyld, men for jeres skyld.”

Senere sammen morgen – kl. 08.18 – modtog Jens-Christian Bülow en e-mail fra Jakob Scharf om Retsudvalgets besøg på Christiania⁸⁸. E-mailen, som Jens-Christian Bülow videresendte til Anne Kristine Axelsson, er gengivet i beretningen på side 9.

2.5 Justitsministerens samråd den 10. december 2013 og det efterfølgende forløb

Tirsdag den 10. december 2013 var justitsministeren i åbent samråd i Folketingets Retsudvalg, og udvalget havde i den forbindelse bedt ministeren redegøre for blandt andet sin og ministeri-

⁸⁷ Bilagssamling 2, side 412.

⁸⁸ Bilagssamling 1, side 6.

ets rolle i forhold til forløbet omkring Retsudvalgets besøg på Christiania⁸⁹. I et udkast til ministerens tale under samrådet hedder det bl.a.⁹⁰:

"1. ...

Jeg vil i min besvarelse komme ind på en række forhold, som efter min opfattelse ikke kunne være håndteret på anden måde.

Men jeg må også erkende, at der er noget i forløbet, som jeg gerne ville have håndteret anderledes.

Jeg vil starte med at slå nogle ting fast, som er vigtige for mig.

For det første. Jeg har i hele forløbet kun være optaget af en ting – sikkerheden omkring Retsudvalgets besøg på Christiania.

Det har ikke handlet om ressourcer. Det har ikke handlet om, at Retsudvalget eller Pia Kjærsgaard ikke måtte komme ud på Christiania.

Samtidig er det vigtigt, at alle forstår, at der var en god grund til, at jeg i februar måned sidste år tog det usædvanlige skridt at anbefale Retsudvalgets daværende formand, at besøget på Christiania den 29. februar blev udsat. Det var fordi, det var alvor.

Min klare anbefaling til formanden baserede sig på det skærpede og konkrete trusselsbillede, der gjorde sig gældende omkring besøget på det pågældende tidspunkt.

Trusselsbilledet for besøget var skærpet på grund af Pia Kjærsgaards planer om at deltage. Men trusselsbilledet havde betydning for alle Retsudvalgets medlemmer.

[Sagens ekstraordinære karakter]

2. Det næste jeg vil fremhæve er, at der var tale om en helt ekstraordinær situation. Jeg havde ikke tidligere befundet mig i en sådan situation. Jeg har heller ikke efterfølgende befundet mig i en lignende situation.

Og jeg skal ikke lægge skjul på, at sagen stillede mig over for en række svære valg.

Som justitsminister er det et grundvilkår, at man stilles over for vanskelige beslutninger. Men jeg vil nu alligevel sige, at de valg, som denne sag har budt på, har været særligt vanskelige.

⁸⁹ Bilagssamling 2, side 417.

⁹⁰ Bilagssamling 2, side 224.

Uanset dette, så har det været afgørende for mig at gøre alt, hvad jeg kunne, for at ingen kom til skade.

3. Lad mig blive lidt ved situationens alvor.

Nogle har i debatten givet udtryk for, at der nok slet ikke var tale om nogen reel trussel. Samtidig er det blevet mere end antydnet, at truslen blev brugt som en dårlig undskyldning for at forhindre Retsudvalgets besøg på Christiania.

Begge dele er forkerte.

Og jeg er nødt til at sige, at det ganske enkelt ikke er i orden at beskyldte mig eller politiet for at opfinde trusler til lejligheden.

Det er desværre ikke muligt for mig lægge hele baggrunden for det skærpede trusselsbillede på bordet i dag, da det blandt andet er baseret på efterretninger af meget følsom karakter. Men dette er en usædvanlig sag - vi drøfter normalt ikke efterretninger i Retsudvalget.

I usædvanlige sager må man nogen gange vælge usædvanlige løsninger, og derfor vil jeg nu give en mere detaljeret beskrivelse af trusselbilledet, end jeg under normale omstændigheder ville gøre.

PET' s efterretninger pegede i ugerne frem mod retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 på følgende:

Der var interne stridigheder mellem pushere på Christiania og mellem forskellige grupper på Christiania, ligesom der var personer på Christiania, som søgte en mere konfrontatorisk linje, bl.a. i forhold til politiet.

Det var på baggrund af efterretningerne vurderingen, at Retsudvalgets besøg ville få stor opmærksomhed på Christiania, og at der inden for kort tid ville kunne samles flere hundrede personer i området, som muligvis ville søge at skabe uro eller voldelige konfrontationer, herunder i form af kast med sten og kanonslag.

Efterretninger pegede ligeledes på, at motivationen for en mere voldelig reaktion ville øges markant, hvis Peter Skaarup eller Pia Kjærsgaard deltog i besøget.

PET' s personbeskyttelsesopgave i forhold til Pia Kjærsgaard ville i den givne situation kunne løses af medfølgende livvagter med støtte fra evakueringshold fra PET's Aktionsstyrke. Beskyttelsen af øvrige medlemmer af Retsudvalget, herunder Peter Skaarup, ville imidlertid være en opgave for Københavns Politi.

Selv med en massiv politimæssig tilstedeværelse i området, ville dette kunne være en særdeles vanskelig opgave. Det skyldes, at den politimæssige tilstedeværelse ikke nødvendigvis kunne befinde sig tæt på Retsudvalgets medlemmer uden i sig selv derved at forøge risikoen for mere voldelige konfrontationer. Helt centralt er, at situationen meget hurtigt ville kunne eskalere i forhold til det øvrige Retsudvalg, selv om PET fik bragt Pia Kjærsgaard i sikkerhed.

Jeg er med denne beskrivelse gået meget langt for at give jer et billede af situationen omkring besøget den 29. februar 2012. Som sagt gør jeg det kun fordi det på mange måder har været en helt usædvanlig sag og fordi der nu er gået næsten to år siden begivenhederne.

[Dilemmaer]

4. Der er mange, der har undret sig over, hvorfor jeg ikke bare dengang orienterede hele Retsudvalget om det skærpede trusselsbillede?

Forklaringen er, at jeg ikke måtte videregive baggrunden for det skærpede trusselsbillede, da det ville kunne skade de efterretninger, som PET havde indsamlet.

Det handler ikke om, at jeg ikke har tillid til medlemmerne af Retsudvalget.

Man er bare nødt til at forstå, at en efterretningstjeneste som PET er fuldstændig afhængig af, at de får efterretninger, hvis de skal løse deres meget væsentlige opgaver.

Og hvis PET ikke værner meget omhyggeligt om deres efterretninger, og hvor de får dem fra, risikerer de, at deres kilder tørrer ud. Og der kan være virkelig meget på spil - både konkret og fremadrettet.

Det jeg siger om den konkrete sag, er også afspejlet i PETs redegørelse. Her står, at efterretningerne vedrørende trusselsbilledet var klassificerede og af en så følsom karakter, at det var oplysninger, som på det pågældende tidspunkt ikke kunne videregives til Retsudvalget.

Og forklaringen på, at Pia Kjærsgaard heller ikke kunne orienteres, er den samme som i forhold til jer.

5. Der er så måske nogen, som har svært ved at forstå, at det kunne have skadet noget som helst, hvis nu Retsudvalgets medlemmer blot havde fået den oplysning, at Christiania-besøget måtte udsættes som følge af det konkrete trusselsbillede. Og særligt når nu formanden kunne få det at vide.

Her er vi inde på et af de svære valg, som sagen har budt på.

Jeg kunne have valgt slet ikke at nævne trusselsbilledet for formanden for Retsudvalget. Jeg vurderede imidlertid i situationen, at det ville have været svært at overbevise formanden om, at besøget måtte udsættes, hvis hun ikke fik den oplysning.

Og det var efter min opfattelse særdeles vigtigt, at besøget blev udskudt. Af hensyn til sikkerheden for Retsudvalgets medlemmer.

Men når jeg ikke fandt det forsvarligt, at formanden kunne sige det videre til Retsudvalgets medlemmer, at det handlede om et konkret trusselsbillede, er forklaringen helt enkel.

Jo flere, der kendte til, at udsættelsen af besøget hang sammen med det konkrete trusselsbillede, jo større var risikoen for, at de bagvedliggende efterretninger blev kompromitteret.

Det er i den forbindelse vigtigt at forstå, at bare det forhold, at det i offentligheden bliver kendt, at et arrangement må udsættes eller flyttes på grund af det konkrete trusselsbillede, i nogle situationer i sig selv skaber en risiko for, at efterretninger og andre følsomme oplysninger afsløres.

Som jeg har redegjort for både i min udtalelse af 19. november 2013 og i flere af de svar, jeg i går gav til udvalget, fandt jeg derfor i situationen, at det rigtige var at give Retsudvalgets daværende formand en fortrolig orientering om trusselsbilledet og dets konsekvenser for besøgets gennemførelse.

Jeg gav dog ikke den daværende formand oplysningen om Pia Kjærsgaards eventuelle deltagelse, da det ville have krænket fortroligheden omkring Pia Kjærsgaards planer.

På min klare anbefaling indstillede formanden herefter til udvalget at udsætte besøget.

6. Hermed skulle der træffes endnu et valg.

På den ene side var det udelukket at give udvalget den reelle begrundelse for beslutningen. På den anden side var det min og den daværende formands fælles opfattelse, at det var nødvendigt med en begrundelse, hvis man skulle gøre sig håb om, at medlemmerne ville følge formandens indstilling.

Derfor ledte vi efter en begrundelse.

Og det stod klart for mig, allerede før mødet med formanden for Retsudvalget, at der ville være behov for en begrundelse til Retsudvalget for en indstilling om at udsætte besøget på Christiania.

Derfor tog Justitsministeriet kontakt til den daværende politidirektør i København. Politidirektøren oplyste i den forbindelse, at der rent faktisk var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i.

Politidirektøren understregede samtidigt, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

Det var med andre ord korrekt, at Justitsministeriet var bekendt med, at den daværende politidirektør for København havde forskellige, andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle deltage i, ligesom det var korrekt, at jeg tilbød Retsudvalget den efterspurgte tekniske gennemgang af betænkningen.

Men vi ledte som nævnt efter en begrundelse, og den begrundelse, som Folketingets Retsudvalg modtog, var ikke den reelle begrundelse for indstillingen om at udskyde besøget. Det må man erkende.

[Beklagelse]

7. Jeg mener fortsat, at det ville have været forkert og direkte uansvarligt af mig, hvis jeg havde siddet min viden om trusselsvurderingen overhørig. Det kunne være endt galt. Noget kunne være kommet til skade.

Det kunne være gået udover medlemmerne af Retsudvalget. Men det kunne også være gået udover beboere i området eller andre besøgende på Christiania. I alle tilfælde ville det så have været mit ansvar.

Men det er vigtigt at lære af de helt ekstraordinære situationer, som vi indimellem bringes i, og jeg vil gerne dybt beklage, at jeg bidrog til, at udvalget fik en begrundelse for besøgets udsættelse, som ikke var den reelle.

Der skulle slet ikke være givet en begrundelse for indstillingen, når udvalget ikke kunne få den reelle begrundelse. Man måtte så på anden måde – af hensyn til medlemmernes sikkerhed – have forsøgt at overbevise medlemmerne om, at det var nødvendigt at udsætte besøget.

[Kontroludvalget]

8. Jeg har selv været medlem af Retsudvalget i flere år. Jeg kan sagtens sætte mig ind i den frustration, der er blandt jer over ikke at have fået den reelle begrundelse for udskydelsen af besøget.

Derfor vil jeg sørge for, at Folketingets Kontroludvalg orienteres, hvis en lignende ekstraordinær situation måtte opstå, hvor det af sikkerhedsmæssige årsager må frarådes, at et fol-

ketingsudvalg gennemfører et planlagt besøg eller arrangement, og hvor ikke engang dette kan oplyses til medlemmerne.

På den måde kan Kontroludvalget kontrollere, at der rent faktisk ligger sikkerhedsmæssige overvejelser bag, og at ministeren ikke i virkeligheden forfølger andre og uvedkommende hensyn.

..."

Af en udskrift af et uddrag fra samrådet⁹¹ fremgår blandt andet, at Peter Skaarup (DF) under samrådet oplyste, at Dansk Folkepartis interesse for sagen var startet for efterhånden lang tid siden, hvor det havde vist sig, at politiet i en lang periode ikke kom på Christiania, efter al sandsynlighed på grund af mandskabsmangel, og at man var blevet truet ud af Christiania i august 2011. Peter Skaarup redegjorde for, at hele spørgsmålet omkring mandskabssituationen hos politiet for Dansk Folkeparti er meget afgørende i forhold til diskussionen, idet man gerne ville have at vide, hvis politiet ikke kan komme bestemte steder i landet. Peter Skaarup sagde endvidere, at hvis der er bestemte områder, der er lovløse områder, er det Folketingets opgave at sikre, at der er ressourcer til, at man kan gribe ind over for lovløshed, hvor kriminelle bander opererer.

Af udskriften fra samrådet fremgår, at justitsministeren på samrådet i alt væsentligt redegjorde for forløbet i overensstemmelse med det udkast til talepapir, som er gengivet ovenfor⁹².

Under samrådet stillede Pernille Skipper blandt følgende spørgsmål⁹³:

" ...

Et andet emne, som er et stort problem i hele den her sag, det er oplysningen til Folketingets Retsudvalg. Jeg må sige, at forskellen på en usandhed og en løgn, det er vel, at en usandhed kan være noget, man kommer til at gøre, hvor det ikke var med vilje. Taler man usandt med vilje, så lyver man. ... Det andet jeg gerne vil høre om, det er, hvorfor den her løgn over for Folketingets Retsudvalg den fortsætter? Vi har en redegørelse fra justitsministeren af 19. november. Blækket er ikke engang tørt. Og deri står der, at begrundelsen var, at politidirektøren ikke kunne deltage. For tre dage siden der står justitsministeren og siger, at der ikke er nogen grund til at betvivle sandheden i, at politidirektøren ikke kunne deltage. Og det bliver gentaget gang på gang. ..."

Justitsministeren svarede herpå⁹⁴:

⁹¹ Løst bilag 53, side 1.

⁹² Bilagssamling 2, side 440.

⁹³ Løst bilag 53, side 12.

⁹⁴ Løst bilag 53, side 12.

"...

Og så spørger du til min redegørelse fra den 19. november. Det er rigtigt nok, at årsagen til, at jeg skriver det der, det er, det sker efter aftale med den daværende formand om, hvad der skulle stå. Og derfor skrev jeg, hvad det var, vi havde aftalt. Altså det der står der, det svarer jo nogenlunde - så vidt jeg forstår - til den mail, I har fået sendt rundt som begrundelse for, at der var givet et afbud. Så jeg gengav indholdet af den begrundelse, som Retsudvalget havde fået på mail. Det er derfor, det står, som det står. Jeg gjorde det, fordi at jeg ville gengive det, der stod i den mail, som I havde fået. Det var baggrunden for, at det stod, som det stod. Og jeg kan godt se nu, at det var også forkert. Jeg skulle allerede der have sagt, at det forholdt sig anderledes. Men det gjorde jeg ikke. Så det er det.

..."

Den samme dag kl. 15.02 sendte Anne Kristine Axelsson en e-mail⁹⁵ til alle i departementet, hvori hun meddelte, at justitsministeren ville trække sig. Det hedder i denne e-mail blandt andet:

"...

Jeg vedhæfter talen, som ministeren holdt i samrådet i dag. Som I kan læse, at det ministerens og vores vurdering, at det i situationen var rigtig at gøre alt for at få Retsudvalget besøgt på Christiania den 29. februar 2012 udsat, og at det ikke var muligt at fortælle om den sikkerhedsmæssige situation uden at kompromittere efterretningerne. I stedet gav formanden Retsudvalget en anden begrundelse, hvilket ministeren har beklaget, at han har medvirket til.

Vi stod for knap 2 år siden i en meget usædvanlig situation med mange svære valg. Alle de valg, der blev foretaget, skete for at varetage Retsudvalgets sikkerhed. Retsudvalget besøgte i øvrigt Christiania den 7. juni 2012 med deltagelse af bl.a. Pia Kjærsgaard."

Under et interview den 27. december 2013 på TV2 News udtalte Morten Bødskov adspurgt om embedsmændenes rolle i sagen blandt andet⁹⁶:

"... Grundlæggende mener jeg, at vi har nogle fantastiske embedsmænd, og jeg vil sige, at det Justitsministerium, som jeg havde fornøjelsen af at være i spidsen for igennem mere end to år, at det er et Justitsministerium, som jeg stadig betragter som kronjuvelen i centraladministrationen. Det er ufattelig dygtige mennesker, de arbejder en vis del ud af bukserne 24 timer i døgnet for den til enhver tid siddende minister og regeringen, og jeg har jo altid været i stand til – det er det, vi skal huske på – Justitsministeriet har i de sidste par år været et kæmpe, kæmpe ministerium og holdt et tempo og en kvalitet i rådgivning og omfang, som er af en anden verden, så der er intet grundlag for at kritisere dem."

⁹⁵ Bilagssamling 2, side 413.

⁹⁶ Bisiddernes bilagssamling 1, side 38.

Statsministeriets departementschef Christian Kettel Thomsen udsendte den 15. januar 2014 en presseudtalelse angående Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012⁹⁷ med følgende indhold:

"Jeg vil slå fast, at Statsministeriet ikke havde kendskab til den forkerte oplysning vedrørende politidirektørens deltagelse før den 9. december 2013.

Jeg blev sidst på eftermiddagen den 9. december 2013 – forud for afgivelsen af justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 278 – for første gang oplyst om, at forklaringen om, at politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i et forudgående møde inden besøget, var koordineret med politidirektøren. Det fremgår også af statsministerens svar på spørgsmål nr. 347 fra Folketingets Retsudvalg.

I forhold til justitsministerens udtalelse af 19. november 2013 oplyste Justitsministeriet mig om, at ændringerne i beskrivelsen af det faktuelle forløb i februar 2012 fra udkastene til den endelige udtalelse var lavet på baggrund af en dialog mellem de personer, der var involveret i det oprindelige hændelsesforløb. Statsministeriet havde af gode grunde ingen bemærkninger til ændringerne i beskrivelsen af hændelsesforløbet, da Statsministeriet ikke havde nogen viden herom."

⁹⁷ Bilagssamling 2, side 551.

3.0 Redegørelse fra de to indberettede tjenestemænd

Den 12. december 2013 anmodede justitsminister Karen Hækkerup departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow om senest den 19. december 2013 at indlevere en skriftlig redegørelse for deres roller i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning givet til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg den 29. februar 2012⁹⁸.

Departementschef Anne Kristine Axelssons og afdelingschef Jens-Christian Bülows fælles redegørelse af 19. december 2013 lyder således⁹⁹:

”Redegørelse fra Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow om vores rolle i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning givet til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012.

1. Indledning

Vi har den 12. december 2013 om aftenen, henholdsvis den 13. december 2013 om morgenen, modtaget et brev, hvori vi anmodes om hver især at redegøre skriftligt for vores rolle i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Vi er blevet bedt om at vedlægge alle dokumenter, der kan belyse vores rolle og rådgivning i sagen, herunder e-mails, sms mv. Der foreligger ikke meget på skrift, da vores rolle knytter sig forløb, som har været korte og intensive og præget af mundtlige drøftelser. Vi mener ikke at kunne henviser til andre relevante dokumenter mv. end de vedlagte bilag A-Q.

Fristen for afgivelsen af vores redegørelse er fastsat til den 19. december 2013.

Vi har valgt at afgive en samlet redegørelse, da vi i vidt omfang har været involveret i de samme møder og drøftelser. Det er dog angivet, når elementer i forløbet knytter sig særligt til en af os. Dette betyder, at ”vi” i denne redegørelse omfatter departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow, der har haft afdelingschefansvaret for sagen i hele forløbet.

⁹⁸ Bisiddernes bilagssamling 2, side 83.

⁹⁹ Bilag 2 (selvstændig bilagssamling).

Vi er bekendt med de redegørelser, der er udarbejdet af henholdsvis kontorchef Carsten Madsen og kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese.

Vi har forstået, at vores redegørelse vil blive behandlet som fortrolig, og dette er også forudsat ved udarbejdelsen, da redegørelsen indeholder klassificerede oplysninger.

2. Generelle kommentarer

2.1. Justitsministeriet besvarede den 9. december 2013 en række skriftlige spørgsmål fra Folketinget om sagen, før den daværende justitsminister under et samråd i Folketingets Retsudvalg den 10. december 2013 redegjorde for sagen.

I pkt. 3 behandles forløbet frem til, at Retsudvalget formentlig den 23. februar 2012 besluttede at udskyde besøget på Christiania den 29. februar 2012. Pkt. 4 drejer sig om den efterfølgende periode efter udskydelsen af besøget. Under pkt. 5. behandles forløbet fra udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 til justitsministerens samråd den 10. december 2013. Den daværende justitsminister meddelte den 10. december 2013, at han ønskede at træde tilbage.

Pkt. 6 rummer vores sammenfattende bemærkninger.

2.2. Da der kun i meget begrænset omfang foreligger dokumenter, som kan illustrere vores rolle og rådgivning, er den følgende redegørelse først og fremmest baseret på Anne Kristine Axelssons, Jens-Christian Bülow's og Carsten Madsens samlede bedste erindringer, jf. umiddelbart nedenfor. Der skal i den forbindelse peges på, at der i vidt omfang er tale om forhold, der ligger op mod 2 år tilbage.

Det billede, der i dag står som vores bedste erindring, er blevet dannet gradvist. Billedet er således blev dannet i takt med, at vi siden omkring den 19. november 2013 på forskellige tidspunkter, med forskellige opgaver og vedrørende til tider meget forskellige aspekter af denne sag i fællesskab har skullet "spole tilbage". Dette har således været nødvendigt for at udarbejde f.eks. ministerens presseudtalelse den 19. november 2013 og den lange række af skriftlige svar, som Folketinget skulle have op til samrådet den 10. december 2013.

Beskrivelsen skal læses med disse forhold for øje.

2.3. Det kan måske umiddelbart og i lyset af de seneste dages særdeles store politiske og mediemæssige opmærksomhed forekomme overraskende, at vores rolle og rådgivning i

en sag som Retsudvalgets udsatte besøg på Christiania den 29. februar 2012 ikke står "mejslet i granit" i vores erindring.

Dette hænger imidlertid sammen med den hverdag, som ledende embedsmænd i Justitsministeriet lever i.

Vi håndterer i praksis hver eneste dag et meget stort antal sager, og en stor portion af disse sager vil potentielt set enten på det pågældende tidspunkt eller senere, kunne blive genstand for det, der kendetegner den foreliggende sag; særdeles stor politisk og mediemæssig opmærksomhed. Det er imidlertid ikke til at forudse, hvilken af dagens, ugens, månedens eller årets sager, der bliver "sagen".

3. Forløbet frem til, at Retsudvalget formentlig den 23. februar 2012 besluttede at udskyde besøget den 29. februar 2012

3.1.1. Forløbet frem til den første kontakt med formanden for Retsudvalget

3.1.1.1. Trusselsbilledet

a. Justitsministeriets ministersekretariat modtog den 21. november 2011 en mail om Retsudvalgets planer om en studietur til Christiania med henblik på, at ministeriet tog kontakt til Københavns Politi for at afklare, om den daværende politidirektør i København kunne deltage i en frokost i tilknytning til besøget på Christiania. Vi erindrer ikke at være blevet orienteret herom.

Vi var ikke bekendte med, at Folketingets Retsudvalg havde planlagt at besøge Christiania den 29. februar 2012, før ministeriet – 1-2 uger før besøget skulle foregå – blev orienteret telefonisk af PET om, at der knyttede sig et konkret og skærpet trusselsbillede til Retsudvalgets planlagte besøg. Telefonsamtalen foregik formentlig mellem chefen for PET og Jens-Christian Bülow.

Den telefoniske orientering blev uddybet af chefen for PET på et efterfølgende møde i februar 2012 i Justitsministeriet, hvor justitsministeren, Anne Kristine Axelsson, Jens-Christian Bülow og muligvis Carsten Madsen deltog.

Det er sædvanligt, at Justitsministeriet – typisk den relevante afdelingschef eller kontorchef – modtager mundtlige orienteringer af chefen for PET om forhold af væsentlig betydning indenfor efterretningstjenestens virksomhed. Dette kan bl.a. omfatte orienteringer om konkrete trusler, men ingen af os erindrer hverken før eller efter den nævnte orientering fra PET-chefen at have modtaget en orientering som den foreliggende om et

konkret og skærpet trusselsbillede knyttet til et besøg, som et folketingsudvalg ønskede at foretage.

[Udeladt]

PET ville kunne sørge for Pia Kjærsgaards sikkerhed via livvagter og aktionsstyrken, men det var ikke muligt at garantere for udvalgets sikkerhed eller beboerne på Christianias sikkerhed. Det ville således hverken være livvagterne eller aktionsstyrken, der i givet fald skulle evakuere medlemmerne af Retsudvalget. [Note: Det er det lokale politi – i dette tilfælde Københavns Politi – som har ansvaret for at planlægge og sørge for sikkerheden i forbindelse med arrangementer i vedkommende politikreds. Dette gælder også arrangementer, der involverer folketingsudvalg. Ved planlægningen vil det lokale politi efter omstændighederne bede PET om at foretage en trusselsvurdering af arrangementet, som kan danne grundlag for den nærmere planlægning og dimensionering af den politiindsats, som skal til for at sørge for sikkerheden. PET vil sædvanligvis ikke spille anden rolle i et sådant arrangement. Hvis en person, der har livvagtsbeskyttelse, skal deltage i et sådant arrangement, vil opgaven for de medfølgende livvagter og eventuel aktionsstyrke være at beskytte den pågældende person og ikke de andre deltagere i arrangementet. Aktionsstyrken er en specialenhed i efterretningstjenesten, der bl.a. har til opgave at sikre politiet forsvarlige løsningsmuligheder i vanskelige indsatsopgaver, hvor den almindelige politiuddannelse og -udrustning ikke er tilstrækkelig. Den beskrevne fordeling mellem Københavns Politi og PET af opgaver i forhold til en eventuel evakuering fra Christiania afspejler således den normale rollefordeling mellem det lokale politi og PET. Efter at livvagterne og aktionsstyrken i givet fald havde fået bragt Pia Kjærsgaard i sikkerhed, må det imidlertid antages, at aktionsstyrken så hurtigt som muligt ville være vendt tilbage til Christiania for at bistå Københavns Politi med at bringe de øvrige i sikkerhed.] Dette ville således i givet fald være overladt til politi fra Københavns Politi, som ikke har den samme træning eller udrustning som aktionsstyrken. Hertil kom, at politiet fra Københavns Politi ikke nødvendigvis, hvis behovet for at bringe medlemmerne i sikkerhed måtte opstå, ville være tæt på de enkelte medlemmer af Retsudvalget, idet risikoen for mere voldelige konfrontationer på Christiania i sig selv kunne forøges ved synlig polititilstedeværelse.

Det var på den baggrund PET-chefens vurdering, at situationen var meget alvorlig, og at det ville kunne gå galt, således at evakuering kunne blive nødvendig. PET-chefen anbefalede derfor klart, at besøget blev søgt udskudt. Dette ville også muliggøre en grundig planlægning af det sikkerhedsmæssige set-up, som der under alle omstændigheder ville være brug for ved udvalgets besøg under de foreliggende omstændigheder.

Der foreligger ikke noget på skrift fra februar 2012 om indholdet af den samlede mundtlige orientering, som Justitsministeriet modtog telefonisk og på det efterfølgende møde.

Den samlede mundtlige orientering i februar 2012 rummede imidlertid bl.a. den beskrivelse, som Justitsministeriet modtog fra chefen for PET den 10. december 2013 (bilag A) forud for samrådet, der lød:

"PET's efterretninger pegede i ugerne frem mod retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 på følgende:

Den 29. februar var den sidste dag i måneden, hvor folk har fået løn, og hvor der altid er særligt mange mennesker på Christiania. Hertil kom, at der var interne stridigheder mellem pushere på Christiania og mellem forskellige grupper på Christiania, ligesom der var personer på Christiania, som søgte en mere konfrontatorisk linje, bl.a. i forhold til politiet.

Det var på baggrund af efterretningerne vurderingen, at Retsudvalgets besøg ville få stor opmærksomhed på Christiania, og at der inden for kort tid ville kunne samles flere hundrede personer i området, som muligvis ville søge at skabe uro eller voldelige konfrontationer, herunder i form af kast med sten og kanonslag.

Efterretninger pegede ligeledes på, at motivationen for en mere voldelig reaktion ville øges markant, hvis Peter Skaarup eller Pia Kjærsgaard deltog i besøget.

PET's personbeskyttelsesopgave i forhold til Pia Kjærsgaard ville i den givne situation kunne løses af medfølgende livvagter med støtte fra evakueringshold fra PET's Aktionsstyrke. Beskyttelsen af øvrige medlemmer af Retsudvalget, herunder Peter Skaarup, ville imidlertid være en opgave for Københavns Politi.

Selv med en massiv politimæssig tilstedeværelse i området, ville dette kunne være en særdeles vanskelig opgave, fordi den politimæssige tilstedeværelse ikke nødvendigvis kunne befinde sig tæt på Retsudvalgets medlemmer uden i sig selv derved at forøge risikoen for mere voldelige konfrontationer, og fordi situationen meget hurtigt ville kunne eskalere i forhold til det øvrige Retsudvalg, uanset PET fik bragt Pia Kjærsgaard i sikkerhed."

3.1.1.2. Fortrolighed

[Udeladt]

På det tidspunkt antog vi, at det var formanden for Retsudvalget, der kunne træffe beslutning om at udskyde besøget, og det var vores fælles skøn, at det ikke ville være muligt

at overbevise formanden om, at hun skulle udsætte besøget på Christiania, hvis ikke hun fik en begrundelse herfor.

Derfor blev det på mødet aftalt, at justitsministeren for at overbevise formanden for Retsudvalget om, at besøget måtte udsættes, kunne give Anne Baastrup en fortrolig orientering om, at der var et konkret trusselsbillede, og at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse. Det skulle således være en helt overordnet orientering, og Anne Baastrup skulle ikke have de oplysninger, der lå bag det konkrete trusselsbillede.

3.1.2. Kommentarer

3.1.2.1. Trusselsbillede

På baggrund af den orientering om et konkret og skærpet trusselsbillede, som vi modtog fra chefen for PET, jf. pkt. 3.1.1.1, delte vi og justitsministeren PET-chefens opfattelse om, at det var nødvendigt at sikre, at Retsudvalget ikke tog på Christiania den 29. februar 2012.

Denne opfattelse var for vores vedkommende alene baseret på hensynet til sikkerheden omkring Retsudvalgets besøg – dvs. for medlemmerne af Retsudvalget samt beboere og andre besøgende på Christiania. Vi har heller ikke kendskab til, at det for justitsministeren skulle have handlet om andet.

Det er samtidigt vores opfattelse, at det ville have været kritisabelt, hvis ikke Justitsministeriet havde handlet adækvat og effektivt på de oplysninger om det konkrete og skærpede trusselsbillede, som ministeriet havde modtaget.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet må lægge de oplysninger om konkrete trusselsvurderinger, som ministeriet modtager fra den til enhver tid værende chef fra PET, til grund. Ministeriet bør naturligvis stille spørgsmål til chefen for PET, hvis der er elementer, som ministeriet f.eks. ikke forstår eller mener giver anledning til nærmere overvejelser. Men Justitsministeriet har hverken de nødvendige oplysninger til eller de faglige forudsætninger for at kunne overskønne, om f.eks. en trusselsvurdering fra chefen for PET er rigtig eller ej.

I den konkrete situation havde vi ingen grund til at stille spørgsmålstegn ved rigtigheden af den orientering om det konkrete og skærpede trusselsbillede, som vi modtog fra chefen for PET.

3.1.2.2. Fortrolighed

Når det gælder karakteren af den fortrolighed, som chefen for PET gav udtryk for som led i orienteringen i februar 2012, jf. pkt. 3.1.1.2, havde vi hverken på det tidspunkt eller efterfølgende nogen grund til at stille spørgsmålstejn ved den. Vi lagde med andre ord opfattelsen til grund i den videre håndtering af sagen.

Det skyldes, at det gælder helt generelt, at når chefen for Politiets Efterretningstjeneste orienterer Justitsministeriet om forhold vedrørende efterretningsforhold og tilkendegiver, at denne orientering ikke må deles med andre end en snæver kreds i Justitsministeriet, så er der ikke grund til at betvivle dette.

Chefen for PET er således den bedste til at foretage fortrolighedsvurderingen på grund af navnlig vedkommendes større indblik i den konkrete sag og dens oplysninger samt chefens viden om efterretningsforhold i al almindelighed.

[Udeladt]

Det kan tilføjes, at da Jens-Christian Bülow om morgenen den 10. december 2013 havde læst den skriftlige beskrivelse af trusselsbilledet, som var modtaget kl. 08.18 fra chefen for PET (bilag A) og som skulle indgå i ministerens samrådstale kl. 10.00, ringede han chefen for PET op med henblik på at sikre, at den samlede skriftlige beskrivelse kunne indgå i talen til et åbent samråd. Anne Kristine Axelsson overværede denne telefonsamtale, der foregik på hendes kontor. Chefen for PET bekræftede, at hele beskrivelsen kunne bruges i samrådstalen, og henviste herved til, at der var gået knap to år, og at meget var ude i det åbne i forvejen.

3.2.1. Kontakten med formanden for Retsudvalget

Da det stod klart, at det på grund af det konkrete og skærpede trusselsbillede var nødvendigt at sikre, at Retsudvalget ikke besøgte Christiania den 29. februar 2012, opstod spørgsmålet om, hvordan man sikrede sig dette.

Det er naturligvis hverken justitsministeren eller Justitsministeriet, som bestemmer, om Folketingets Retsudvalg skal tage på besøg på Christiania. Vores involvering hang således alene sammen med den orientering om et konkret og skærpet trusselsbillede, som vi havde modtaget fra chefen for PET, og at PET-chefen klart havde anbefalet, at besøget blev søgt udskudt.

Vi antog på det tidspunkt, at det var formanden for Retsudvalget, der kunne træffe beslutning om at udskyde besøget, og at det derfor ville være tilstrækkeligt, hvis justitsministeren tog kontakt til Anne Baastrup og redegjorde for, at besøget måtte udskydes.

Det næste spørgsmål, der herefter opstod, var, hvilke oplysninger justitsministeren kunne videregive til Anne Baastrup. Dette skal ses i lyset af den fortrolighed, som oplysningerne om det konkrete og skærpede trusselsbillede måtte behandles med, jf. pkt. 3.1.1.2.

Det var vores fælles skøn, at det ikke ville være muligt at overbevise Anne Baastrup om, at hun skulle udsætte besøget på Christiania, hvis ikke hun fik en begrundelse herfor.

Vi delte justitsministerens opfattelse af, at han skulle give Anne Baastrup en klar anbefaling om at udsætte besøget den 29. februar 2012, og for at overbevise hende kunne ministeren – som aftalt, jf. pkt. 3.1.1.2 – give hende en fortrolig orientering om, at der var et konkret trusselsbillede, og at politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse.

Den første kontakt mellem justitsministeren og Anne Baastrup foregik formentlig ved en telefonsamtale den 20. februar 2012. Vi overhørte ikke denne telefonsamtale.

Efterfølgende blev vi orienteret mundtligt af ministeren om, at Anne Baastrup efter at have modtaget den fortrolige orientering var enig i, at besøget måtte udskydes. Hun havde imidlertid oplyst, at hun som formand ikke selv kunne beslutte at udskyde besøget – det krævede således opbakning fra udvalgets medlemmer.

Anne Baastrup havde endvidere tilkendegivet, at hun havde forstået, at hun ikke kunne give det øvrige udvalg den samme begrundelse, som hun havde fået, men at hun så havde brug for hjælp til at finde en eller anden begrundelse, som hun kunne bruge i forhold til udvalget.

Det var således hendes vurdering, at det var nødvendigt med en eller anden begrundelse, når man ikke kunne give den reelle, hvis man skulle gøre sig håb om, at der ville være tilstrækkelig opbakning i udvalget til en indstilling fra formanden om at udsætte besøget den 29. februar 2012.

Dette skulle ifølge Anne Baastrup ses i lyset af, at der på det pågældende tidspunkt igennem længere tid havde været interne diskussioner i Retsudvalget om, hvorvidt udvalget skulle besøge Christiania, at der var stærke kræfter i udvalget, som meget gerne ville besøge Christiania, og at der kun var få dage til, at besøget skulle afvikles.

Justitsministeren gav under den mundtlige orientering af os udtryk for, at han delte formandens vurdering, hvorefter der var brug for en eller anden begrundelse, hvis man skulle gøre sig noget håb om, at de øvrige medlemmer kunne overbevises om, at besøget måtte udsættes.

Vi har formentlig på dette tidspunkt drøftet med justitsministeren, at han kunne tilbyde Retsudvalget en teknisk gennemgang netop den 29. februar 2012 af den såkaldte Wendler-Pedersen betænkning, som udvalget havde efterspurgt, således at dette af formanden kunne bruges som begrundelse for, at besøget måtte udsættes.

Det var formentlig også i denne forbindelse, at ideen om, at den daværende politidirektør i København eventuelt kunne melde afbud til Retsudvalgets besøg på Christiania, således at formanden for Retsudvalget kunne bruge dette som begrundelse, blev nævnt første gang.

Vi husker det sådan, at det var justitsministeren, der nævnte ideen, men denne erindring er forbundet med usikkerhed. Det er tilsvarende uvist, om ministeren allerede havde drøftet ideen med formanden for Retsudvalget under deres forudgående telefonsamtale.

Vi aftalte herefter med justitsministeren, at Jens-Christian Bülow skulle tage telefonisk kontakt til den daværende politidirektør i København med det formål at spørge, om formanden ville kunne meddele Retsudvalget, at politidirektøren var forhindret i at deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania.

Det kan nævnes, at vi på det tidspunkt ikke var klar over, hvilken nærmere rolle politidirektøren skulle spille i Retsudvalgets samlede arrangement den 29. februar 2012. Det viste sig senere, at politidirektøren alene skulle deltage i en frokost på Københavns Rådhus forud for Retsudvalgets besøg på Christiania.

Politidirektøren oplyste under telefonsamtalen med Jens-Christian Bülow, at der var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i. Politidirektøren understregede samtidigt, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

Der fandt formentlig den 23. februar 2012 et opfølgende møde sted mellem justitsministeren og Anne Bastrup, hvor også Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deltog.

På dette møde gentog justitsministeren formentlig den fortrolige orientering, som Anne Bastrup allerede havde fået telefonisk, og gentog sin klare anbefaling om, at besøget den 29. februar 2012 måtte udskydes.

Det blev endvidere drøftet, hvilken begrundelse Anne Bastrup kunne bruge for at overbevise Retsudvalgets medlemmer om, at besøget måtte udskydes, når hun nu ikke kunne bruge den reelle begrundelse.

Justitsministeren tilbød – på det så ledige tidspunkt i Retsudvalgets kalender – at give udvalget en teknisk gennemgang af den omtalte betænkning, som udvalget havde efterspurgt.

Det blev også nævnt – formentlig af Jens-Christian Bülow – at Justitsministeriet var bekendt med, at den daværende politidirektør for København havde forskellige, andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i. Det stod efter vores opfattelse alle klart, at politidirektøren under normale omstændigheder ville have nedprioriteret disse andre møder til fordel for at deltage i Retsudvalgets arrangement den 29. februar 2012.

Denne gengivelse af, hvad Anne Bastrup fik at vide om politidirektøren, fremgår også af besvarelsen af spørgsmål nr. 278 (bilag B). Før justitsministeren afgav dette svar, læste han i telefonen hele udkastet til svar op for Anne Bastrup. Jens-Christian Bülow sad på ministerens kontor under telefonsamtalen og kunne følge med i samtalen, da telefonen var sat på ”medhør”, hvilket Anne Bastrup var bekendt med. Anne Bastrup havde ikke bemærkninger til det, hun fik læst op.

Vi kan ikke huske, om der blev konkluderet på de overvejelser, der blev gjort på mødet den 23. februar 2012.

Vi blev heller ikke dengang orienteret om, hvilken begrundelse formanden rent faktisk gav Retsudvalgets medlemmer i sin indstilling om, at besøget den 29. februar 2012 måtte udskydes. Vi er således først den 19. november 2013 blevet bekendt med den mail, som Anne Bastrup sendte udvalget, jf. pkt. 5.2.1.

Justitsministeriets ministersekretariat blev ved kopi af e-mail af 24. februar 2012 fra Retsudvalgets sekretariat orienteret om, at Retsudvalget havde besluttet at udskyde besøget den 29. februar 2012 (bilag C).

3.2.2. Kommentarer

3.2.2.1. Det følger af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, at en minister ikke må give Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under Folketingets behandling af en sag fortie oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen.

Embedsmænd er underlagt et almindeligt princip om sandhedspligt. Som følge heraf må embedsmænd i deres bistand til ministeren ikke videregive oplysninger eller medvirke til, at ministeren videregiver oplysninger, som er urigtige. Det samme gælder oplysninger, som ikke kan anses for urigtige, men som i den givne sammenhæng må anses for vildledende, f.eks. på grund af fortielser af andre, væsentlige oplysninger. Sandhedspligten indebærer ikke en forpligtelse til at videregive oplysninger i strid med lovgivningens regler om tavshedspligt. Der henvises herom til betænkning nr. 1443 om embedsmænds rådgivning og bistand.

3.2.2.2. Det må lægges til grund, at Retsudvalgets medlemmer fik en begrundelse fra den daværende formand for Retsudvalget for hendes indstilling om at udskyde besøget den 29. februar 2012, som ikke var den reelle. Den begrundelse, som Retsudvalgets medlemmer fik, fulgte efter drøftelser mellem den daværende justitsminister og Anne Baastrup.

Nedenfor under pkt. 3.2.2.3 – 3.2.2.6 er vores kommentarer til vores rolle.

Anne Kristine Axelsson overvejede ikke at orientere Statsministeriets departementschef om sagen, da der ikke efter vores opfattelse var givet en ordre, som var ulovlig, og derfor var der ikke grundlag for en orientering.

Det kan tilføjes, at det heller ikke af andre grunde har været overvejet at orientere Statsministeriet om bestræbelserne på at få udskudt Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

3.2.2.3. På baggrund af den orientering om et konkret og skærpet trusselsbillede, som vi havde modtaget fra chefen for PET, anså vi det for afgørende, at besøget ikke blev gennemført den pågældende dag.

Man måtte ud fra den orientering, som vi havde modtaget, frygte, at besøget kunne være endt galt, og nogen kunne være kommet meget alvorligt til skade. Det kunne være gået udover medlemmerne af Retsudvalget, og det kunne være gået ud over beboere og andre besøgende på Christiania.

Som nævnt under pkt. 3.1.2.1, ville det efter vores opfattelse have været kritisabelt, hvis ikke Justitsministeriet – og det vil bl.a. sige os – havde handlet adækvat og effektivt på

den orientering om det konkrete og skærpede trusselsbillede, som ministeriet havde modtaget.

For os var spørgsmålet derfor, hvordan vi skulle handle, så Retsudvalget ikke besøgte Christiania den 29. februar 2012.

3.2.2.4. Vi antog først, at det var formanden for Retsudvalget, der kunne træffe beslutningen om at udskyde besøget, og derfor tog justitsministeren kontakt til Anne Baastrup.

Efter telefonsamtalen den 20. februar 2012 mellem justitsministeren og Anne Baastrup stod det klart, at Anne Baastrup var enig i, at besøget måtte udskydes, men at hun havde oplyst, at hun ikke selv kunne beslutte det. En sådan beslutning krævede således ifølge Anne Baastrup opbakning fra udvalgets medlemmer. Derfor opstod spørgsmålet om, hvordan man kunne overbevise udvalgets medlemmer om, at besøget den 29. februar 2012 måtte udskydes.

Det var vores opfattelse, at vi på grund af vores tavshedspligt ikke kunne medvirke til, at udvalgsmedlemmerne fik den reelle begrundelse, da det ville kunne afsløre oplysninger, som var klassificerede som hemmelige.

[Udeladt]

Grunden til, at vi skønnede, at vores tavshedspligt på den ene side ikke var til hinder for, at Anne Baastrup modtog en fortrolig orientering om, at der var et konkret trusselsbillede, og politiets vurdering var, at der af hensyn til Retsudvalgets sikkerhed ville være behov for en meget massiv og synlig polititilstedeværelse, men på den anden side var til hinder for, at udvalgsmedlemmerne fik den samme fortrolige orientering skyldes følgende forhold:

For det første var det aftalt med chefen for PET, at ministeren kunne give Anne Baastrup den beskrevne fortrolige orientering, men at hun ikke kunne videregive disse oplysninger til andre, herunder udvalgets medlemmer.

For det andet gjaldt det, at jo flere, der kendte til, at udsættelsen af besøget hang sammen med det konkrete trusselsbillede, jo større var risikoen for, at de bagvedliggende efterretninger blev kompromitteret.

[Udeladt]

Med til vores vurdering hørte også, at selv om udvalgsmedlemmerne ville være underlagt den samme almindelige tavshedspligt efter straffelovens § 152, som Anne Bastrup var omfattet af, så skønnede vi på baggrund af vores erfaring, at der ville være en reel risiko for, at ikke alle udvalgsmedlemmer ville overholde deres tavshedspligt.

Til billedet hører også, at de fortrolige oplysninger, som Retsudvalget med mellemrum modtager fra Justitsministeriet, typisk i forbindelse med besvarelse af skriftlige spørgsmål fra udvalget, i almindelighed er fortrolige, fordi de afspejler følsomme oplysninger om f.eks. en persons strafbare forhold eller helbredsforhold. Retsudvalget modtager således efter helt fast praksis ikke klassificerede oplysninger om f.eks. efterretningsforhold.

Der gælder den helt generelle regel i forhold til klassificerede oplysninger, at de kun må deles med andre, hvis det er tjenstligt nødvendigt og de pågældende er sikkerhedsgodkendte på et tilstrækkeligt højt niveau. Det bemærkes, at folketingspolitikere i praksis ikke sikkerhedsgodkendes. Klassificerede oplysninger deles i praksis kun med det særlige folketingsudvalg – Kontroludvalget – der fører parlamentarisk kontrol på efterretningsområdet. Kontroludvalgets medlemmer er underlagt en skærpet tavshedspligt, jf. kontroludvalgslovens § 5, som bl.a. betyder, at medlemmerne ikke kan fortælle, hvilke emner de har behandlet, eller hvilke emner de ikke har behandlet i udvalget. Som beskrevet i pkt. 3.2.2.6 ville en inddragelse af Kontroludvalget ikke kunne have sikret, at besøget den 29. februar 2012 blev udskudt.

3.2.2.5. Vi havde ikke grund til at betvivle Anne Bastrup vurdering, som justitsministeren tilsluttede sig, hvorefter det var nødvendigt med en eller anden begrundelse, når man ikke kunne give den reelle, hvis man skulle gøre sig håb om, at der ville være tilstrækkelig opbakning i udvalget til en indstilling fra formanden om at udsætte besøget den 29. februar 2012.

Som nævnt i pkt. 3.2.1 havde der således ifølge Anne Bastrup på det pågældende tidspunkt igennem længere tid været interne diskussioner i Retsudvalget om, hvorvidt udvalget skulle besøge Christiania, der var stærke kræfter i udvalget, som meget gerne ville besøge Christiania, og der var kun få dage til besøget skulle afvikles.

Vi kunne i situationen ikke se andre måder at sikre, at besøget – af hensyn til navnlig Retsudvalgets sikkerhed – ikke blev gennemført den pågældende dag, end at hjælpe Anne Bastrup.

Det var dengang – som i dag – for os en helt grundlæggende værdi at behandle Folketinget med den respekt, ordentlighed og ærlighed, der hører til i et demokrati som det danske, og som bl.a. er afspejlet i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2.

I forlængelse heraf skal det understreges, at vi hverken har givet den daværende justitsminister eller den daværende formand for Retsudvalget forkerte eller vildledende oplysninger.

Særligt i forhold til Anne Baastrup skal det fremhæves, at der var tale om, at Folketingets repræsentant i sagen – formanden for Retsudvalget – efterspurgte en eller anden begrundelse, som kunne bruges i forhold til de øvrige medlemmer af udvalget, når hun ikke kunne bruge den reelle. Som nævnt i pkt. 3.2.1 stod det efter vores opfattelse Anne Baastrup klart, at politidirektøren under normale omstændigheder ville have nedprioriteret sine andre møder til fordel for at deltage i Retsudvalgets arrangement den 29. februar 2012.

Der skal også peges på, at de oplysninger, som Anne Baastrup modtog, ikke havde som formål, at få Retsudvalgets medlemmer til at træffe en anden beslutning end den, som de forhåbentligt også havde truffet på baggrund af den reelle begrundelse. Tværtimod – formålet var at lede Retsudvalget hen til den samme beslutning, som de forhåbentligt havde truffet – af hensyn til deres egen og andres sikkerhed – hvis de havde kunnet få den reelle begrundelse.

3.2.2.6. Der er behov for at understrege, at vi heller ikke i dag kan se, hvilken anden adækvat og effektiv måde der kunne have været anvendt til at sikre, at besøget den 29. februar 2012 blev udskudt.

Det skal i den forbindelse nævnes, at den nye ordning i forhold til Folketingets Kontroludvalg, som justitsministeren lancerede i besvarelsen af spørgsmål nr. 278 (bilag B) efter vores opfattelse nok vil kunne sikre en parlamentarisk kontrol med ministeren, men ordningen vil ikke kunne sikre, at et planlagt besøg udskydes, hvilket i denne sag som nævnt efter vores opfattelse var helt nødvendigt.

Efter den nye ordning skal justitsministeren fremover orientere Folketingets Kontroludvalg, hvis en lignende situation måtte opstå, hvor det af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan anbefales at afholde et besøg, som et folketingsudvalg ønsker, og dette ikke kan meddeles medlemmerne af udvalget.

Medlemmerne af Kontroludvalget vil imidlertid ikke kunne gå videre med deres viden til medlemmerne af det udvalg, hvis besøg ikke bør afholdes. Det hænger sammen med den skærpede tavshedspligt, der gælder i forhold til, hvad medlemmer af Kontroludvalget erfarer i udvalget, jf. § 5 i kontroludvalgsloven. Den skærpede tavshedspligt betyder således

bl.a., at medlemmerne ikke kan fortælle, hvilke emner de har behandlet, eller for den sags skyld hvilke emner de ikke har behandlet.

4. Perioden fra den 24. februar 2012 til den 14. november 2013

4.1. Forløbet

Efter drøftelserne med Anne Baastrup om at udskyde besøget den 29. februar 2012 erinder ingen af os at have beskæftiget os med Retsudvalgets ønske om at besøge Christiania før medio april 2012, ligesom vi som nævnt ikke blev orienteret om, hvordan Anne Baastrup fik besøget udskudt.

Ifølge justitsministeren havde han medio april 2012 formentlig enkelte samtaler med den nuværende formand for Retsudvalget Karina Lorentzen om udvalgets ønske, men vi har ikke kendskab til det eventuelle indhold heraf.

Det er imidlertid sandsynligt, at sådanne samtaler kan være baggrunden for, at justitsministeren den 24. april 2012 holdt et møde med Anne Baastrup og den nuværende formand for Retsudvalget om udvalgets fortsatte ønske om at besøge Christiania.

Mødet skal formentlig ses i lyset af, at den nuværende formand midt i april 2012 vendte tilbage fra barselsorlov og ikke havde været involveret i forløbet omkring besøget den 29. februar 2012. I mødet deltog også Anne Kristine Axelsson, Jens-Christian Bülow og Carsten Madsen.

På mødet den 24. april 2012 modtog Anne Baastrup og den nuværende formand for Retsudvalget en orientering om det aktuelle trusselsbillede, hvis Retsudvalget skulle på besøg på Christiania.

Orienteringen byggede på en notits, som Justitsministeriet den 17. april 2012 via PET havde modtaget fra Københavns Politi om sikkerhed og politimæssigt beredskab i og omkring Christiania i forbindelse med Retsudvalgets studietur til Christiania. Denne notits var formentlig blevet udarbejdet, efter at Jens-Christian Bülow telefonisk havde anmodet chefen for PET om det. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 267, hvortil notitsen er vedlagt (bilag D).

Justitsministeriet modtog ikke i den forbindelse fra PET en tilkendegivelse om, at det aktuelle trusselsbillede indebar, at det ikke var forsvarligt for Retsudvalget at tage på Christiania.

Det følgende er stort set en ordret gengivelse af, hvad der fremgår af de optegnelser, som Carsten Madsen har foretaget om mødet den 24. april 2012 (bilag E).

”Anne Kristine Axelsson orienterede om, at det aktuelle trusselsbillede indebar, at Retsudvalget vil blive ”pakket” ind i et synligt politiopbud af delingsstørrelse, hvilket svarer til ca. 30 mand.

Justitsministeren gav udtryk for, at han syntes, at Retsudvalget skulle tage ud på Christiania, og at Anne Baastrup så måtte gøre det klart for de fornuftige folk på Christiania, at det er afgørende vigtigt, at der ikke er ballade.

Jens-Christian Bülow oplyste, at politiet anbefalede et passende synligt politiberedskab, at der vil være mange – omkring 30 – og at de vil være i indsatsdragt. Der vil endvidere skulle tænkes i, hvad der skal til for at ”løse det”, hvis det ”brager løs”, og dette vil skulle lægges oveni de ca. 30.

Justitsministeren anførte herefter, at der vil være en passende synlig polititilstedeværelse af kampklædt politi.

Jens-Christian Bülow anførte, at Retsudvalget burde tage derud en tirsdag midt i måneden, f.eks. kl. 9 om morgenen. Dette gentog justitsministeren.

Det blev herefter aftalt på mødet, at formanden for Retsudvalget kunne oplyse udvalgets medlemmer om, at der ville være et passende, synligt politiberedskab på baggrund af omfang og aktuel vurdering af situationen, og at det ikke ville være med ”blød hat”.

Den 1. juni 2012 var justitsministeren kaldt i et samråd i Folketingets Retsudvalg om kriminalitet på Christiania.

Vi er bekendt med, at der blev udarbejdet et beredskabstalepunkt til ministeren, der kunne bruges, hvis der under samrådet blev spurgt til, hvorfor det havde været så vanskeligt at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania. Det vil være det normale, at vi har fået forelagt dette beredskabstalepunkt, men ingen af os har ikke nogen erindring om det.

Retsudvalgets besøg blev som bekendt gennemført med deltagelse af bl.a. Pia Kjærsgaard den 7. juni 2012.

Vi erindrer ikke, at vi har beskæftiget os med Retsudvalgets besøg på Christiania i den efterfølgende periode frem til den 14. november 2013, hvor Justitsministeriet modtog et

brev fra fem tillidsfolk i PET til Rigspolitichefen, hvori der bl.a. fremgik beskyldninger om, at chefen for PET skulle have anmodet om oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender med henblik på at misbruge oplysningerne, jf. pkt. 5 nedenfor.

4.2. Kommentarer

Trusselsbilleder er dynamiske og varierer over tid. Det aktuelle trusselsbillede i forhold til f.eks. Christiania vil således afhænge af mange forhold, herunder de konkrete omstændigheder og den konkrete viden på det pågældende tidspunkt.

Justitsministeriet modtog ikke i forbindelse med mødet den 24. april 2012 eller senere en orientering fra chefen for PET om, at det aktuelle trusselsbillede indebar, at det ikke var forsvarligt for Retsudvalget at tage på Christiania. Vi havde derfor ingen grund til at foretage os noget i forhold til Retsudvalgets planer om at tage på besøg på Christiania.

5. Forløbet fra udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 til justitsministerens samråd den 10. december 2013

5.1. Indledning

Vi bemærker, at der på dette tidspunkt er gået 1 år og 9 måneder siden udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012 og 1½ år siden det faktisk gennemførte besøg. Der har ikke i mellemtiden været sager, der gjorde det relevant at drøfte forløbet eller fastholde begivenhederne i hukommelsen.

Redegørelsen nedenfor skal derfor læses i det lys, at erindringen om de begivenheder, der er beskrevet ovenfor under pkt. 3 og 4, er skubbet langt tilbage i hukommelsen og kun gradvis dukkede frem i vores bevidsthed. Vi har ingen optegnelser fra forløbet i 2012, bortset fra Carsten Madsens optegnelser fra mødet i april 2012, jf. pkt. 4.1.

Det skal særligt fremhæves, at det først er i forbindelse med drøftelser om aftenen den 5. december 2013 af udvalgsspørgsmål stillet samme dag, at det begynder at dæmre for os, at der har været et særligt forløb i forbindelse med Københavns Politidirektørs afbud til Retsudvalgets tur. Selve forløbet omkring politidirektørens afbud står først helt klart efter Jens-Christian Bülow's møde med den tidligere politidirektør mandag den 9. december 2013 i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålene. Det vil sige, at vi ikke havde nogen erindring om det særlige forløb, da pressemeddelelsen af 19. november 2013 blev udsendt, og ej heller da denne blev oversendt til Retsudvalget den 3. december 2013.

5.2. Forløbet

5.2.1. Forløbet omkring udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013

Justitsministeriet modtog den 14. november 2013 fra Rigspolitiet et brev af 12. november 2013 fra fem tillidsfolk i PET til Rigspolitichefen, hvori der bl.a. fremgik beskyldninger om, at chefen for PET skulle have anmodet om oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender med henblik på at misbruge oplysningerne. Af beskyldningerne fremgik det endvidere, at PET-chefen skulle have oplyst, at "man" via kontakter i Justitsministeriet havde fået "dem" til at indkalde Retsudvalget til et orienteringsmøde samme dag, som Retsudvalget skulle have været på Christiania. Brevet er vedlagt besvarelsen af spørgsmål nr. 221 (bilag F).

Justitsministeriet anmodede den 15. november 2013 chefen for PET om bemærkninger til brevet fra tillidsfolkene. Ministeren blev forinden orienteret om indholdet af beskyldningerne og om, hvordan vi ville håndtere brevet.

Mandag den 18. november 2013 om aftenen fik Justitsministeriet at vide fra PET, at Ekstra Bladet havde bedt om en kommentar til en artikel, de ville bringe den næste dag. Artiklen skulle handle om en historie om, at PET-chefen havde forsøgt at skaffe sig adgang til Pia Kjærsgaards kalender med det formål at forhindre hende i at komme på Christiania. Vi kendte ikke det konkrete indhold af artiklen.

I lyset heraf og risikoen for, at Ekstra Bladet var i besiddelse af brevet fra tillidsfolkene, blev det i samråd med justitsministeren om aftenen den 18. november 2013 besluttet, at der måtte forberedes en presseudtalelse om ministerens rolle i forbindelse med udsættelsen af Retsudvalgets besøg i februar 2012.

I udtalelsen var det bl.a. vigtigt at afvise, at ministeren skulle have nogen viden om eller rolle i forhold til beskyldningerne om, at PET-chefen skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender. Samtidig skulle hovedfokus være at få forklaret forløbet, der førte til udsættelsen af Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012. Det vil sige, at der havde været et konkret og skærpet trusselbillede, som ikke havde kunnet videregives til Retsudvalget, og at justitsministeren derfor havde aftalt med formanden for Retsudvalget, at udvalget skulle inviteres til et møde netop den dag, hvor besøget skulle være afholdt, så formanden kunne bruge dette møde som forklaring på, at besøget måtte udskydes.

Dette fokus afspejlede vores erindring på dette tidspunkt om forløbet i 2012. Det var således vores erindring, at det var korrekt, at Retsudvalget var blevet tilbudt en teknisk

gennemgang af en betænkning på det tidspunkt, hvor besøget skulle finde sted, således at formanden kunne bruge dette som begrundelsen. Der var ingen af os, der på dette tidspunkt erindrede, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse.

Jens-Christian Bülow udarbejdede på den baggrund et udkast til udtalelse den 18. november kl. 22.30 (bilag G). Dette udkast bliver efterfølgende justeret flere gange, indtil udtalelsen var endelig om eftermiddagen den 19. november 2013, jf. nedenfor.

Da både justitsministeren og vi havde en fælles klar erindring om, at det var Karina Lorenzen, vi havde drøftet sagen med i februar 2012, ringede ministeren til hende for at orientere hende om indholdet i presseudtalelsen, da vi kunne forudse, at vores udtalelse ville betyde en del pressehenvendelser til hende, ligesom hun fik tilsendt et udkast til pressemeddelelse af 19. november 2013 kl. 9.40 (bilag H).

Karina Lorenzen sagde imidlertid til ministeren, at hun ikke kunne have været involveret i dette forløb, idet hun var på barsel i februar 2012, og at det derfor var Anne Baastrup, der havde været formand for Retsudvalget i den pågældende periode.

Herefter kontaktede ministeren Anne Baastrup telefonisk og oplyste hende om indholdet af udtalelsen (jf. bilag H). Anne Baastrups første reaktion var, at beslutningen om, at besøget skulle udskydes, var en fælles beslutning mellem hende og ministeren. Hun nævnte samtidig, at Københavns Politidirektørs manglende deltagelse også havde været en del af den begrundelse, der var givet til udvalget. Hun nævnte ikke på det tidspunkt, at det efter hendes opfattelse var hende alene, der havde besluttet, hvilken begrundelse udvalget skulle have. Det blev aftalt, at ministeren og Anne Baastrup skulle tale sammen lidt senere på dagen, når vi havde arbejdet videre med udkastet. Efter drøftelserne blev der lavet et nyt udkast af 19. november 2013 kl. 10.37 (bilag I), hvor Anne Baastrups kommentarer blev forsøgt afspejlet.

Herefter blev der arbejdet videre med udkastet til pressemeddelelse. Bl.a. blev der på et tidspunkt i løbet af dagen indsat en beklagelse i pressemeddelelsen, jf. udkast af 19. november 2013 kl. 14.08 (bilag J), hvori ministeren beklagede, at han bidrog til, at Retsudvalget fik viderebragt et forkert billede af den egentlige begrundelse for, at besøget ikke kunne finde sted.

Da ministeren herefter fik telefonisk kontakt til Anne Baastrup, læste han et udkast op i telefonen, hvoraf det fremgik, at ministeren og hun havde aftalt, hvilken begrundelse hun skulle give udvalget, hvilket han nu beklagede. Anne Baastrup afviste efter at have fået udkastet læst op utvetydigt, at hun skulle have aftalt med ministeren, hvilken begrundel-

se hun skulle give udvalget. Hun tilkendegav, at det var ministeren eller ministeriet slet ikke involveret i – hun stod selv for begrundelsen over for udvalgets medlemmer.

Anne Bastrup sendte efterfølgende justitsministeren en mail, hvori hun videresendte dele af den interne mailkorrespondance fra Retsudvalget omkring aflysningen af besøget den 29. februar 2012. Vi er ikke i besiddelse af denne mail til justitsministeren, men vi fik den forevist den 19. november 2013. Det var en mail af 23. februar 2012 fra Anne Bastrup til udvalget, hvori hun indstillede og begrundede over for udvalget, at besøget måtte udskydes, da politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i den forudgående frokost. Samtidig havde justitsministeren tilbudt hende en teknisk gennemgang af en betænkning, som udvalgets medlemmer havde presset på for at få, hvorfor hun foreslog medlemmerne, at den ledige tid blev brugt til denne gennemgang. Det skal bemærkes, at vi ikke erindrer i forbindelse med forløbet i 2012 at have set eller været bekendt med denne mail til udvalget.

I lyset af Anne Bastrups meddelelse om, at det var hende, der havde besluttet, hvad hun ville begrunde aflysningen med, blev det herefter aftalt mellem ministeren og Anne Bastrup, at det, som skulle stå i justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 om begrundelsen for indstillingen om, at besøget den 29. februar 2012 blev udskudt, skulle svare nøje til det, som hun rent faktisk havde skrevet som begrundelse i sin mail til udvalgsmedlemmerne. Det næstsidste afsnit i den endelige presseudtalelse af 19. november 2013 (bilag K) lyder derfor således:

”Da politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i et forudgående møde inden besøget den pågældende dag, indstillede formanden i lyset af den ekstraordinære situation til udvalget, at besøget måtte udskydes. Samtidig foreslog formanden, at den nu ledige tid kunne bruges til, at Justitsministeriet foretog en teknisk gennemgang af en betænkning, som medlemmerne af Retsudvalget havde presset på for at få.”

Dette afsnit svarer ord for ord til den begrundelse, som formanden i sin mail rent faktisk havde givet udvalgsmedlemmerne, bortset fra de tekniske justeringer, som var nødvendige, for at udtalelsen sprogligt hang sammen.

Samtidig besluttede ministeren i samråd med os, at beklagelsen skulle tages ud af pressemeddelelsen, da han ifølge Anne Bastrups klare erindring ikke havde været med til at beslutte, hvilken begrundelse hun skulle give til udvalget, og der dermed ikke længere var grund til at beklage, at han havde bidraget til, at Retsudvalget fik viderebragt et forkert billede af den egentlige begrundelse for, at besøget ikke kunne finde sted.

5.2.2. Kommentar

Under hele forløbet med udfærdigelsen af presseudtalelsen af 19. november 2013 var det vigtigt at få forklaret ministerens rolle i forbindelse med udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012, da vi forventede, at indholdet af brevet fra de 5 tillidsfolk ville blive kendt af pressen. Det var således centralt at få nævnt den tekniske gennemgang, som også var omtalt i brevet, og som havde været gennemført den 29. februar 2012 om eftermiddagen.

Som det fremgår af beskrivelsen ovenfor, lå forløbet i februar 2012 meget langt tilbage i hukommelsen, og det var først i forbindelse med drøftelserne med Anne Baastrup, at vi overhovedet blev opmærksomme på, at politidirektørens deltagelse havde spillet en rolle i begrundelsen for aflysningen. Hverken vi – og tilsyneladende heller ikke ministeren eller Anne Baastrup – havde på dette tidspunkt nogen erindring om, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse. Det var først den 9. december 2013 i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålene forud for samrådet – og efter samtaler med den tidligere politidirektør – at forløbet omkring den daværende politidirektørs deltagelse stod klart for os.

Hvis vi den 19. november 2013 havde haft en erindring om det særlige forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse, havde presseudtalelsen været udformet på en anden måde.

Der vedlægges forskellige udkast til samt den endelige presseudtalelse af 19. november 2013, som efter vores opfattelse afspejler det beskrevne forløb omkring udarbejdelsen af presseudtalelsen (bilag G-K).

5.3.1. Den 20. november 2013

Onsdag den 20. november 2013 var der indkaldt til politiforligskredsmøde. Mødet var et længe indkaldt møde, men forud for mødet havde de forskellige retspolitiske ordførere udtalt, at de ville have en redegørelse for samarbejdsproblemerne i PET.

Om morgenen den 20. november 2013 besluttede ministeren i samråd med os at bede PET-chefen om en redegørelse vedrørende pressens historier om beskyldningerne om misbrug af Pia Kjærsgaards kalenderoplysninger. Ministeren orienterede på mødet med forligskredsen om dette.

På forligskredsmødet blev der redegjort for samarbejdsproblemerne i PET og svaret på en række spørgsmål herom. Der var fra visse sider et ønske om, at ministeren skulle sætte en

tidsfrist til 1. december 2013, hvor samarbejdsproblemerne skulle være løst inden, og at ledelsen i PET ellers skulle fyres. Dette blev af ministeren klart afvist på mødet.

Ministeren tilkendegav på mødet, at han ville sende PET-chefens redegørelse til Retsudvalget, når han havde modtaget den. Der var fra nogles side et ønske om, at justitsministeren også skulle redegøre for sin rolle i forløbet omkring Retsudvalgets besøg på Christiania. Til det svarede justitsministeren, at han jo dagen før var kommet med en presseudtalelse, men at han da godt kunne sende denne til Retsudvalget samtidig med oversendelsen af PET-chefens redegørelse.

5.3.2. Kommentar

Udover samarbejdsproblemerne i PET var spørgsmålene på mødet i forligskredsen koncentreret om dels karakteren af truslen mod besøget den 29. februar 2012, dels hvorfor Retsudvalgets medlemmer ikke blot havde kunnet få trusselsbilledet at vide tilbage i 2012. Der var på mødet ingen opmærksomhed fra hverken forligskredsen eller os på den begrundelse, udvalget rent faktisk havde fået. Hverken vi eller ministeren havde fortsat nogen erindring om, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse.

5.4.1. PET-chefens redegørelse af 2. december 2013

Efter forligskredsmødet den 20. november 2013 og ministerens udmelding om, at han havde afkrævet PET-chefen en redegørelse for kalender-historien, er der ikke drøftelser af betydning i ministeriet om sagen vedrørende udsættelsen af Christiania-besøget.

Justitsministeren besvarede den 27. november 2013 et mundtligt § 20-spørgsmål om beskyldningen om misbrug af Pia Kjærsgaards kalender (nr. 501). Politikontorets svarudkast blev til efter drøftelse med Jens-Christian Bülow og efterfølgende godkendt af Anne Kristine Axelsson. Svaret var en kortfattet henvisning til, at ministeriet fortsat afventede PET-chefens redegørelse om forløbet.

PET-chefens redegørelse blev modtaget i Justitsministeriet den 2. december 2013.

På grund af andre møder den 2. december 2013, herunder et chefseminar om eftermiddagen/aftenen, drøftedes redegørelsen først med ministeren den 3. december 2013 om morgenen. Det var den samstemmende vurdering, at ministeren i forbindelse med oversendelsen skulle tilkendegive sin holdning til den omstændighed, at efterretningstjenesten havde overvejet et scenarie, hvor Christiania-besøget blev søgt placeret på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne deltage. Vi udarbejdede i fællesskab på den baggrund et

udkast til oversendelsesbrev til Retsudvalget, som vi sendte til kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese med henblik på indsættelse i et dokument med Justitsministeriets brevhoved (bilag L).

Det var vores vurdering, at det måtte lægges til grund, at PET's overvejelser om brug af Pia Kjærsgaards kalenderoplysninger havde haft et sagligt formål. Der kan i den forbindelse henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 266 (bilag M).

Vi mente samtidig, at man måtte være tilbageholdende med at fratage PET det redskab at søge et arrangement flyttet til et tidspunkt, hvor en person med livvagtsbeskyttelse ikke ville kunne deltage, uden at informere den pågældende, da det ville kunne vanskeliggøre løsningen af PET's opgaver. Vores indstilling til ministeren var derfor, at han i forbindelse med oversendelsen skulle udtale, at dette redskab kun måtte anvendes i helt ekstraordinære situationer.

Til forberedelse af ministerens samtaler med pressen i den anledning blev der udarbejdet vedlagte presseberedskab om Retsudvalgets besøg på Christiania i 2012 (bilag N), som vi har godkendt. Beredskabstalepunkterne afspejler vores fokus på beskyldningerne om kalendermisbrug.

Ministeren havde i løbet af dagen samtaler i Folketingssalen med forskellige retsordførere, hvor han orienterede om indholdet af PET-chefens redegørelse. Endvidere blev der afholdt et møde i Justitsministeriet med en retsordfører, hvori Anne Kristine Axelsson deltog. På mødet blev retsordføreren orienteret om indholdet af PET-chefens redegørelse og den linje, ministeren agtede at lægge.

Det var på baggrund af de forskellige retsordføreres reaktion og efter dette møde ministerens vurdering, at det var nødvendigt, at han fremover fratog PET det omtalte redskab. Det blev drøftet med PET-chefen, der erklærede, at det ville være forsvarligt at fratage tjenesten dette redskab. Brevet til Retsudvalget blev formuleret i overensstemmelse hermed. Som stillet i udsigt på mødet den 20. november 2013 blev ministerens udtalelse af 19. november 2013 vedlagt brevet sammen med PET-chefens redegørelse (bilag O).

5.4.2. Kommentar

Det var ministerens og vores vurdering – som blev bekræftet ved ministerens politiske kontakter – at PET-chefens bekræftelse af, at PET efter aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012 havde overvejet et scenarie, hvor Retsudvalgets besøg på Christiania blev søgt placeret på et tidspunkt, hvor Pia Kjærsgaard ikke kunne være til stede, ville skabe stor opmærksomhed. Al vores fokus var derfor rettet mod forløbet efter ud-

sættelsen af besøget den 29. februar 2012 i forbindelse med rådgivningen af ministeren, og overvejelserne om, hvorvidt efterretningstjenesten fremadrettet skulle kunne benytte sig af et sådan redskab.

Vi havde i forbindelse med oversendelsen af PET-chefens redegørelse til Retsudvalget ingen opmærksomhed på eller drøftelser af forløbet frem til aflysningen af Retsudvalgets besøg i februar 2012. Der var ikke nogen drøftelser af, om udtalelsen af 19. november 2013 skulle suppleres med yderligere, ligesom Københavns Politidirektørs rolle heller ikke var genstand for drøftelser eller opmærksomhed. Der var fortsat ikke på dette tidspunkt nogen erindring hos os om, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse.

5.5.1. Forløbet frem til samrådet den 10. december 2013

PET-chefen meddelte den 3. december 2013, at han havde besluttet at forlade sin stilling som PET-chef. Dette skete samtidig med offentliggørelsen af redegørelsen, og der var en del presseopmærksomhed på sammenfaldet mellem den beslutning og PET-chefens redegørelse.

I forbindelse med en række interviews af PET-chefen om aftenen den 3. december 2013 udviklede medierne en teori om, at ministeren havde været orienteret om PET's overvejelser om løsning af sikkerhedsopgaven i forbindelse med Retsudvalget og Pia Kjærsgaards besøg på Christiania efter udsættelsen af besøget den 29. februar 2012. Ministeren ringede derfor om aftenen til Anne Kristine Axelsson og meddelte, at der skulle udarbejdes en presseudtalelse med det samme, som tog skarpt afstand fra disse spekulationer. Anne Kristine Axelsson bistod ministeren med udarbejdelsen af presseudtalelsen, der vedlægges.

Onsdag den 4. december 2013 rejste justitsministeren til Bruxelles for at deltage i et rådsmøde. Det aftaltes samtidig, at ministeren ikke skulle kommunikere mere i pressen om sagen inden samrådet, som blev søgt fremrykket fra den planlagte dato den 16. december 2013. Justitsministeren udtalte sig alligevel den 5. december 2013 under rådsmødet i Bruxelles til en journalist fra Information om begrundelsen for, at Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012 blev udskudt, herunder om den daværende politidirektør for Københavns Politi. Udtalelserne er gengivet i vedlagte artikel fra Information (bilag P). Ingen af os deltog i rådsmødet, og vi var ikke forinden orienteret om, at ministeren agtede at udtale sig.

Pressen begyndte den 5. december 2013 at fokusere på den begrundelse, Anne Baastrup havde givet udvalget for, hvorfor besøget den 29. februar 2012 måtte udsættes. I den

forbindelse var der også fokus på Københavns Politidirektørs afbud. Vi modtog også den pågældende dag spørgsmål fra Retsudvalget, der gik på denne del af forløbet, jf. spørgsmål nr. 277 og 278 (bilag Q og B). Da Jens-Christian Bülow havde dannet sig et overblik over de mange stillede spørgsmål, havde vi om aftenen en drøftelse af dem. I forbindelse med vores drøftelser om mulige svar begyndte det i forhold til spørgsmål nr. 278 at dæmre for os, at vi havde haft en kontakt til politidirektøren i forbindelse med udsættelsen af besøget, og at dette kunne have haft en betydning for politidirektørens afbud. Vi aftalte, at det hurtigt måtte afklares, om dette var korrekt. Dette nødvendiggjorde dels en drøftelse med ministeren, dels kontakt til den tidligere politidirektør.

Den 6. december 2013 om morgenen havde Anne Kristine Axelsson som følge af de stillede spørgsmål fra Retsudvalget en telefonsamtale med ministeren, hvori hun gjorde ham opmærksom på, hvad vi begge mente at kunne huske, jf. ovenfor. Ministeren kunne ikke umiddelbart genkende dette. Jens-Christian Bülow forsøgte den 6. december 2013 at komme i kontakt med den tidligere politidirektør for at høre om hans erindring fra februar 2012. Det lykkedes først i weekenden, hvor der var en kort telefonsamtale. Dette blev fulgt op med et møde den 9. december 2013 mellem Jens-Christian Bülow og den tidligere politidirektør, hvor også spørgsmålet om udlevering af politidirektørens private kalender blev drøftet, jf. spørgsmål nr. 277. Den tidligere politidirektør oplyste, at han erindrede forløbet således, at Jens-Christian Bülow havde kontaktet ham telefonisk og spurgt, om det ville kunne meddeles Retsudvalgets medlemmer, at politidirektøren var forhindret i at deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania. Han havde svaret, at der var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han ellers skulle have deltaget i, men havde samtidigt understreget, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

5.5.2. Kommentar

Vores rådgivning har under hele forløbet været fokuseret på, at ministeren skulle svare sandfærdigt og i overensstemmelse med, hvad der rent faktisk var sket i februar 2012 og indtil udvalgets besøg på Christiania den 7. juni 2012. Rådgivningen har været præget af, at pressens og Folketingets fokus løbende har skiftet under forløbet, hvorfor vores fokus også har ændret sig løbende. Samtidig har det været en proces, hvor afdækning af erindringen langsomt har taget form i hver vores erindring gennem samtaler herom.

Det er først den 5. december 2013 om aftenen, at det under vores drøftelser af de stillede Retsudvalgsspørgsmål begynder at dæmre i forhold til, at der havde været et særligt forløb omkring den daværende politidirektørs deltagelse. Efter mødet med den tidligere politidirektør den 9. december 2013 står det klart for os, at ministeren hurtigst muligt skal få fortalt Retsudvalget om forløbet. Anledningen hertil var der i de skriftlige spørgsmål, som

blev besvaret samme dag, og i den forbindelse blev der også redegjort for justitsministerens, Justitsministeriets og – i et vist omfang – for den daværende formand for Retsudvalgets roller i forløbet i spørgsmål nr. 278.

6. Sammenfattende bemærkninger

På baggrund af den orientering om et konkret og skærpet trusselsbillede, som vi havde modtaget fra chefen for PET, anså vi det for afgørende, at Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012 ikke blev gennemført den pågældende dag.

Det ville efter vores opfattelse have været kritisabelt, hvis ikke Justitsministeriet – og det vil bl.a. sige os – havde handlet adækvat og effektivt på den orientering om det konkrete og skærpede trusselsbillede, som ministeriet havde modtaget.

Vi kunne i situationen ikke se andre måder at sikre, at besøget – af hensyn til navnlig Retsudvalgets sikkerhed – ikke blev gennemført den pågældende dag, end at tage kontakt til Retsudvalgets daværende formand Anne Baastrup. Efter at have modtaget en fortrolig orientering var hun enig i, at besøget måtte udsættes. Da en udsættelse ifølge hende krævede opbakning fra udvalgets medlemmer, og da hun ikke kunne give udvalget den reelle begrundelse, bad hun om hjælp til at finde en anden begrundelse.

Det skal understreges, at vi hverken har givet den daværende justitsminister forkerte eller vildledende oplysninger. Vi har heller ikke givet den daværende formand for Retsudvalget Anne Baastrup forkerte eller vildledende oplysninger. Der var således tale om, at Folketingets repræsentant i sagen – formanden for Retsudvalget – efterspurgte en eller anden begrundelse, som kunne bruges i forhold til de øvrige medlemmer af udvalget, når hun ikke kunne bruge den reelle. Efter vores opfattelse stod det særlige forløb omkring den daværende politidirektørs afbud klart for både den daværende justitsminister og Anne Baastrup.

Der er behov for at understrege, at vi heller ikke i dag kan se, hvilken anden adækvat og effektiv måde der kunne have været anvendt til at sikre, at besøget den 29. februar 2012 blev udskudt.

Det skal i den forbindelse nævnes, at den nye ordning i forhold til Folketingets Kontroludvalg, efter vores opfattelse nok vil kunne sikre en parlamentarisk kontrol med ministeren, men ordningen vil ikke kunne sikre, at et planlagt besøg udskydes, hvilket i denne sag som nævnt efter vores opfattelse var helt nødvendigt.

Endelig skal vi bemærke, at vores rådgivning til ministeren i november og december 2013 har båret præg af, at fokus i sagen hele tiden skiftede, og at forløbet fra 2012 lå langt tilbage i erindringen. Selve forløbet omkring politidirektørens afbud står først helt klart mandag den 9. december 2013. Hvis vi den 19. november 2013 havde haft den samme erindring om forløbet, som vi havde den 9. december 2013, ville vores rådgivning i forhold til indholdet af presseudtalelsen med sikkerhed have været anderledes. Og tilsvarende gør sig gældende i forhold til oversendelsen af presseudtalelsen til Retsudvalget den 3. december 2013. ”

4.0 Redegørelser fra andre ansatte i Justitsministeriet

Justitsministeriet har ved brev af 12. december 2012 på tilsvarende måde anmodet to andre ansatte i Justitsministeriet om en redegørelse for deres roller i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning givet til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012. Det drejer sig om kontorchef Carsten Madsen og kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese.

4.1 Redegørelse fra kontorchef Carsten Madsen

Kontorchef Carsten Madsen har i sin redegørelse af 19. december 2013¹⁰⁰ anført følgende:

”Til justitsminister Karen Hækkerup

Redegørelse om min rolle i sagen vedrørende aflysning af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

1.1. Ved et brev, som jeg fik overbragt på min bopæl den 12. december 2013 kl. 22.30, er jeg blevet anmodet om at redegøre for min rolle i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Jeg er i den forbindelse blevet bedt om at vedlægge alle dokumenter, der kan belyse forholdene omkring min rolle og rådgivning i sagen, herunder e-mails, sms mv.

Jeg har forstået, at min redegørelse vil blive behandlet som fortrolig. Jeg bemærker i den forbindelse, at jeg i min redegørelse vil henvise til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse, herunder den del, som indeholder klassificerede oplysninger.

2.1. Jeg skal indledningsvis oplyse, at jeg var chef i Justitsministeriets Politikontor fra den 1. oktober 2011 til den 1. august 2013, hvor jeg blev chef for Justitsministeriets Forvaltningsretskontor. Justitsministeriets Politikontor havde indtil den 1. august 2012 bl.a. PET som ansvarsområde.

Som det fremgår nedenfor, har jeg i den funktion været involveret i forløbet omkring udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012. Det bemærkes, at der ikke var andre medarbejdere i kontoret, som deltog i dette forløb.

¹⁰⁰ Bilagssamling 1, side 2.

Jeg har ikke deltaget i forløbet omkring udarbejdelsen af samrådstale mv. i november og december 2013, da jeg som nævnt på dette tidspunkt havde fået en anden stilling. Jeg har dog i denne periode deltaget i drøftelser med Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow med henblik på at genkalde begivenhederne i foråret 2012.

2.2. Jeg er bekendt med den redegørelse, som Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow samtidig har udarbejdet. Som det er anført i denne redegørelse, pkt. 2.2, er billedet af begivenhederne i februar 2012 baseret på min og deres samlede bedste erindringer. Jeg har som nævnt i forløbet omkring udarbejdelsen af samrådstale mv. i november og december 2013 deltaget i drøftelser med Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow med henblik på at genkalde begivenhederne i foråret 2012. Den beskrivelse af begivenhederne, som er indeholdt i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse er derfor – i det omfang jeg har deltaget i møder mv. eller efterfølgende er blevet orienteret herom – også udtryk for min erindring om begivenhederne.

Jeg kan på den baggrund henvise til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse pkt. 2-4 (bortset fra pkt. 3.2.2.6, jf. om dette nedenfor pkt. 3 .4), som beskriver begivenhedsforløbet fra ca. medio februar 2012, til Retsudvalgets besøg blev gennemført den 7. juni 2012. Jeg kan endvidere henvise til de kommentarer til begivenhedsforløbet, som er indeholdt i deres redegørelse. Jeg er således enig i disse kommentarer.

Jeg vil imidlertid i det følgende nærmere redegøre for, hvilke dele af begivenhedsforløbet, jeg har deltaget i.

3.1. Som beskrevet i pkt. 3.1.1.1 i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse modtog vi på et tidspunkt ca. 1-2 uger før Retsudvalgets planlagte besøg en telefonisk orientering fra chefen for PET om trusselsniveauet omkring dette besøg. Jeg erindrer ikke klart, hvem der modtog orienteringen. Det var formentlig Jens-Christian Bülow. Under alle omstændigheder blev jeg – i givet fald kort herefter – orienteret herom.

Jeg erindrer ikke, om jeg efterfølgende deltog i den uddybende orientering, som chefen for PET gav i Justitsministeriet, men jeg er under alle omstændigheder – i givet fald kort herefter – blevet orienteret herom.

Om dette trusselsbillede og om fortroligheden af oplysningerne kan henvises til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse, pkt. 3.1.1.1-3.1.1.2.

Jeg skal endvidere henvise til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 3.1.2 om vurderingen af det trusselsbillede, som vi herved var blevet orienteret om. Jeg deler fuldt ud de vurderinger, som der gives udtryk for det pågældende sted.

3.2. Jeg har herefter deltaget i de drøftelser med Anne Kristine Axelsson, Jens-Christian Bülow og den daværende justitsminister, som førte frem til den første kontakt mellem justitsministeren og formanden for Retsudvalget, som er beskrevet i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 3.2.1.

Jeg har også deltaget i de overvejelser, som er beskrevet i denne redegørelse omkring, hvordan det kunne sikres, at Retsudvalgets besøg blev udsat. Jeg mener i den forbindelse at have været til stede, da Jens-Christian Bülow tog telefonisk kontakt til Politidirektøren i København med det formål at spørge, om man ville kunne meddele Retsudvalget, at han var forhindret i at deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania. Jeg blev under alle omstændigheder – i givet fald kort herefter – orienteret om Politidirektørens svar.

Jeg erindrer ikke at have deltaget i mødet med formanden for Retsudvalget, men jeg er utvivlsomt blevet orienteret om mødets udfald. Der henvises herom også til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 3.2.1.

3.3. I relation til vurderingen af begivenhedsforløbet skal jeg henvise til det anførte i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 3.2.2, med kommentarer til kontakten med formanden for Retsudvalget. Jeg er enig i det der anførte. Jeg fandt således, at fremgangsmåden under de pågældende særlige omstændigheder var den rigtige.

3.4. Jeg skal præcisere, at jeg som nævnt ikke deltog i forløbet omkring udarbejdelsen af samrådstale mv. i november og december 2013, da jeg som nævnt på dette tidspunkt havde fået en anden stilling. Min henvisning til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 2-4, omfatter derfor ikke pkt. 3.2.2.6, da jeg ikke var en del af de overvejelser, som er beskrevet der.

4. I relation til begivenhedsforløbet, efter at Retsudvalgets besøg på Christiania i februar 2012 blev udsat, kan jeg henvise til Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 4. Jeg deltog, som det også fremgår af den nævnte redegørelse, i et møde den 24. april 2012 med den tidligere og nuværende formand for Retsudvalget om trusselvurderingen i forhold til et kommende besøg på Christiania, og hvordan besøget kunne lægges, så truslen var mindst mulig. Der henvises til gengivelsen af optegnelser herom i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, pkt. 4.1 og til den kopi af mine optegnelser, som er vedlagt deres redegørelse.

5. Efter mødet den 24. april 2012 og frem til mine drøftelser med Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i november og december 2013 med henblik på at genkalde begivenhederne i foråret 2012 har jeg – så vidt jeg erindrer – alene beskæftiget mig med begivenhederne omkring aflysningen af Retsudvalgets besøg i forbindelse med, at den daværende justitsminister i juni 2012 skulle deltage i samråd omkring kriminalitet på Christiania. Samrådet blev håndteret af Politikontoret, som jeg som nævnt var chef for.

Som led i forberedelsen af samrådet havde vi – som det er sædvanlig praksis – udarbejdet en række beredskabstalepapirer til den daværende justitsminister vedrørende spørgsmål, som det kunne tænkes, at udvalgets medlemmer ville stille.

I den forbindelse instruerede jeg min daværende souschef Anne Berg Mansfeld-Giese om, at der skulle udarbejdes et beredskab omkring vanskeligheder med at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania. Jeg orienterede hende ikke i den forbindelse om begivenhedsforløbet i februar 2013 [2012]. Beredskabet, som jeg dikterede indholdet af, havde følgende indhold:

"Beredskab 2

Hvorfor har det været så vanskeligt at få berammet Retsudvalgets besøg på Christiania?

- Så vidt jeg er orienteret, vil besøget blive afviklet om ganske få dage, så det er altså lykkedes at få besøget i stand.
- Det synes jeg, at spørgeren skal glæde sig til, frem for at gå op i spørgsmål omkring planlægning af besøget.

Hvis yderligere spørgsmål

- Nu er det jo altså ikke sådan, at jeg bestemmer over udvalgets besøg rundt omkring. Så det er ikke et spørgsmål, jeg mener at kunne gå nærmere ind i."

Jeg assisterede ministeren under samrådet. Jeg erindrer ikke, om beredskabet blev brugt under samrådet. Samrådet handlede således om kriminalitet på Christiania og ikke om Retsudvalgets udsatte besøg. Baggrunden for udformningen af beredskabet er den samme, som er beskrevet i Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse, pkt. 3.2.2, hvor der er nærmere redegjort for, hvorfor den reelle begrundelse ikke kunne oplyses til Retsudvalget. Som nævnt ovenfor er jeg enig i det der anførte.

6. Jeg mener ikke at kunne henvise til relevante dokumenter, e-mails mv. ud over de dokumenter, som er vedlagt Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse, og de e-mails mv., som er medtaget som bilag til folketingsbesvarelser mv. i december 2013.”

4.2 Redegørelse fra kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese

Kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese har i sin redegørelse af 18. december 2013¹⁰¹ anført følgende:

”Til justitsminister Karen Hækkerup

Redegørelse for min rolle i sagen vedrørende aflysning af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

1. Jeg er ved brev overbragt til mig på min bopæl torsdag den 12. december 2013, kl. 23.15 blevet anmodet om senest den 19. december 2013 at redegøre for min rolle i forhold til oplysninger givet til Folketingets Retsudvalg og rådgivning givet til justitsministeren i forbindelse med sagen om Retsudvalgets aflyste besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Jeg er i den forbindelse blevet bedt om at vedlægge alle dokumenter, der kan belyse forholdene omkring min rolle og rådgivning i sagen, herunder e-mails, sms-beskeder mv.

Jeg har forstået, at min redegørelse vil blive behandlet som fortrolig.

2. Jeg kan i den anledning oplyse, at jeg i februar 2012 var den ene af to souschefer i Politikontoret, Justitsministeriet. Min stilling indebar navnlig, at jeg havde det primære ansvar for besvarelsen af kontorets store portefølje af spørgsmål fra Folketinget og forberedelsen af kontorets mange samråd. Jeg behandlede ikke sager vedrørende PET.

Jeg har siden 1. august 2013 fungeret som kontorchef i Politikontoret.

3. Jeg var ikke involveret i og havde intet kendskab til det forløb, der førte frem til, at Retsudvalgets oprindeligt planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 blev udsat.

Jeg erindrer første gang at have hørt om Retsudvalgets planer om at besøge Christiania flere måneder senere (formentlig ultimo maj måned 2012) i forbindelse med, at den daværende justitsminister fredag den 1. juni 2012 skulle i samråd i Retsudvalget om forhold

¹⁰¹ Bilagssamling 1, side 102.

dene på Christiania. Samrådet var foranlediget af en række pressehistorier i foråret om, at Københavns Politi efter en voldsom episode i august 2011 havde "trukket sig" fra Christiania, og at pusherne og de øvrige kriminelle derfor angiveligt havde frit spil.

Mens jeg forberedte samrådstalen, gjorde min daværende kontorchef Carsten Madsen mig på et tidspunkt opmærksom på, at medlemmer af Retsudvalget måske ville komme ind på, at det havde trukket ud med at få berammet et besøg for Retsudvalget på Christiania. Jeg fik samtidig at vide, at besøget skulle finde sted den følgende uge, og vi var derfor enige om, at ministerens svar i så fald måtte være, at "han havde forstået, at besøget skulle finde sted i løbet af få dage, og at det jo var positivt." Der blev udarbejdet et beredskab med dette indhold.

Jeg blev ikke i den forbindelse orienteret om det forløb, der havde været i februar måned.

Jeg var til stede under samrådet, men husker ikke i dag, om spørgsmålet om Retsudvalgets besøg på Christiania overhovedet blev taget op af udvalget. I givet fald var det ikke noget, der "fyldte", idet interessen samlede sig om kriminalitetsproblemerne på og ved Christiania samt den politimæssige tilstedeværelse i området.

Retsudvalgets besøg blev gennemført den 7. juni 2012. Senere samme dag blev en journalist fra TV 2 afsløret i at filme med skjult kamera ved hashboderne i Pusher Street, og den pågældende blev som følge heraf overfaldet og bl.a. afklædt og frataget sin mobiltelefon.

Denne episode påkaldte sig stor mediemæssig og politisk opmærksomhed og gav anledning til endnu et samråd, som fandt sted i Retsudvalget i slutningen af juni 2012. Forløbet vedrørende Retsudvalgets oprindeligt planlagte besøg på Christiania i februar 2012 var ikke et tema i den forbindelse, og jeg blev heller ikke på dette tidspunkt orienteret herom.

4. Næste gang jeg hørte om Retsudvalgets besøg på Christiania, var næsten 1½ år senere på mødet i politiforligskredsen den 20. november 2013. Ekstra Bladet havde dagen forinden bragt historien om, at PET-kilder havde oplyst, at PET-chefen i foråret 2012 skulle have bedt dem "snage" i Pia Kjærsgaards kalender med det formål at få berammet Christiania-besøget på et tidspunkt, hvor Kjærsgaard ville være forhindret.

På forligskredsmødet redegjorde rigspolitichefen sammen med departementschefen for samarbejdsproblemerne i PET og de tiltag, der var blevet sat i værk med henblik på at forbedre forholdene. Der blev desuden orienteret om to breve, som Rigspolitiet og Justitsministeriet havde modtaget fra tillidsfolk i PET, samt hvad de havde givet anledning til.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om Retsudvalgets besøg på Christiania og beskyldningerne om misbrug af Pia Kjærsgaards kalenderoplysninger oplyste den daværende justitsminister, at han havde bedt PET-chefen om en redegørelse herom, som skulle foreligge inden for kort tid, og som ville blive sendt til Retsudvalget.

Der blev stillet en række spørgsmål til bl.a. en presseudtalelse om beskyldningerne vedrørende Pia Kjærsgaard, som Justitsministeriet dagen forinden havde udsendt. Jeg havde ikke været involveret i udarbejdelsen af denne, ligesom jeg fortsat ikke på dette tidspunkt havde nogen viden om forløbet i februar 2012, udover hvad der på det pågældende tidspunkt var fremgået af Ekstra Bladets artikler.

5. Mandag den 25. november 2013 blev jeg bedt om at håndtere et mundtligt S-spørgsmål (nr. 501). Spørgsmålet lød:

"Er det i orden, at chefen for PET tvang medarbejdere til at kigge i fru Pia Kjærsgaards kalender for at forpurre, at hun besøgte Christiania?"

Jeg drøftede besvarelsen med min afdelingschef Jens-Christian Bülow, og det blev besluttet, at besvarelsen måtte være helt kortfattet, idet ministeriet på dette tidspunkt fortsat afventede PET-chefens redegørelse, jf. ovenfor.

Jeg deltog ikke i øvrigt i drøftelser med ministeren eller andre i relation til det pågældende spørgsmål.

Den mundtlige besvarelse af spørgsmålet fandt sted i spørgetiden den 27. november 2013.

6. Mandag den 2. december 2013 modtog ministeriet redegørelsen fra PET-chef Jakob Scharf. Jeg blev om tirsdagen den 3. december 2013 bedt om at bistå med oversendelsen af redegørelsen til Retsudvalget. Departementschefen og min afdelingschef skrev et udkast til en tekst, som jeg overførte til et dokument i Justitsministeriets sagsbehandlingssystem, underskrev og lagde op i huset til godkendelse og ministerunderskrift. Dette udkast blev efterfølgende ændret flere gange bl.a. i lyset af de drøftelser, den daværende minister i løbet af dagen havde med bl.a. en række af retsordførerne. Jeg deltog ikke i disse drøftelser.

Redegørelsen og det ledsagende brev blev sendt til Retsudvalget om aftenen tirsdag den 3. december 2013.

7. I de følgende dage stillede Retsudvalget et stort antal skriftlige spørgsmål såvel som samrådsspørgsmål om sagen. Der var allerede berammet et samråd om samarbejdsproblemerne i PET den 16. december 2013, og det blev i første omgang aftalt, at de nye samrådsspørgsmål skulle besvares i samme forbindelse. Der var imidlertid et stort pres for at få en redegørelse for forløbet tidligere, hvorfor det som bekendt blev besluttet at fremrykke hele samrådet til om formiddagen tirsdag den 10. december 2013. Der blev desuden anmeldt en hasteforespørgsel, som skulle have fundet sted onsdag den 11. december 2013. Der kom de næste dage yderligere samrådsspørgsmål og skriftlige spørgsmål, som skulle besvares inden samrådet.

Jeg deltog de følgende dage i udarbejdelse af svar på en række af de stillede skriftlige spørgsmål samt udkast til den tale, som dannede baggrund for ministerens besvarelse i samrådet i Folketingets Retsudvalg tirsdag den 10. december 2013.

Da jeg, som nævnt ovenfor, ikke selv var involveret i og heller ikke havde noget kendskab til det forløb, der ledte frem til, at Retsudvalget besluttede at udsætte deres besøg på Christiania den 29. februar 2012, blev de udkast mv., som jeg deltog i udarbejdelsen af, skrevet ud fra de oplysninger om de faktuelle forhold, som jeg modtog fra departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow, som havde været involveret i det nævnte forløb i februar 2012.

Det var først i løbet af mandag den 9. december 2013, at jeg blev bekendt med, at den begrundelse for behovet for udsættelse af besøget på Christiania, som Retsudvalgets daværende formand i februar 2012 havde givet udvalget, ikke var reel.

Jeg deltog i dagene op til samrådet i flere møder med bl.a. den daværende justitsminister, hvor talen og besvarelsene blev drøftet. Det var i den forbindelse tydeligt for mig, at det for dem, som havde været involveret i forløbet, der førte til udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania i februar 2012, var vanskeligt næsten 2 år senere at genkalde sig alle aspekter vedrørende hændelsesforløbet, og at den beskrivelse af forløbet, der blev givet på samrådet den 10. december 2013 og i de skriftlige besvarelser, derfor blev genskabt og bekræftet i en gradvis proces. Det indgik på intet tidspunkt i de drøftelser, der blev ført frem mod samrådet den 10. december 2013, som en mulighed, at Folketinget ikke skulle have en fuldstændig og sandfærdig forklaring om hele forløbet.

Jeg skal for en ordens skyld bemærke, at jeg ikke mener at kunne henvise til relevante dokumenter, e-mails, sms-beskeder eller lign., ud over det, som er vedlagt som bilag til departementschef Anne Kristine Axelssons og afdelingschef Jens-Christian Bülows fælles redegørelse.”

5.0 Justitsministeriets indberetninger af de to tjenestemænd

Justitsministeriet har i indberetningerne vedrørende de to tjenestemænd konkluderet, at der på baggrund af deres roller i forløbet er grundlag for at gennemføre et tjenstligt forhør i overensstemmelse med tjenestemandslovens §§ 20-22. Det hedder nærmere i de enslydende indberetninger vedrørende de to tjenestemænd¹⁰²:

”På baggrund af [departementschef Anne Kristine Axelssons og afdelingschef Jens-Christian Bülow's roller] i forbindelse med de oplysninger, der blev givet til Folketingets Retsudvalg vedrørende det af udvalget planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 og den rådgivning, som blev ydet i den forbindelse, er der grundlag for at gennemføre et tjenstligt forhør i overensstemmelse med tjenestemandslovens §§ 20-22. Der henvises herved navnlig til, at [Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow] på den ene side ikke bestrider, at der består en sandhedspligt for [dem] i forbindelse med afgivelsen af oplysninger til Folketingets Retsudvalg og besvarelser af folketingssspørgsmål, men på den anden side er det i redegørelsen fremhævet, at ministeriet ikke kunne informere Retsudvalget i februar 2012 om det reelle trusselsbillede i forbindelse med en gennemførelse af det planlagte besøg på Christiania. Det er således vigtigt at få fastlagt, om sandhedspligten er ubetinget, eller om man i stedet for at give en sandfærdig begrundelse ikke alene må afstå fra at give nogen begrundelse overhovedet, men kan give en begrundelse, der ikke er sandfærdig.

Det er herved også af betydning, at den begrundelse, der faktisk blev givet, nemlig at daværende politidirektør Johan Reimann ikke kunne deltage i en frokost med Retsudvalget på dagen for det planlagte besøg, er erkendt ikke at være den reelle begrundelse for, at besøget ikke kunne gennemføres, men over for Retsudvalget blev det på trods heraf også i det senere forløb anført, at begrundelsen var korrekt for så vidt som politidirektør Reimann faktisk havde andre møder samme dag.

Under henvisning til beskrivelsen af sandhedspligten i betænkning 1443 [side 141ff], må det lægges til grund, at der foreligger en tilsidesættelse af sandhedspligten, allerede hvis der videregives oplysninger, ”som ikke kan anses for urigtige, men som i den givne sammenhæng må anses for vildledende, f.eks. på grund af fortielser af andre, væsentlige oplysninger.”

Det er ubestridt, at politidirektør Reimann i februar 2012 oplyste og i december 2013 gentog, at de møder, han havde planlagt i Københavns Politi naturligvis ville kunne flyttes eller aflyses, hvis Justitsministeriet ønskede, at han skulle deltage i besøget på Christiania.

¹⁰² Indberetningerne side 133 ff.

Af Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's redegørelse af 19. december 2013 fremgår, at dette forhold måtte antages at stå Anne Baastrup klart under drøftelsen i februar 2012 mellem Morten Bødskov, embedsmændene og Anne Baastrup (jf. ... Axelssons redegørelse ...), men der findes ingen samtidig optegnelse herom, og Morten Bødskovs udtalelse til Dagbladet Information den 5. december 2013 (bilag 44) [¹⁰³]viser, at Bødskov på det tidspunkt mente, at politidirektør Reimanns andre møder faktisk var til hinder for hans deltagelse i besøget.

På den baggrund falder de mulige tjenesteforseelser i følgende tre hovedpunkter:

- 1) Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012,
- 2) Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det efter det oplyste ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania, og
- 3) Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder.

1) Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012

Det udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspflicht og dermed en tjenesteforseelse, at [Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow] aktivt deltog i, at Retsudvalget i februar modtog en vildledende og usand begrundelse for at aflyse besøget på Christiania.

[Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow] deltog således aktivt i at konstruere en vildledende begrundelse med det formål, at udvalget blev forholdt den egentlige sande begrundelse.

Begrundelsen for aflysningen var vigtig i og med, at Retsudvalget har en legitim interesse i at kunne besøge et hvilket som helst sted i Danmark, og at det i sig selv er kontroversielt, hvis denne almindelige adgang hindres, og dette oven i købet skjules for Folketinget.

Det må i den forbindelse tillægges vægt, at et besøg på Christiania, grundet Christianias særlige status og oplysninger om den tidligere nødvendige og mulige politiindsats og Retsudvalgets drøftelse forud for og tilkendegivne formål med besøget, har karakter af

¹⁰³ Bilagssamling 1, side 185.

udøvelse af Folketingets politiske kontrol med, om forholdene på Christiania er acceptable, både i forhold til beboerne og til det omgivende samfund.

Det står ikke på det foreliggende grundlag klart, fra hvem initiativet til at konstruere Reimann-begrundelsen udgik. Det er skærpende, hvis det viser sig, at initiativet udgik fra [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow], men det udgør under alle omstændigheder en alvorlig tjenesteforseelse, at [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] aktivt deltog i konstruktionen og udførelsen af begrundelsen. Der påhviler således enhver embedsmand, og i særlig grad departementschefen for Justitsministeriet, en forpligtelse til at sige fra overfor at konstruere en vildledende og usand forklaring, der skal gives til Folketinget.

Det er ikke en formildende omstændighed, at begrundelsen ikke blev afgivet direkte af [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] eller ministeriet, men af formanden for Retsudvalget Anne Bastrup. Afgørende er, at ministeriet og [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] var en aktiv deltager i konstruktionen af forklaringen og netop deltog i konstruktionen, for at Retsudvalget kunne få den usandfærdige forklaring. Hvem der rent faktisk fremsendte forklaringen til udvalget er herefter et mere formelt spørgsmål.

Af afgørende betydning for bedømmelsen af de nævnte tjenesteforseelser er det, at den ansvarspådragende rådgivning fra [Anne Kristine Axelssons/Jens-Christian Bülows] side fik den ikke upåregnelige parlamentariske konsekvens, at Morten Bødskov måtte gå af som minister. En departementschef har som et af sine vigtigste ansvarsområder at sikre lovlig forvaltning i ministeriet, og derfor er det selvsagt ganske alvorligt og skærpende for sanktionsvurderingen, når departementschefens ansvarspådragende rådgivning fører til en ministers afgang.

[Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] har som anført forsvaret afgivelsen af de urigtige oplysninger med henvisning til, at det var nødvendigt at fremkomme med forklaringen for at undgå en potentielt meget farlig situation for Retsudvalget. [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] har fremhævet, at man navnlig henset til de fortrolige oplysninger, som vurderingen baserede sig på, ikke i situationen kunne have handlet anderledes.

Heroverfor gør ministeriet gældende, at der ikke gælder en undtagelse fra sandhedspligten som beskrevet af [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow].

Det gøres således i første række gældende, at det aldrig vil være lovligt for en tjenestemand at medvirke til at konstruere usande forklaringer til Folketinget.

I anden række gøres det gældende, at selv hvis det antages, at man under helt særlige omstændigheder godt må konstruere usande forklaringer til Folketinget, så forelå sådanne helt særlige omstændigheder ikke i februar 2012.

Det findes ikke godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige, og der må henvises til, at det under samrådet, som drøftet den 10. december 2013, flere gange af ministeren blev fremhævet, at han ikke ville gentage det passerede, og at det havde været muligt at undlade at konstruere en usand forklaring. Som det fremgår oven for, havde embedsværket udarbejdet udkastet til talen.

2) Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det, efter det oplyste, ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania

Hvis der gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som nævnt ovenfor, og betingelserne for anvendelsen af denne undtagelse har foreligget, gøres det gældende, at det i sig selv indebærer en tjenesteforseelse, at det ikke blev noteret ned, at der var afgivet en konstrueret usandfærdig forklaring og herefter blev fulgt op på, hvornår man kunne informere Folketinget om forholdenes rette sammenhæng. Der henvises herved til Djøf's betænkning om pligten til at korrigere meddelte oplysninger, når disse oprindeligt var korrekte,

Det er ikke ansvarsfritagende for embedsmænd, der har medvirket til at konstruere en usandfærdig forklaring, at de ikke holder sig orienteret om, hvorvidt og hvorledes forklaringen faktisk blev afgivet til Retsudvalget. I den forbindelse bemærkes, at Jens-Christian Bülow i februar 2012 rent faktisk blev orienteret om, at Folketingets Retsudvalg havde fået oplyst, at ledelsen i Københavns Politi ikke kunne deltage i besøget på Christiania den 29. februar 2012 (bilag 11 [¹⁰⁴] og 24 [¹⁰⁵]).

Det gøres således gældende, at såfremt der gælder den nævnte undtagelse fra sandhedspligten, må der i tillæg hertil gælde en forpligtelse til at få berigtiget usandfærdige oplysninger over for Folketinget ved først givne lejlighed. Det kan konstateres, at en sådan berigtigelse ikke fandt sted, og det kan ud fra de foreliggende oplysninger konstateres, at det end ikke blev overvejet, uanset at der i april 2012 og juni 2012 var særskilte anledninger til at få forholdet afklaret. Det er herved også af betydning, at Retsudvalgets formand

¹⁰⁴ Bilagssamling 1, side 44.

¹⁰⁵ Bilagssamling 1, side 81.

blev afløst i denne periode, uden at [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] overvejede at sikre en videnoverdragelse.

- 3) Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder

Det udgør en selvstændig tjenesteforseelse, at den konstruerede usandfærdige forklaring om Reimanns forfald blev gentaget over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen til udvalget den 3. december 2013.

Det ligger fast, at der ikke var nogen begrundelse for at gentage den konstruerede usandfærdige forklaring i december 2013. Tværtimod havde dette (om end alt for sent) været en anledning til at få forklaret forholdet omkring den oplyste begrundelse.

Forklaringen fra [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] i redegørelse af 19. december 2013 er overordnet, at [de] havde glemt, at Reimann-forklaringen ikke var sand. Det bemærkes i den forbindelse, at ekstraordinære forhold sjældent glemmes, og [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] har i den fælles redegørelse af 19. december 2013, side 3, givet udtryk for, at situationen var ekstraordinær, idet det anføres: *"ingen af os erindrer hverken før eller efter den nævnte orientering fra PET-chefen at have modtaget en orientering som den foreliggende om et konkret og skærpet trusselsbillede knyttet til et besøg, som et folketingsudvalg ønskede at foretage"*.

Det må på baggrund af den umiddelbare bevisbedømmelse, der finder sted for forhørsledelsen, afgøres, om dette er troværdigt. Det er i hvert fald overraskende og usædvanligt at glemme et forhold af denne karakter.

Efter at Reimann-forklaringen kom i mediernes søgelys den 4.-5. december 2013, huskede embedsmændene sagens rette sammenhæng, og det er oplyst, at Reimann fastholdt sin oplysning om de øvrige møder, og at de kunne flyttes, under et møde i Justitsministeriet den 9. december 2013. Imidlertid blev det ikke i ministerens talepapir til samrådet den 10. december 2013 oplyst, at genfremstillingen af den forkerte begrundelse over for udvalget den 3. december 2013 beroede på en forglemmelse. Denne forklaring fremkom først ved redegørelsen af 19. december 2013.

Det gøres gældende, at hvis det må antages, at [Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] faktisk den 3. december 2013 havde glemt, at Reimann-forklaringen var usand, men forud for ministerens samråd den 10. december 2013 i Retsudvalget var kommet i tanke

om sagens sammenhæng, er det en tjenesteforseelse ikke ved denne lejlighed at oplyse om forholdet. Daværende justitsminister Morten Bødskov havde ikke noget svar, da han af Enhedslistens medlem af Retsudvalget blev spurgt "*hvorfor løgner over for Retsudvalget fortsatte*" (ved oversendelsen den 3. december 2013)."

6.0 Parternes indlæg

Efter forhørene er der afgivet skriftlige indlæg og afholdt mundtlig procedure.

6.1 Justitsministeriets bemærkninger

Justitsministeriet er fremkommet med navnlig følgende bemærkninger, der er fælles for de to tjenestemænd¹⁰⁶:

”1. INDLEDNING

Det i indberetningen anførte fastholdes. De under forhøret afgivne forklaringer giver anledning til de i pkt. 2 anførte bemærkninger til det faktuelle grundlag samt de i pkt. 3 anførte bemærkninger til tjenesteforseelserne.

2. DET FAKTUELLE GRUNDLAG

2.1 Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012

2.1.1 *Manglende undersøgelse hos PET af mulighederne for at forklare sig for udvalget*

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow drøftede på mødet med Jakob Scharf i februar 2012 alene, hvilken begrundelse ministeriet kunne give formanden for Retsudvalget, Anne Baastrup, for udsættelsen af besøget på Christiania. De drøftede ikke, hvilken begrundelse, Anne Baastrup kunne give Retsudvalget (protokol s. 33, sidste afsnit).

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow rettede heller ikke efterfølgende henvendelse til Jakob Scharf for at få en begrundelse, da det stod klart, at der var behov for en begrundelse (protokol s. 9, 3. afsnit).

2.1.2 *Manglende inddragelse af, at besøget fra flere sider blev tillagt en reel funktion i forhold til udvalgets tilsyn med Christiania*

Det er på baggrund af forklaringerne klart, at der blandt flere af Retsudvalgets medlemmer var et stærkt ønske om at besøge Christiania i februar 2012.

¹⁰⁶ Ministeriets afsluttende skriftlige bemærkninger af 21. marts 2014, side 1-9.

Morten Bødskov har således forklaret, at der på daværende tidspunkt var et politisk pres om at gennemføre besøget på Christiania. Han har forklaret, at "*Der var et politisk pres, særligt fra højrefløj, om at gennemføre besøget, men også Enhedslisten havde udtrykt ønske om at komme ud og vise, at alt var fryd og gammen. Hvis man gennemgår debatten omkring Christiania, vil man kunne se, at der havde været en debat gående på, at regeringen ikke gjorde nok i forhold til Pusher Street, og dette prægede debatten og stemningen i Retsudvalget vedrørende Christiania*" (protokol s. 37, 5. afsnit).

Anne Baastrup har i overensstemmelse hermed forklaret, at "*Det var hendes indtryk, at Dansk Folkeparti ønskede besøget på Christiania gennemført for at vise, at det hele var forfærdeligt på Christiania. Da besøget blev gennemført i juni 2012, brokkede Pia Kjærsgaard sig da også over, at Pusher Street var blevet nedlagt den dag*" (protokol s. 74, 1. afsnit).

Det ligger imidlertid på baggrund af forklaringerne fast, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke i nævneværdigt omfang inddrog det i overvejelserne, at Folketingets Retsudvalgs besøg var et led i Folketingets kontrol af bl.a. politiets indsats på Christiania, og at udvalget som et led i den kontrol skal kunne komme på Christiania, også når forholdene afviger fra normalsituationen, således at Christiania ikke kun vises frem som en pottemkukulisse.

2.1.3 Manglende kritisk tilgang til behovet for en begrundelse

Det ligger efter bevisførelsen endvidere fast, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke på noget tidspunkt anfægtede Anne Baastrups præmis om, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en begrundelse.

Anne Kristine Axelsson har selv forklaret, at hun ikke under drøftelserne foreslog ministeren, at man undlod at give Retsudvalget en begrundelse (protokol s. 8, 2. afsnit), og Jens-Christian Bülow har tilsvarende forklaret, at de ikke overvejede muligheden af slet ikke at give Retsudvalget nogen begrundelse, idet de ikke fandt grundlag for at anfægte Anne Baastrups vurdering (protokol s. 21, 3. afsnit).

Det forblev derfor uundersøgt og dermed fortsat uvist, om det faktisk var en mulighed at undlade at give Retsudvalget en begrundelse.

Hverken Anne Kristine Axelsson eller Jens-Christian Bülow har kunnet give en god forklaring på, hvorfor det ikke skulle være rigtigt, når ministeren i samråd med de to tjenestemænd i svaret på spørgsmål 278 over for Folketinget svarede, at "*Der burde slet ikke være*

givet en anden begrundelse for indstillingen til Retsudvalget, når udvalget ikke kunne gives den reelle begrundelse...".

2.1.4 Konstruktionen af forklaringen om Johan Reimanns afbud

Det ligger fast, at både Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deltog i at konstruere begrundelsen om, at Johan Reimann angiveligt var forhindret i at deltage i besøget.

Johan Reimann har forklaret, at han af Jens-Christian Bülow fik oplyst, at ministeren som en af flere begrundelser for at udskyde Retsudvalgets besøg ønskede at bruge den begrundelse, at han var forhindret i at deltage i arrangementet, men at den eneste reelle grund til, at han var forhindret i at deltage, var, at ministeren ønskede det (protokol s. 48, 5. afsnit).

Alle de involverede parter har i den forbindelse forklaret, at det var en helt usædvanlig fremgangsmåde at bede Johan Reimann melde afbud til besøget (protokol s. 8, 2. afsnit, s. 21, 4. afsnit, s. 52, 2. afsnit og s. 44, sidste afsnit).

Johan Reimann har endvidere forklaret, at han var bekymret for, at det ville udløse kritik af ham, hvis han ikke stillede op til mødet, og han ville derfor sikre sig, at ministeren var på det rene med, at han naturligvis ville deltage i mødet, såfremt ministeren ønskede det (protokol s. 48, 5. afsnit).

Der er på baggrund af Johan Reimanns forklaring ikke bevismæssig støtte for, at han rent faktisk havde andre konkrete møder, der kunne begrunde en aflysning. Han havde programsat besøget i sin kalender, og han ville have deltaget i besøget, hvis ikke han var blevet bedt om at melde afbud. Han havde naturligvis som alle andre ansatte gøremål i løbet af dagen, han ellers kunne bruge tiden på, men det må lægges til grund, at disse gøremål ingen betydning havde i forhold til en deltagelse i besøget på Christiania.

Det ligger endvidere fast, at tilbuddet om at give Retsudvalget en gennemgang af Wendler Pedersen-betænkningen alene var et redskab til at få udvalget til at acceptere den urigtige begrundelse.

2.1.5 Anne Bastrup fik ikke sandheden at vide den 23. februar 2012

Det står på baggrund af forklaringerne ikke klart, hvem der deltog i mødet med Anne Bastrup den 23. februar 2012, men det står efter Anne Bastrups egen forklaring klart, at

hun i februar 2012 ikke fik at vide, at begrundelsen om Johan Reimanns afbud var konstrueret.

Hun har således forklaret, at ministeren som svar på hendes anmodning om at få en begrundelse til udvalget om aflysningen af besøget oplyste, at Johan Reimann havde problemer med at kunne deltage, og at han kunne tilbyde en gennemgang af Wendler Pedersen-betænkningen i stedet.

Det bestyrker hendes forklaring om, at hun ikke fik oplysninger om den konstruerede begrundelse, at hun forklarede, at hun anså Reimanns deltagelse for meget vigtig, idet hun fra politiforhandlingerne kendte ham som "*en munter, skarp og meget afvæbnende person, der med sin facon samtidig ville være i stand til at lægge en dæmper på de mere udadreagerende medlemmer af udvalget*" (protokol s. 74, sidste afsnit).

Forespurgt har hun klart afvist, at hun på det tidspunkt havde noget kendskab til, at Johan Reimanns afbud var initieret af ministeriet (protokol s. 75, 1. afsnit), og at det først var under en telefonsamtale med Morten Bødskov den 8. december 2013, hvor han læste en del af besvarelsen af spørgsmål 278 højt for hende, at det gik op for hende (protokol s. 80, 4. afsnit).

Hun har desuden forklaret, at Morten Bødskov forud for statsministerens samråd i januar 2014 spurgte hende, om hun virkelig troede på, at Johan Reimann var forhindret, hvilket hun bekræftede.

I februar 2012 undrede hun sig ikke over Reimanns afbud, og der er heller ikke andre af medlemmerne i Retsudvalget, der har spurgt til, om det kunne passe. Hun har i den forbindelse forklaret, at hun havde dyb tillid til, at når justitsministeren sagde noget, så var det rigtigt (protokol s. 80, 4. afsnit).

Både Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har forklaret, at det på mødet med Anne Bastrup ikke direkte blev sagt, at Johan Reimann ville kunne deltage i besøget, hvis han blev bedt om det. De hævder imidlertid, at dette stod klart for enhver (protokol s. 9, 1. afsnit og s. 23, 1. afsnit).

Anne Baastrups forklaring viser imidlertid, at det usagte ikke stod klart for hende.

Når Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke fortalte Anne Bastrup, at begrundelsen ikke var reel, medvirkede de således til, at Retsudvalget fik en konstrueret begrundelse hen over hovedet på formanden.

Det kan herefter lægges til grund, at det er forkert, når det af Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow hævdes, at de ikke har givet den daværende formand for Retsudvalget forkerte eller vildledende oplysninger, jf. deres fælles redegørelse bilag 2, s. 13.

2.1.6 Mangelde notater om forløbet

Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har ikke undervejs i forløbet taget notater med henblik på at sikre viden om det helt usædvanlige forløb.

Anne Kristine Axelsson har således forklaret, at der ikke blev skrevet noget ned om samtalerne med Johan Reimann og omstændighederne ved hans afbud til besøget i februar 2012, og hun har i den forbindelse forklaret, at der efter hendes vurdering ikke gælder nogen ubetinget notatpligt for oplysninger og aktiviteter af den karakter, og at de i situationen ikke anså det for nødvendigt at tage notater om udsættelsen af Retsudvalgets studietur (protokol s. 11, 3. afsnit).

Jens-Christian Bülow har i overensstemmelse hermed forklaret, at han ikke har kunnet finde notater vedrørende begivenhedsforløbet i februar 2012 (protokol s. 20, 3. afsnit).

2.2 Forløbet fra den 29. februar 2012 til oversendelsen af pressemeddelelsen den 3. december 2013

2.1.1 Ingen efterfølgende berigtigelse af oplysningerne givet til Folketingets Retsudvalg

Det ligger fast, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i tiden efter aflysningen af Retsudvalgets besøg undlod at følge op på, hvornår det over for Retsudvalget kunne berigtiges, at man havde givet en forkert og konstrueret begrundelse. Anne Kristine Axelsson har specifikt forklaret, at hun heller ikke mener, at hun burde have interesseret sig herfor (protokol s. 9, 2. afsnit).

Anne Kristine Axelsson har forklaret, at hun ikke i perioden efter aflysningen gjorde sig overvejelser om, hvorvidt de skulle berigtige oplysningerne over for Retsudvalget. Hun anså forløbet vedrørende aflysningen af besøget for afsluttet, og Retsudvalget måtte finde en ny dato, der for så vidt kunne være når som helst (protokol s. 10, 3. afsnit).

Hun har ligesom Jens-Christian Bülow forklaret, at samrådet i juni 2012 heller ikke gav anledning til overvejelser i relation til forløbet (protokol s. 10, 2. sidste afsnit og s. 24, 3. afsnit).

Det ligger samtidig fast, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke sikrede sig, at der skete en videnoverdragelse om forløbet mellem Anne Bastrup og den nye formand for Retsudvalget, Karina Lorentzen (protokol s. 11, 1. afsnit og s. 24, 2. afsnit).

2.2.2 Pressemeddelelsen den 19. november 2013, der gentog den konstruerede begrundelse

Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at det for både Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen i november 2013 stod klart, at Reimanns afbud var konstrueret og iscenesat af dem.

Johan Reimann har således forklaret, at Jens-Christian Bülow ringede til ham den 19. november 2013 og oplyste, at ministeren ville komme med en pressemeddelelse, hvorefter han læste nogle sætninger op, som afspejlede forløbet i februar 2012 (protokol s. 49, 2. afsnit).

Johan Reimann har forklaret, at han på dette tidspunkt selv huskede baggrunden for sit afbud til besøget, og at dette efter hans opfattelse også må have stået Jens-Christian Bülow klart (protokol s. 49, 3. afsnit).

Denne samtale har hverken været nævnt i redegørelsen af 19. december 2013 (bilag 2) eller under den første afhøring af de to tjenestemænd.

Jens-Christian Bülow har under genafhøringen bekræftet, at han havde en telefonsamtale med Johan Reimann den 19. november 2013, men han fastholder, at han på daværende tidspunkt ikke havde nogen erindring om, at der var noget særligt omkring Johan Reimanns afbud (protokol s. 81, 5. og 6. afsnit).

Jens-Christian Bülow har forespurgt forklaret, at han ikke husker, om han drøftede pressemeddelelsen med kontorchef, Carsten Madsen (protokol s. 27, 3. afsnit). Carsten Madsen har imidlertid selv forklaret, at han ikke mener, at han blev kontaktet i forbindelse hermed (protokol s. 53, 2. afsnit), og det må derfor lægges til grund, at det ikke var tilfældet.

Det ligger efter forklaringerne fast, at både Johan Reimann og Carsten Madsen kunne huske forløbet omkring Johan Reimanns afbud, da de blev spurgt til det (protokol s. 49, 3. afsnit og s. 53, 3. afsnit). Det er derfor blandt de direkte involverede embedsmænd i iscenesættelsen kun Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow, som ifølge deres egne forklaringer skulle have glemt det forløb, som alle har beskrevet som helt usædvanligt.

Henset til, at alle er enige om, at det var en helt usædvanlig fremgangsmåde at bede Johan Reimann melde afbud til besøget i februar 2012, forekommer det helt usandsynligt, at Jens-Christian Bülow ikke huskede forløbet. Navnlig er det usandsynligt, når det indrages, at han selv aktivt deltog i iscenesættelsen, og selv havde den helt usædvanlige samtale med Reimann i februar 2012, at han faktisk drøftede forløbet med Johan Reimann den 19. november 2013, at Johan Reimann selv huskede forløbet, at Johan Reimann ligeledes mener, at det må have stået klart for Jens-Christian Bülow, og at det for Jens-Christian Bülow var helt oplagt, at et afbud fra Reimann aldrig var forekommet uden iscenesættelse.

Anne Kristine Axelsson har forklaret, at hun ikke i dag husker, at der var kontakt til Johan Reimann, men hun vil ikke afvise, at hun har været orienteret herom (protokol s. 83, 5. afsnit), hvilket da også er det mest sandsynlige henset til, at udarbejdelsen af pressemeddelelsen var en form for "gruppearbejde", der foregik mellem bl.a. Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow. Det er helt usandsynligt, at den viden, det må lægges til grund, at Jens-Christian Bülow havde den 19. november 2013, ikke også er tilgået Anne Kristine Axelsson.

Det ligger endvidere fast, at Anne Kristine Axelsson samme dag kontaktede afdelingschef Kristian Korfits Nielsen for at spørge ham, om ministerens presseudtalelse var omfattet af ministeransvarlighedslovens anvendelsesområde, jf. pkt. 2.2.3. nedenfor.

Bevisbedømmelsen må derfor føre til, at både Anne-Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow allerede den 19. november 2013 huskede forløbet med Johan Reimann i februar 2012.

2.2.3 Nye oplysninger om undersøgelser om ministeransvarlighedslovens anvendelsesområde

Det fremgår af forklaringerne, at Anne Kristine Axelsson allerede i november 2013 var opmærksom på, at forløbet i februar 2012 kunne indeholde problemer i forhold til ministeransvarlighedsloven.

Kristian Korfits Nielsen har således forklaret, at Anne Kristine Axelsson under en telefonisk drøftelse den 19. november 2013 bad ham undersøge, om man med pressemeddelelsen var i en situation, hvor ministeransvarlighedsloven fandt anvendelse (protokol s. 57, 3. afsnit). Anne Kristine Axelsson husker ikke selv samtalen (protokol s. 84, 2. afsnit).

Morten N. Jakobsen, der deltog i besvarelsen af opgaven, har forklaret, at han i kanten af et andet møde spurgte Anne Kristine Axelsson til, hvad det med Johan Reimann var for

noget, hvortil hun svarede, at "*det tror jeg ikke, man kan sige*". Han forstod ikke, hvad hun mente med det (protokol s. 59, 2. afsnit), og hun har efterfølgende forklaret, at hun heller ikke forstår det (protokol s. 84, 3. afsnit).

2.3 Forløbet fra oversendelsen af pressemeddelelsen den 3. december 2013

2.3.1 Møde den 6. december 2013, hvor særlige rådgivere blev sendt ud

Det er fra flere sider forklaret, at der om aftenen den 6. december 2013 var et møde, hvor bl.a. Johan Reimanns rolle blev drøftet. I mødet deltog - foruden de særlige rådgivere Kasper Graa Wulff og Trine Maria Ilsøe - ministeren, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow. Det kan lægges til grund, at Kasper Graa Wulff og Trine Maria Ilsøe på et tidspunkt blev bedt om at forlade lokalet under drøftelserne, og at det var i forbindelse med, at Johan Reimanns navn blev nævnt (protokol s. 70, sidste afsnit).

2.3.2 Jens-Christian Bülows samtale med Johan Reimann den 7. december 2013

Jens-Christian Bülow talte med Johan Reimann den 7. december 2013. Han har om samtalen forklaret, at han - for ikke at påvirke Reimanns erindring om forløbet - bad ham om først at komme med sin udlægning.

Ifølge Jens-Christian Bülow oplyste Johan Reimann under samtalen, at Jens-Christian Bülow i februar 2012 spurgte ham, om det gik an at sige, at han havde andre møder den dag, og at han derfor var forhindret i at deltage i besøget på Christiania, hvortil han svarede, at det gik an, da det var rigtigt, at han havde andre møder samme dag. Ifølge Jens-Christian Bülow oplyste Reimann ikke i telefonen, at han ville have deltaget i besøget, hvis ministeriet havde bedt ham om det (protokol s. 28, 3. afsnit).

Heroverfor står imidlertid Johan Reimanns forklaring, hvorefter han under samtalen over for Jens-Christian Bülow gentog, at man godt kunne sige, at han havde været forhindret i at deltage i mødet, idet det teknisk set var korrekt, men at det ikke var den sande begrundelse, når ministeren havde sagt, at han var forhindret (protokol s. 50, 1. afsnit).

Jens-Christian Bülow har uddybende forklaret, at han ikke under samtalen konfronterede Johan Reimann om sin egen erindring, selvom det på det tidspunkt dæmrede for ham, at der var noget særligt omkring henvendelsen.

Set i ethvert perspektiv er det en meget mærkelig fremgangsmåde, hvis formålet var at få alting frem.

2.3.3 Møde med Reimann og besvarelse af spørgsmål 278 den 9. december 2013

Det ligger fast, at Johan Reimann foreslog nogle tekstmære ændringer til besvarelsen af spørgsmål 278, men at disse ikke blev indarbejdet i den endelige besvarelse.

Johan Reimann har forklaret, at han efter mødet den 9. december 2013 fik tilsendt et udkast til svar på spørgsmål 278, som han havde en række sproglige ændringsforslag til i form af opblødning af nogle formuleringer (protokol s. 50, sidste afsnit). Han redegjorde telefonisk for disse ændringsforslag under en samtale med Jens-Christian Bülow.

Af Johan Reimanns håndskrevne noter (bisiddernes bilagssamling s. 51) kan man se, at et af ændringsforslagene er, at "*der var forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, som han kunne deltage i*" i stedet for, at "*han rent faktisk havde forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012.*"

Johan Reimann har imidlertid forklaret, at Jens-Christian Bülow under en efterfølgende drøftelse redegjorde for, at det var bedst ikke at følge disse ændringsforslag, idet selv mindre sproglige ændringer i forhold til tidligere formuleringer kunne give anledning til nye spørgsmål (protokol s. 50, sidste afsnit). Ændringsforslagene er derfor ikke indarbejdet i den endelige besvarelse af spørgsmål 278.

Jens-Christian Bülow kontaktede ham desuden senere på dagen og foreslog, at de ændrede "*kunne have deltaget i*" til "*skulle have deltaget i*". Johan Reimann havde ingen bemærkninger til denne ændring (protokol s. 51, 1. afsnit).

2.3.4 Undladelse af at fortælle, at man havde glemt forløbet med Johan Reimann

Det ligger på baggrund af forklaringerne fast, at man ikke på noget tidspunkt har overvejet at fortælle Folketinget, at ministeren og embedsmændene i november 2013 havde glemt forløbet med Johan Reimann.

Både Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har forklaret, at de ikke på noget tidspunkt har overvejet, om det var relevant at skrive, at de ikke havde haft en klar erindring om forløbet omkring Johan Reimanns afbud (protokol s. 15, 5. afsnit og s. 29, 4. afsnit). Anne Kristine Axelsson har uddybende forklaret, at deres fokus var at forklare, hvorfor man ikke havde givet den reelle begrundelse i februar 2012, og at forklare det dilemma de da stod i (protokol s. 15, 5. afsnit).

Det er på denne baggrund ikke klart, om det ville have gjort det muligt for ministeren ikke at blive fældet som minister, hvis han havde redegjort for sine embedsmænds angivelige

forglemmelse, men det ligger fast, at det er en mulighed, som end ikke er blevet overvejet.”

Over for departementschef Anne Kristine Axelsson har Justitsministeriet særskilt anført¹⁰⁷:

”3. TJENESTEFORSEELSERNE

3.1 Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012

Det udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspligt og dermed en tjensteforseelse, at Anne Kristine Axelsson aktivt deltog i, at Retsudvalget i februar modtog en vildledende og usand begrundelse for at aflyse besøget på Christiania.

Anne Kristine Axelsson deltog således aktivt i at konstruere en vildledende begrundelse med det formål, at udvalget blev forholdt den egentlige sande begrundelse.

Det er i denne forbindelse en skærpende omstændighed, at også udvalgets daværende formand, Anne Baastrup, blev vildledt, idet hun ikke blev fortalt, at begrundelsen om Reimanns afbud var konstrueret og derfor troede, at forklaringen omkring Johan Reimann var sand.

Anne Kristine Axelsson har forklaret, at det ikke på mødet med Anne Baastrup blev sagt, at begrundelsen med Johan Reimann var konstrueret, og det beror derfor på Anne Kristine Axelsson, at Anne Baastrup blev vildledt. At en modtager af et budskab tror på, hvad der bliver sagt, er en helt påregnelig følge af at afgive et udsagn, særligt når det som her bliver afgivet af landets Justitsministerium.

Der er således ingen forskel på, hvordan henholdsvis Anne Baastrup og udvalget blev vildledt. I begge tilfælde blev der afgivet en usand og konstrueret begrundelse med henblik på at vildlede.

Uanset hvordan man ser på situationen, har der ingen undskyldning været for at vildlede Anne Baastrup.

Hvis forhørsledelsen måtte være enige med Anne Kristine Axelsson i, at det ikke har været hensigten at vildlede Anne Baastrup, må forholdet under alle omstændigheder anses for groft uagtsomt, idet det har været helt afgørende at påse, at Anne Baastrup med sikker-

¹⁰⁷ Afsluttende skriftlige bemærkninger i sagen om tjenstligt forhør af departementschef Anne Kristine Axelsson, side 9-14.

hed havde forstået dette afgørende forhold. Man kan ikke i den forbindelse som embedsmand gå ud fra, at et forhold er forstået, når det ikke er blevet sagt.

Begrundelsen for aflysningen var vigtig i og med, at Retsudvalget har en legitim interesse i at kunne besøge et hvilket som helst sted i Danmark, og at det i sig selv er kontroversielt, hvis denne almindelige adgang hindres, og dette oven i købet ved en falsk forklaring skjules for Folketinget.

Det må i den forbindelse tillægges vægt, at et besøg på Christiania, grundet Christianias særlige status, har karakter af udøvelse af Folketingets politiske kontrol med, om forholdene på Christiania er acceptable, både i forhold til beboerne og til det omgivende samfund.

På baggrund af forklaringerne ligger det fast, at der blandt flere af Retsudvalgets medlemmer i februar 2012 var et stærkt ønske om at besøge Christiania. Det er derfor en skærpende omstændighed, at Anne Kristine Axelsson ikke på noget tidspunkt rådgav ministeren om, at det ud fra ovennævnte hensyn ikke var uproblematisk at aflyse besøget.

Det står på baggrund af forklaringerne ikke klart, fra hvem initiativet til at konstruere Reimann-begrundelsen udgik, men det udgør under alle omstændigheder en alvorlig tjenesteforseelse, at Anne Kristine Axelsson aktivt deltog i konstruktionen og udførelsen af begrundelsen. Der påhviler således enhver embedsmand, og i særlig grad departementschefen for Justitsministeriet, en forpligtelse til at sige fra over for at konstruere en vildledende og usand forklaring, der skal gives til Folketinget.

Det er ikke en formildende omstændighed, at begrundelsen ikke blev afgivet direkte af Anne Kristine Axelsson eller ministeriet men af formanden for Retsudvalget, Anne Baastrup. Afgørende er, at ministeriet og Anne Kristine Axelsson var en aktiv deltager i konstruktionen af forklaringen, og netop deltog i konstruktionen for at Retsudvalget kunne få den usandfærdige forklaring.

Anne Kristine Axelsson har som anført forsvaret afgivelsen af de urigtige oplysninger med henvisning til, at det var nødvendigt at fremkomme med forklaringen for at undgå en potentielt meget farlig situation for Retsudvalget. Anne Kristine Axelsson har fremhævet, at man navnlig henset til de fortrolige oplysninger, som vurderingen baserede sig på, ikke i situationen kunne have handlet anderledes.

Heroverfor gør ministeriet gældende, at der ikke gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som beskrevet af Anne Kristine Axelsson.

Det gøres således i første række gældende, at det aldrig vil være lovligt for en tjenestemand at medvirke til at konstruere usande forklaringer til Folketinget.

I anden række gøres det gældende, at selv hvis det antages, at man under helt særlige omstændigheder godt må konstruere usande forklaringer til Folketinget, så forelå sådanne helt særlige omstændigheder ikke i februar 2012.

Hvis man antog, at der kan gælde en undtagelse som hævdet af Anne Kristine Axelsson, må det være en undtagelse, der kun kan anvendes som absolut sidste udvej. Bevisførelsen for forhørsledelsen har illustreret, at det absolut ikke var tilfældet, idet flere muligheder slet ikke blev undersøgt. Tværtimod greb Anne Kristine Axelsson meget hurtigt uden videre refleksion til at anvende denne "absolut sidste udvej".

Anne Kristine Axelsson anfægtede således ikke på noget tidspunkt præmissen om, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en begrundelse, og hun rådførte sig heller ikke på noget tidspunkt med Jakob Scharf om, hvorvidt man kunne give Retsudvalget en sand begrundelse, som var en anden end den, man gav til Anne Baastrup.

Der henvises i den forbindelse til, at det under samrådet den 10. december 2013 flere gange af ministeren blev fremhævet, at han ikke ville gentage det passerede, og at det havde været muligt at undlade at konstruere en usand forklaring. Der skulle, som det blev sagt og skrevet, "slet ikke være givet en anden begrundelse".

Som det er fremgået af forhøret, havde Anne Kristine Axelsson deltaget aktivt i udarbejdelsen af udkastet til talen, og der er ikke under forhøret afgivet nogen god forklaring på, hvorfor det, der den 9. og 10. december 2013 blev oplyst til Folketinget, ikke skulle være korrekt.

Det er på denne baggrund ikke godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige, og allerede derfor har sandhedspligten ikke under nogen omstændigheder kunne tilsidesættes.

3.2 Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det, efter det oplyste, ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania

Hvis der gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som nævnt ovenfor, og betingelserne for anvendelsen af denne undtagelse har foreligget, gøres det gældende, at det i sig selv indebærer en tjenesteforseelse, at det ikke blev noteret ned, at der var afgivet en konstrueret usandfærdig forklaring og herefter blev fulgt op på, hvornår man kunne informere

re Folketinget om forholdenes rette sammenhæng. Der henvises herved til Djøf's betænkning om pligten til at korrigere meddelte oplysninger, når disse oprindeligt var korrekte, jf. indberetningen side 117 f.

Anne Kristine Axelsson har forklaret, at hun ikke på noget tidspunkt i perioden efter aflysningen af besøget på Christiania gjorde sig overvejelser om, hvorvidt det var muligt at berigtige oplysningerne over for Retsudvalget, og at hun anså forløbet vedrørende aflysningen af besøget for afsluttet.

Det er ikke ansvarsfritagende for embedsmænd, der har medvirket til at konstruere en usandfærdig forklaring, at de ikke holder sig orienteret om, hvorvidt og hvorledes forklaringen faktisk blev afgivet til Retsudvalget.

Det gøres således gældende, at såfremt der gælder den nævnte undtagelse fra sandhedspligten, må der i tillæg hertil gælde en forpligtelse til at få berigtiget usandfærdige oplysninger over for Folketinget ved først givne lejlighed. Det kan konstateres, at en sådan berigtigelse ikke fandt sted, og det kan ud fra de afgivne forklaringer konstateres, at det end ikke blev overvejet, uanset at der i april 2012 og juni 2012 var særskilte anledninger til at få forholdet afklaret. Det er herved også af betydning, at Retsudvalgets formand blev afløst i denne periode, uden at Anne Kristine Axelsson overvejede at sikre en videnoverdragelse.

3.3 Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder

Det udgør en selvstændig tjenesteforseelse, at den konstruerede usandfærdige forklaring om Reimanns forfald blev gentaget over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen til udvalget den 3. december 2013.

Det ligger fast, at der ikke var nogen begrundelse for at gentage den konstruerede usandfærdige forklaring i december 2013.

Forklaringen fra Anne Kristine Axelsson er overordnet, at hun havde glemt, at Reimannforklaringen ikke var sand, hvilket hun både har redegjort for i redegørelsen af 19. december 2013 og under det tjenstlige forhør.

Ministeriet gør heroverfor gældende, at hendes forklaring er utroværdig, og at forløbet i hvert fald senest den 19. november 2013 stod hende klart.

Det ligger efter forklaringerne fast, at både Johan Reimann og Carsten Madsen kunne huske forløbet omkring Johan Reimanns afbud, da de blev spurgt til det. Det er derfor blandt de direkte involverede embedsmænd kun Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow, som ifølge deres egne forklaringer skulle have glemt det forløb, som alle har beskrevet som helt usædvanligt.

Hertil kommer, at Jens-Christian Bülow den 19. november 2013 kontaktede Johan Reimann for at drøfte forløbet i februar 2012, og at Anne Kristine Axelsson samme dag kontaktede Kristian Korfits Nielsen for at spørge, om situationen var omfattet af ministeransvarlighedsloven.

Det forekommer derfor utroværdigt, at Anne Kristine Axelsson ikke allerede den 19. november 2013 skulle kunne huske det forløb, som alle - inklusiv hende selv - har beskrevet som helt usædvanligt, og som var omdrejningspunkt for pressemeddelelsen samme dag.

Såfremt forhørsledelsen anser det for udtryk for glemsomhed, at Anne Kristine Axelsson ikke den 19. november 2013 anførte de korrekte forhold angående forløbet omkring Johan Reimann, må det i det mindste anses for groft uagtsomt, at hun havde glemt forløbet, når dette skyldes, at der ikke foreligger et eneste notat herom, og de kilder, der kendte til forløbet (Johan Reimann og Carsten Madsen), ikke blev opsøgt desangående.

Anne Kristine Axelsson har selv forklaret, at det først i begyndelsen af december 2013 - på et tidspunkt, hvor det stod også eksterne iagttagere klart, at der var noget mærkeligt med Johan Reimanns afbud i februar 2012 - begyndte at "dæmre" for hende.

Det gøres i den forbindelse gældende, at selv hvis det må antages, at hun rent faktisk den 3. december 2013 havde glemt, at Reimann-forklaringen var usand, men forud for ministerens samråd den 10. december 2013 i Retsudvalget kom i tanke om sagens rette sammenhæng, er det en tjenesteforseelse ikke ved denne lejlighed at oplyse om forholdet. Ministeren er ikke udtrykkeligt blevet gjort opmærksom på, at Anne Kristine Axelssons hukommelse havde svigtet, og hun afskar dermed ministeren fra at tage stilling til, om Retsudvalget skulle orienteres herom, eller om det skulle bringes op på samrådet. Undladelse heraf kunne ganske vist medføre, at hun selv slap for kritik, men det prisgav samtidig hendes minister.

Det bemærkes i den forbindelse, at Anne Kristine Axelsson selv har forklaret, at hun ikke på noget tidspunkt overvejede, om det var relevant at forklare, at hun ikke havde haft en

klar erindring om forløbet omkring Johan Reimanns afbud, og ministeren havde derfor ikke noget svar, da han af Enhedslistens medlem af Retsudvalget blev spurgt ”*hvorfor løg-
nen over for Retsudvalget fortsatte*”.

Af afgørende betydning for bedømmelsen af de nævnte tjenesteforseelser er, at den ansvarspådragende rådgivning fra Anne Kristine Axelssons side fik den ikke upåregnelige parlamentariske konsekvens, at Morten Bødskov måtte gå af som minister. En departementschef har som et af sine vigtigste ansvarsområder at sikre lovlig forvaltning i ministeriet, og derfor er det selvsagt ganske alvorligt og skærpende for sanktionsvurderingen, når departementschefens ansvarspådragende rådgivning fører til en ministers afgang.”

Over for afdelingschef Jens-Christian Bülow har Justitsministeriet særskilt anført¹⁰⁸:

”3. TJENESTEFORSEELSERNE

3.1 Forløbet forud for aflysningen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012

Det udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspflicht og dermed en tjenesteforseelse, at Jens-Christian Bülow aktivt deltog i, at Retsudvalget i februar modtog en vildledende og usand begrundelse for at aflyse besøget på Christiania.

Jens-Christian Bülow deltog således aktivt i at konstruere en vildledende begrundelse med det formål, at udvalget blev forholdt den egentlige sande begrundelse.

Det er i denne forbindelse en skærpende omstændighed, at også udvalgets daværende formand, Anne Bastrup, blev vildledt, idet hun ikke blev fortalt, at begrundelsen om Reimanns afbud var konstrueret og derfor troede, at forklaringen omkring Johan Reimann var sand.

Jens-Christian Bülow har forklaret, at det ikke på mødet med Anne Bastrup blev sagt, at begrundelsen med Johan Reimann var konstrueret, og det beror derfor på Jens-Christian Bülow, at Anne Bastrup blev vildledt. At en modtager af et budskab tror på, hvad der bliver sagt, er en helt påregnelig følge af at afgive et udsagn, særligt når det som her bliver afgivet af landets Justitsministerium.

¹⁰⁸ Afsluttende skriftlige bemærkninger i sagen om tjenstligt forhør af afdelingschef Jens-Christian Bülow, side 9-14.

Der er således ingen forskel på, hvordan henholdsvis Anne Bastrup og udvalget blev vildledt. I begge tilfælde blev der afgivet en usand og konstrueret begrundelse med henblik på at vildlede.

Uanset hvordan man ser på situationen har der ingen undskyldning været for at vildlede Anne Bastrup.

Hvis forhørsledelsen måtte være enige med Jens-Christian Bülow i, at det ikke har været hensigten at vildlede Anne Bastrup, må forholdet under alle omstændigheder anses for groft uagtsomt, idet det har været helt afgørende at påse, at Anne Bastrup med sikkerhed havde forstået dette afgørende forhold. Man kan ikke i den forbindelse som embedsmand gå ud fra, at et forhold er forstået, når det ikke er blevet sagt.

Begrundelsen for aflysningen var vigtig i og med, at Retsudvalget har en legitim interesse i at kunne besøge et hvilket som helst sted i Danmark, og at det i sig selv er kontroversielt, hvis denne almindelige adgang hindres, og dette oven i købet ved en falsk forklaring skjules for Folketinget.

Det må i den forbindelse tillægges vægt, at et besøg på Christiania, grundet Christianias særlige status, har karakter af udøvelse af Folketingets politiske kontrol med, om forholdene på Christiania er acceptable, både i forhold til beboerne og til det omgivende samfund.

På baggrund af forklaringerne ligger det fast, at der blandt flere af Retsudvalgets medlemmer i februar 2012 var et stærkt ønske om at besøge Christiania. Det er derfor en skærpende omstændighed, at Jens-Christian Bülow ikke på noget tidspunkt rådgav ministeren om, at det ud fra ovennævnte hensyn ikke var uproblematisk at aflyse besøget.

Det står på baggrund af forklaringerne ikke klart, fra hvem initiativet til at konstruere Reimann-begrundelsen udgik, men det udgør under alle omstændigheder en alvorlig tjenesteforseelse, at Jens-Christian Bülow aktivt deltog i konstruktionen og udførelsen af begrundelsen. Der påhviler således enhver embedsmand, og i særlig grad en afdelingschef i Justitsministeriet, en forpligtelse til at sige fra over for at konstruere en vildledende og usand forklaring, der skal gives til Folketinget.

Det er ikke en formildende omstændighed, at begrundelsen ikke blev afgivet direkte af Jens-Christian Bülow eller ministeriet men af formanden for Retsudvalget, Anne Bastrup. Afgørende er, at ministeriet og Jens-Christian Bülow var en aktiv deltager i konstruktionen af forklaringen, og netop deltog i konstruktionen for at Retsudvalget kunne få den usandfærdige forklaring.

Jens-Christian Bülow har som anført forsvaret afgivelsen af de urigtige oplysninger med henvisning til, at det var nødvendigt at fremkomme med forklaringen for at undgå en potentielt meget farlig situation for Retsudvalget. Jens-Christian Bülow har fremhævet, at man navnlig henset til de fortrolige oplysninger, som vurderingen baserede sig på, ikke i situationen kunne have handlet anderledes.

Heroverfor gør ministeriet gældende, at der ikke gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som beskrevet af Jens-Christian Bülow.

Det gøres således i første række gældende, at det aldrig vil være lovligt for en tjenestemand at medvirke til at konstruere usande forklaringer til Folketinget.

I anden række gøres det gældende, at selv hvis det antages, at man under helt særlige omstændigheder godt må konstruere usande forklaringer til Folketinget, så forelå sådanne helt særlige omstændigheder ikke i februar 2012.

Hvis man antog, at der kan gælde en undtagelse som hævdet af Jens-Christian Bülow, må det være en undtagelse, der kun kan anvendes som absolut sidste udvej. Bevisførelsen for forhørsledelsen har illustreret, at det absolut ikke var tilfældet, idet flere muligheder slet ikke blev undersøgt. Tværtimod greb Jens-Christian Bülow meget hurtigt uden videre refleksion til at anvende denne "absolut sidste udvej".

Jens-Christian Bülow anfægtede således ikke på noget tidspunkt præmissen om, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en begrundelse, og han rådførte sig heller ikke på noget tidspunkt med Jakob Scharf om, hvorvidt man kunne give Retsudvalget en sand begrundelse, som var en anden end den, man gav til Anne Bastrup.

Der henvises i den forbindelse til, at det under samrådet den 10. december 2013 flere gange af ministeren blev fremhævet, at han ikke ville gentage det passerede, og at det havde været muligt at undlade at konstruere en usand forklaring. Der skulle, som det blev sagt og skrevet, "slet ikke være givet en anden begrundelse".

Som det er fremgået af forhøret, havde Jens-Christian Bülow deltaget aktivt i udarbejdelsen af udkastet til talen, og der er ikke uder forhøret afgivet nogen god forklaring på, hvorfor det, der den 9. og 10. december 2013 blev oplyst til Folketinget, ikke skulle være korrekt.

Det er på denne baggrund ikke godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige, og allerede derfor har sandhedspligten ikke under nogen omstændigheder kunne tilsidesættes.

3.2 Forløbet efter den 29. februar 2012, hvor det, efter det oplyste, ikke blev overvejet, hvornår Retsudvalget kunne informeres om den rigtige begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania

Hvis der gælder en undtagelse fra sandhedspligten, som nævnt ovenfor, og betingelserne for anvendelsen af denne undtagelse har foreligget, gøres det gældende, at det i sig selv indebærer en tjenesteforseelse, at det ikke blev noteret ned, at der var afgivet en konstrueret usandfærdig forklaring og herefter blev fulgt op på, hvornår man kunne informere Folketinget om forholdenes rette sammenhæng. Der henvises herved til Djøf's betænkning om pligten til at korrigere meddelte oplysninger, når disse oprindeligt var korrekte, jf. indberetningen side 117 f.

Det er ikke er ansvarsfritagende for embedsmænd, der har medvirket til at konstruere en usandfærdig forklaring, at de ikke holder sig orienteret om, hvorvidt og hvorledes forklaringen faktisk blev afgivet til Retsudvalget.

Det gøres således gældende, at såfremt der gælder den nævnte undtagelse fra sandhedspligten, må der i tillæg hertil gælde en forpligtelse til at få berigtiget usandfærdige oplysninger over for Folketinget ved først givne lejlighed. Det kan konstateres, at en sådan berigtigelse ikke fandt sted, og det kan ud fra de afgivne forklaringer konstateres, at det end ikke blev overvejet, uanset at der i april 2012 og juni 2012 var særskilte anledninger til at få forholdet afklaret. Det er herved også af betydning, at Retsudvalgets formand blev afløst i denne periode, uden at Jens-Christian Bülow overvejede at sikre en videnoverdragelse.

3.3 Forløbet omkring gentagelsen af den urigtige begrundelse for det aflyste besøg den 29. februar 2012 over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen den 3. december 2013, som udarbejdet den 19. november 2013, hvor det igen blev angivet, at årsagen til aflysningen var daværende politidirektør Johan Reimanns andre møder

Det udgør en selvstændig tjenesteforseelse, at den konstruerede usandfærdige forklaring om Reimanns forfald blev gentaget over for Folketinget ved oversendelse af pressemeddelelsen til udvalget den 3. december 2013.

Det ligger fast, at der ikke var nogen begrundelse for at gentage den konstruerede usandfærdige forklaring i december 2013.

Forklaringen fra Jens-Christian Bülow er overordnet, at han havde glemt, at Reimann-forklaringen ikke var sand, hvilket han både har redegjort for i redegørelsen af 19. december 2013 og under det tjenstlige forhør.

Ministeriet gør heroverfor gældende, at hans forklaring er utroværdig, og at forløbet i hvert fald senest den 19. november 2013 stod ham klart.

Det ligger efter forklaringerne fast, at både Johan Reimann og Carsten Madsen kunne huske forløbet omkring Johan Reimanns afbud, da de blev spurgt til det. Det er derfor blandt de direkte involverede embedsmænd kun Jens-Christian Bülow og Anne Kristine Axelsson, som ifølge deres egne forklaringer skulle have glemt det forløb, som alle har beskrevet som helt usædvanligt.

Hertil kommer, at Jens-Christian Bülow den 19. november 2013 ringede til Johan Reimann og oplyste, at ministeren ville komme med en pressemeddelelse, som afspejlede forløbet i februar 2012. Det forekommer derfor utroværdigt, at han ikke på dette tidspunkt kunne huske det forløb, som alle - inklusiv han selv - har beskrevet som helt usædvanligt.

Navnlig er det utroværdigt, når det inddrages, at han selv aktivt deltog i iscenesættelsen og selv havde den helt usædvanlige samtale med Johan Reimann i februar 2012, at Johan Reimann selv huskede forløbet den 19. november 2013, at Johan Reimann ligeledes mener, at det må have stået klart for Jens-Christian Bülow, og at det for Jens-Christian Bülow måtte være klart, at et afbud fra Reimann aldrig var forekommet uden iscenesættelse.

Såfremt forhørsledelsen anser det for udtryk for glemsomhed, at Jens-Christian Bülow ikke den 19. november 2013 anførte de korrekte forhold angående forløbet omkring Johan Reimann, må det i det mindste anses for groft uagtsomt, at han havde glemt forløbet, når dette skyldes, at der ikke foreligger et eneste notat herom, og de kilder, der kendte til forløbet (Johan Reimann og Carsten Madsen), ikke blev opsøgt desangående.

Jens-Christian Bülow har selv forklaret, at det først i begyndelsen af december 2013 - på et tidspunkt, hvor det stod også eksterne iagttagere klart, at der var noget mærkeligt med Johan Reimanns afbud i februar 2012 - begyndte at "dæmre" for ham.

Det gøres i den forbindelse gældende, at selv hvis det må antages, at han rent faktisk den 3. december 2013 havde glemt, at Reimann-forklaringen var usand, men forud for ministerens samråd den 10. december 2013 i Retsudvalget kom i tanke om sagens rette sam-

menhæng, er det en tjenesteforseelse ikke ved denne lejlighed at oplyse om forholdet. Ministeren er ikke udtrykkeligt blevet gjort opmærksom på, at Jens-Christian Bülow havde svigtet, og han afskar dermed ministeren fra at tage stilling til, om Retsudvalget skulle orienteres herom, eller om det skulle bringes op på samrådet. Undladelse heraf kunne ganske vist medføre, at han selv slap for kritik, men det prisgav samtidig hans minister.

Det bemærkes i den forbindelse, at Jens-Christian Bülow selv har forklaret, at han ikke på noget tidspunkt overvejede, om det var relevant at forklare, at han ikke havde haft en klar erindring om forløbet omkring Johan Reimanns afbud, og ministeren havde derfor ikke noget svar, da han af Enhedslistens medlem af Retsudvalget blev spurgt "*hvorfor løggen over for Retsudvalget fortsatte*".

Af afgørende betydning for bedømmelsen af de nævnte tjenesteforseelser er, at den ansvarspådragende rådgivning fra Jens-Christian Bülow side fik den ikke upåregnelige parlamentariske konsekvens, at Morten Bødskov måtte gå af som minister. En afdelingschef har som et af sine vigtigste ansvarsområder at sikre lovlig forvaltning i ministeriet, og derfor er det selvsagt ganske alvorligt og skærpende for sanktionsvurderingen, når afdelingschefens ansvarspådragende rådgivning fører til en ministers afgang."

6.2 Departementschef Anne Kristine Axelssons og afdelingschef Jens-Christian Bülow bemærkninger

Departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow er fremkommet med navnlig følgende bemærkninger¹⁰⁹:

"1. Indledning

Den foreliggende tjenestemandssag er særegen.

Den handle måde, som sagen angår, har alene været motiveret af hensyn, som er ubestrideligt legitime. Der er ikke tale om en sag, hvor oplysninger har været unddraget ministeren. Tværtimod har ministeren haft helt samme oplysningsniveau som tjenestemændene i forbindelse med de skridt, de har foretaget efter aftale med ministeren. Sagen angår heller ikke – som tjenestemandssager om urigtige eller vildledende oplysninger – en traditionel folketings sag, men drejer sig om den praktiske gennemførelse af et udvalgsbesøg, hvor den handle måde, som er central i sagen, er foretaget på baggrund af drøftelser med og vurderinger fra den i denne sammenhæng relevante repræsentant for Folketinget

¹⁰⁹ Bisidderne har indleveret et skriftligt indlæg, der er gengivet i det følgende, samt et notat på 74 sider, som der er henvist til i det skriftlige indlæg, og som gengives delvist i det følgende.

(Retsudvalgets formand). Hertil kommer, at karakteren af den mangelfulde information vedrørende Johan Reimanns forfald, der er det centrale spørgsmål i sagen, på ingen måde i væsentlighed eller relevans kan sammenlignes med forholdene i tjenestemandssager om urigtige eller vildledende oplysninger.

Det er vores opfattelse, at Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's handlemåde – på grund af sagligheden og vægten af de hensyn, de har varetaget, og de særlige omstændigheder, der gør sig gældende i sagen – ikke kan anses for pligtstridig, og heller ikke kan give anledning til kritik.

Dette indlæg redegør i kortfattet form for vores vurdering.

Vedlagte notat indeholder vores redegørelse for sagen, indledningen af det tjenstlige forhør og den påtænkte suspension, de indberettede forhold, retsgrundlaget og faktum og bevisvurdering ("Notatet").

- 2. Har Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow handlet pligtstridigt eller kritisk i forbindelse med det forløb, der førte til, at Anne Baastrup den 23. februar 2012 orienterede Retsudvalget om, at hun havde fået oplyst, at Johan Reimann ikke kunne deltage i udvalgets studietur til Christiania den 29. februar 2012? [Note: Justitsministeriets bilagssamling bind I, s. 11.]**

Ved vurderingen af dette spørgsmål kan følgende lægges til grund:

1. En væsentlig aktuel sikkerhedsrisiko indebar, at en udskydelse af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012 var sagligt velbegrundet og nødvendig. Dette er ikke bestridt af Justitsministeriet (Notatet, pkt. 5.1.3).

"[Fra notatet:]

5.1.3 Var det sagligt velbegrundet at udsætte Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012?

Det er ikke gjort gældende i indberetningerne, at Justitsministeriets medvirken til at udsætte Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012 var begrundet i andre hensyn end de sikkerhedsmæssige.

Det fremgår af Justitsministeriets repræsentants besvarelse af advokat Lars Kjeldsens e-mail af 4. marts 2014 kl. 15.47 (Notatets bilag 1), at ministeriet ikke gør gældende, at sikkerhedsrisikoen var anderledes end den, der er oplyst af politidirektør Jakob Scharf i en e-mail af 10. december 2013 (Justitsministeriets bilagssamling, side 6).

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 (Protokollen, side 9/10) forklaret herom:

"Hun er sikker på, at hvis udvalget havde kendt til begrundelsen for ønsket om at udsætte besøget, så ville udvalget have været enige i at udskyde besøget. Der var ikke tale om et forsøg på at få Retsudvalget til at træffe en anden beslutning end den, udvalget ville have truffet, hvis de havde kendt den rigtige begrundelse. Det handlede ikke om, hvorvidt man som borger eller folketingspolitiker skal kunne bevæge sig overalt i Danmark, men om en situation, hvor der forelå en konkret og skærpet trussel i en given situation på et givet tidspunkt. Det var alene et tegn på trusselsbilledet den pågældende dag, hvor det på grund af de konkrete særlige omstændigheder ikke ville have været muligt at garantere sikkerheden for medlemmerne af Retsudvalget og borgerne i området.

Adspurgt til interessen hos visse politikere og offentligheden for, at der ikke skal være steder i Danmark, hvor man ikke kan komme, forklarede hun, at det for dem alene drejede sig om at undgå en konkret sikkerhedstrussel, og at det med deres viden ville have været ansvarspådragende, hvis ikke de havde foretaget skridt til at få afværget denne trussel."

Jens-Christian Bülow har den 2. marts 2014 (Protokollen, side 23) forklaret følgende:

"Adspurgt af Lars Kjeldsen forklarede han, at han ikke efterfølgende har modtaget oplysninger om, at nogen politiker skulle have tilkendegivet, at besøget uanset efterretningerne alligevel burde have været gennemført den 29. februar 2012. Der har været politikere, der har stillet spørgsmål ved, om der overhovedet var en trussel. Hvis han i februar 2012 havde siddet advarslen fra PET overhørig, ville det efter hans opfattelse have været ansvarspådragende. Ressourcespørgsmål indgik slet ikke i hans overvejelser, og Jakob Scharf understregede dengang da også, at PET ville være i stand til at passe på Pia Kjærsgaard under et sådant besøg."

Forhørsledelsen må efter bisiddernes opfattelse lægge til grund, at Justitsministeriets aktiviteter i relation til udsættelsen af besøget var sagligt velbegrundede i de sikkerhedsmæssige risici, der var forbundet med besøget den 29. februar 2012."

2. Det efterretningsmæssige grundlag for oplysningerne om sikkerhedsrisikoen var af en sådan karakter, at videregivelse af informationerne til Retsudvalgets medlemmer var udelukket. Justitsministeriet gør ikke gældende, at ministeren skulle have videregivet fortrolige oplysninger til Retsudvalget (Notatet, pkt. 5.1.2).

"[Fra notatet:]

5.1.2 Kunne den reelle begrundelse for udskydelsen af besøget på Christiania den 29. februar 2012 oplyses?

Det anføres i Indberetningerne, side 134/135:

"[Anne Kristine Axelsson/Jens-Christian Bülow] deltog således aktivt i at konstruere en vildledende begrundelse med det formål, at udvalget blev forholdt den egentlige sande begrundelse.

Begrundelsen for aflysningen var vigtig i og med, at Retsudvalget har en legitim interesse i at kunne besøge et hvilket som helst sted i Danmark, og at det i sig selv er kontroversielt, hvis denne almindelige adgang hindres, og dette oven i købet skjules for Folketinget.

Det må i den forbindelse tillægges vægt, at et besøg på Christiania, grundet Christianias særlige status og oplysninger om den tidligere nødvendige og mulige politiindsats og Retsudvalgets drøftelse forud for og tilkendegivne formål med besøget, har karakter af udøvelse af Folketingets politiske kontrol med, om forholdene på Christiania er acceptable, både i forhold til beboerne og til det omgivende samfund."

Advokat Lars Kjeldsen i en mail af 4. marts 2014 kl. 15.47 ... til Justitsministeriets repræsentant anført:

"Jeg finder det ligeledes hensigtsmæssigt at få afklaret, inden vi påbegynder afhøringerne af vidnerne, om ministeriet gældende, at ministeren i februar 2012 burde have orienteret hele retsudvalget om sikkerhedsrisikoen?"

Justitsministeriets repræsentant besvarede spørgsmålet i en mail den 5. marts 2014 kl. 11.16 ... således:

"Ministeriet gør ikke gældende, at ministeren skulle have videregivet fortrolige oplysninger til Folketinget. Det, der gøres gældende, er, at det udgør en tjenesteforseelse, når de to embedsmænd aktivt konstruerede en urigtig begrundelse, der skulle gives til Folketinget."

Tidligere PET-chef Jakob Scharfs forklarede den 5. marts 2014 (Protokollen, side 33, 3. afsnit):

"Det var klart, at sådanne sensitive oplysninger alene kunne videregives til Folketingets Kontroludvalg, der er underlagt særlige bestemmelser om tavshedspligt, men ikke kunne meddeles alle medlemmerne af Retsudvalget. Det var således ikke en option, at disse oplysninger kunne deles med hele Retsudvalget, heller ikke i form af en orientering om det generelle billede, [vores understregning] idet en sådan orientering – som nævnt – ville vise, at der var særlige forhold, der netop nu gjorde sig gældende på Christiania."

Forhørsledelsen må efter bisiddernes opfattelse lægge til grund, at der er enighed om, at justitsministeren ikke kunne have videregivet den reelle begrundelse for udskydelsen til Folketingets Retsudvalg."

3. Før Morten Bødskov orienterede tjenestemændene om sine drøftelser med Anne Baastrup, var de ikke bekendt med, at Johan Reimann skulle deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012. Der er ikke grundlag for at antage, at initiativet til at anvende et afbud fra Johan Reimann som en del af begrundelsen for udskydelsen af besøget udgik fra tjenestemændene (Notatet, pkt. 5.1.4.1).

"[Fra notatet:]

5.1.4.1 Hvorledes opstod tanken om, at Reimann kunne melde afbud til arrangementet?

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 forklaret, at hun, ministeren og Jens-Christian Bülow efter ministerens samtale med Anne Baastrup drøftede muligheden af at hjælpe Anne Baastrup med en anden begrundelse. Herefter forklarer hun (Protokollen, side 8, 1. afsnit):

"Det var formentlig i samme forbindelse, at ideen om, at den daværende politidirektør Johan Reimann kunne melde afbud, blev introduceret. Hun husker ikke præcist, hvordan ordene faldt i den forbindelse. Hun vil tro, at det var ministeren, der nævnte ideen, men hun husker det ikke nærmere. ... Hun havde inden denne drøftelse vist nok ingen viden om, at Johan Reimann overhovedet skulle deltage i Christiania besøget."

Jens-Christian Bülow har om denne drøftelse den 2. marts 2014 (Protokollen, side 21, 3. afsnit) forklaret:

"Han har ingen klar erindring om, hvem der kom på ideen om, at politidirektøren kunne være forhindret, men han mener, at forslaget kom fra ministeren. Jens-Christian Bülow var forud for mødet slet ikke bekendt med, at Johan Reimann var en del af arrangementet omkring besøget på Christiania."

Morten Bødskov har den 5. marts 2014 (Protokollen, side 38, 2. afsnit) forklaret følgende herom:

"Han husker ikke, hvornår "Reimann-konstruktionen" blev introduceret, men det blev i hvert fald nævnt under et møde den 23. februar 2012 med Anne Baastrup, hvori også Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deltog. Han husker ikke, hvem der præsenterede ideen, der gik på at finde en praktisk udvej på et uhyre vanskeligt dilemma."

Anne Baastrup har den 11. marts 2014 (Protokollen, side 74) forklaret herom:

"Mødet med Morten Bødskov varede måske 5-10 minutter. Morten Bødskov oplyste som svar på hendes anmodning om at få en begrundelse, at politidirektør Johan Reimann havde problemer med at kunne deltage, og at ministeren kunne tilbyde udvalget en gennemgang af Wendler Pedersen-betænkningen i stedet. Morten Bødskov uddybede ikke det med Johan Reimann. Hun anså hendes deltagelse for meget vigtig for besøget, idet hun kendte ham fra politiforhandlingerne som en munter, skarp og meget afvæbnende person, der med sin facon samtidig ville være i stand til at lægge en dæmper på de mere udadrettede medlemmer af udvalget. Johan Reimanns deltagelse i besøget var derfor meget vigtig for hende."

Der er i de fremlagte dokumenter ikke grundlag for at antage, at tjenestemændene har modtaget underretning om, at Johan Reimann skulle deltage i tilknytning til Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Tjenestemændene har forklaret, at de ikke var bekendt med, at Johan Reimann skulle deltage i tilknytningen til besøget, inden dette blev bragt frem under en drøftelse med Morten Bødskov.

Morten Bødskov har ingen erindring om, hvem der bragte Johann Reimann på banen, men alene at den i hvert fald blev drøftet på et møde den 23. februar 2012 med deltagelse af Anne Baastrup og de to tjenestemænd.

Kontorchef Carsten Madsen har den 6. marts (Protokollen, side 51/52) forklaret:

"Det stod klart, at formanden for Retsudvalget havde efterspurgt en begrundelse, som hun kunne meddele Retsudvalget. Formanden var blevet orienteret på et generelt plan, men hun måtte af hensyn til oplysningernes karakter ikke orientere Retsudvalget om sikkerhedstruslen i forbindelse med besøget. Formanden for Retsudvalget skulle have givet udtryk for, at hun ikke uden anden begrundelse kunne forhindre udvalgsbesøget. Det var her, at Johan Reimann kom ind i billedet, idet de ville undersøge, om han havde andre aktiviteter den pågældende dag, således at han kunne melde afbud til arrangementet."

Ved vurderingen af Anne Baastrups forklaring om dette punkt henvises der i øvrigt til det nedenfor under pkt. 5.1.8 anførte.

Det kan endvidere konstateres, at Anne Baastrup alene forklarede om det, hun opfattede som det første møde med Morten Bødskov, hvor ingen andre deltog i drøftelserne. Anne Baastrup forklarede ikke, hvorvidt hun eventuelt har deltaget i et andet møde med deltagelse af Morten Bødskov, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow, eller hvad der i øvrigt måtte være foregået under dette møde. På baggrund af forklaringerne fra tjenestemændene og Morten Bødskov må det antages, at Anne

Baastrup udover det møde, hun selv har forklaret om, tillige har deltaget i det møde, som de tre samstemmende har forklaret blev afholdt den 23. februar 2012.

Det er bisiddernes opfattelse, at det ikke kan lægges til grund, at initiativet til at rette henvendelse til Johan Reimann udgik fra tjenestemændene.”

4. Anne Baastrup, der var blevet gjort bekendt med den skærpede sikkerhedsrisiko, vurderede, at hun havde behov for en anden begrundelse for at kunne overbevise udvalget om at udskyde besøget. Morten Bødskov tilsluttede sig denne vurdering. Tjenestemændene havde ikke grundlag for at betvivle vurderingen (Notatet, pkt. 5.1.4).

”[Fra notatet:]

5.1.4 Behovet for at fremkomme med en anden begrundelse til Retsudvalget end den reelle

I advokat Lars Kjeldsens mail af 4. marts 2014 kl. 15.47 (Notatets bilag 1) anføres:

"Ministeriet anfører i indberetningen, side 136, at det ikke findes godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige. Af hensyn til bevisførelsen finder jeg det hensigtsmæssigt, at få afklaret om der efter ministeriets opfattelse var andre mulige fremgangsmåder, udover ikke at give nogen begrundelse for aflysningen."

Justitsministeriets repræsentant svarede dette således den 5. marts 2014 kl. 11.16 (Notatets bilag 2):

"Ministeriet gør gældende, at den valgte fremgangsmåde for orientering af udvalget i februar 2012 ikke var den eneste mulige. Ministeriet kan henvise til, at det f.eks. af samrådstalen (ekstrakten side 231) fremgår at "Der skulle slet ikke være givet en begrundelse for indstillingen, når udvalget ikke kunne få den reelle begrundelse. Man måtte så på anden måde – af hensyn til medlemmernes sikkerhed – have forsøgt at overbevise medlemmerne om, at det var nødvendigt at udsætte besøget." Om der kan anvises andre fremgangsmåder end den, ministeren selv henviste til under samrådet, er det ikke op til ministeriet at anvise. Man kan dog på baggrund af afhøringerne konkludere, at det ikke blev forsøgt at få PET's accept af, hvad der kunne være givet til udvalget, efter det viste sig, at Anne Baastrup ikke kunne give accept af en aflysning."

Der er efter bisiddernes opfattelse ikke grundlag for at anfægte Anne Baastrups vurdering, hvorefter det var nødvendigt for hende at fremkomme med en begrundelse, som ikke krænkede sikkerhedshensynet, men som også var overbevisende. Kun hun kunne reelt foretage denne vurdering af sin gennemslagskraft. Ministeren ses ikke at

have haft noget grundlag for at anfægte denne vurdering af nødvendigheden af en sådan begrundelse. Dette gælder så meget desto mere de to tjenestemænd. Det er i øvrigt vanskeligt at se på hvilket grundlag man skulle være kommet til en anden konklusion.

Om det konkrete behov for en begrundelse forklarer Anne Baastrup den 11. marts 2014 (Protokollen, side 74):

"Morten Bødskov vidste eller burde have vidst, at stemningen i Retsudvalget af flere grunde var meget anstrengt. Retsudvalget havde netop været igennem en drøftelse om udvælgelsen af en ny ombudsmand, hvor uenighederne i udvalget havde været store. Hertil kom en vis bitterhed efter folketingsvalget og regeringsskiftet. Hun var derfor ikke i en position, hvor hun som formand uden videre kunne få tingene, som hun ville have det. Hun sagde derfor til Morten Bødskov, at hun havde behov for en officiel begrundelse for at kunne overbevise udvalget om at udskyde besøget, og at begrundelsen skulle kunne holde vand. Hun er ikke i tvivl om, at udvalget ellers blot ville være taget af sted."

Morten Bødskov forklarede den 5. marts 2014 (Protokollen, side 37/38) følgende:

"Der var et politisk pres, særligt fra højrefløj, om at gennemføre besøget, men også Enhedslisten havde udtrykt ønske om at komme ud og vise, at alt var fryd og gammen. Hvis man gennemgår debatten omkring Christiania, vil man kunne se, at der havde været en debat gående på, at regeringen ikke gjorde nok i forhold til Pusher Street, og dette prægede debatten og stemningen i Retsudvalget vedrørende Christiania.

...

Han ringede herefter tilbage til Anne Baastrup, der fastholdt, at hun så i stedet havde brug for en anden begrundelse, da hun ellers frygtede, at udvalget ikke ville følge hendes indstilling. Det havde været hans håb, at hun som formand for Retsudvalget på egen hånd kunne beslutte besøgets udsættelse, og at hun ikke havde behøvet at give nogen begrundelse for udsættelsen."

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 (Protokollen, side 8, 2. afsnit) forklaret, at hun lagde Anne Baastrups vurderinger af behovet for en begrundelse til grund. Jens-Christian Bülow har forklaret tilsvarende den 2. marts 2014 (Protokollen, side 21, 3. afsnit).

Der er i sagens materiale og af forklaringerne i øvrigt således ikke fremkommet nogen oplysninger, der giver grundlag for at anfægte Anne Baastrups vurdering, endsige grundlag for at antage, at tjenestemændene i den foreliggende situation burde have betvivlet Anne Baastrups og justitsministerens vurdering af, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en anden begrundelse for at sikre, at besøget blev udskudt.

Justitsministeriets repræsentant har henvist til, at Justitsministeren under samrådet den 10. december 2013 (Justitsministeriets bilagssamling, side 231) anførte, at der slet ikke skulle have været givet en begrundelse, når udvalget ikke kunne få den reelle begrundelse.

Morten Bødskov har ikke vurderet behovet for at give en begrundelse anderledes i december 2013, end han gjorde i februar 2012. Morten Bødskov forklarede den 5. marts 2014 (Protokollen, side 43 nederst/side 44 øverst) om baggrunden for at fremsætte udtalelsen i samrådet:

"Adspurgt om sin beklagelse i samrådstalen sammenholdt med sine udtalelser under samrådet om, at han ikke vil benytte samme fremgangsmåde igen, forklarede han, at i den bedste af alle verdener ville de ikke have haft behov for at give Retsudvalget nogen begrundelse, eller også ville formanden for Retsudvalget selv have fundet en løsning på besøgets udsættelse. ... Det er muligt, at en stærk formand for udvalget ville have kunnet trumfe en udskydelse igennem uden begrundelse, eller måske er der fremadrettet behov for, at sådanne problemstillinger kan forelægges Folketingets Præsidium eller partilederne. Der er behov for en model, hvor man i samspil mellem Regeringen og Folketingets øverste ledelse kan håndtere den type oplysninger og spørgsmål i fremtiden.

...

Der var i februar 2012 en stemning i Retsudvalget, der satte formanden under pres, og Anne Baastrup så sig ikke i stand til at overbevise udvalget uden en begrundelse. Kontroludvalget er tavshedspålagt, så da de heller ikke må videregive fortrolige oplysninger, ville de heller ikke kunne bidrage med en begrundelse.

...

Adspurgt af Per Sørensen og John Lundum, om Anne Baastrup i februar 2012 kunne have fået udskudt besøget på anden måde, forklarede han, at andre udvalgsformænd muligvis kunne have håndteret situationen selv, men han kan ikke svare på, hvad der ellers skulle være gjort anderledes. Han kan ikke svare på, hvad man ellers skulle have gjort, når nu Anne Baastrup fandt det påkrævet, at Retsudvalget modtog en begrundelse."

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 (Protokollen, side 16) forklaret følgende:

"Hun var enig med ministeren i, at det var nødvendigt med en beklagelse som den, der fremkom under ministerens samrådstale den 10. december 2013. Det var nødvendigt politisk, at ministeren lagde sig fladt ned, som han gjorde i samrådstalen. I politik kan det være nødvendigt at beklage så dybt, som man kan. Ministeren kunne imidlertid ikke beklage, at han havde medvirket til at få besøget udskudt. Han kunne heller ikke beklage, at udvalget ikke havde fået den reelle begrundelse. Der var kun tilbage at beklage, at ministeren havde medvirket til, at udvalget blev givet en anden begrundelse. Ingen kunne eller

kan dog anvise, hvordan de ellers skulle have forhindret besøget. Der var ingen anden måde at få besøget udskudt på. Hvad "den anden måde" skulle være, er der ingen, der kan redegøre for i dag. Ministeren var imidlertid nødt til at give en beklagelse for at overleve som minister. De vidste dog alle sammen, herunder ikke mindst ministeren, at der ikke havde været nogen anden måde at udskyde besøget på."

Jens-Christian Bülow har den 2. marts 2014 (Protokollen, side 22) forklaret om baggrunden for udformningen af denne passage i samrådstalen:

"Adspurgt om justitsministerens samrådstale den 10. december 2013, hvori ministeren beklager og anfører, at der slet ikke burde være givet en begrundelse for udsættelsen, forklarede han, at han kan tilslutte sig det af Anne Kristine Axelsson forklarede om baggrunden for ministerens beklagelse. Ministeren befandt sig i en meget alvorlig parlamentarisk situation, og beklagelsen skal forstås i lyset heraf. Beklagelsen er ikke ensbetydende med, at de kunne eller burde have handlet anderledes i februar 2012, hvor der ikke forelå andre muligheder for at få besøget udsat. Anne Baastrup havde gjort det klart for ministeren, at hun havde brug for at kunne give udvalget en begrundelse, og Anne Baastrup var den bedste til at vurdere udvalgspsykologien og, hvad der skulle til for at opnå udvalgets nødvendige opbakning."

Efter bisiddernes opfattelse kan det lægges til grund, at baggrunden for det af ministeren i samrådstalen anførte er politisk. Ministerens udtalelser under samrådet i december 2013 giver i hvert fald ikke grundlag for at antage, at tjenestemændene i februar 2012 burde have anfægtet Anne Baastrups og ministerens vurdering af behovet for at give en begrundelse, der ikke var den reelle."

5. For ministeren og tjenestemændene forelå der i februar 2012 ikke andre muligheder for at undgå den alvorlige sikkerhedsrisiko for Retsudvalgets medlemmer og andre end at imødekomme Anne Baastrups ønske om en anden begrundelse. Morten Bødskov forklarede spurgt af Per Sørensen og John Lundum (Protokollen, s. 44, 3. afsnit), at han ikke kan "svare på, hvad der ellers skulle være gjort anderledes. Han kan ikke svare på, hvad man ellers skulle have gjort, når nu Anne Baastrup fandt det påkrævet, at Retsudvalget modtog en begrundelse." Tjenestemændene fandt i situationen, at den anvendte fremgangsmåde var saglig og forsvarlig, og kan heller ikke i dag anvise nogen anden fremgangsmåde i den situation, der forelå (Notatet, pkt. 5.1.4 og pkt. 5.1.5).

"[Notatets pkt. 5.1.4 er gengivet ovenfor. Fra notatet:]

5.1.5 Forelå der mulighed for på anden vis at udskyde Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012?

Ingen af de afhørte personer har været i stand til at påpege andre fremgangsmåder til at opnå den nødvendige og sagligt velbegrundede udskydelse af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Justitsministeren har i Indberetningerne, side 136, anført følgende herom:

"Det findes ikke godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige, og der må henvises til, at det under samrådet, som drøftet den 10. december 2013, flere gange af ministeren blev fremhævet, at han ikke ville gentage det passerede, og at det havde været muligt at undlade at konstruere en usand forklaring. Som det fremgår oven for, havde embedsværket udarbejdet udkastet til talen."

På baggrund heraf anførte advokat Lars Kjeldsen i mail af 4. marts 2014 kl. 15.47 ... bl.a. følgende opfordring:

"Ministeriet anfører i indberetningen, side 136, at det ikke findes godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige. Af hensyn til bevisførelsen finder jeg det hensigtsmæssigt, at få afklaret om der efter ministeriets opfattelse var andre mulige fremgangsmåder, udover ikke at give nogen begrundelse for aflysningen."

Justitsministeriets repræsentant besvarede i mail af 5. marts 2014 kl. 11.16 opfordringen således ...:

"Ministeriet gør gældende, at den valgte fremgangsmåde for orientering af udvalget i februar 2012 ikke var den eneste mulige. Ministeriet kan henvise til, at det f.eks. af samrådstalen (ekstrakten side 231) fremgår at "Der skulle slet ikke være givet en begrundelse for indstillingen, når udvalget ikke kunne få den reelle begrundelse. Man måtte så på anden måde – af hensyn til medlemmernes sikkerhed – have forsøgt at overbevise medlemmerne om, at det var nødvendigt at udsætte besøget." Om der kan anvises andre fremgangsmåder end den, ministeren selv henviste til under samrådet, er det ikke op til ministeriet at anvise. (vor understregning) Man kan dog på baggrund af afhøringerne konkludere, at det ikke blev forsøgt at få PET's accept af, hvad der kunne være givet til udvalget, efter det viste sig, at Anne Baastrup ikke kunne give accept af en aflysning."

Det kan konstateres, at ansættelsesmyndigheden ikke mener, at man har til opgave at anvise nogen anden løsning, end at der slet ikke skulle have været givet nogen begrundelse. Der henvises til det ovenfor under pkt. 5.1.4 anførte for så vidt angår Morten Bødskovs og Anne Baastrups vurdering af, hvorvidt det ville have været muligt at aflyse besøget uden at give nogen begrundelse.

Justitsministerens ordvalg, side 136, "Det findes ikke godtgjort", synes at antage, at det er justitsministerens opfattelse, at det påhviler tjenestemændene at godtgøre, at der ikke fandtes andre relevante fremgangsmåder. I det omfang forhørsledelsen tillægger spørgsmålet betydning, følger det af officialprincippet, at det er forvaltningsmyndigheden, der har pligten til at belyse samtlige relevante faktumområder.

Morten Bødskov kan heller ikke i dag anvise en alternativ fremgangsmåde. Morten Bødskov forklarede den 5. marts 2014 (Protokollen, side 44, 1. afsnit forneden):

"Der er behov for en model, hvor man i samspil mellem Regeringen og Folketingets øverste ledelse kan håndtere den type oplysninger og spørgsmål i fremtiden."

Der henvises også til Morten Bødskovs forklaring gengivet under pkt. 5.1.4.

Anne Kristine Axelsson forklarede om baggrunden for, hvorfor ministeren under samrådet i december 2013 fremkom med udtalelsen om, at der ikke skulle være givet nogen begrundelse, den 1. marts 2014 (Protokollen, side 16) følgende:

"Ingen kunne eller kan dog anvise, hvordan de ellers skulle have forhindret besøget. Der var ingen anden måde at få besøget udskudt på. Hvad "den anden måde" skulle være, er der ingen, der kan redegøre for i dag. Ministeren var imidlertid nødt til at give en beklagelse for at overleve som minister. De vidste dog alle sammen, herunder ikke mindst ministeren, at der ikke havde været nogen anden måde at udskyde besøget på."

Den foreslåede ordning med at inddrage Kontroludvalget er, jf. kontroludvalgslovens § 5, ikke nogen mulighed, idet Kontroludvalgets medlemmer er underlagt en skærpet tavshedspligt og har ikke mulighed for at orientere om, hvilke emner der bliver behandlet eller ikke bliver behandlet i udvalget. En inddragelse af Kontroludvalget ville således ikke have kunnet medvirke til at kunne udskyde besøget, men muligvis medvirke til at redde ministerens politiske liv små to år senere.

Jens-Christian Bülow har den 2. marts 2014 (Protokollen, side 30) forklaret om baggrunden for, hvorfor ministeren i samrådstalen (Justitsministeriets bilagssamling, side 231) bringer Kontroludvalget i spil:

"Ministerens bemærkning i samrådstalen om kontroludvalget skal ses i lyset af, at der af flere politikere var blevet rejst beskyldninger om, at der slet ikke havde været nogen trussel i forbindelse med besøget. Tanken var at tage hånd om den bekymring ved at sige, at man fremadrettet kunne orientere kontroludvalget, hvis en sådan situation måtte opstå igen. Muligheden for at inddrage kontroludvalget ville dog ikke have løst dilemmaet i februar 2012, idet kontroludvalget, der er underlagt meget restriktiv tavshedspligt, ikke ville have haft mulighed for at sikre, at besøget ikke blev gennemført. Ordningen med Kontrolud-

valget kan alene opfylde det parlamentariske formål, at det kan sikre en kontrol med grundlaget for en hemmelig sikkerhedsvurdering, som en minister påberåber sig til brug for en beslutning."

6. Jakob Scharf forklarede under afhøringen (Protokollen s. 33, 3. afsnit), at det ikke var en option at dele sikkerhedsoplysningerne med Retsudvalget, heller ikke i form af en orientering om det generelle sikkerhedsbillede. Tjenestemændene havde ikke grundlag for at betvivle Jakob Scharfs vurdering (Notatet, pkt. 5.1.6).

"[Fra notatet:]

5.1.6 Kunne man have opnået tilladelse fra PET til at omtale sikkerhedsrisikoen for Folketingets Retsudvalg?

Justitsministeriets repræsentant har i besvarelsen af 5. marts 2014 kl. 11.16 (Notatets bilag 2) fremhævet, at bevisførelsen har vist, at man ikke har forsøgt at få PET's tilladelse til et mere begrænset omfang at give Retsudvalget oplysninger om de sikkerhedsmæssige aspekter, der var knyttet til en gennemførelse af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012.

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 forklaret om dette forhold (Protokollen, side 9):

"Adspurgt af Kaspar Linkis oplyste hun, at de ikke efter mødet med Jakob Scharf overvejede at gå tilbage til ham for at få en begrundelse, som kunne gives til udvalgsmedlemmerne, da dette allerede havde været drøftet udtømmende med Jakob Scharf på det oprindelige møde."

Jakob Scharf har den 5. marts (Protokollen, side 33, 3. afsnit) forklaret:

"Det var således ikke en option, at disse oplysninger kunne deles med hele Retsudvalget, heller ikke i form af en orientering om det generelle billede, idet en sådan orientering – som nævnt – ville vise, at der var særlige forhold, der netop nu gjorde sig gældende på Christiania"

Jakob Scharfs forklaring må ses og forstås i lyset af den omfattende og detaljerede redegørelse, han fremkom med under afhøringen om baggrunden for hans klare anbefaling, som findes i den hemmeligstemplede Protokollen fra afhøringen den 5. marts 2014.

Det er bisiddernes opfattelse, at der ikke var grundlag for at søge nye forhandlinger med PET, om der eventuelt skulle gives mere begrænsede oplysninger til Retsudvalget, idet, som det blev anført af såvel Anne Kristine Axelsson som Jakob Scharf, at selve det at oplyse, at der forelå en sikkerhedsrisiko, kunne være kompromitterende i forhold til PET.

Hertil kommer, at Jakob Scharf, som det fremgår af hans forklaring gengivet i protokollen, s. 33 3. afsnit, alene gav tilladelse til, at Retsudvalgets formand kunne orienteres om, at der forelå en skærpet sikkerhedsrisiko. Det er vanskeligt at se, hvilke eventuelt mere begrænsede oplysninger der kunne have været afgivet til Folketingets Retsudvalg, uden at meddelelsen ville være indholdsløs.

Det må lægges til grund, at det ikke kan bebrejdes tjenestemændene, at man ikke yderligere forsøgte at få tilladelse fra PET med hensyn til at kunne give oplysninger til Retsudvalget.”

7. Jens-Christian Bülow ringede til Johan Reimann efter ministerens ønske. Jens-Christian Bülow spurgte, om det gik an at meddele Retsudvalget, at Johan Reimann var forhindret. Johan Reimann oplyste i den forbindelse, at han havde andre møder, som han kunne prioritere, hvis ministeren bad ham om at nedprioritere deltagelsen i Retsudvalgets arrangement. Morten Bødskov og Anne Kristine Axelsson blev efterfølgende orienteret om Jens-Christian Bülows samtale med Johan Reimann (Notatet, pkt. 5.1.7).

”[Fra notatet:]

5.1.7 Tjenestemændenes handlinger i relation til Johan Reimanns afbud

5.1.7.1 Tjenestemændene handlede efter anmodning fra ministeren

Begge tjenestemænd har forklaret, jf. det ovenfor under pkt. 5.1.4.1. citerede, at idéen om at undersøge, om Johan Reimann havde andre opgaver, han kunne prioritere frem for besøget på Christiania, formentlig blev bragt op af ministeren under et kort møde mellem de tre.

Det er bisiddernes opfattelse, at tjenestemændene netop gjorde det, som ministeren ønskede, nemlig undersøgte, om Johan Reimann havde andre opgaver, han kunne prioritere frem for besøget på Christiania.

Det er bisiddernes opfattelse, at det ved sagens afgørelse kan lægges til grund, at tjenestemændene ikke havde grundlag for at antage, at ministerens anmodning om, at dette forhold blev undersøgt, var en ulovlig tjenestebefaling eller i øvrigt af en sådan karakter, at den gav anledning til betænkeligheder.

5.1.7.2 Afdelingschef Jens-Christian Bülows henvendelse til politidirektør Johan Reimann

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 (Protokollen, side 8, 1. afsnit) forklaret:

”Det blev herefter besluttet i samråd med ministeren, at Jens-Christian Bülow skulle ringe til Johan Reimann for at høre, om han havde andre møder, som kunne gøre, at han var forhindret i at deltage i besøget på Christiania. Tanken var, at hvis Reimann havde andre møder, så kunne han melde afbud.”

Jens-Christian Bülow har den 2. marts 2014 (Protokollen, side 22, 3. og 4. afsnit) forklaret, at det var ham, der rettede henvendelse til Johan Reimann, og at han orienterede Johan Reimann om baggrunden for opkaldet. Af hans forklaring fremgår herefter følgende:

"Herefter bad han Johan Reimann oplyse, om det gik an at meddele udvalget, at Johan Reimann ikke kunne deltage i arrangementet.

...

Der var ikke tale om nogen lang samtale med Johan Reimann. Johan Reimann oplyste under samtalen, at der var andre møder, som han ellers skulle have deltaget i, men at det sagde sig selv, at hvis Justitsministeriet gerne ville have, at han deltog i Retsudvalgets arrangement, så ville han gøre det. Han erindrer ikke, om Johan Reimann selv meldte afbud til arrangementet. Det er hans opfattelse, at det var klart for Johan Reimann, at hans afbud kunne blive brugt som begrundelse for at få besøget udsat."

Johan Reimann har den 6. marts 2014 (Protokollen, side 48) om denne samtale forklaret følgende:

"Afdelingschef Jens-Christian Bülow ringede til ham på et tidspunkt i perioden mellem den 15. og 25. februar 2012. Jens-Christian Bülow oplyste, at ministeren som en af flere begrundelser for at udskyde Retsudvalgets besøg på Christiania ønskede at kunne bruge den begrundelse, at politidirektøren var forhindret i at deltage i arrangementet. ... Han mente i øvrigt dengang som nu, at det ikke var retligt forkert at give Retsudvalget en begrundelse om, at han var forhindret i at deltage i mødet, idet han havde andre gøremål den pågældende dag, og idet han ikke ville deltage i et møde, som ministeriet bad ham nedprioritere. Han sagde derfor ikke fra over for fremgangsmåden, og han gav besked om, at ministeriet kunne anvende den pågældende begrundelse. Det blev dog gjort klart under samtalen, og det var vigtigt for ham at understrege, at den eneste reelle grund til, at han var forhindret i at deltage i arrangementet, var, at ministeren ønskede det sådan. Dette gav imidlertid sig selv, idet han – medmindre han var død eller dødeligt syg – ellers ville have deltaget i arrangementet."

Kontorchef Carsten Madsen har i relation til Jens-Christian Bülows samtale med Johan Reimann den 6. marts (Protokollen, side 52) forklaret:

"Han erindrer, at det var vigtigt for dem at sikre sig, at Johan Reimann reelt havde andre aktiviteter den dag, hvor han ellers skulle have deltaget i arrangementet. Han husker udfaldet af samtalen sådan, at Johan Reimann sagde, at han havde andre møder den pågældende dag, men at han under normale omstændigheder ville deltage i Retsudvalgets arrangement, hvis han blev bedt herom."

Ved fastlæggelsen af indholdet af den samtale, der fandt sted mellem Jens-Christian Bülow og Johan Reimann for nu mere end 2 år siden, indgår forløbet omkring udformningen af teksten i besvarelsen af spørgsmål 278

Under afhøringerne af såvel Jens-Christian Bülow som Johan Reimann blev det oplyst, at udkastet til besvarelse af spørgsmål 278 blev fremsendt til Johan Reimann den 9. december 2013 kl. 12.53 Af dette udkast fremgår bl.a. følgende side 29:

"Derfor tog Justitsministeriet kontakt til den daværende politidirektør i København med det formål at afklare, om det gik an at meddele Retsudvalget, at han var forhindret i at deltage i frokosten forud for besøget på Christiania.

Politidirektøren oplyste i den forbindelse, at han rent faktisk havde forskellige andre møder i Københavns Politi den 29. februar 2012. Politidirektøren understregede samtidigt, at såfremt justitsministeren ønskede, at han deltog i Retsudvalgets besøg på Christiania, ville han selvfølgelig gøre det.

Det var med andre ord korrekt, at Justitsministeriet havde fået oplyst, at den daværende politidirektør for København havde forskellige møder i Københavns Politi den 29. februar 2012, ligesom det var korrekt, at jeg tilbød Retsudvalget den efterspurgte tekniske gennemgang betænkningen."

Johan Reimann forklarede den 6. marts 2014 (Protokollen, side 50 nederst), at han havde modtaget det ovenfor omtalte udkast til spørgsmål 278, og at han havde en række sproglige ændringsforslag, som Jens-Christian Bülow ikke fandt anledning til at følge, hvorefter Johan Reimann forklarer følgende:

"Der var intet i det, han fik forevist, som var forkert i forhold til beskrivelsen af den del af forløbet, som han kendte til. Han ønskede blot, at det fremgik, at han selvfølgelig ville deltage i et arrangement, hvis det var ministerens ønske."

Efter bisiddernes opfattelse bør det ved vurderingen af tjenestemændenes forhold lægges til grund, at Jens-Christian Bülow har foretaget den omhandlede opringning til Johan Reimann efter ministerens ønske, at der under telefonsamtalen blev fremsat en forespørgsel om, hvorvidt det gik an at meddele Retsudvalget, at Johan Reimann var forhindret på grund af andre møder, og at Johan Reimann i den forbindelse oplyste, at han havde andre møder, som han kunne prioritere, hvis ministeren bad ham om at nedprioritere deltagelsen i Retsudvalgets arrangement.

Efter bisiddernes opfattelse er der intet grundlag for at antage, at de møder, som Johan Reimann oplyste over for Jens-Christian Bülow, at han havde, og som han ellers skulle deltage i, ikke var reelle møder. Johan Reimann har om disse møder forklaret (Protokollen, s. 47):

”Som man kan se af hans optegnelse for den pågældende dag, var optegnelsen ikke særlig præcis. Adspurgt nærmere til sin kalenderoptegnelse den pågældende dag forklarede han, at der øverst står ”Retsudvalget Christiania”. Nedenfor har han skrevet ”Frokost?”, idet han på et tidspunkt fik at vide, at han skulle holde et oplæg i tilknytning til frokosten. ”ØK” betyder økonomimøde, men han har i dag ingen erindring om, hvilket af flere mulige økonomimøder der har været tale om.”

At Johan Reimann ikke 2 år efter præcist kan redegøre for hvilket økonomimøde han skulle have deltaget i, etablerer ikke noget bevis for, at der ikke var et økonomimøde d.29. februar 2012 som Johan Reimann ellers skulle deltage i. Der henvises i øvrigt til det i Indberetningerne side 134, 1. afsnit, 1. pkt. anførte:

”Det er ubestridt, at politidirektør Reimann i februar 2012 oplyste og i december 2013 gentog, at de møder, han havde planlagt i Københavns Politi, naturligvis ville kunne flyttes eller aflyses, hvis Justitsministeriet ønskede, at han skulle deltage i besøget på Christiania.”

Der henvises i den forbindelse også til Carsten Madsens forklaring den 6. marts (Protokollen, side 52, 3. afsnit.)

Efter bisiddernes opfattelse bør det også ved sagens afgørelse lægges til grund, at hensigten med opringningen herudover var at tilkendegive over for Johan Reimann, at det var justitsministerens ønske, at han nedprioriterede deltagelsen i Retsudvalgets besøg på Christiania.

Det er bisiddernes opfattelse, at det er lovligt for justitsministeren at henstille til Johan Reimann at prioritere sine andre opgaver frem for at deltage i et møde med Retsudvalget. En henstilling, Johan Reimann selv fandt, var lovlig, jf. Johan Reimanns forklaring den 6. marts 2014 (Protokollen, side 48, 4. afsnit, gengivet ovenfor).

Der er intet grundlag for at kritisere tjenestemændene for at have fulgt ministerens ønsker i relation til denne del af forløbet eller for at antage, at de burde have advaret ministeren imod at henstille til Johan Reimann, at han ikke skulle deltage i Retsudvalgets arrangement.

Realiteten var og er, at Johan Reimann meldte afbud til Retsudvalgets arrangement den 29. februar 2012, fordi ministeren ønskede det.

5.1.7.3 Hvilke oplysninger fik ministeren om Jens-Christian Bülow's telefonsamtale med Johan Reimann?

Det kan lægges til grund, at Jens-Christian Bülow og Anne Kristine Axelsson efterfølgende orienterede ministeren om forløbet af samtalen med Johan Reimann. Der

henvises herved til Anne Kristine Axelssons forklaring den 1. marts 2014 (Protokollen, side 8, sidste afsnit):

"Det var Jens-Christian Bülow, der fik til opdrag at ringe til Johan Reimann. Hun overhørte ikke Jens-Christian Bülows samtale med Johan Reimann. Samtalen må have fundet sted mellem den 20. og 23. februar 2012. Hun vil tro, at hun og ministeren blev orienteret om samtalen umiddelbart efter denne. Jens-Christian Bülow fortalte, at han havde spurgt Johan Reimann, om det gik an at orientere Retsudvalget om, at han var forhindret i at deltage i Christiania-arrangementet på grund af andre møder, hvortil Johan Reimann havde svaret, at det gik an, da han havde andre møder, men at han naturligvis ville deltage, hvis han blev bedt herom af ministeriet. Der blev ikke taget referat af samtalen."

Der henvises yderligere til Jens-Christian Bülows forklaring den 2. marts 2014 (Protokollen, side 21, 3. afsnit) samt til Morten Bødskovs forklaring den 5. marts 2014 (Protokollen, side 38, 2. afsnit, midtfor):

"Der var for alle helt klart, at der var tale om en konstrueret begrundelse. Anne Baastrup havde selv bedt om hjælp til at finde en anden begrundelse end den reelle, og Johan Reimann havde jo ikke selv meldt afbud. Han tog notater på mødet og noterede om udfaldet heraf "Reimann forhindret i deltagelse – Annes begrundelse"."

Efter bisiddernes opfattelse kan det lægges til grund, at Morten Bødskov var klar over, at Johan Reimanns afbud var foranlediget af hans anmodning herom."

8. Ministeren og de to tjenestemænd har haft grundlag for at tro, at Anne Baastrup var klar over, at Johan Reimanns afbud var foranlediget af ministeren (Notatet, pkt. 5.1.8).

"[Fra notatet:]

5.1.8 Hvilke personer havde kendskab til omstændighederne i forbindelse med Johan Reimanns afbud?

Det er bisiddernes opfattelse, at såvel tjenestemændene, som Morten Bødskov og Anne Baastrup, har været klar over, at afbuddet fra Johan Reimann til Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012, var foranlediget af en henstilling fra justitsministeren.

Morten Bødskov har herom den 5. marts 2014 (Protokollen, side 38, 2. afsnit) forklaret:

"Ideen var at undersøge, om Johan Reimann, der skulle deltage i en del af arrangementet, kunne tænkes at have andre mødeaktiviteter, som Johan Reimann kunne prioritere frem for arrangementet, således at dette kunne bruges som begrundelse for at udskyde besøget. Der var for alle helt klart, at der var tale om en konstrueret begrundelse. Anne Baastrup havde selv bedt om hjælp til at finde en anden begrundelse end den reelle, og Johan Reimann havde jo ik-

ke selv meldt afbud. Han tog notater på mødet og noterede om udfaldet heraf "Reimann forhindret i deltagelse – Annes begrundelse".

At Anne Baastrup var fuldt ud bekendt med, at Johan Reimanns afbud var konstrueret, bekræftes i øvrigt også af, at hun senere ikke havde nogen bemærkninger til beskrivelsen af forløbet i besvarelsen af spørgsmål 278, som hun fik læst op inden afgivelsen, og af forløbet omkring pressemeddelelsen af 19. november 2013. Det stod således klart for alle på mødet, at Reimann-begrundelsen var konstrueret."

Anne Kristine Axelsson har den 1. marts 2014 (Protokollen, side 9, 1. afsnit) forklaret herom:

"Det blev ikke sagt, men var klart for enhver på mødet, at Johan Reimann ville kunne deltage i Christiania-arrangementet, hvis han blev bedt om det, idet afbuddet var initieret af ministeren. Det var evident, da alle vidste, at det havde været meningen, at han skulle have deltaget, og det var klart for enhver, at en ministers ønske om en politidirektørs deltagelse i et møde altid vil blive opfyldt, medmindre det var fysisk umuligt. Formanden vurderede, at de pågældende begrundelser ville kunne overbevise Retsudvalget."

Jens-Christian Bülow har den 2. marts 2014 (Protokollen, side 23) forklaret herom:

"Han er overbevist om, at det under mødet med Anne Baastrup stod klart for alle, at politidirektørens afbud var konstrueret. Anne Baastrup havde jo bedt om hjælp til at finde en anden begrundelse end den reelle. Anne Baastrup er i øvrigt en rutineret parlamentariker, der ved, at hvis hun som formand for Retsudvalget ønskede politidirektørens tilstedeværelse under et udvalgsarrangement, så ville justitsministeren strække sig langt for at opfylde dette ønske. Det blev ikke drøftet, at forklaringen om, at Johan Reimann ikke kunne deltage, var konstrueret, men Anne Baastrup kan i sammenhængen ikke [have] været i tvivl herom."

Heroverfor står Anne Baastrups forklaring den 11. marts 2014 (Protokollen, side 74/75), hvor hun forklarer:

"Mødet med Morten Bødskov varede måske 5-10 minutter. Morten Bødskov oplyste som svar på hendes anmodning om at få en begrundelse, at politidirektør Johan Reimann havde problemer med at kunne deltage, og at ministeren kunne tilbyde udvalget en gennemgang af Wendler Pedersen-betænkningen i stedet. Morten Bødskov uddybede ikke det med Johan Reimann. Hun anså hendes deltagelse for meget vigtig for besøget, idet hun kendte ham fra politiforhandlingerne som en munter, skarp og meget afvæbnende person, der med sin facon samtidig ville være i stand til at lægge en dæmper på de mere udadrettede medlemmer af udvalget. Johan Reimanns deltagelse i besøget var der-

for meget vigtig for hende. Hun havde på det tidspunkt ikke noget kendskab til, at Johan Reimanns afbud var initieret af ministeriet."

Der kan videre henvises til Anne Baastrups forklaring (Protokollen, side 80), hvor hun oplyser, at det først gik op for hende, at Johan Reimanns afbud var arrangeret af justitsministeren, da han læste besvarelsen af spørgsmål 278 op for hende. Herefter fremgår følgende af protokollen:

"Hun fik ikke at vide i februar 2012, at politidirektøren ville have kunnet deltage, hvis han havde fået besked herom. Det var først under telefonsamtalen med Morten Bødskov, hvor han oplæste en del af besvarelsen af spørgsmål 278, at det gik op for hende, at politidirektøren havde kunnet deltage i besøget, hvis ministeren havde bedt ham herom. Morten Bødskov har under en efterfølgende samtale op til statsministerens samråd i januar 2014 spurgt hende, om hun virkelig havde troet på, at politidirektøren var forhindret, hvilket hun bekræftede. I februar 2012 undrede hun sig ikke over politidirektørens afbud. Der var heller ikke andre af medlemmerne i Retsudvalget, der har spurgt til, om forklaringen om politidirektørens afbud kunne passe. Hun havde dyb tillid til, at når justitsministeren sagde noget, så var det korrekt.

Adspurgt af John Lundum forklarede hun, at hun har spekuleret over, hvad hun ville sige til, at en politidirektør med kort varsel meldte afbud til et sådant arrangement med Retsudvalget. Det var imidlertid en oplysning, hun modtog fra justitsministeren, og hun troede på det, da hun hørte det. Selv da hun så politidirektørens kalender, fik det hende ikke til at ændre opfattelse, idet hun kender til den måde at føre kalender på, hvor ikke alt kommer til at fremgå.

Adspurgt af Per Sørensen forklarede hun, at Morten Bødskov oplyste over for hende, at Johan Reimann ikke kunne deltage i arrangementet den 29. februar 2012, hvilket hun ikke satte spørgsmålstegn ved."

Anne Baastrups forklaring om, at hun ikke undrede sig eller nærmere tænkte over, hvordan det kunne være, at Johan Reimann meldte afbud så kort tid før arrangementet, må nødvendigvis vurderes i lyset af det, hun tidligere forklarede, hvoraf det fremgik, at Johan Reimanns deltagelse var meget vigtig for hende. I en normal situation må det antages at være mest sandsynligt, at en formand for Folketingets Retsudvalg ville have anmodet om at få de nærmere omstændigheder bag et sådant afbud oplyst, hvis en så vigtig mødedeltager melder afbud kort før arrangementet. Anne Baastrups forklaringer må også vurderes i lyset af hendes forklaring om mødet med Morten Bødskov ovenfor, hvor hun forklarede, at hun fik at vide "at politidirektør Johan Reimann havde problemer med at kunne deltage". Denne oplysning er ikke ensbetydende med at Anne Baastrup med føje kan tro, at Johan Reimann er forhindret. Hvis Anne Baastrup ikke var vidende om, at Johan Reimanns "afbud" var foranlediget af ministeren, ville denne oplysning kræve en uddybning, før den kunne videregives som "Johan Reimann er forhindret", særligt hvis man lægger afgørende vægt på hans deltagelse i arrangementet.

Ved vurderingen af Anne Baastrups forklaring bør det inddrages, at tjenestemændene har forklaret, jf. ovenfor pkt. 5.1.4.1, at de ikke havde kendskab til, at Johan Reimann i det hele taget havde nogen funktion i tilknytning til Retsudvalgets besøg på Christiania, før det blev bragt op under en samtale med ministeren efter ministerens første kontakt med Anne Baastrup.

Morten Bødskov har i relation til denne del af forløbet forklaret, at han forinden mødet den 23. februar 2012 havde drøftelser med Anne Baastrup. Således protokollen for den 5. marts 2014, side 38, 1. afsnit:

"Det havde været hans håb, at hun som formand for Retsudvalget på egen hånd kunne beslutte besøgets udsættelse, og at hun ikke havde behøvet at give nogen begrundelse for udsættelsen. De drøftede ikke, hvilke elementer der kunne indgå i en anden begrundelse for besøgets udsættelse.

Hans erindring om det efterfølgende forløb er ikke så klar, men han vil tro, at han må have talt med Anne Kristine Axelsson igen for at spørge til, hvordan de så skulle gribe det an."

Heroverfor står Anne Baastrups forklaring om, at hun på et møde med ministeren den 23. februar 2012, hvor der ikke deltog andre end hun og ministeren, uden nogen forudgående drøftelser med ministeren eller andre om besøgets aflysning på hendes anmodning om at få hjælp til en begrundelse, umiddelbart af Morten Bødskov fik oplysningen om, at Reimann havde problemer med at kunne deltage.

En antagelse af Anne Baastrups forklaring forudsætter, at ministeren (eller de to tjenestemænd) skulle have forudset, at Anne Baastrup, når hun bliver præsenteret for oplysningen om, at hun ikke kan give den reelle begrundelse for udsættelsen, ville anmode om en anden brugbar begrundelse. Der henvises i denne forbindelse til forklaringerne om, at de umiddelbart troede, at beslutningen om udsættelse var en administrativ beslutning, som formanden blot kunne træffe. Anne Kristine Axelsson (Protokollen, side 7, 4. afsnit), Jens-Christian Bülow (Protokollen, side 20, sidste afsnit) og Morten Bødskov (Protokollen, side 38, 1. afsnit).

Endvidere forudsætter det, at man antager, at ministeren og tjenestemændene havde indset, at Anne Baastrup ville acceptere, at netop henvisningen til, at Johan Reimann havde problemer med at deltage i den forudgående frokost, var en vægtig begrundelse for udskydelsen af mødet.

Efter bisiddernes opfattelse er der ikke grundlag for at antage, at det skulle have stået ministeren eller tjenestemændene klart, eller at de i øvrigt skulle have fundet det nærliggende, at Anne Baastrup ikke var klar over, at Johan Reimanns afbud skete på justitsministerens foranledning, således som hun har forklaret under det tjenstlige forhør."

9. Ministeren og tjenestemændene havde ikke kendskab til den meddelelse, Anne Bastrup sendte til Retsudvalget den 23. februar 2012, men de måtte anse det for nærliggende, at Johan Reimanns afbud ville indgå som en del af begrundelsen for udsættelsen af besøget (Notatet, pkt. 5.1.9).

"[Fra notatet:]

5.1.9 Begrundelsen givet til Retsudvalget for at udskyde besøget på Christiania den 29. februar 2012

Resultatet af bevisførelsen viser, at ordlyden af meddelelsen til medlemmerne af Folketingets Retsudvalg ikke har været forelagt tjenestemændene. Der henvises herved til Anne Kristine Axelssons forklaring den 1. marts 2014 (Protokollen, side 9, 4. afsnit), Jens-Christian Bülows forklaring den 2. marts 2014 (Protokollen, side 23, sidste afsnit).

Morten Bødskov har den 5. marts 2014 (Protokollen, side 39) forklaret følgende:

"Adspurgt af Per Magid forklarede han, at han ikke erindrer, om han blev orienteret om Anne Baastrups begrundelse over for udvalget, men han tog det for givet, at hun ville give den begrundelse, som de drøftede på mødet. Han havde ingen grund til at tro, at hun ville bruge en anden begrundelse end den, de drøftede. Det viser sig da også, at hun anvendte den begrundelse, som de aftalte, idet der er overensstemmelse mellem drøftelserne og den tekst, der viste sig at gå til Retsudvalget.

Adspurgt af Per Sørensen forklarede han, at han ikke automatisk blev orienteret om Udvalgssekretariatets meddelelser til Retsudvalgets medlemmer, og han har givet heller ikke modtaget Udvalgssekretariatets besked om aflysningen af besøget på Christiania."

Anne Bastrup har den 11. marts 2014 (Protokollen, side 75) forklaret følgende:

"Den e-mail, som Udvalgssekretariatet sendte til Retsudvalget medlemmer, har hun leveret teksten til, idet hun ringede til Maiken Bork Clausen i Udvalgssekretariatet og oplyste, at Christiania-arrangementet var gået op i hat og briller, ligesom hun angav den begrundelse, som skulle indgå i e-mailen til udvalgsmedlemmerne.

Adspurgt af Per Sørensen forklarede hun præciserende, at hun ringede til Maiken Bork Clausen og oplyste, at de var nødt til at udskyde studieturen i et par uger, og hun bad hende sende en e-mail til udvalgsmedlemmerne herom. Der blev formentlig lavet et udkast, som vidnet så og godkendte, inden mailen blev sendt til udvalgsmedlemmerne. Vidnet ringede formentlig forud for udsendelsen af e-mailen til Morten Bødskov og læste den op for ham, men hendes erindring herom er ikke klar. Det er også muligt, at det var udvalgssekretæren, der ringede til Morten Bødskov for at dobbelttjekke indholdet heraf. Hun kan ikke

forestille sig, at e-mailen kan være blevet sendt til udvalget, uden at Morten Bødskovs accept af indholdet forelå."

Efter bisiddernes opfattelse kan det ikke lægges til grund, at Morten Bødskov skulle have fået oplæst begrundelsen telefonisk. Dette ændrer imidlertid ikke ved, således som Morten Bødskov også forklarer, at han havde en forventning om indholdet af de elementer, der kunne indgå i den begrundelse, som Anne Bastrup ville udarbejde til Retsudvalget.

Af en mail fra ministersekretær Karin Baunsgaard til Justitsministeriets pressechef, Emil Melchior, den 5. december 2013 kl. 10.52 ... fremgår bl.a. følgende:

"Udvalgssekretariatet har desuden oplyst til Information, at Bastrup bad dem om at lave en mail til udvalget, og at det ikke var noget, man drøftede med os."

Der er ikke grundlag for at antage, at tjenestemændene har haft kendskab til ordlyden af den af Anne Bastrup til Retsudvalget givne begrundelse.

Af en artikel i Berlingske Tidende af 5. december 2013 ... fremgår en e-mail udsendt den 23. februar 2012 fra Retsudvalgets Sekretariat til medlemmerne med følgende indhold:

"Kære Retsudvalg,

Formanden har fået oplyst, at Johan Reimann ikke kan deltage i udvalgets studietur til Christiania på onsdag. Derudover har justitsministeren sagt, at han kan komme på onsdag kl. 13.00 i udvalget til en teknisk gennemgang af Wendler Pedersens Udvalgets rapport. Ministeren har overfor formanden oplyst, at det er den eneste mulighed i næste uge.

Og i lyset heraf og i lyset af de ønsker, der kom frem på udvalgets møde i dag om at få en hurtig indføring i rapportens resultater, ser formanden ingen anden mulighed end, at besøget på Christiania udskydes og der i stedet holdes den tekniske gennemgang om Wendler Pedersens Udvalgets rapport.

Sekretariatet vender tilbage med en ny dato for besøget på Christiania."

Tjenestemændene var klar over, at afbuddet fra Johan Reimann kunne blive anvendt af Anne Bastrup som en del af en begrundelse, ligesom de var klar over, at justitsministerens tilbud om at komme til stede i Retsudvalget den 29. februar 2012 og der gennemgå Wendler Pedersens Udvalgets betænkning kunne blive anvendt som en del af en begrundelse.

Bevisførelsens resultat giver ikke anledning til at antage, at tjenestemændene havde indblik i, hvordan Anne Bastrup ville udforme meddelelsen om udsættelsen af besø-

get til Retsudvalgets medlemmer, herunder hvorledes de to elementer ville indgå i opbygningen af begrundelsen, eller hvordan de ville blive afvejet over for hinanden.

Af en mail sendt den 24. februar 2012 kl. 12.52 til Jørgen Aabye ... videresendt til Jens-Christian Bülow samme dag kl. 13.19 ... fremgår følgende begrundelse:

"Retsudvalget ser sig desværre nødsaget til at udskyde studieturen til Christiania på onsdag den 29. februar 2012 til et senere tidspunkt, da det har vist sig en stigende travlhed på det seneste i folketingsarbejdet.

Folketingets Retsudvalg har endvidere fået oplyst, at ledelsen i Københavns Politis alligevel ikke kan deltage i mødet mellem Retsudvalget, Københavns Politis og Københavns Kommune på onsdag den 29. februar 2012 i forbindelse med udvalgets studietur til Christiania."

Under afhøringen den 2. marts 2014 bekræftede Jens-Christian Bülow, at han havde modtaget ovennævnte mail. Ifølge mailen var Johan Reimanns afbud ikke årsagen til aflysningen, men en tillægsoplysning, der bestyrkede, at det var fornuftigt at aflyse på grund af travlhed.

Forløbet vedrørende meddelelsen til Retsudvalgets udformning illustreres efter bisiddernes opfattelse af Anne Baastrups forklaring den 11. marts (Protokollen, side 78):

"Det var hendes opfattelse, at justitsministeren ikke havde bidraget til, at Retsudvalget modtog en forkert begrundelse for udsættelsen. Justitsministeren havde ikke bidraget, men skabt situationen."

Til vurderingen af, hvorvidt Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows handlemåde har været pligtstridig eller kan give anledning til kritik, kan herefter anføres:

Sagen drejer sig om, at Retsudvalget ikke kom på studietur på Christiania den 29. februar 2012. Trusselsvurderingen knyttede sig til denne dato, og Retsudvalget kunne tage på studietur på et andet tidspunkt. Retsudvalget valgte at gennemføre studieturen den 7. juni 2012. Den forudgående frokost med bl.a. Johan Reimann blev gennemført den 6. juni 2012.

Udskydelsen af besøget på Christiania var begrundet i det lovlige, saglige og anerkendelsesværdige ønske om at undgå væsentlige sikkerhedsmæssige risici. Det ville have været ansvarspådragende, hvis tjenestemændene ikke havde taget skridt til at afværge den skærpede trussel mod sikkerheden, der var forbundet med at gennemføre besøget den 29. februar 2012. Grunden til, at man ikke kunne oplyse om disse risici, var, at chefen for

PET havde tilkendegivet, at tungtvejende efterretningsmæssige hensyn nødvendiggjorde, at disse oplysninger var klassificeret som hemmelige.

For at få Retsudvalgets tilslutning til at aflyse besøget anmodede Retsudvalgets formand, der var afskåret fra at give den reelle begrundelse, justitsministeren om hjælp til at finde en anden begrundelse. Det blev efterfølgende oplyst, at Johan Reimann havde andre møder i Københavns Politi den dag, hvor besøget skulle have været gennemført.

Skulle man have ladet besøget blive gennemført på den planlagte dag på trods af PET's stærke advarsler og klare anbefaling af, at besøget blev søgt udskudt?

Det siger vist sig selv, at en sådan løsning måtte anses for klart uforsvarlig. Det er heller ikke svært at forestille sig, hvad reaktionen ville være i Folketinget og offentligheden, hvis et eller flere af Retsudvalgets medlemmer under besøget blev angrebet og kom til skade, og det i den forbindelse blev klarlagt, at PET så kraftigt havde advaret mod at gennemføre besøget.

Eller skulle man have valgt at informere Retsudvalget om den situation, der forelå? En sådan fremgangsmåde ville med den store personkreds, det drejede sig om, medføre en betydelig risiko for, at PET's oplysninger blev kompromitteret, og fremgangsmåden ville dermed være uforenelig med de tungtvejende efterretningsmæssige hensyn, som PET-chefen havde betonet. Også en sådan fremgangsmåde måtte derfor anses for uforsvarlig.

Situationen var således den, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow var afskåret fra at medvirke til, at Retsudvalgets medlemmer kunne få den reelle begrundelse for, at besøget den 29. februar 2012 måtte udsættes, da det ville kunne afsløre oplysninger, der var stærkt fortrolige. Samtidig var de enige med ministeren om, at det af hensyn til medlemmernes og andres sikkerhed var afgørende, at besøget blev udsat. Det var endvidere deres opfattelse, at der ikke var andre måder at sikre dette på end at bistå med at finde en anden begrundelse, som Retsudvalgets formand kunne anvende i forhold til udvalget.

I en sådan situation, hvor den afgørende og tvingende begrundelse for at søge besøget udskudt ikke kan videregives, men hvor der ikke foreligger andre forhold, der kan begrunde, at besøget udskydes, må den begrundelse, der herefter gives, nødvendigvis være en anden end den reelle, og den skal være egnet til ikke at røbe den reelle begrundelse. Denne anden begrundelse vil altså nødvendigvis være konstrueret.

En anden og konstrueret begrundelse vil kunne betegnes som vildledende i den forstand, at den nødvendigvis ikke vil afspejle justitsministerens eller Anne Baastrups reelle be-

grundelse for at søge medlemmernes opbakning til at udskyde besøget. Samtidig må man være opmærksom på, at der er grund til at tro, at der i Retsudvalget ville have været opbakning til at udskyde besøget, hvis udvalget fra Anne Baastrup havde fået den reelle begrundelse.

Skulle der kunne rettes kritik mod Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow for deres medvirken til den konstruerede begrundelse vedrørende Johan Reimanns forfald, måtte det forudsætte, at der gælder et krav om, at en departementschef eller en afdelingschef i den foreliggende situation meddeler ministeren, at de ikke kan medvirke til at finde en anden begrundelse, og samtidig fraråder ministeren at gå videre med en sådan fremgangsmåde.

Der er intet grundlag for, at der efter gældende ret skulle gælde et sådant krav, ikke mindst når det tages i betragtning, at de pågældende alene har været motiveret af det ubestrideligt nødvendige og legitime formål at varetage sikkerheden for Retsudvalgets medlemmer og andre og samtidig beskytte fortroligheden omkring PET's efterretninger, og at der i den konkrete situation ikke forelå andre måder at varetage disse formål på, end at bruge en anden begrundelse end den sikkerhedsmæssige.

Det er i Indberetningerne, s. 134, gjort gældende, at tjenestemændenes medvirken til den konstruerede begrundelse udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspligt.

Reglerne og principperne om embedsmænds sandhedspligt er omtalt i Notatet, pkt. 4.2.2.

"[Fra notatet]

4.2.2 Sandhedspligt for embedsmænd

Justitsministeren redegjorde over for Folketinget i Redegørelse af 4/10/2001 ("Redegørelse nr. R 2") om visse spørgsmål i forbindelse med embedsmænds rådgivning og bistand til regeringen og dens ministre. Redegørelsen blev taget til efterretning af Folketinget med vedtagelse af 9. oktober 2002 efter en forespørgselsdebat.

I redegørelsen er normerne for embedsværkets rådgivning og bistand beskrevet. Om sandhedspligten er i pkt. 3.3.3 anført:

"Offentlige myndigheder er underlagt et almindeligt princip om sandhedspligt. Princippet betyder som almindelig regel bl.a., at der ikke kan ydes en bistand, der indebærer, at embedsværket videregiver oplysninger, som er urigtige. Det samme gælder med hensyn til oplysninger, som ikke kan anses for urigtige, men som i den givne sammenhæng må anses for vildledende, f.eks. på grund af fortielser af andre, væsentlige oplysninger.

Tilsvarende er det en almindelig regel at embedsværket heller ikke kan medvirke til, at ministeren selv videregiver oplysninger, som er urigtige eller vildledende. Det anførte gælder både i forhold til Folketinget og andre offentlige myndigheder samt i forhold til private og offentligheden."

Med formuleringen, at sandhedspligten er en "almindelig" regel, er indikeret, at pligten ikke er absolut. Det fremgår således tillige af redegørelsen, at:

"[d]en angivne sandhedspligt indebærer ikke en forpligtelse til ved besvarelse af spørgsmål, f.eks. fra pressen, at afsløre overvejelser og planer, eksempelvis om et forestående økonomisk indgreb. Princippet om sandhedspligt indebærer naturligvis ikke, at der er en forpligtelse til at røbe oplysninger i strid med lovgivningens regler om tavshedspligt."

Dette svarer til, hvad der i betænkning 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand er anført om retstilstanden.

Det nævnte forbehold med hensyn til tavshedspligt må forstås således, at det ikke alene er berettiget at undlade at videregive tavshedsbelagte oplysninger, men at det efter omstændighederne også kan være berettiget at give urigtige eller vildledende oplysninger, hvis den foreliggende situation er af en sådan særlig karakter, at dette er nødvendigt for ikke at prisgive de fortrolige oplysninger. Forbeholdet med hensyn til afsløring af planer og overvejelser om for eksempel økonomiske indgreb må forstås på tilsvarende måde.

De nævnte to forbehold må tages som udtryk for, at sandhedspligten kan fraviges, når tungtvejende almene hensyn gør det nødvendigt. Sådanne almene hensyn, der kan begrunde en fravigelse af sandhedspligten, må naturligvis have mindst samme vægt som hensynet til beskyttelse af tavshedsbelagte oplysninger og hensynet til ikke at afsløre overvejelser og planer om et forestående indgreb."

Det fremgår her, at sandhedspligten ikke er undtagelsesfri. Sandhedspligten kan således fraviges, når det drejer sig om tavshedsbelagte oplysninger og oplysninger, der kan afsløre overvejelser og planer, eksempelvis om et forestående økonomisk indgreb.

Det nævnte forbehold med hensyn til tavshedspligt må forstås således, at det ikke alene er berettiget at undlade at videregive tavshedsbelagte oplysninger, men at det efter omstændighederne også kan være berettiget at give urigtige eller vildledende oplysninger, hvis den foreliggende situation er af en sådan særlig karakter, at dette er nødvendigt for ikke at prisgive de fortrolige oplysninger. Forbeholdet med hensyn til afsløring af overvejelser og planer om for eksempel økonomiske indgreb må forstås på tilsvarende måde.

Der er grund til at betone, at sandhedspligten for embedsmænd (og ministre) er af helt central betydning for Folketingets virksomhed. Af denne grund må undtagelserne fra sandhedspligten være begrænset til særlige tilfælde, hvor tungtvejende saglige hensyn gør en fravigelse nødvendig. De ovennævnte tilfælde vedrørende tavshedspligt og om op-

lysninger, der kan afsløre overvejelser og planer f.eks. om økonomiske indgreb, må anses som udtryk herfor.

Det er vores opfattelse, at hensynet til at undgå en skærpet og aktuel sikkerhedsrisiko for Retsudvalget og andre samt de tungtvejende efterretningsmæssige hensyn mindst har samme vægt som hensynet til ikke at afsløre et forestående økonomisk indgreb, og at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i den helt usædvanlige og potentielt meget farlige situation, der forelå, har handlet som de gjorde, fordi det var nødvendigt ud fra disse tungtvejende saglige hensyn

Ved bedømmelsen af sagen, hvor de hensyn, der gjorde sig gældende, ikke kunne varetages ved blot at undlade at videregive de relevante oplysninger, eller fremkomme med generelt holdte og ubegrundede tilkendegivelser imod det planlagte besøg, må der foretages en afvejning af hensynet til sandhedspigten over for de øvrige hensyn.

I en sådan afvejning må naturligvis først og fremmest indgå en bedømmelse af sagligheden og vægten af de hensyn, som de to embedsmænd har varetaget. Disse hensyn er nærmere omtalt ovenfor og er efter vores opfattelse af en sådan saglighed og vægt, at Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows handlemåde ikke kan anses for pligtstridig og heller ikke kan give anledning til kritik.

Hertil kommer en række andre forhold i sagen, der ligeledes må indgå i den samlede vurdering, og som er omtalt i indledningen, jf. pkt. 1. Det nævnes her:

1) At justitsministeren har haft helt samme oplysningsniveau som tjenestemændene i forbindelse med de skridt, de har foretaget efter aftale med ministeren.

2) At sagen ikke angår spørgsmålet om oplysninger i forbindelse med en traditionel folketings sag, men i forbindelse med den praktiske gennemførelse af et udvalgsbesøg, hvor den handlemåde, som er central i sagen, er foretaget på baggrund af drøftelser med og vurderinger fra den i denne sammenhæng relevante repræsentant for Folketinget (Retsudvalgets formand).

3) At karakteren af den mangelfulde information, der er det centrale spørgsmål i sagen, er af meget begrænset betydning, både i sig selv og set i forhold til væsentligheden af de oplysninger, der har foreligget til bedømmelse i tjenestemandssager om urigtige eller vildledende oplysninger.

Disse forhold bestyrker, at Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows handlemåde ikke kan anses for pligtstridig og heller ikke kan give anledning til kritik.

3. Berigtigelsespligt - notatpligt

I Indberetningerne er anført (side 137), at der gælder en forpligtelse til at få berigtiget usandfærdige eller vildledende oplysninger over for Folketinget ved først givne lejlighed, og at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i strid med den forpligtelse ikke har sørget for, at der blev fulgt op på sagen i Justitsministeriet.

Der gælder ikke en sådan pligt i et tilfælde som det foreliggende, jf. Notatets pkt. 4.2.3.

”[Fra notatet:]

4.2.3 Pligt til efterfølgende at korrigere eller orientere om oplysninger

I Indberetningerne er anført, at såfremt der måtte gælde en undtagelse fra sandhedspligten, gælder der en pligt til efterfølgende at berigtige de usandfærdige oplysninger ved først givne lejlighed. Hvor sandhedspligten har kunnet fraviges, gælder ingen regel om, at sandhedspligten igen indtræder, når de tungtvejende almene hensyn, der førte til sandhedspligtens fravigelse, ikke længere foreligger. En sådan retlig norm er ikke omtalt i Betænkning 1443/2004 eller i Redegørelse nr. R 2.

Kammeradvokaten har i Indberetningerne henvist til DJØFs redegørelse fra den fagligt etiske arbejdsgruppe fra 1993, hvor det anføres, at der for embedsmænd efter omstændighederne vil kunne foreligge en pligt til at korrigere meddelte oplysninger, når disse oprindeligt var korrekte. Denne betragtning er ikke medtaget i den efterfølgende Redegørelse nr. R 2 fra 2001 eller i Betænkning 1443/2004. Den kan ikke anses som en retlig norm, og betragtningen omhandler i alle tilfælde omstændigheder, der er anderledes end dem, der kendetegner den foreliggende sag.

I øvrigt ville en sådan forpligtelse for embedsmænd kun give mening, hvis ministrene var undergivet en tilsvarende forpligtelse. Der ses ikke at foreligge retskilder, der kan give grundlag for, at der gælder en sådan pligt for ministre.

I øvrigt ville en sådan forpligtelse for embedsmænd kun give mening, hvis ministrene var undergivet en tilsvarende forpligtelse. Der ses ikke at foreligge retskilder, der kan give grundlag for, at der gælder en sådan pligt for ministre.”

Om muligheden for at oplyse om baggrunden for udsættelsen af Folketingets besøg på Christiania ... har Jakob Scharf, PET, forklaret, at det var PET's opfattelse, at det havde været mest hensigtsmæssigt, hvis det havde været muligt fortsat at hemmeligholde oplysningerne, og disse blev alene offentliggjort på grund af offentliggørelsen af beskyldninger mod PET's ledelse for at have taget usaglige hensyn i forbindelse med udsættelsen af besøget, og om at Justitsministeriet havde været involveret heri.

Tjenestemændene havde ikke pligt til at foretage notat i den foreliggende situation

Tjenestemændene har heller ikke pligt til at sikre videnoverdragelse i forbindelse med formandsskifter i Retsudvalget

4. Udarbejdelse af pressemeddelelse den 19. november 2013 samt oversendelse af denne til Retsudvalget den 3. december 2013

Justitsministeriet modtog den 14. november 2013 en kopi af et brev fra fem tillidsfolk i PET til Rigspolitechefen, hvoraf der fremgik beskyldninger om, at chefen for PET skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender i forbindelse med Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012. I brevet var endvidere anført, at PET-chefen via kontakter i Justitsministeriet havde foranlediget, at Retsudvalget i stedet for at besøge Christiania havde været indkaldt til et møde med justitsministeren. Mandag den 18. november om aftenen fik Justitsministeriet underretning fra PET om, at Ekstra Bladet næste dag ville bringe en historie, der efter alt at dømme byggede på oplysninger fra brevet fra de fem tillidsfolk i PET til Rigspolitechefen.

Det var vurderingen, at det ikke ville være muligt for justitsministeren at undlade at kommentere den historie, som Ekstra Bladet bragte. Det blev derfor i samråd med Morten Bødskov den 18. november besluttet, at det var nødvendigt at udarbejde en presseudtalelse om ministerens rolle i forbindelse med udsættelsen af Retsudvalgets besøg i februar 2012. Fokus for udtalelsen var at afvise, at ministeren skulle have nogen viden eller rolle i forhold til beskyldninger om, at PET-chefen skulle have misbrugt oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender, samt at forklare den reelle begrundelse for udsættelsen af besøget. Af bevisførelsen fremgår, at ministeren og tjenestemændene ved udformningen af pressemeddelelsen ikke havde fokus på Johan Reimanns rolle i forbindelse med Retsudvalgets besøg. Johan Reimann blev alene omtalt i pressemeddelelsen som følge af Anne Baastrups anmodning herom.

Med den endelige pressemeddelelse blev det gjort klart, at det var det konkrete og skærpede trusselsbillede, der var baggrunden for, at justitsministeren og Retsudvalgets formand vurderede, at udvalgets planlagte besøg måtte udskydes af hensyn til medlemmernes sikkerhed. Når det så samtidig fremgår af pressemeddelelsen, at formanden ikke brugte denne begrundelse over for udvalgsmedlemmerne, men begrundede sin indstilling om besøgets udskydelse med politidirektørens forfald, måtte det stå klart, at denne begrundelse ikke kunne være den reelle begrundelse for hendes indstilling. Denne begrundelse måtte nødvendigvis være konstrueret.

Ved udformningen af pressemeddelelsen havde tjenestemændene og ministeren imidlertid glemt, at Johan Reimanns afbud var foranlediget af ministeriets henvendelse. Det hav-

de de også, da pressemeddelelsen den 3. december 2013 blev sendt til Folketingets Retsudvalg uden yderligere oplysninger.

Tjenestemændene vidste den 9. december 2013, at Morten Bødskov var klar over, at han selv og tjenestemændene hverken den 19. november 2013 eller den 3. december 2013 havde husket det særlige forløb omkring Johan Reimanns afbud, og det var derfor unødvendigt for tjenestemændene at gøre ham udtrykkeligt opmærksom herpå.

Tjenestemændenes og ministerens forklaring om de nævnte forhold er troværdig. Der kan i den forbindelse også henvises til oplysningerne om deres arbejdssituation, jf. Notatets, pkt. 5.3.3.2.

”[Fra notatet:]

5.3.3.2 Forklaring om det arbejdsmæssige pres, der hvilede på Justitsministeriet i forløbet

Det er i Indberetningerne fremhævet, at det ikke er troværdigt, at man glemmer en så usædvanlig forteelse som omstændighederne knyttet til Johan Reimanns afbud. Såvel tjenestemændenes som Morten Bødskov har forklaret om det usædvanlige og meget høje arbejdspress, der hvilede på den øverste ledelse i Justitsministeriet i den pågældende periode. Anne Kristine Axelsson har den 1. marts forklaret herom (Protokollen, side 14):

"Adspurgt til, hvordan det er muligt at glemme det usædvanlige forløb omkring politidirektørens afbud, forklarede hun, at det skal ses i lyset af den hverdag, som ledende embedsmænd i Justitsministeriet lever i, hvor man hver eneste dag skal håndtere et meget stort antal sager."

Morten Bødskov har den 5. marts 2014 (Protokollen, side 44/45) forklaret:

"Man skal i den forbindelse huske, at fokus for deres opmærksomhed hele tiden flyttede sig, og at det var fuldkomment vildt, hvad de var ude for i den periode, herunder i pressen. At Justitsministeriet var en særdeles travl arbejdsplads belyses af, at ministeriet i året 2011/2012 besvarede 2524 udvalgsspørgsmål, 171 samrådspørgsmål, 65 mundtlige § 20-spørgsmål og 286 skriftlige § 20-spørgsmål. Hertil kom behandlingen af 26 lovforslag og 24 beslutningsforslag. Mødet med Anne Baastrup i februar 2012 fandt sted i kanten af et ordførermøde i en periode, hvor der var andre store spørgsmål og opgaver, der optog ministeriet, herunder Danmarks formandskab i EU, i hvilken forbindelse Justitsministeriet havde etableret 40 arbejdsgrupper. Hertil kom en vanskelig parlamentarisk situation og politiske spørgsmål i relation til rets- og udlændingeområdet, som skulle håndteres internt i regeringen. Der er i lyset heraf ikke noget at sige til, at der vil være forhold i en sag, der ikke kan huske næsten 2 år senere."

5. Afslutning

Vores klienter har ikke begået en tjenesteforseelse eller udvist forhold, der kan give anledning til kritik. De bør snarest vende tilbage til deres stillinger.”

7.0 Forhørsledelsens bemærkninger og indstilling om sagens afgørelse

7.1 Indledning

I slutningen af 2013 var der en massiv mediedækning af den politiske og offentlige debat om Christianiasagen, der førte til, at Morten Bødskov efter en politisk vurdering af sagens forløb måtte fratræde som justitsminister den 10. december 2013. Justitsministerens tale i samrådet den 10. december 2013 kunne ikke afværge denne vurdering. Ord som "konstrueret løgn", "vildledning", "konspiration" og "utroværdighed" har været anvendt under debatten, der bl.a. var foranlediget af beskyldninger om, at det justitsministerielle system af ressourcemæssige grunde ønskede at undgå, at Pia Kjærsgaard – som et led i udøvelsen af Folketingets politiske kontrol med forholdene på Christiania – kom til at deltage i Retsudvalgets påtænkte besøg på stedet.

Den politiske vurdering af Morten Bødskovs rolle i sagsforløbet er i meget væsentlig grad blevet afspejlet i offentlighedens, herunder navnlig pressens, omtale af de ansvarlige embedsmænds rolle i forløbet. Det må antages, at dette har været baggrunden for beslutningen om at iværksætte tjenstligt forhør mod departementschef Anne Kristine Axelsson og afdelingschef Jens-Christian Bülow. Herved har ikke kun Justitsministeriet som ansættelsesmyndighed, men også de to embedsmænd fået mulighed for at få klarlagt det faktiske forløb i sagen og få foretaget en juridisk vurdering af deres medvirken heri.

7.2 Retsgrundlaget

Ikendelse af en tjenstlig sanktion efter tjenestemandenslovens § 24 forudsætter, at tjenestemanden – ud fra en objektiv bedømmelse – har tilsidesat de pligter, der følger af stillingens beskaffenhed (punkt 7.2.1), og at forholdet kan tilregnes tjenestemanden som forsætligt eller uagtsomt¹¹⁰ (punkt 7.2.2). Efter praksis stilles der herudover tillige krav om, at pligtforsømmelsen skal være af en vis grovhed¹¹¹ (punkt 7.2.3).

7.2.1 Om indholdet af tjenesteforseelsesbegrebet

I modsætning til ministre er embedsmænd alene undergivet et retligt og ikke tillige et politisk ansvar. Det politiske ansvar, der følger af grundlovens § 15, er kendetegnet ved, at det kan gøres gældende af Folketinget, der uden retlig binding frit afgør, om det vil iværksætte sanktioner

¹¹⁰ Jørgen Mathiassen: Forvaltningspersonellet (2000), side 202-204.

¹¹¹ Jf. Jens Peter Christensen m.fl.: Undersøgelseskommissioner (2002), side 262-263 og Jørgen Mathiassen: Forvaltningspersonellet (2000), side 205-207.

i form af kritik, misbilligelse eller i yderste konsekvens krav om en ministers afgang¹¹². Over for dette ansvar står det retlige ansvar, der i sagens natur knytter sig til retlige regler for ministres embedsførelse (ministeransvarlighedsloven), og som i forhold til ministre gøres gældende gennem rigsretssystemet. Med andre ord kan embedsmænd – i modsætning til ministre – ikke ikendes en tjenstlig sanktion på grund af en handling, som efter loven ikke udgør en pligtforømmelse, men som af et flertal i Folketinget vurderes som politisk uacceptabel.

Det retlige ansvar følger for tjenestemænds vedkommende navnlig af tjenestemandsløvens § 10, hvorefter tjenestemanden samvittighedsfuldt skal overholde de regler, der gælder for hendes eller hans stilling.

Sandhedspligten

Embedsmænd er underlagt et almindeligt princip om sandhedspligt i forhold til Folketinget svarende til den, der gælder for ministre, jf. ministeransvarlighedslovens § 5¹¹³, der lyder således:

"§ 5. En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, såfremt en minister giver Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under Folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen."

En af DJØF nedsat arbejdsgruppe, hvis formand var Lars Nordskov Nielsen, afgav i 1993 en betænkning om fagligt etiske principper i offentlig administration. I betænkningen anføres det om oplysninger til Folketinget på side 151 blandt andet:

"Der kan være anledning til først generelt at fremhæve, at det i Danmark er traditionen, at Folketinget, der ikke selv råder over undersøgelsesmidler, som udgangspunkt skaffer sig alle oplysninger, der skønnes nødvendige, ved at anmode vedkommende minister om at tilvejebringe disse. Skal den parlamentariske proces, herunder fastlæggelsen af grundlaget for et eventuelt ansvar, fungere på en betryggende måde, skal Folketinget kunne fæste lid til, at de oplysninger, der således tilvejebringes, er rigtige og fyldestgørende."

Ministres sandhedspligt i forhold til Folketinget (§ 5, stk. 2) indgår således som en helt fundamental del af det demokratisk-parlamentariske system, hvorefter Folketinget i udøvelsen af sin kontrolfunktion er afhængig af at kunne stille spørgsmål og få dem besvaret korrekt¹¹⁴.

¹¹² Max Sørensen: Statsforfatningsret (1979), side 129-136 og Jens Peter Christensen: Ministeransvar (1997), side 27-29.

¹¹³ Jf. Jens Peter Christensen: Offentligt ansatte chefers ansvar (1998), side 108-120.

¹¹⁴ Se således blandt andre Jens Peter Christensen: Ministeransvar (1997), side 359-370.

Det fremgår af litteraturen vedrørende ministres ansvar¹¹⁵ og en lang række sager om sandhedspligten i forhold til Folketinget¹¹⁶, at kerneområdet for sandhedspligten vedrører ministres besvarelse af spørgsmål fra Folketinget eller ministres oplysninger i øvrigt til brug for Folketingets bedømmelse af en sag. Sandhedspligten må imidlertid antages at finde anvendelse i alle forhold, hvor det af hensyn til Folketingets varetagelse af sine funktioner er nødvendigt, at det modtager korrekte og fyldestgørende oplysninger fra ministrene og ministerierne.

Som følge heraf må embedsmænd i deres rådgivning og bistand ikke videregive urigtige oplysninger eller medvirke til, at ministeren videregiver urigtige oplysninger til Folketinget.

Det fremgår videre af betænkningen om fagligt etiske principper i offentlig administration på side 147 blandt andet:

"Udgangspunktet er enkelt. Den offentligt ansatte må ikke, bevidst eller uagtsomt, videregive oplysninger, der er urigtige eller, eventuelt på grund af fortællinger, vildledende, eller medvirke til, at andre gør det. ..."

Embedsmænd må således heller ikke medvirke til at videregive oplysninger, som ikke kan anses for urigtige, men som i den givne sammenhæng må anses for vildledende, f.eks. på grund af fortællinger af andre, væsentlige oplysninger¹¹⁷.

Om embedsmænds ansvar i forbindelse med ministres afgivelse af oplysninger til Folketinget, fremgår det af Jens Peter Christensen m.fl. i "Undersøgelseskommissioner" fra 2002 på side 324-325:

"En embedsmand kan pådrage sig ansvar i forbindelse med en ministers afgivelse af urigtige oplysninger m.v. til Folketinget på principielt to forskellige måder.

For det første kan det ske ved, at embedsmanden deltager aktivt i konstruktionen af den urigtige oplysning. I et sådant tilfælde er der ingen tvivl om, at der foreligger et ansvarsgrundlag.

...

¹¹⁵ Max Sørensen: "Statsforfatningsret" (1979), side 143-144 og Jens Peter Christensen: Ministeransvar (1997), side 359-370.

¹¹⁶ Se Jens Peter Christensen: Ministeransvar (1997), side 135-356, hvor Jens Peter Christensen gennemgår blandt andre Kjærbølsagen (side 135-154), Kildeskattehussagen (side 155-162), Postskandale-sagen (side 180-193), Dagpengesagen (side 194-212), sagen om statens salg af aktier i Kryolitselskabet Øresund A/S (side 213-220), sagen om anvendelsen af ikke-screenet donorblod (side 221-233), Aaberg-sagen (side 234-239), sagen om køb dansk klausulen (side 240-248), sagen vedrørende landbrugsfondene (side 249-263), sagen om kreativ bogføring i Skatteministeriet (side 273-301) og Tamilsagen (side 302-356).

¹¹⁷ Betænkning 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, side 36 og 156-157.

Et ansvar i forbindelse med en ministers afgivelse af urigtige oplysninger m.v. til Folketinget kan for det andet indtræde, såfremt embedsmanden ikke har udfoldet tilstrækkelige bestræbelser på at forhindre afgivelsen af de urigtige oplysninger."

Der gælder imidlertid visse naturlige grænser for sandhedspligten. Det fremgår således af betænkning 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, side 142, at sandhedspligten "naturligvis ikke [indebærer] en forpligtelse til at røbe oplysninger i strid med lovgivningens regler om tavshedspligt." Det samme fremgår af R2 af 4. oktober 2001¹¹⁸.

Det fremgår videre af betænkningen fra 2004 under overskriften "Brud på tavshedspligten" blandt andet¹¹⁹:

"Straffeloven indeholder i § 152 en bestemmelse om tavshedspligt, der har følgende ordlyd:

"§ 152. Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis forholdet er begået med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding eller der i øvrige foreligger særlig skærpende omstændigheder.

Stk. 3. En oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser."

Det er ikke nærmere angivet i straffeloven, hvilke offentlige eller private interesser der kan føre til, at en oplysning må anses for at være fortrolig. Spørgsmålet om, hvilke oplysninger der er fortrolige, må derfor besvares på grundlag af normer uden for straffeloven, herunder forvaltningsloven.

Efter den almindelige regel i forvaltningslovens § 27, stk. 1, har den, der virker inden for den offentlige forvaltning, tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, når en oplysning ved lov eller anden gyldig bestemmelse er beregnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, herunder navnlig til en række i bestemmelsen nærmere opregnede hensyn, der kan føre til tavshedspligt. Opregningen er ikke udrømmende.

...

Tilsidesættelse af reglerne om tavshedspligt vil endvidere for tjenestemænd kunne medføre et disciplinært ansvar efter tjenestemandsløven. For overenskomstansatte vil der kunne blive tale om reaktioner i overensstemmelse med de ansættelsesretlige regler, f.eks. advarsel, ændring af arbejdsopgaver eller i grove tilfælde afskedigelse."

¹¹⁸ FT 2001-2002, 1. samling, side 224.

¹¹⁹ Betænkning 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, side 261-262.

Om indholdet af sandhedspligten og forpligtelsen til efterfølgende at korrigere forkerte oplysninger fremgår det af betænkningen om fagligt etiske principper i offentlig administration (1993) på side 148 blandt andet:

"De spørgsmål, som i praksis hyppigst rejser sig omkring sandhedsforpligtelsen, vedrører selve afgrænsningen af begrebet usandhed. Hvor mange forbehold er det nødvendigt at videregive? Hvor mange biomstændigheder kan det være forsvarligt – og eventuelt endda rimeligt – at lade uomtalte? Hvor sikkert kan et skøn, som er behæftet med usikkerhed, fremstilles? Hvor går grænsen mellem den optimistiske, men dog acceptable fremstilling af en sag, og den utilladelige fordrejning?

...

På tilsvarende måde vil der efter omstændighederne kunne foreligge en pligt til at korrigere meddelte oplysninger i tilfælde, hvor oplysningerne vel var korrekte på det tidspunkt, hvor de blev afgivet, men hvor senere indtrådte omstændigheder på væsentlig måde har ændret forudsætningerne for den pågældende udtalelse, og dette ikke kan forventes at være bekendt for adressaten.

Der kan være grund til at pege på, at det ved afvejningen af, om en oplysning er så ufuldstændig, at sandhedskravet ikke er opfyldt, må spille en væsentlig rolle, hvilke forventninger adressaten for oplysningen er berettiget til at have med hensyn til oplysningens kvalitet. Dette spørgsmål beror ikke blot på den form, oplysningerne meddeles i (det korte resume - den lange rapport), men i høj grad også på, mellem hvem og i hvilken sammenhæng oplysningerne udveksles, og herunder ikke mindst, til hvilken brug de afgives."

Lydighedspligten

En tjenestemand skal efterkomme de overordnedes tjenestebefalinger. Ved afgrænsning af lydighedspligtens omfang antages det, at en tjenestemand er forpligtet til ikke at efterkomme en klart ulovlig ordre. Tjenestemanden skal endvidere underrette den overordnede om en ordres ulovlighed. Han har altså en pligt til at "sige fra". Denne underretningspligt antages ikke at være begrænset til klart ulovlige ordrer og gælder, selv om en påtænkt beslutning blot muligvis er ulovlig. Underretningspligten gælder endvidere, selv om den overordnede må antages at være klar over, at ordren er ulovlig¹²⁰.

Jens Peter Christensen m.fl. anfører på linje hermed i "Undersøgelseskommissioner" fra 2002 på side 324-325:

¹²⁰ Jf. Jens Peter Christensen: Offentligt ansatte chefers ansvar (1998) side 60-66 og Jørgen Mathiassen: Forvaltningspersonellet (2000) side 97 og Jens Peter Christensen m.fl.: Undersøgelseskommissioner (2002) side 295-296 og 308.

"Kravet om, at embedsmanden skal udfolde bestræbelser for at forhindre ministerens afgivelse af urigtige oplysninger m.v., må betragtes som et specialtilfælde af embedsmandens almindelige pligt til at rådgive og advare ministeren i tilfælde, hvor denne er i færd med at begå ulovligheder, samt af pligten til at modsætte sig ministerens ordre og "sige fra" i tilfælde, hvor ministeren er i færd med at begå ulovligheder.

...

I tilfælde, hvor det er klart, at en ministers oplysninger til Folketinget er urigtige eller vildledende eller indebærer fortielse af oplysninger af væsentlig betydning, vil embedsmanden ikke alene have ret, men også pligt til at nægte at tage del i den videre ekspedition af oplysningerne. For ministerens nærmeste rådgivere vil der bestå en ret og pligt til på utvetydig måde at "sige fra" over for ministeren. Der kan som i tilfældet med klart ulovlige ordrer tillige tænkes at være situationer, hvor der vil være ikke blot en ret, men tillige en pligt for departementschefen til at orientere Statsministeriet."

Tilsidesættelse af forvaltningsretlige regler

En objektiv tilsidesættelse af normer foreligger, når en tjenestemand har undladt at følge gældende retsregler, uanset om disse måtte angå forvaltningsretlige regler om sagsbehandling, hjemmelskrav, processuelle eller indholdsmæssige grundsætninger eller andet.

Til sådanne forvaltningsretlige regler om sagsbehandling hører notatpligten, der følger af offentlighedslovens § 13, stk. 1, der lyder således:

"§ 13. I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en myndighed m.v., skal den pågældende myndighed m.v., når den mundtligt eller på anden måde bliver bekendt med oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse, snarest muligt gøre notat om indholdet af oplysningerne eller vurderingerne. Det gælder dog ikke, hvis oplysningerne eller vurderingerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter."

Bestemmelsen, der som § 13, stk. 1, trådte i kraft 1. januar 2014, svarer med enkelte sproglige ændringer til § 6, stk. 1, i offentlighedsloven af 1985.

Om bestemmelsens rækkevidde hedder det i Offentlighedskommissionens betænkning nr. 1510/2009 på side 405-406 blandt andet:

"3. Nærmere om notatpligtens rækkevidde efter § 6, stk. 1

3.1. Notatpligtens anvendelsesområde – afgørelsessager

3.1.1. Det følger af offentlighedslovens § 6, stk. 1, at notatpligten alene gælder i forhold til sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed (afgørelsessager), hvilket står i modsætning til lovens øvrige bestemmelser om aktindsigt, der gælder for al virksomhed, der udøves af den offentlige forvaltning, jf. § 1, stk. 1, og som således gælder for sager om det offentliges aftaleindgåelse og den del af forvaltningens virksomhed, der betegnes faktisk forvaltningsvirksomhed, såsom rådgivning og vejledning, patient- og anden klientbehandling, undervisning mv. Der kan dog i medfør af en ulovbestemt forvaltningsretlig grundsætning også være pligt til at gøre notat i andet end afgørelsessager, jf. pkt. 5 nedenfor.

Notatpligten efter § 6 gælder – på trods af bestemmelsens ordlyd, hvorefter den gælder i sager, hvor der vil blive truffet en afgørelse – uanset om der i den konkrete sag træffes en afgørelse, eller om sagen henlægges, uden at der rent faktisk træffes en realitetsafgørelse, jf. pkt. 21 i Justitsministeriets vejledning om offentlighedsloven fra 1986.

Afgrænsningen af, hvilke sager der som afgørelsessager omfattes af notatpligten, svarer til den afgrænsning, der gælder for anvendelsen af forvaltningslovens regler, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1, der fastslår, at loven gælder for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed. Der kan vedrørende den nærmere fastlæggelse af afgørelsesbegrebet henvises til John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer (2001), side 115 ff., samt Gammeltoft-Hansen m.fl., side 29 ff.

3.1.2. Det anførte indebærer, at notatpligten ikke gælder for den del af forvaltningens virksomhed, hvor der ikke skal træffes ”afgørelse”. Der gælder således ikke efter lovens § 6, stk. 1, en notatpligt i den del af forvaltningens virksomhed, der betegnes faktisk forvaltningsvirksomhed, såsom rådgivning og vejledning, patient- og anden klientbehandling, undervisning mv.

Notatpligten gælder endvidere ikke i forbindelse med det offentliges indgåelse af kontraktsforhold eller andre privatretlige dispositioner, ligesom den i almindelighed ikke gælder for en myndigheds indstilling eller udtalelse til en anden forvaltningsmyndighed.”

Folketingets Ombudsmand har imidlertid i en række sager haft anledning til at tage stilling til den nærmere rækkevidde af forvaltningsmyndighedernes notatpligt, og ombudsmanden har – med henvisning til en ulovbestemt forvaltningsretlig grundsætning – antaget, at der også består en notatpligt uden for afgørelsessager¹²¹. Der kan således tillige være notatpligt i ”traditionelle” administrative sager, der har en vis indgribende og væsentlig betydning for borgeren, og hvor det er naturligt og ønskeligt, at der stilles krav om, at der tages notat om væsentlige sagsekspeditionsskridt.

¹²¹ Offentlighedskommissionens betænkning nr. 1510/2009, side 412-415.

Justitsministeriet har i forbindelse med en besvarelse af 22. december 2005 af spørgsmål nr. 22 af 14. november 2005 fra Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg givet udtryk for følgende med hensyn til, om der – i forbindelse med videregivelsen af fortrolige oplysninger om en person efter forvaltningslovens § 28 – består en notatpligt¹²²:

”1. ...

Notatpligten efter bestemmelsen i § 6, stk. 1, angår kun oplysninger om en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, og gælder for den forvaltningsmyndighed, som modtager de pågældende oplysninger. Pligten til at gøre notat gælder dog ikke, hvis oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Herudover antages det at følge af en ulovbestemt almindelig forvaltningsretlig grundsætning, at en forvaltningsmyndighed – uanset om der er tale om en afgørelsessag eller ej – efter omstændighederne kan have en pligt til at gøre notat om ekspeditioner af væsentlig betydning for en sag, hvis de ikke fremgår af sagens akter i øvrigt, jf. John Vogter, a.st., side 152 f., og Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 413 f.

2. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der – i forbindelse med videregivelse af fortrolige oplysninger om en person efter forvaltningslovens § 28 – vil gælde en notatpligt for henholdsvis den afgivende og den modtagende forvaltningsmyndighed, bemærkes herefter følgende:

Som omtalt under pkt. 1 ovenfor vil spørgsmålet om, hvorvidt der gælder en notatpligt i forbindelse med videregivelse af fortrolige oplysninger omfattet af forvaltningslovens § 28, i første række afhænge af, om der er tale om en afgørelsessag. Er dette tilfældet, følger det af offentlighedslovens § 6, stk. 1, at der – hvis oplysningerne ikke i øvrigt fremgår af sagens dokumenter – vil gælde en notatpligt for den modtagende forvaltningsmyndighed, i det omfang disse oplysninger er af betydning for sagens afgørelse.

I tilfælde, hvor der ikke er tale om en afgørelsessag, vil spørgsmålet om, hvorvidt der i medfør af den under pkt. 1 omtalte almindelige forvaltningsretlige grundsætning vil gælde en notatpligt i forbindelse med videregivelse af fortrolige oplysninger omfattet af forvaltningslovens § 28, bero på, om videregivelsen eller modtagelsen af de pågældende oplysninger i det enkelte tilfælde udgør en ekspedition af væsentlig betydning for sagen, der ikke fremgår af sagens akter i øvrigt. I de nævnte tilfælde – der som anført ikke er reguleret i lovgivningen – må det endvidere antages, at der efter omstændighederne også vil kunne indgå andre hensyn, herunder til et eventuelt særligt behov for fortrolighed med hensyn til de pågældende oplysninger eller med hensyn til den sag, som de indgår i.

...”

¹²² Offentlighedskommissionens betænkning nr. 1510/2009, side 415-416.

Herudover følger det af principperne om god forvaltningsskik, at forvaltningen sørger for, at der skabes et tillidsforhold mellem borgeren og forvaltningen, hvilket skabes ved, at forvaltningen sikrer sig bevis og herved undgår tvivl om, hvad der er foregået og sagt i en foreliggende sag¹²³.

7.2.2 Den subjektive tilregnelser (forsæt eller uagtsomhed)

For at udgøre en tjenesteforseelse skal den manglende eller mangelfulde udførelse af opgaven endvidere kunne tilregnes tjenestemanden som forsætlig eller uagtsom. En hændelig tilside-sættelse af tjenstlige pligter i forbindelse med tjenesten er således ikke tilstrækkelig til at udgøre en tjenesteforseelse.

Hvorvidt der foreligger uagtsomhed, afgøres i praksis efter en individuel bedømmelse af, om tjenestemanden med den viden og de kvalifikationer, han besad, burde have handlet anderledes¹²⁴.

7.2.3 Handlingens eller undladelsens grovhed

Der stilles i praksis krav om, at pligtforsømmelsen ligeledes må være af en vis grovhed, før der kan antages at foreligge en tjenstlig forseelse, der kan danne grundlag for en disciplinær forfølgning efter tjenestemandsløven.

Kriteriet om grovhed lader sig ikke i praksis indfange i en eller få sætninger, men beror på et helhedsorienteret skøn, der omfatter både den subjektive og den objektive side af pligtforsømmelsen. Ved vurderingen inddrages momenter som f.eks. de organisatoriske betingelser, tjenestemanden virkede under, samt karakteren af de hensyn, der fik tjenestemanden til at foretage en ansvarspådragende handling eller undladelse. I vurderingen indgår også proportionalitetsprincipper, en vis tilbageholdenhed i prøvelsen og almindelige strafudmålingshensyn¹²⁵.

7.3 Forløbet forud for udskydelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012

Kammeradvokaten har anført, at det udgør et brud på den for embedsmænd gældende sandhedspligt og dermed er en tjenesteforseelse, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow deltog aktivt i, at Retsudvalget i februar 2012 modtog en vildledende og usand begrundelse for aflysningen af besøget på Christiania. Det må anses som en skærpende omstændighed, at Retsudvalgets daværende formand Anne Baastrup blev vildledt.

¹²³ Offentlighedskommissionens betænkning nr. 1510/2009, side 417.

¹²⁴ Jens Peter Christensen m.fl.: Undersøgelseskommissioner (2002) side 262 og Jørgen Mathiassen: Forvaltningspersonellet (2000), side 202-204.

¹²⁵ Jf. Jens Peter Christensen m.fl.: Undersøgelseskommissioner (2002), side 262-263 og Jørgen Mathiassen: Forvaltningspersonellet (2000), side 205-207.

Der gælder ifølge kammeradvokaten ikke nogen undtagelse fra sandhedspligten, og selv om det måtte antages, at undtagelser kan forekomme, forelå der ikke i februar 2012 sådanne særlige omstændigheder, at sandhedspligten kunne fraviges. Endvidere har de to embedsmænd ikke godtgjort, at den valgte fremgangsmåde var den eneste mulige.

7.3.1 PETs orientering af Justitsministeriet

Foranlediget af en henvendelse fra chefen for PET Jakob Scharf blev der ca. 1 uge før Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 afholdt et møde i Justitsministeriet med deltagelse af justitsminister Morten Bødskov, departementschef Anne Kristine Axelsson, afdelingschef Jens-Christian Bülow og Jakob Scharf. På mødet orienterede Jakob Scharf om, at der den 29. februar 2012 ville foreligge et skærpet trusselsbillede, der ville være yderligere skærpet, hvis Pia Kjærsgaard deltog i besøget denne dag, jf. herved Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows redegørelse af 19. december 2013, hvori der indgår klassificerede oplysninger,¹²⁶ og mailen af 10. december 2013 fra Jakob Scharf til Jens-Christian Bülow¹²⁷. Disse oplysninger er blevet uddybet under afhøringerne.

Ifølge PET ville man kunne sørge for Pia Kjærsgaards sikkerhed, men det ville ikke være muligt at garantere for udvalgsmedlemmernes eller andres sikkerhed. Det var på den baggrund PET-chefens vurdering, at situationen var meget alvorlig, og at et besøg den pågældende dag ville kunne gå galt med risiko for medlemmerne af Retsudvalget samt for beboere og besøgende på Christiania. Han anbefalede derfor klart, at besøget blev søgt udskudt.

På mødet blev det aftalt, at justitsministeren for at overbevise Anne Baastrup, der på det tidspunkt var formand for Retsudvalget, om, at besøget måtte udsættes, skulle give hende en fortrolig orientering om, at der var et konkret trusselsbillede, og at PETs vurdering var, at der af hensyn til udvalgsmedlemmernes sikkerhed ville være behov for en meget massiv og synlig politilstedeværelse. Jakob Scharfs oplysninger om situationen på Christiania var klassificeret således, at Anne Baastrup ikke skulle have de oplysninger, der lå bag det konkrete trusselsbillede, og at end ikke oplysningen om, at der ville foreligge et skærpet trusselsbillede den pågældende dag, måtte videregives til andre end hende. En videregivelse af PETs oplysninger i deres helhed ville således kunne indebære et alvorligt brud på embedsmændenes tavshedspligt.

PETs trusselsvurdering i relation til Retsudvalgets planlagte besøg den 29. februar 2012 og spørgsmålet om trusselsvurderingens fortrolighed har ikke været bestridt af kammeradvokaten, og den omstændighed, at embedsmændene og ministeren lagde oplysningerne fra chefen for

¹²⁶ Se ovenfor side 8 f.

¹²⁷ Se ovenfor side 9.

PET til grund under det efterfølgende forløb, har ikke været omfattet af de forhold, som fra ministeriets side bebrejdes embedsmændene. Forhørsledelsen finder dog anledning til at bemærke, at der efter samtlige oplysninger i sagen, herunder de klassificerede, ikke er noget grundlag for at nå til, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow (eller justitsministeren) havde grund til at betvivle rigtigheden af PETs oplysninger og vurdering eller til at foretage sig yderligere for at få den bekræftet.

7.3.2 Anne Baastrups ønske om en begrundelse

Embedsmændene og justitsministeren fulgte PETs anbefaling, som blev videregivet til Anne Baastrup, der ikke fik at vide, at en del af baggrunden for det skærpede trusselsbillede var, at Pia Kjærsgaard agtede at deltage i besøget. Anne Baastrup var imidlertid af den opfattelse, at hun ikke ville kunne overbevise Retsudvalgets medlemmer om, at besøget måtte udskydes, hvis hun ikke kunne give en begrundelse herfor. I lyset af sin tavshedspligt bad hun dem om at foreslå en begrundelse, der kunne hjælpe hende hertil. Under sin forklaring i sagen har Anne Baastrup udtrykt det således¹²⁸:

”Morten Bødskov vidste eller burde have vidst, at stemningen i Retsudvalget af flere grunde var meget anstrengt. Retsudvalget havde netop været igennem en drøftelse om udvælgelsen af en ny ombudsmand, hvor uenighederne i udvalget havde været store. Hertil kom en vis bitterhed efter folketingsvalget og regeringsskiftet. Hun var derfor ikke i en position, hvor hun som formand uden videre kunne få tingene, som hun ville have det. Hun sagde derfor til Morten Bødskov, at hun havde behov for en officiel begrundelse for at kunne overbevise udvalget om at udskyde besøget, og at begrundelsen skulle kunne holde vand. Hun er ikke i tvivl om, at udvalget ellers blot ville være taget af sted.”

Kammeradvokaten har anført, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke på noget tidspunkt anfægtede Anne Baastrups præmis om, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en begrundelse, og at de ikke under drøftelserne foreslog, at man undlod at give Retsudvalget en begrundelse. Det er derfor fortsat uvist, om det faktisk var en mulighed at undlade at give udvalget en begrundelse. Kammeradvokaten har herved henvist til, at Morten Bødskov i december 2013 i sit svar på spørgsmål 278 og under samrådet den 10. december 2013 om begrundelsen for udskydelsen af besøget udtalte, at der ”slet ikke [burde] være givet en anden begrundelse for indstillingen til Retsudvalget om at udskyde besøget, når udvalget ikke kunne gives den reelle begrundelse”¹²⁹.

Forhørsledelsen finder, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke havde grund til at anfægte, at Anne Baastrup – der havde mange års erfaring som medlem af Retsudvalget,

¹²⁸ Bilag ”Forhørsprotokol” til beretningen, side 74.

¹²⁹ Se ovenfor side 48.

herunder 6 år som formand – ud fra sin vurdering af den politiske situation i Retsudvalget fandt det nødvendigt at give Retsudvalgets medlemmer en begrundelse for at opnå den ønskede udskydelse af besøget. De havde derfor ingen anledning til at foreslå, at hun ikke gav nogen begrundelse. Morten Bødskovs udtalelse under samrådet kan ikke ændre forhørsledelsens vurdering på dette punkt, da udtalelsen må ses på baggrund af, at Morten Bødskov da befandt sig i en politisk set meget vanskelig situation med risiko for at blive tvunget til at træde tilbage.

7.3.3 Dilemmaet

Efter sagens oplysninger kan det herefter lægges til grund, at Justitsministeriet kort forud for Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania den 29. februar 2012 havde modtaget en klar anbefaling fra chefen for PET om, at besøget af hensyn til sikkerheden for medlemmerne af Retsudvalget og for beboere og besøgende på Christiania måtte udsættes, at oplysningerne om det konkret skærpede sikkerhedsbillede var fortrolige, og at videregivelse af oplysningerne om den konkrete trusselvurdering ville kunne kompromittere PETs virke, at chefen for PET havde udtalt sig kraftigt imod, at selv helt overordnede oplysninger om sikkerhedsbilledet kunne videregives til andre end formanden for Retsudvalget, og at formanden for Retsudvalget havde oplyst, at det ville være nødvendigt med en begrundelse, hvis medlemmerne af Retsudvalget skulle kunne overbevises om, at besøget måtte udsættes.

Som også udtrykt af Morten Bødskov stod de to embedsmænd (og han selv) dermed i et meget vanskeligt dilemma:

På den ene side kunne de vælge ikke at hjælpe Anne Baastrup med en begrundelse for at udskyde Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012. Som forklaret af Anne Baastrup ville denne løsning resultere i, at Retsudvalget ville gennemføre besøget. Løsningen ville derfor under de givne omstændigheder indebære en særlig sikkerhedsrisiko for Retsudvalgets medlemmer og for beboere og besøgende på Christiania. Som en nærliggende mulighed indebar løsningen samtidig, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i tilfælde af, at situationen under et besøg denne dag udviklede sig til, at nogen blev udsat for fare eller kom til skade, ville kunne blive stærkt kritiseret eller på anden måde gjort ansvarlige, fordi de ikke havde gjort, hvad de kunne, for at undgå netop en sådan situation.

På den anden side kunne de vælge at hjælpe Anne Baastrup med en begrundelse, der kunne overbevise udvalgsmedlemmerne om det nødvendige i at udskyde besøget, for derved at være sikre på, at besøget i stedet blev gennemført på et senere tidspunkt, hvor sikkerhedsbilledet ville være bedre. En sådan begrundelse lå ikke lige for og måtte under de givne omstændigheder – hvor der ikke kunne gives nogen anden sand begrundelse end sikkerhedssituationen – nødvendigvis være ”konstrueret”.

Efter at Jens-Christian Bülow havde talt med politidirektør Johan Reimann, valgte Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow sammen med ministeren at lade denne sige til Anne Baastrup, at politidirektøren ville være forhindret i at deltage i arrangementet den 29. februar 2012. Denne begrundelse var dog kun ”teknisk rigtig”, idet Johan Reimann havde andre møder den dag, men ikke reel, fordi Anne Kristine Axelsson og Jens Christian Bülow (og ministeren) var klar over, at Johan Reimann ville kunne deltage, såfremt han blev bedt herom af ministeren.

Med denne begrundelse over for Retsudvalget, kombineret med tilbuddet til udvalget om at få foretaget en gennemgang af Wendler Pedersen-udvalgets betænkning, lykkedes det Anne Baastrup at få udskudt besøget. Derved var embedsmændenes meget vigtige opgave – at gøre deres for at undgå, at besøget blev gennemført den 29. februar 2012 – løst.

7.3.4 Forhørsledelsens vurdering

Forhørsledelsen er helt opmærksom på, at en oplysning som den foreliggende, hvorefter der på Christiania i februar 2012 var en sådan konkret, skærpet sikkerhedssituation, at et besøg af Retsudvalget var forbundet med en sikkerhedsrisiko, var af betydning for Folketingets varetagelse af dets kontrolfunktioner, herunder for hvilke eventuelle politiske tiltag situationen på Christiania kunne give anledning til.

Det centrale spørgsmål er imidlertid, om Anne Kristine Axelsson og Jens Christian Bülow, stillet i det nævnte dilemma, kunne have gjort andet, det vil sige, om de havde noget andet valg. Når henses til, at der var tale om varetagelse af et ubestrideligt legitimt hensyn af en helt særlig karakter, og at der intet grundlag er for at antage, at der bag udsættelsen af besøget lå nogen form for forsøg på at hindre Retsudvalget i – med Pia Kjærsgaard som deltager – at besøge Christiania, må svaret herpå efter forhørsledelsens opfattelse være klart benægtende. Den usandhed, der lå i Johan Reimann begrundelsen, kan således bedst betegnes som en forklarlig og undskyldelig nødløgn¹³⁰. Udover at anføre, at de to embedsmænd skulle have anfægtet Anne Baastrups præmis om, at det var nødvendigt at give Retsudvalget en begrundelse for udsættelsen, har kammeradvokaten da heller ikke påvist, hvordan de ellers skulle have forholdt sig.

Forhørsledelsens vurdering skal ses i lyset af, at de to embedsmænd havde tavshedspligt i forhold til oplysningerne fra PET, hvorefter de ikke var berettiget til at videregive de tavshedsbelagte oplysninger, og at der i situationen desuden var en nærliggende risiko for, at de fortrolige oplysninger ville kunne blive prisgivet, hvis ikke Retsudvalget modtog en anden begrundelse for besøgets udskydelse, sådan som formanden for Retsudvalget klart efterspurgte.

¹³⁰ Ifølge Ordbog over det Danske Sprog: En ofte som undskyldelig eller forholdsvis uskyldig betragtet løgn, som en (i øvrigt sanddru) person benytter sig af i en nødsituation, en forlegenhed, for ikke at volde andre fortræd eller bekymring og lign.

Kammeradvokaten har anført, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow med forslaget til Johan Reimann begrundelsen har givet Anne Baastrup en forkert eller vildledende oplysning, da hun efter sin egen forklaring ikke fik at vide, at denne begrundelse ikke var reel. Det skal hertil bemærkes, at forhørsledelsen ved sin ovennævnte vurdering af den situation, de to embedsmænd (og justitsministeren) var i, og det valg, de måtte være med til at træffe, har fundet det uden betydning, om Anne Baastrup – der var indviet i den sande begrundelse for udskydelsen af besøget og vidste, at denne ikke kunne videregives – har eller ikke har været vidende om, at Reimann-begrundelsen ikke var reel.

Forhørsledelsen finder dog anledning til at tilføje:

Morten Bødskov har forklaret¹³¹:

”Det var for alle helt klart, at der var tale om en konstrueret begrundelse. Anne Baastrup havde selv bedt om hjælp til at finde en anden begrundelse end den reelle, og Johan Reimann havde jo ikke selv meldt afbud. ... At Anne Baastrup var fuldt ud bekendt med, at Johan Reimanns afbud var konstrueret, bekræftes i øvrigt også af, at hun ikke senere havde nogen bemærkninger til beskrivelsen af forløbet i besvarelsen af spørgsmål 278, som hun fik læst op inden afgivelsen, og af forløbet omkring pressemeddelelsen af 19. november 2013. Det stod således klart for alle på mødet, at Reimann-begrundelsen var konstrueret.”

Efter Morten Bødskovs, Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows forklaringer finder forhørsledelsen, at de to embedsmænd i februar 2012 havde god grund til at gå ud fra, at Anne Baastrup var klar over, at Johan Reimann begrundelsen blev brugt til lejligheden og dermed var en konstrueret begrundelse, og at de således ikke havde til hensigt at vildlede hende eller burde have indset, at hun ikke skulle være klar over tingenes sammenhæng.

7.3.5 Konklusion

Forhørsledelsens konklusion vedrørende forløbet forud for udskydelsen af Retsudvalgets besøg den 29. februar 2012 er herefter, at den almindelige sandhedspligt, som Anne Kristine Axelsson og Jens Christian Bülow selvsagt var fuldt bekendt med, måtte vige for de helt særlige, tungtvæjende og saglige hensyn, der begrundede deres rådgivning. Denne sag må således betegnes som helt særegen, og den adskiller sig derfor fra andre sager om tilsidesættelse af sandhedspligten over for Folketinget.

Det kan derfor ikke kritiseres, at de to embedsmænd handlede, som de gjorde.

¹³¹ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 38.

Det efterfølgende forløb under 7.4 og 7.5 skal ses i lyset af de vurderinger, forhørsledelsen har anlagt ovenfor.

7.4 Forløbet efter udskydelsen af besøget den 29. februar 2012 og frem til den 19. november 2013

Kammeradvokaten har anført, at det – hvis der måtte gælde en undtagelse fra sandhedspligten – udgør en tjenesteforseelse, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke undervejs tog notater med henblik på at sikre viden om det helt usædvanlige, der lå i, at der var blevet givet en konstrueret usandfærdig forklaring til Retsudvalget¹³², og at de ikke ved først givne lejlighed opfyldte deres forpligtelse til at få berigtiget de usandfærdige oplysninger over for udvalget.

Kammeradvokaten har i den forbindelse anført, at det er af betydning, at de ikke sikrede sig, at der skete en videnoverdragelse om forløbet mellem Anne Bastrup og den tilbagevendte formand for Retsudvalget, Karina Lorentzen. Også vedrørende dette forløb må det tillægges vægt, at udskydelsen af besøget var et led i Folketingets kontrol af bl.a. politiets indsats på det politisk kontroversielle Christiania, og at udvalget som et led i denne politiske kontrol skal kunne komme på stedet, også når forholdene afviger fra normalsituationen.

7.4.1 Retsudvalgets besøg på Christiania den 7. juni 2012

Folketingets Udvalgssekretariat tog hurtigt efter beslutningen om at udskyde Retsudvalgets besøg på Christiania initiativ til at finde en ny dato for besøget, og den 24. april 2012 blev der afholdt et møde med deltagelse af justitsministeren samt den tidligere og nuværende formand for Retsudvalget, henholdsvis Anne Bastrup og Karina Lorentzen. Under mødet, hvor også Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow var til stede, anbefalede ministeren i lyset af en fornyet sikkerhedsvurdering fra Københavns Politi, som ministeriet havde indhentet via PET, at Retsudvalget gennemførte besøget.

Den 7. juni 2012 besøgte Retsudvalget med deltagelse af Pia Kjærsgaard herefter Christiania under politibeskyttelse.

På intet tidspunkt under dette efterfølgende forløb, heller ikke under et samråd den 1. juni 2012 om kriminalitet på Christiania, blev Folketingets Retsudvalg orienteret om den egentlige begrundelse for udskydelsen af besøget i februar 2012.

¹³² Spørgsmålet om notatpligt behandles nedenfor under 7.5.8.

7.4.2 Pligten til at berigtige

Sandhedspligten over for Folketinget indebærer en almindelig forpligtelse til at korrigere meddelte oplysninger i tilfælde, hvor oplysningerne vel var korrekte på det tidspunkt, da de blev afgivet, men hvor senere indtrådte omstændigheder på væsentlig måde har ændret forudsætningerne for den pågældende oplysning, og dette ikke kan forventes at være bekendt for adressaten¹³³. Forpligtelsen til efterfølgende at berigtige oplysninger gælder også i en situation som den foreliggende, hvor sandhedspligten har måttet vige for særlige, tungtvejende hensyn. De ukorrekte oplysninger skal således berigtiges, hvis disse hensyn ikke længere er til stede, og det tidsmæssigt fortsat vil have mening at foretage berigtigelsen med henblik på at sikre Folketingets kontrolfunktion.

7.4.3 Oplysningerne om trusselsvurderingen var fortsat fortrolige

Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at oplysningerne om trusselsvurderingen i forbindelse med Retsudvalgets påtænkte besøg på Christiania den 29. februar 2012 fortsat var omfattet af kravet om fortrolighed i hvert fald frem til den 19. november 2013, og at visse af oplysningerne – efter pålæg fra Justitsministeriet og PET – fortsat er fortrolige. Under behandlingen af denne sag har Justitsministeriet således oplyst, at der fortsat er tale om oplysninger, som vil kunne kompromittere efterretningstjenestens muligheder for at virke, hvis oplysningerne bliver offentligt tilgængelige.

Det var PET, der i februar 2012 – som den kompetente myndighed – vurderede, at oplysningerne om sikkerhedssituationen skulle holdes fortrolige, og det er således PET, der havde og har rådighed over, om og eventuelt hvornår oplysningerne kan afklassificeres.

Den daværende chef for PET, Jakob Scharf, har om fortroligheden af oplysningerne forklaret således¹³⁴:

”Han har ikke i den periode [forhørsledelsen: efter udskydelsen af besøget] drøftet med ministeriet, om Retsudvalgets medlemmer efterfølgende kunne blive orienteret om de hemmeligholdte oplysninger. For ham at se, var dette ikke en relevant drøftelse.

[Udeladt # 2]

...[D]et er korrekt, at man i november 2013 løftede lidt af sløret for baggrunden for udsættelsen af besøget i februar 2012. Han ville stadig have foretrukket, at disse oplysninger ikke blev meddelt offentligheden, idet oplysningerne fortsat var sensitive. Der var imidlertid en sådan offentlig og politisk debat om sagen, at han vurderede, at hensynet hertil på det tids-

¹³³ Se ovenfor side 156.

¹³⁴ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 34-35.

punkt kom til at veje tungere end hensynet til hemmeligholdelsen. [Udeladt # F]. Det er altid en konkret afvejning, hvordan man må vægte forskellige hensyn over for hinanden. Han kan ikke svare på, om situationen for eksempel i september 2013 ville have været en anden. Det ville afhænge af en vægtning af de forskellige modsatrettede hensyn. I november 2013 var mediernes interesse for sagen af en sådan karakter, at man måtte fortælle noget for at skabe en forståelse for den fremgangsmåde, som var anvendt ved besøgets udskydelse i februar 2012. Situationen er nogle gange den, at man for at tilgodese andre væsentlige hensyn kan være nødt til at fortælle mere, end man foretrækker at gøre. I februar 2012 var der også et vigtigt hensyn til Retsudvalget og Folketingets virke, men spørgsmålet dengang var jo ikke, om Retsudvalget overhovedet kunne besøge Christiania, men blot at besøget på grund af ekstraordinære omstændigheder måtte lægges en anden dag.

...”

Anne Kristine Axelsson har forklaret bl.a.¹³⁵:

”Hun gjorde sig ikke efterfølgende overvejelser om, hvorvidt de skulle berigtige oplysningerne over for Retsudvalget. Hun anså forløbet vedrørende aflysningen af besøget den 29. februar for at være afsluttet. Retsudvalget måtte finde en ny dato, der for så vidt kunne være når som helst. Der er ting, som man af hensyn til efterretningstjenestens virke heller ikke i en lang periode efterfølgende vil kunne afsløre. Når de i november 2013 fremkom med deloplysninger om forløbet, skyldes det et politisk pres affødt af mediernes store interesse om sagen.

...

Adspurgt af Per Sørensen forklarede hun, at det i april og juni 2012 efter hendes opfattelse i øvrigt stadig ville være kompromitterende at komme med den rigtige forklaring på ønsket om at udskyde Retsudvalgets besøg, idet de hensyn, der lå til grund for hemmeligholdelsen, fortsat forelå med samme styrke.”

7.4.4 Forhørsledelsens vurdering

Efter karakteren af de fortrolige oplysninger, herunder de klassificerede, og baggrunden for, at PET fandt det nødvendigt at hemmeligholde oplysningerne, finder forhørsledelsen ikke grundlag for at kritisere, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke i perioden frem til den 19. november 2013 fulgte op på, om der over for Retsudvalget kunne ske en berigtigelse af den begrundelse for udskydelsen af besøget, udvalget modtog i februar 2012.

Der var således tale om oplysninger af en sådan karakter, at det har stået klart for alle de implicerede, at den daværende chef for PET vurderede, at oplysningerne af hensyn til efterretningstjenestens virke skulle vedblive med at være hemmelige i en meget lang periode. Det er på denne baggrund forståeligt, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke løbende overvejede, om den urigtige oplysning til Retsudvalget skulle berigtiges.

¹³⁵ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 10.

Det kan ikke føre til en anden vurdering, at den politiske og mediemæssige situation i november 2013 – navnlig på grund af beskyldningerne mod PET-chefen om ”spionage” mod Pia Kjærsgaards kalender – havde udviklet sig sådan, at det blev skønnet nødvendigt at fremkomme med en begrænset del af de fortrolige oplysninger for at skabe en forståelse af baggrunden for udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania i februar 2012.

På denne baggrund kan det heller ikke kritiseres, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke sikrede, at den tilbagevendte formand for Retsudvalget, Karina Lorentzen, blev orienteret om forløbet forud for udskydelsen af besøget på Christiania, en orientering, der i øvrigt under de givne omstændigheder potentielt ville kunne have indebåret en pligtstridig tilsidesættelse af deres tavshedspligt. Det bemærkes herved, at man alene havde fundet det forsvarligt at videregive dele af de fortrolige oplysninger om sikkerhedsrisikoen på Christiania til Anne Bastrup, fordi dette var nødvendigt for at få det påtænkte besøg i februar 2012 udsat, og at heller ikke Karina Lorentzen i givet fald ville kunne videregive oplysningerne til nogen, før de på et eventuelt senere tidspunkt kunne videregives til alle, fordi de ikke længere var fortrolige.

Der er hermed ikke anledning til at tage stilling til, om der måtte gælde en retlig norm om, at tjenestemænd har pligt til at sikre, at en formand for et af Folketingets stående udvalg bliver orienteret om usædvanlige dispositioner, der i samråd med en minister er foretaget af en tidligere formand for samme udvalg.

7.4.5 Konklusion

Forhørsledelsens konklusion vedrørende forløbet efter udskydelsen af besøget den 29. februar 2012 og frem til den 19. november 2013 er herefter, at der ikke er grundlag for kritik af Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow.

7.5 **Forløbet vedrørende udarbejdelsen af justitsministerens presseudtalelse af 19. november 2013 og oversendelsen af denne til Retsudvalget**

Kammeradvokaten har anført, at det udgør en selvstændig tjenesteforseelse, at den konstruerede usandfærdige forklaring om Johan Reimanns forfald blev gentaget over for Folketinget ved oversendelsen af presseudtalelsen af 19. november 2013 til Retsudvalget den 3. december 2013.

Det er i den forbindelse utroværdigt, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ifølge deres forklaringer ikke den 19. november 2013 kunne huske det forløb i februar 2012, som af alle, herunder dem selv, betegnes som helt usædvanligt, og som var omdrejningspunktet for presseudtalelsen samme dag.

Såfremt forhørsledelsen anser forløbet som udtryk for glemsomhed, må det i det mindste anses for groft uagtsomt, at forløbet blev glemt, når det tages i betragtning, at de to embedsmænd ikke har udfærdiget et eneste notat om forløbet.

Kammeradvokaten har endvidere anført, at selv om det måtte blive antaget, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow havde glemt, at Reimann forklaringen var usand, er det en tjenesteforseelse, at de ikke forud for samrådet den 10. december 2013, da de var kommet i tanke om sagens rette sammenhæng, udtrykkeligt gjorde justitsministeren opmærksom på, at baggrunden for indholdet af presseudtalelsen var, at de havde glemt forløbet. Hvis de havde gjort det, ville ministeren selv have kunnet tage stilling til, om Retsudvalget skulle orienteres herom.

7.5.1 Beskyldningerne mod chefen for PET og presseudtalelsen af 19. november 2013

Justitsministeriet modtog den 14. november 2013 en kopi af et brev af 12. november 2013¹³⁶ fra fem tillidsfolk i PET til Rigspolitechefen, hvori der blandt andet blev fremsat beskyldninger om, at chefen for PET skulle have anmodet om oplysninger fra Pia Kjærsgaards kalender med henblik på at misbruge disse i forbindelse med Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania. Formålet hermed skulle være at forhindre hende i at deltage i besøget. I brevet blev det anført, at chefen for PET via kontakter i Justitsministeriet havde foranlediget, at Retsudvalget i stedet for at besøge Christiania havde været indkaldt til et orienteringsmøde med justitsministeren, så PET derved "sparede en mængde ressourcer".

Den 18. november 2013 om aftenen modtog Justitsministeriet orientering fra PET om, at Ekstra Bladet næste dag ville bringe en historie, der byggede på oplysningerne i brevet fra de fem tillidsfolk i PET.

I samråd med justitsministeren blev det herefter den 18. november 2013 besluttet, at der skulle udarbejdes en presseudtalelse om ministerens rolle i forbindelse med udsættelsen af Retsudvalgets besøg på Christiania den 29. februar 2012. Morten Bødskov, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har alle forklaret, at fokus for deres drøftelser af indholdet i udtalelsen var dels at afvise, at ministeren skulle have haft nogen som helst viden eller rolle i forhold til de meget alvorlige beskyldninger om misbrug af Pia Kjærsgaards kalender, dels at forklare, at den reelle årsag til udsættelsen af besøget var de fortrolige oplysninger om den skærpede sikkerhedssituation på Christiania den pågældende dag.

¹³⁶ Se ovenfor side 20ff.

Der blev i den forbindelse udarbejdet flere udkast til presseudtalelse. Af de første udkast¹³⁷ fremgår bl.a., at det, da formanden for Retsudvalget ikke kunne videregive oplysningen om det konkrete trusselsbillede på Christiania, blev aftalt, at der skulle afholdes et møde i Retsudvalget med justitsministeren netop den dag, besøget skulle have været afholdt, så formanden kunne bruge dette møde som forklaring på, at besøget på Christiania måtte udskydes.

Justitsministeren kontaktede i første omgang Karina Lorentzen for at drøfte indholdet af presseudtalelsen, idet det efter hans – og Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow – erindring havde været hende, der var formand for Retsudvalget i februar 2012. Efter at Karina Lorentzen havde henvist ministeren til Anne Baastrup, og efter at ministeren havde drøftet presseudtalelsen med Anne Baastrup, blev udkastet til udtalelsen skrevet om, således at det blandt andet tillige kom til at fremgå, at formanden – foruden mødet i Retsudvalget med justitsministeren – som forklaring på, at besøget måtte udskydes, kunne sige, at politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i det forudgående møde om situationen på Christiania. Anne Baastrup har om denne ændring af presseudtalelsen forklaret¹³⁸:

”Under den første samtale med Morten Bødskov havde hun mindet ham om, at Johan Reimanns afbud også havde været en del af begrundelsen, hvilket blev afspejlet i det andet udkast.”

Morten Bødskov, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow har alle forklaret, at de på det tidspunkt ikke havde nogen erindring om, at Johan Reimanns afbud til arrangementet i februar 2012 havde været initieret af ministeriet.

I et efterfølgende udkast til presseudtalelse blev der indsat sålydende beklagelse¹³⁹:

” ...
Set i bakspejlet skal jeg beklage, at jeg bidrog til, at Retsudvalget fik viderebragt et forkert billede af den egentlige begrundelse for, at besøget ikke kunne finde sted på det ønskede tidspunkt.
...”

Efter sagens oplysninger må det lægges til grund, at denne beklagelse blev taget ud af presseudtalelsen på Anne Baastrups udtrykkelige opfordring, idet hun under drøftelserne med ministeren gav udtryk for, at det var hendes opfattelse, at justitsministeren ikke havde bidraget til, at Retsudvalget modtog en forkert begrundelse for udsættelsen¹⁴⁰.

¹³⁷ Se ovenfor side 23ff.

¹³⁸ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 77.

¹³⁹ Se ovenfor side 29.

¹⁴⁰ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 78.

Johan Reimann har under forhøret forklaret¹⁴¹, at han blev ringet op af Jens-Christian Bülow den 19. november 2013, hvorunder Johan Reimann blev gjort bekendt med, at ministeren ville komme med en presseudtalelse, hvori Reimann var omtalt. Jens-Christian Bülow læste i den forbindelse nogle sætninger op, som afspejlede forløbet i februar 2012 om, at Johan Reimann havde været forhindret i at deltage i besøget. Johan Reimann har endvidere forklaret, at han den 19. november 2013 selv huskede baggrunden for sit afbud i februar 2012, og han mener, at dette også måtte have stået Jens-Christian Bülow klart.

Jens-Christian Bülow har heroverfor forklaret¹⁴², at det er korrekt, at han kontaktede Johan Reimann den 19. november 2013, hvilket var naturligt, da Reimann blev nævnt i presseudtalelsen. På det tidspunkt havde han imidlertid ingen erindring om, at der havde været noget særligt i forbindelse med Johan Reimanns afbud til arrangementet i februar 2012.

Efter en række øvrige ændringer fik den endelige presseudtalelse den ordlyd, der fremgår ovenfor på side 30f. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Udtalelse vedrørende Retsudvalgets besøg på Christiania

...

Udtalelse fra justitsminister Morten Bødskov:

”...

Formanden vurderede efter den fortrolige orientering i samråd med mig, at det planlagte besøg måtte udskydes til et senere tidspunkt. Det var i mine øjne en rigtig vurdering at lade medlemmernes sikkerhed veje tungest, men baggrunden for det skærpede trusselsbillede måtte ikke videregives til Retsudvalgets medlemmer, da det ville kompromittere de efterretninger, som PET havde indsamlet.

Da politidirektøren for København ikke havde mulighed for at deltage i et forudgående møde inden besøget den pågældende dag, indstillede formanden i lyset af den ekstraordinære situation til udvalget, at besøget måtte udskydes. Samtidig foreslog formanden, at den nu ledige tid kunne bruges til, at Justitsministeriet foretog en teknisk gennemgang af en betænkning, som medlemmerne af Retsudvalget havde presset på for at få.

I øvrigt valgte Retsudvalget - inklusiv Pia Kjærsgaard - at besøge Christiania nogle måneder senere på en dato, Retsudvalget selv fastsatte.”

¹⁴¹ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 49.

¹⁴² Bilag ”Forhørsprotokol”, side 81.

7.5.2 Oversendelsen til Retsudvalget

Den 3. december 2013 videresendte justitsministeren en redegørelse fra chefen for PET om kalendersagen til Folketingets Retsudvalg. Af forklaringen fra Anne Kristine Axelsson fremgår¹⁴³, at medlem af Folketinget Peter Skaarup forinden havde ytret ønske om at modtage en selvstændig redegørelse fra ministeren om sagen, hvilket ministeren ikke havde ønsket at imødekomme. I stedet fremsendte ministeren sin presseudtalelse af 19. november 2013 til Retsudvalget sammen med redegørelsen fra chefen for PET.

7.5.3 Forberedelsen af samrådet den 10. december 2013

I dagene fra den 6. til den 9. december 2013 arbejdede justitsministeren, Anne Kristine Axelson, Jens-Christian Bülow og flere andre embedsmænd i ministeriet intenst med udarbejdelsen af besvarelsen af de mange spørgsmål, der var blevet stillet af Retsudvalget.

Den 9. december 2013 tog Jens-Christian Bülow og Morten Bødskovs særlige rådgiver Trine Marie Ilsøe ud til Johan Reimann, der udleverede en kopi af sin kalender til dem og redegjorde for, hvordan han huskede forløbet i forbindelse med hans afbud til arrangementet omkring Retsudvalgets planlagte besøg på Christiania. Først herefter stod det ifølge forklaringerne fra Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow (og Morten Bødskov) klart for dem, hvordan de nærmere detaljer i forbindelse med udsættelsen af besøget havde været, og at forløbet havde været anderledes, end de hidtil havde husket det.

7.5.4 Betydningen af den urigtige oplysning om Johan Reimanns forfald

Som også nævnt ovenfor under 7.3.4 (side 164) ville en oplysning om, at der på Christiania i februar 2012 var en sådan konkret, skærpet sikkerhedssituation, at et besøg af Retsudvalget ville kunne udgøre en sikkerhedsrisiko, have betydning for Folketingets varetagelse af dets kontrolfunktioner, og en sådan oplysning er således omfattet af sandhedspligten over for Folketinget, således som denne også skal ses i lyset af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2. Heroverfor står imidlertid, at de oplysninger om Johan Reimanns forfald, som efter kammeradvokatens opfattelse skulle have været taget med i presseudtalelsen af 19. november 2013, isoleret set ikke havde nogen betydning for Folketingets varetagelse af dets funktioner. De hører derfor ikke til kerneområdet for den del af sandhedspligten, som ved en tilsidesættelse ville kunne indebære et egentligt ministeransvar.

Det er i den forbindelse af væsentlig betydning, at presseudtalelsen indeholdt de oplysninger om sikkerhedssituationen på Christiania i februar 2012, som kunne have betydning for Folke-

¹⁴³ Bilag "Forhørsprotokol", side 14.

tingets virke, ligesom udtalelsen indeholdt en orientering om, at der på grund af oplysningernes fortrolighed dengang nødvendigvis måtte gives Retsudvalget en anden begrundelse for udskydelsen end den reelle. Det hører endvidere med i billedet, at presseudtalelsen af 19. november 2013 ikke var foranlediget af spørgsmål fra Folketinget om forløbet, men blev udsendt af ministeren som svar på nogle konkrete beskyldninger i medierne, hvorfor den var blevet udarbejdet med et helt andet fokus, nemlig at redegøre for ministerens rolle i relation til beskyldningerne om kalenderspionagen og PET-chefens rolle i forbindelse med udskydelsen af besøget.

7.5.5 Embedsmændenes manglende erindring om Johan Reimann begrundelsen

Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülow's forklaringer om, at de ikke i forbindelse med udarbejdelsen af presseudtalelsen af 19. november 2013 eller ved oversendelsen af denne til Retsudvalget den 3. december 2013 havde nogen erindring om den særlige omstændighed vedrørende Johan Reimann's afbud, støttes af Morten Bødskov, der har forklaret¹⁴⁴, at han heller ikke havde nogen erindring herom før den 9. december 2013, og at det er hans "klare indtryk", at det samme var tilfældet for folkene omkring ham, herunder Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow.

Morten Bødskov's og de to embedsmænd's forklaringer støttes endvidere af Anne Berg Mansfeld-Giese, der har forklaret således¹⁴⁵:

"Mandag den 9. december 2012 fik de fat i Johan Reimann's kalender, og det var hendes indtryk, at brikkerne da faldt på plads.

...

Adspurgt af Lars Kjeldsen forklarede hun, at det var tydeligt for hende, at det var vanskeligt for de involverede at genkalde sig forløbet tilbage i februar 2012. Dette blev meget tydeligt i forbindelse med det møde, der var blevet afholdt i april med Anne Bastrup og Karina Lorentzen, som hverken Anne Kristine Axelsson eller Jens-Christian Bülow kunne erindre noget om, og som de først kunne genkalde sig, da Carsten Madsens referat af mødet dukkede op. At dele af forløbet ikke længere var i erindringen hos de involverede, blev også afspejlet af, at en lang række andre punkter først blev genkaldt i en gradvis proces og ved fælles hjælp. Spørgsmålet omkring Johan Reimann var ikke noget, som var i fokus, og det blev først rejst sent i forløbet, hvor det uventet dukkede op. Det var mellem de to udkast til besvarelse af spørgsmål 278 kl. 12.08 og kl. 12.53, at 10-øren faldt for dem alle. På et tidspunkt spurgte justitsministeren, om det var sådan, det var foregået, hvilket Jens-Christian Bülow bekræftede med henvisning til den kontakt, han havde haft med Johan Reimann [forhørsledelsen: den 9. december 2013]. ..."

Forklaringerne støttes tillige af Jakob Scharf's forklaring, hvoraf bl.a. fremgår¹⁴⁶:

¹⁴⁴ Bilag "Forhørsprotokol", side 42.

¹⁴⁵ Bilag "Forhørsprotokol", side 55-56.

¹⁴⁶ Bilag "Forhørsprotokol", side 36.

”Det er muligt, at han i forløbet op til samrådet drøftede Johan Reimanns rolle med ministeriet, men hans erindring er ikke klar på dette punkt. Hans fokus var på tidspunktet helt anderledes, herunder navnlig at imødegå beskyldningerne om, at han havde forsøgt at forhindre Pia Kjærsgaard i at deltage i besøget på Christiania. Han erindrer, at forløbet tilbage i februar 2012 ikke stod klart for nogen af dem, og at de forsøgte at genopfriske hinandens erindringer om forløbet.”

Herudover kan henvises til Kasper Graa Wulffs forklaring om¹⁴⁷, at det var hans indtryk, at Morten Bødskov, Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow under et møde den 6. december 2013 ikke havde en klar erindring om, hvad der var foregået i februar 2012, og til Trine Maria Ilsøes forklaring om¹⁴⁸, at hun ikke var i tvivl om, at forløbet omkring Reimanns afbud var blevet glemt af de medarbejdere i ministeriet, der havde deltaget i forløbet i februar 2012.

Af forklaringerne fremgår, at den måde, den konstruerede begrundelse var blevet til på i februar 2012, ikke var i fokus i forbindelse med imødegåelsen af det, som den stærke interesse i medierne drejede sig om, nemlig at Retsudvalget ikke havde fået den sande begrundelse for udsættelsen af besøget. Hertil kommer Anne Kristine Axelssons, Jens-Christian Bülows og Morten Bødskovs forklaringer om det meget store arbejdspress i ministeriet, der krævede embedsmændenes opmærksomhed på en lang række store sager.

Om arbejdspresset har Morten Bødskov forklaret bl.a.¹⁴⁹:

”Adspurgt af Niels Banke forklarede han, at det var usædvanligt at kontakte Johan Reimann og anmode ham om at nedprioritere et arrangement med Retsudvalget med det formål at få arrangementet udsat. Uanset det usædvanlige heri kan han dog ikke sætte spørgsmålstegn ved, at forløbet rent faktisk var blevet glemt af alle, da de nåede til november 2013. Man skal i den forbindelse huske, at fokus for deres opmærksomhed hele tiden flyttede sig, og at det var fuldkomment vildt, hvad de var ude for i den periode, herunder i pressen. At Justitsministeriet var en særdeles travl arbejdsplads belyses af, at ministeriet i året 2011/2012 besvarede 2524 udvalgsspørgsmål, 171 samrådsspørgsmål, 65 mundtlige § 20-spørgsmål og 286 skriftlige § 20-spørgsmål. Hertil kom behandlingen af 26 lovforslag og 24 beslutningsforslag. Mødet med Anne Baastrup i februar 2012 fandt sted i kanten af et ordførermøde i en periode, hvor der var andre store spørgsmål og opgaver, der optog ministeriet, herunder Danmarks formandsskab i EU, i hvilken forbindelse Justitsministeriet havde etableret 40 arbejdsgrupper. Hertil kom en vanskelig parlamentarisk situation og politiske spørgsmål i relation til rets- og udlændingeområdet, som skulle håndteres internt i regeringen. Der er i lyset heraf ikke noget at sige til, at der vil være forhold i en sag, der ikke kan huskes næsten 2 år senere.”

Morten Bødskov har desuden forklaret¹⁵⁰:

¹⁴⁷ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 70.

¹⁴⁸ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 69.

¹⁴⁹ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 44-45.

¹⁵⁰ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 43.

”Adspurgt om, hvem der i ministeriet forventes at holde rede på et sådant forløb, forklarede han, at han som minister er den øverst ansvarlige. Han er ikke ministeriets hukommelse, men han er ansvarlig for den. Det hører med til billedet vedrørende forglemmelsen, at tempoet i ministeriet var af en helt anden verden. Der er intet grundlag for at tro, at han eller andre har konspireret omkring udeladelsen af oplysningen om, at Johan Reimanns afbud var konstrueret.”

7.5.6 Er det utroværdigt, at embedsmændene havde glemt forløbet?

Ud over det, der fremgår ovenfor under 7.5.5, skal forhørsledelsen bemærke, at det urigtige i oplysningen til Retsudvalget i februar 2012, var, at der blev givet en begrundelse for udsættelsen af besøget, der ikke indeholdt den sande begrundelse – sikkerhedsrisikoen – fordi denne ikke kunne gives. Begrundelsen skulle i sig selv indeholde et element, der gjorde det muligt at overbevise Retsudvalgets medlemmer om, at besøget måtte udskydes, hvilket som tidligere nævnt begrænsede de mulige forklaringer, der kunne gives. En hvilken som helst anden grund end den sande ville således være usand og dermed konstrueret.

Det er derfor forståeligt, at det i november 2013 ikke var et tema, der havde lejet sig i embedsmændenes hukommelse, at det i februar 2012, dvs. ca. 1 ¾ år tidligere, var en del af den urigtige begrundelse, at Johan Reimann havde kunnet deltage i arrangementet, hvis han var blevet bedt derom. Dette sidste var således sekundært i forhold til, at Retsudvalget dengang ikke fik den rigtige begrundelse. Da Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i november 2013 skulle redegøre for, at Retsudvalget ikke havde fået den rigtige begrundelse for udsættelsen, var det derfor også forståeligt, at de ikke erindrede denne side af oplysningen.

Forhørsledelsen finder på den anførte baggrund, at Anne Kristine Axelssons og Jens-Christian Bülows forklaringer om, at de i forbindelse med udarbejdelsen af presseudtalelsen den 19. november 2013 og oversendelsen af denne til Retsudvalget den 3. december 2013 ikke havde nogen erindring om det særlige forløb vedrørende Johan Reimanns afbud, ikke er utroværdige. Forhørsledelsen finder derfor heller ikke grundlag for at fastslå, at de to embedsmænd bevidst har tilbageholdt oplysninger over for Folketinget, ministeren eller andre.

Det kan således ikke ændre på denne vurdering, at Johan Reimann og Carsten Madsen ifølge deres forklaringer¹⁵¹ kunne genkalde sig forløbet, da de blev spurgt udtrykkeligt herom henholdsvis den 9. og 10. december 2013. Forhørsledelsen er opmærksom på, at Johan Reimann har forklaret, at han under en telefonsamtale med Jens-Christian Bülow den 19. november 2013 selv erindrede det konstruerede afbud, men det kan ikke lægges til grund, at det konstruerede afbud blev nævnt under denne samtale.

¹⁵¹ Se Johan Reimanns forklaring, Bilag ”Forhørsprotokol”, side 49, og Carsten Madsens forklaring, Bilag ”Forhørsprotokol”, side 53.

7.5.7 Undladelsen af at oplyse om forglemmelsen

Ifølge kammeradvokaten må det endvidere anses for en tjenesteforseelse, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke forud for samrådet den 10. december 2013 udtrykkeligt gjorde justitsministeren opmærksom på, at de ikke tidligere havde genkaldt sig det særlige forløb vedrørende Johan Reimanns afbud, hvorved ministeren blev afskåret fra at tage stilling til, om Retsudvalget skulle orienteres herom.

Hertil skal forhørsledelsen bemærke, at det efter sagens oplysninger, herunder Morten Bødskovs forklaring, kan lægges til grund, at ministeren deltog i hele forløbet og var bekendt med omstændighederne omkring Johan Reimanns afbud i februar 2012, og at han heller ikke selv genkaldte sig det særlige forløb vedrørende Johan Reimanns afbud, før han blev orienteret herom efter Jens-Christian Bülow og Trine Marie Ilsøes besøg hos Johan Reimann den 9. december 2013. Morten Bødskov har således forklaret bl.a.¹⁵²:

”Han husker ikke, om nogen af hans embedsmænd sagde, at de forud for den 9. december 2013 havde glemt forløbet, men det stod den 9. december 2013 klart for embedsmændene og ham, at forløbet havde været anderledes, end de havde erindret det.”

Inden samrådet den 10. december 2013 var brikkerne således også faldet på plads for Morten Bødskov, og de to embedsmænd havde derfor ingen anledning til at gøre ministeren opmærksom på den rette sammenhæng.

Forhørsledelsen finder herefter ikke noget grundlag for at kritisere Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow på dette punkt.

7.5.8 Er det en tjenesteforseelse, at embedsmændene havde glemt det konstruerede afbud?

I relation til dette forløb i sagen står herefter alene tilbage at vurdere, om det forhold, at embedsmændene havde glemt dele af forløbet, kan bebrejdes dem som en tjenesteforseelse, herunder set i lyset af, at de ikke havde udarbejdet nogen notater om det særlige forløb omkring Johan Reimanns afbud.

Efter sagens oplysninger ligger det klart, at der ikke af Anne Kristine Axelsson eller Jens-Christian Bülow blev udarbejdet nogen notater. Om baggrunden herfor har Anne Kristine Axelsson forklaret¹⁵³:

¹⁵² Bilag ”Forhørsprotokol”, side 43.

¹⁵³ Bilag ”Forhørsprotokol”, side 11.

”Der blev ikke skrevet noget ned om samtalerne med Johan Reimann og omstændighederne ved hans afbud til besøget i februar 2012. Der gælder ikke nogen ubetinget notatpligt for oplysninger og aktiviteter af den karakter, og de anså det i situationen ikke for nødvendigt at tage notater om udsættelsen af Retsudvalgets studietur. Adspurgt til, om der ikke vedrørende forløbet med Johan Reimanns afbud, som efter hendes egen forklaring var meget usædvanligt, var en særlig anledning til at gøre sig notater, forklarede hun, at forløbet ikke gav anledning til at foretage notat.”

Forhørsledelsen er enig i, at der ikke i en situation som den foreliggende gælder nogen notatpligt. Ganske vist var der tale om en helt ekstraordinær situation, og det var usædvanligt at høre Johan Reimann om, hvorvidt det gik an at meddele Retsudvalget, at han var forhindret i at deltage i forbindelse med udvalgets besøg på Christiania. Der var imidlertid alene tale om et middel til at sikre, at besøget blev udskudt på grund af de sikkerhedsmæssige forhold, og forhørsledelsen finder ikke grundlag for at kritisere, at embedsmændene i februar 2012 ikke forudså, at de 1 ¼ år senere ville blive bedt om at redegøre for den konstruerede begrundelse.

Det må herved også erindres, at der som nævnt ovenfor under 7.3.4 (side 164) ikke er noget grundlag for at antage, at der bag udsættelsen af besøget lå nogen form for forsøg på at hindre Retsudvalget i at komme til at besøge Christiania på et senere og sikkerhedsmæssigt set bedre tidspunkt.

Ved vurderingen af, om embedsmændenes forglemmelse kan bebrejdes dem som en tjenesteforseelse, hører det således med i billedet, at Johan Reimanns afbud var et middel til at opnå den nødvendige udsættelse, hvorfor embedsmændene ikke havde nogen særlig anledning til at sikre sig erindringen herom.

Efter det anførte finder forhørsledelsen ikke grundlag for at kritisere, at embedsmændene – med eller uden notater – ikke erindrede forløbet i detaljer, og forglemmelsen udgør derfor ikke en tjenesteforseelse omfattet af tjenestemandslovens § 10.

7.5.9 Konklusion

Forhørsledelsens konklusion vedrørende denne sidste del af forløbet i november og begyndelsen af december 2013 er herefter,

at der ikke er grundlag for at fastslå, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow bevidst har tilbageholdt oplysninger om Johan Reimanns afbud i februar 2012 over for Folketinget, justitsministeren eller andre,

at der ikke er grundlag for at kritisere, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow ikke udtrykkeligt gjorde ministeren opmærksom på, at de tidligere havde glemt forløbet omkring Johan Reimanns afbud i 2012, og

at der under de foreliggende omstændigheder ikke er grundlag for at kritisere, at Anne Kristine Axelsson og Jens-Christian Bülow i november og begyndelsen af december 2013 havde glemt forløbet omkring Johan Reimanns afbud, og at de ikke havde taget notater om forløbet i februar 2012.

7.6 Samlet konklusion og indstilling

Forhørsledelsen finder herefter, at hverken departementschef Anne Kristine Axelsson eller afdelingschef Jens-Christian Bülow har begået tjenesteforseelser eller udvist forhold, der kan give anledning til kritik.

Forhørsledelsen indstiller derfor, at ingen af dem tildeles en disciplinærstraf.

København, den 2. maj 2014

Kaspar Linkis

Per Sørensen

John Lundum